
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ

Doğuşcan GÜN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EKİM 2024

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Doğuşcan GÜN
24/10/2024

AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Doğuşcan GÜN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ekim 2024

ÖZET

Çalışma konusu Batı Karadeniz'in Bartın ili Amasra ilçesi sınırlarında bulunan kentin güney kesiminde konumlanan Bedesten isimli bazilika planlı yapıdır. Yapı Antik Roma Dönemine ait mükemmel bir tuğla işçiliğini ortaya koyarken büyük kesme taş bloklarla inşa edilmiş özgün bir opus reticulatum-mixtum yapısıdır. Sürdürülebilirliği sağlanamamış ve henüz gün yüzüne çıkarılamamış bir antik kent dokusunun bulunduğu Bedesten mevkii ve aynı adlı yapı, günümüzde ruhunu ve işlevini kaybetmiş durumdadır. Amasra sahip olduğu doğal güzelliklerin yanı sıra sayıca fazla ve farklı dönemlere işaret eden eşsiz bir mimari çeşitliliği ve kültürel mirası bünyesinde barındırmaktadır. Bu denli özgün bir yapının bu denli zengin bir coğrafyada atıl durumda bırakılması Amasra için bir potansiyel kaybına yol açmaktadır. Çalışmadaki asıl amaç, dönemin teknolojisinin getirileri ve profesyonel ekiplerin yardımıyla yapının özgün durumuna ve ruhuna tekrar sahip olabilmesi için yapının mevcut durumunu analiz ederek gerekli değerlendirmeler sonucu yapıyı belgelemektir. İmparator Traianus Dönemi'ne tarihlenen Bedesten isimli Antik Roma yapısı, günümüz teknolojileri kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır, yapının mimarisi irdelenmiş ve ait olduğu dönem üzerinden değerlendirilmiştir. Daha önce bu kadar detaylı bir çalışmanın konusu olamayan bu büyük ölçekli yapının rölöve projesi çizilerek hasar ve malzeme analizleri yapılmıştır ve güncel durumu sistematik bir biçimde tablolara işlenmiştir. Yapının geçirdiği süreçte ortaya çıkan problemler neredeyse tek bir tuğla özeline kadar detaylandırılarak projelendirilmiştir. Sadece boyutlarından bile döneminde kentin nirengi noktalarından biri olduğunu açıkça belli eden yapının, kültürel sürekliliğin sağlanabilmesi için tam anlamıyla anlaşılması ve yaşadığı sürecin ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır.

Bilim Kodu : 80124

Anahtar Kelimeler : Amasra, Bedesten, Antik Roma mimarlığı, Antik Roma duvarcılığı, Kültürel miras

Sayfa Adedi : 214

Danışman : Doç. Dr. Ammar İBRAHİMGİL

DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA

(M. Sc. Thesis)

Doğuşcan GÜN

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

October 2024

ABSTRACT

The subject of the study is the basilica-planned building named Bedesten, located in the southern part of the city in Amasra district of Bartın province in the Western Black Sea region. The building is a unique opus reticulatum-mixtum structure built with large cut stone blocks, while it reveals an excellent brickwork of the Ancient Roman period. The Bedesten area and the building with the same name, where there is an ancient city texture that has not been sustained and has not yet been unearthed, have lost their spirit and function today. In addition to its natural beauties, Amasra has a unique architectural diversity and cultural heritage, which are numerous and point to different periods. Leaving such a unique structure idle in such a rich geography leads to a loss of potential for Amasra. The main purpose of the study is to document the building as a result of the necessary evaluations by analysing the current state of the building in order to restore the building to its original condition and spirit with the help of the technology of the period and professional teams. The ancient Roman building named Bedesten, which dates back to the Emperor Traianus Period, has been computerised using today's technologies, the architecture of the building has been analysed and evaluated in terms of the period to which it belongs. The survey project of this large-scale building, which has not been the subject of such a detailed study before, has been drawn, damage and material analyses have been made and its current condition has been systematically tabulated. The problems that emerged in the structure over time were projected by detailing almost down to a single brick. It is of great importance to fully understand the building, which clearly shows that it was one of the triangulation points of the city in its period even from its dimensions alone, in order to ensure cultural continuity, and to reveal the process in which it lived.

Science Code : 80124

Key Words : Amasra, Bedesten, Ancient Roman architecture, Ancient Roman masonry, Cultural heritage

Page Number : 214

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ammar İbrahimgil

TEŞEKKÜR

Amasra'da bulunan ve Bedesten olarak bilinirlik kazanmış yapı hakkında gerçekleştirmiş olduğum bu tez çalışması ile yapının tanınırlığına katkıda bulunarak önemine dikkat çekmeyi amaçlarken belki de bu çalışmanın başlaması ve bu kadar zorlu bir arazi koşulunda son halini alması Amasra Kaymakamı Sayın Kadir PERÇİ'nin göstermiş olduğu olağanüstü ilginin bir sonucudur. Kendisine ilgileri için çok teşekkür eder ve saygılarımı sunarım. Süreçte her türlü imkânlarından faydalanma fırsatı sunan Amasra Müze Müdürlüğü'ne ve sorularımı her zaman ivedilikle cevaplandırarak bana kaynak sağlayan Amasra Belediyesi'ne teşekkürü bir borç bilirim.

Saha çalışmalarında ve rölöve sürecinde saat ve gün fark etmeksizin yardımda bulunan Emre KARAKAŞ'a, süreç içerisinde dostluğunu ve bilgi birikimini hiçbir zaman esirgemeyen Dr. Muammer YAMAN'a, tez çalışmam boyunca cesaretlendirici ve destekleyici bir duruş sergileyerek ilgisini ve yardımlarını eksik etmeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Ammar İBRAHİMGİL'e çok teşekkür ederim.

Amasra Belediyesi'nde ve Bartın Belediyesi'nde ikili ilişkiler sağlamama yardımcı olan dayım Deniz AKTAŞ'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışma boyunca beni yalnız bırakmayan ve yardımlarıyla her zaman ince gönüllülük gösteren Nermine ALİHAN'a çok teşekkür ederim.

Bartın Üniversitesi ile gerekli bağlantıları kurmamı sağlayan ve maddi manevi hiçbir destekten kaçınmayarak her zaman yanımda olan babam Yaşar GÜN'e, bu zorlu süreci benimle birlikte yaşayan ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan sevgili annem Pınar GÜN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezi, bugünlere gelmemde belki de en fazla pay sahibi olan Nurcan AKTAŞ ve Necati AKTAŞ'ın çok kıymetli anısına ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xi

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xii

RESİMLERİN LİSTESİ xiv

HARİTALARIN LİSTESİ xviii

SİMGELER VE KISALTMALAR xix

1. GİRİŞ 1

2. AMASRA İLÇESİ 5

2.1. Bölgenin Konumu 5

2.2. Tarihçesi 7

2.3. Bölgedeki Anıt Eserler 9

2.3.1. Kuşkayası Yol Anıtı 12

2.3.2. Antik Tiyatro 13

2.3.3. Kemerdere Köprüsü 15

2.3.4. Kemere Köprüsü 16

2.3.5. Roma Hamamı 18

2.3.6. Amasra Kalesi 19

2.3.7. Büyük Ada Kilisesi 21

2.3.8. Küçük Kilise (Şapel) 24

2.3.9. Fatih Cami 26

Sayfa

2.3.10. Antik rıhtımlar-Direklikaya 28
2.3.11. Cenova armaları 29
2.3.12. Cenova Şatosu 31
2.3.13. Osmanlı Hamamı 32
2.3.14. Kaymakam Evi 34
2.3.15. Amasra Müzesi 35
2.3.16. Ethem Ağa Konağı 35
3. ANTİK ROMA DÖNEMİ YAPIM TEKNİKLERİ 37
3.1. Antik Roma'da Mimarlığın Gelişimi 37
3.2. Duvar Yapım Teknikleri 40
4. "BEDESTEN" YAPISI 49
4.1. Yapı Hakkında Yapılan Araştırma ve Yayınlar 49
4.2. Bedesten Yapısının Genel Tanımı ve Tarihçesi 51
4.3. Yapının Fiziki Gelişim Süreci ve Günümüzdeki Durumu 64
4.4. Benzer Yapı Malzemesi ve Tekniği Kullanılarak Yapılmış Yapılar 67
4.4.1. Ostia Tiyatrosu 67
4.4.2. Hadrian Villası 70
4.4.3. Kızıl Avlu Bazilikası 72
4.4.4. Caseggiato dei Triclini 73
4.4.5. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana 75
4.4.6. İsola Sacra Nekropolü 76
4.4.7. Porta Romana (Via Ostiense) Nekropolü 77
5. YAPININ MİMARİ ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 79
5.1. Plan Özellikleri 79

Sayfa

5.1.1. Z01 mekânı 80
5.1.2. Z02 mekânı 84
5.1.3. Z03 mekânı 89
5.1.4. Z04 mekânı 92
5.1.5. Z05 mekânı 94
5.1.6. Z06 mekânı 99
5.1.7. Z07 mekânı 102
5.1.8. Z08 mekânı 107
5.1.9. Z09 mekânı 111
5.1.10. Z10 mekânı 114
5.1.11. Z11 mekânı 117
5.1.12. Z12 mekânı 119
5.1.13. Z13 mekânı 121
5.1.14. Z14 mekânı 123
5.1.15. Z15 mekânı 125
5.2. Cephe Düzeni 127
5.2.1. Kuzey cephesi 127
5.2.2. Güney cephesi 137
5.2.3. Doğu cephesi 139
5.2.4. Batı cephesi 142
5.3. Taşıyıcı Sistem 143
5.3.1. Temel 143
5.3.2. Duvarlar 143
5.3.3. Döşemeler 144

Sayfa

5.3.4. Kemerler 145
5.4. Mimari Yapı Elemanları 146
5.4.1. Nişler 146
5.4.2. Kapılar 147
5.4.3. Pencereler 148
5.4.4. Üst örtü 148
5.5. Malzeme ve Yapım Tekniği 149
5.6. Yapıdaki Bozulmalar 150
5.6.1. Niteliksiz ek ve yanlış müdahalelerden kaynaklanan bozulmalar 150
5.6.2. Doğal etkenler ve bakımsızlıktan kaynaklanan bozulmalar 152
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 153
KAYNAKLAR 155
EKLER 163
EK-1. Rölöve paftaları 164
EK-2. Malzeme analizi paftaları 178
EK-3. Değişim-bozulma paftaları 188
EK-4. Detay paftaları 198

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. Amasra'da bulunan anıt eserlerin tablosu 11

Çizelge 5.1. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z01 mekânı 82

Çizelge 5.2. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z02 mekânı 86

Çizelge 5.3. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z03 mekânı 90

Çizelge 5.4. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z04 mekânı 93

Çizelge 5.5. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z05 mekânı 96

Çizelge 5.6. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z06 mekânı 100

Çizelge 5.7. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z07 mekânı 104

Çizelge 5.8. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z08 mekânı 109

Çizelge 5.9. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z09 mekânı 112

Çizelge 5.10. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z10 mekânı 115

Çizelge 5.11. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z11 mekânı 118

Çizelge 5.12. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z12 mekânı 120

Çizelge 5.13. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z13 mekânı 122

Çizelge 5.14. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z14 mekânı 124

Çizelge 5.15. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z15 mekânı 126

Çizelge 5.16. Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi 132

Çizelge 5.17. Bedesten, dış tanımlama tablosu - güney cephesi 138

Çizelge 5.18. Bedesten, dış tanımlama tablosu - doğu cephesi 140

Çizelge 5.19. Kemer tanımlama tablosu 146

Çizelge 5.20. Niş tanımlama tablosu 147

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Jules Laurens'in kaleminden 19.yy.da Kuşkayası Yol Anıtı 13

Şekil 2.2. Jules Laurens'in gözünden 19.yy. ortalarında Antik Tiyatro 14

Şekil 2.3. Jules Laurens'e ait Amasra Kalesi'nin Sormagir'e açılan iç kapısının 1846 tarihli çizimi 21

Şekil 2.4. Büyük Ada'da bulunan kilisenin planı 22

Şekil 2.5. Küçük Kilise'nin planı 25

Şekil 2.6. Fatih Cami'nin planı 28

Şekil 2.7. Amasra'da bulunan bazı Cenova armaları (solda), Cenova Şatosu'nun kapısının Jules Laurens tarafından çizilmiş 1846 yılına ait suluboya tasviri (sağda) 31

Şekil 2.8. Osmanlı Hamamı'nın planı 33

Şekil 3.1. Mimarinin 5 Düzeni 38

Şekil 3.2. Roma betonu 41

Şekil 3.3. Antik Roma Dönemi'ne ait duvar türleri: (a) opus caementicium, (b) opus quadratum, (c) opus incertum, (d) opus mixtum-incertum, (e) opus mixtum-reticulatum, (f) opus reticulatum, (g) opus spicatum, (h) opus testaceum, (ı) opus mixtum-vittatum, (i) opus vittatum 42

Şekil 3.4. Antik Roma Dönemi'ne ait duvar yapım teknikleri: (a) opus incertum, (b) opus quasi reticulatum, (c) opus reticulatum, (d) opus testaceum, (e) opus quadratum 46

Şekil 3.5. Duvardan bağımsız iskele 47

Şekil 3.6. Destekli veya konsol duvara yarı bağımlı iskeleler 47

Şekil 3.7. Duvara tam bağımlı iskele 48

Şekil 4.1. Bedesten'in planı ve kuzey görünüşü 57

Şekil 4.2. Bedesten'in 1964 tarihli Necdet Sakaoğlu'nun kaleminden krokisi 60

Şekil 4.3. Bedesten yapısının planı 61

Şekil 4.4. Jules Laurens'in 19. yy. ortalarında Bedesten'in durumuna ait tasviri 62

Şekil **Sayfa**

Şekil 4.5. Ostia Tiyatrosu'nun planı 68

Şekil 4.6. Hadrian'ın villa kompleksinin planı 71

Şekil 4.7. Kızıl Avlu plan 72

Şekil 4.8. Caseggiato dei Triclini'nin planı 74

Şekil 4.9. Bitişiğindeki yapılarla birlikte Horrea Epagathiana et Epaphroditiana'nın planı 75

Şekil 4.10. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana'nın çevresi ile birlikte planı 76

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 2.1. Kuşkayası Mevki dolaylarından Amasra'nın görünümü 6

Resim 2.2. Kuşkayası Yol Anıtı 13

Resim 2.3. Antik Tiyatro kalıntısında bulunan kemerli dehliz (solda), Antik Tiyatro'nun sağ ana girişi (sağda)..... 15

Resim 2.4. Kemerdere Köprüsü genel görünüm..... 16

Resim 2.5. Kemerdere Köprüsü'nün Amasra'dan ulaşım sağlanan ilk noktası..... 16

Resim 2.6. Kemere Köprüsü genel görünüm..... 17

Resim 2.7. Kemere Köprüsü'nden Sormagir'e açılan kapı..... 17

Resim 2.8. İlhan Hattatoğlu'nun merceğinden Amasra Kalesi, Kemere Köprüsü ve Büyük Ada ile birlikte kentin genel görünümü 18

Resim 2.9. Roma Hamamı'nın bulunduğu alan 18

Resim 2.10. Roma Hamamı'nın tuğla ve kesme taş kombinasyonlu duvarı..... 19

Resim 2.11. Kemere Köprüsü üzerinden Amasra Kalesi'nin bir görünümü..... 20

Resim 2.12. Büyük Ada'nın Kemere Köprüsü üzerinden görünümü 21

Resim 2.13. Büyük Ada Kilisesi'nin içi ve narteksi 23

Resim 2.14. Büyük Ada Kilisesi'nin merkezi kısmı ve büyük apsis 24

Resim 2.15. Küçük Kilise'nin 1975 yılındaki durumu..... 25

Resim 2.16. Küçük Kilise'nin apsis kısmının dışarıdan görünümü (solda), Küçük Kilise'nin giriş cephesi (sağda)..... 26

Resim 2.17. Fatih Cami'ye ait eski bir görüntü..... 27

Resim 2.18. Fatih Cami genel görünümü (solda), Fatih Cami duvar işçiliği (sağda)..... 28

Resim 2.19. Direklikaya kalıntısının genel görünümü 29

Resim 2.20. Cenova Şatosu'na ait kapıda bulunan armalar..... 30

Resim 2.21. Cenova Şatosu'nun girişi (solda), Cenova Şatosu'nun iç kısmı (sağda) 32

Resim 2.22. Amasra'da bulunan Osmanlı Hamamı'nın girişi 33

Resim **Sayfa**

Resim 2.23. Osmanlı Hamamı'nın genel görünümü 33

Resim 2.24. Kaymakam Evi genel görünümü 34

Resim 2.25. Amasra Müzesi genel görünümü (solda), Amasra Müzesi'ne ait bahçe (sağda) 35

Resim 2.26. Ethem Ağa Konağı genel görünümü (solda), Ethem Ağa Konağı ve balkonlu cephesi, alt katında bulunan dükkân ile birlikte (sağda)..... 36

Resim 3.1. Amasra, Bedesten yapısının duvarlarında bulunan delikler 48

Resim 4.1. Bedesten, kuzey odalarının genel görünümü..... 53

Resim 4.2. Bedesten, opus reticulatum uygulaması 55

Resim 4.3. Bedesten'de bulunan yarım kubbe biçimli duvar nişi (solda), Bedesten'de bulunan dikdörtgen biçimli duvar nişi (sağda) 55

Resim 4.4. Bedesten'in çevresinde bulunan kalıntılar (solda), Bedesten'in duvarlarında bulunan delikler (sağda) 56

Resim 4.5. Fatih Cami opus reticulatum uygulaması (solda), Küçük Kilise opus reticulatum uygulaması (sağda)..... 56

Resim 4.6. Bedesten, opus testaceum tekniği 57

Resim 4.7. Bedesten, tuğla malzeme kalıntıları (solda), Bedesten, mermer malzeme kalıntıları (sağda)..... 58

Resim 4.8. Bedesten'in Çağlayan Karauğuz'un merceğinden 1953 yılı görüntüleri 59

Resim 4.9. Bedesten'in kuzey cephesinin genel görünümü 59

Resim 4.10. Bedesten'in batı bölümünden kuzey odalarına bakış..... 61

Resim 4.11. Bedesten, onarım geçirmeden önceki durumu..... 61

Resim 4.12. Bedesten kalıntılarının İlhan Hattatoğlu'nun merceğinden görüntüsü 66

Resim 4.13. Temizlik öncesi Bedesten'in kuzey duvarı kalıntısı (solda), Temizlik sonrası Bedesten'in kuzey duvarı kalıntısı (sağda) 67

Resim 4.14. Temizlik öncesi Bedesten'in doğu duvarı kalıntıları (solda), Temizlik sonrası Bedesten'in doğu duvarı kalıntıları (sağda)..... 67

Resim 4.15. Ostia Tiyatrosu'nun Cumhuriyet Dönemi'ne ait bir bölümü (solda), Ostia Tiyatrosu'nun dışarıdan görünümü (sağda) 68

Resim **Sayfa**

Resim 4.16. Bedesten kazılarında bulunan Su Perisi heykeli (solda), Ostia Tiyatrosu kazılarında bulunan Venere Marina heykeli (sağda). 69

Resim 4.17. Su Perisi heykelinin üst bedeni (solda), alt bedeni (ortada), Venere Marina heykelinin önden görünüşü (sağda) 70

Resim 4.18. Hadrian Villası opus mixtum duvar örneği (solda), Canopus, Hadrian Villası (sağda)..... 71

Resim 4.19. Kızıl Avlu genel görünüm (solda), Kızıl Avlu duvar nişleri (sağda) 73

Resim 4.20. Kızıl Avlu ana kütle (solda), Kızıl Avlu üstten görünümü (sağda)..... 73

Resim 4.21. Caseggiato dei Triclini yemek alanı ve opus mixtum işçiliği (solda), Caseggiato dei Triclini kuzeyden görünümü (sağda) 74

Resim 4.22. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana iç avlu (solda), Horrea Epagathiana et Epaphroditiana ana giriş (sağda)..... 75

Resim 4.23. İsola Sacra Nekropolü genel görünüm (solda), İsola Sacra, T. Claudius Eutychus mezarının cephesi (sağda)..... 77

Resim 4.24. Porta Romana Nekropolü opus mixtum duvar örneği (solda), Porta Romana Nekropolü niş ve kuyu görünümü (sağda) 78

Resim 5.1. KM1.1 kemeri (solda), KM1.2 kemeri (sağda) 81

Resim 5.2. D1 duvarı (solda), KM1.4 kemeri (sağda)..... 85

Resim 5.3. KM1.5 kemeri (solda), KM1.6 kemeri (sağda) 89

Resim 5.4. D1 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) 92

Resim 5.5. KM2.1 kemeri (solda), KM2.2 kemeri (sağda) 94

Resim 5.6. SK8 sağır kemeri (solda), SK9 sağır kemeri (sağda) 95

Resim 5.7. D3 duvarı kalıntıları..... 95

Resim 5.8. KM1.8 kemeri (solda), KM1.9 kemeri (sağda) 99

Resim 5.9. D1 duvarı (solda), SK14 sağır kemeri (sağda) 102

Resim 5.10. D3 duvarı (solda), SK16 sağır kemeri (sağda) 103

Resim 5.11. D1 duvarı kalıntıları..... 107

Resim 5.12. KM1.12 kemeri (solda), KM1.13 kemeri (sağda) 108

Resim **Sayfa**

Resim 5.13. D1 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) 114

Resim 5.14. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) 117

Resim 5.15. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) 119

Resim 5.16. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) 121

Resim 5.17. D1 duvarı (solda), D2 duvarı (sağda) 123

Resim 5.18. Z15 mekânı (solda), D1 duvarı (sağda) 125

Resim 5.19. N1.1 nişi (solda), N2.1 nişi (sağda) 128

Resim 5.20. D1 duvarı (solda), SK22 sağır kemeri (sağda) 129

Resim 5.21. KM1.7 kemeri (solda), KM2.3 kemeri (sağda) 131

Resim 5.22. D1 duvarı kalıntısı 137

Resim 5.23. D1 duvarı kalıntıları..... 139

Resim 5.24. Bedesten, batı cephesi genel görünüm..... 142

Resim 5.25. Bedesten, batı duvarı kalıntıları..... 143

Resim 5.26. Bedesten, batı duvarı kalıntıları..... 143

Resim 5.27. KM1.15 kemeri mevcut durumu..... 151

Resim 5.28. Yapı duvarlarına eklenen tel ve ahşap bahçe çitleri 151

Resim 5.29. Yapı ve çevresindeki bitkilenme ve biyolojik oluşumlar 152

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita **Sayfa**

Harita 2.1. Amasra İlçesi'nin konumu 5

Harita 2.2. Eserleri ile birlikte Amasra'nın planı 10

Harita 4.1. Bedesten yapısının konumu 51

Harita 4.2. Bedesten yapısı ile birlikte Amastris vaziyet planı 52

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklamalar
km²	Kilometrekare
m²	Metrekare
km	Kilometre
m	Metre
cm	Santimetre
mm	Milimetre
yy.	Yüzyıl
Zx	Zemin Numaraları
Dx	Duvar Numaraları
BBx	Beton Blok Numaraları
KMx	Kemer Numaraları
Nx	Niş Numaraları
SKx	Sağır Kemer Numaraları
E	En
B	Boy
D	Derinlik
H	Yükseklik
T	Tuğla
KT	Kesme Taş
A	Ahşap
BE	Beton
KA	Kaplamasız
M	Mermer
I	İyi
O	Orta
K	Kötü

Kısaltmalar	Açıklamalar
BVİKTM	Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
HGM	Harita Genel Müdürlüğü
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

1. GİRİŞ

Amasra, tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir liman kentidir. Amasra'nın sokaklarında Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Ceneviz Kolonisi ve Osmanlı İmparatorluğu'na ait eserlerin bir araya gelerek oluşturduğu eşsiz bir tarihi doku mevcuttur. Kentin mimarisi genel olarak bu devletlerin izlerini taşısa da kentin tarihi çok daha eskiye dayanmaktadır. Adını Pers Prensesi Kraliçe Amastris'ten alan Amasra'nın, antik dönemlerdeki liman işlevi, günümüzde yerini turizme bırakmış olsa da kentin geçmiş dönemlerdeki önemi ve bu dönemlerin günümüze armağan ettiği özgün eserler Amasra kentinin bir açık hava müzesi edasıyla boy göstermesinin temelini oluşturmuştur. Diğer bir deyişle toprağından tarih fışkıran, limanları ve bünyesinde barındırdığı doğal güzellikler ile Paflagonyalı Niketas'ın 9. yy.da Paflagonya'nın hatta dünyanın gözbebeği olarak nitelendirdiği ve Fatih Sultan Mehmed'in Çeşm-i Cihan (Dünyanın Gözbebeği) olarak hitap ettiği Amasra, 1460 yılında Türk topraklarına katılmıştır.

M.S. 1. yüzyıl sonları ve 2. yüzyıl başlarında Roma İmparatorluğu Dönemi'nde Amasra'ya kazandırılan Bedesten isimli, bazilika planlı, eşsiz tuğla yapı yaklaşık 2000 yıllık geçmişiyle Amasra'nın kimliğine, tarihine ve kültürüne ışık tutan bir eserdir. Sahip olduğu nitelikli işçilik neticesinde günümüze kadar ayakta kalmayı başarabilmiş bu anıtsal nitelikli yapı çok kıymetli bir kültürel mirastır. Ancak kente gelen ziyaretçilerin odak noktasında Amasra'nın kuzeyindeki limanlar, Amasra Kalesi ve sınırlarında barındırdığı eserler bulunmaktadır. Bunun en önemli nedeni ise güney kesimde bulunan yapının günümüzde atıl bir vaziyette bırakılmış olmasıdır. Bedesten, kent yaşantısından uzakta, bir harabe biçiminde varlığını sürdürürken Amasra için önemi asla göz ardı edilmemelidir.

Araştırmanın amacı

Geçmişten günümüze kentli ile yaşadığı etkileşimi sürdüren, kentin gelişimindeki etkileri ile birlikte tarihinde de 2000 yıla yakın bir süredir yer edinen ve Amasra'nın tarihini sadece sözlü olarak değil görsel ve deneyimsel olarak da aktaran Bedesten gibi kültürel mirasların kent için ve kent içindeki yeri oldukça önemlidir. Kültürel sürekliliğin sağlanabilmesi açısından geçmişten günümüze kentin geçirdiği süreçleri, kültür ve medeniyet gelişimini anlamak ve kentin gelişimine etkide bulunan izleri koruyabilmek

oldukça önemlidir. Bu nedenle kullanıcının kent ile kurduğu bağ, yalnızca günümüz ile sınırlı kalmayıp daha derin ve anlamlı bir biçimde kültürün ve tarihin yansımalarına da olanak tanıyacaktır. Böylelikle sadece fiziki olarak değil yapıyı anlayarak, geçmişiyle bağ kurarak kente olan yaklaşımın daha olumlu ve heyecan verici bir biçime dönüşmesine olanak sağlanabilir. Çalışmada, Amasra'da, kente duyulan ilginin yalnızca mevcut sahillerinden dolayı oluşmaması için kentin tarihi dokusuna ve asıl mihenk taşlarına dikkat çekmek amaçlanırken döneminde bir nirengi noktası olan Bedesten yapısının günümüzde bir harabeye dönüşmüş olmasının önüne geçmek amacıyla bir hareket başlatmak ve bir farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

Hakkında az sayıda çalışma bulunan ve günümüzde atıl bir vaziyette bırakılmış olup kent yaşantısından uzak kalan Bedesten yapısı bulunduğu bölgede, fiziki olarak oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Kentteki inşaat faaliyetlerinde yapı malzemelerinin çalınması ve deprem gibi doğal afetler nedeniyle harabe durumuna gelmiş olan Bedesten yapısı, aynı zamanda yanlış müdahalelerden ve bakımsızlıktan kaynaklı bozulmalarla karşı karşıya gelmiş durumdadır.

Bartın ili Amasra ilçesinin sınırlarında bulunan, Antik Roma Dönemi'ne ait olan ve Bedesten ismiyle tanınan bu yapının, tarihi, yapım teknikleri, kente katkıları ve mevcuttaki durumu incelenmiştir. Kentte unutulmuş, gerekli önem ve değer verilmeyen bu kültürel mirasın, Antik Roma Dönemi mimarisinden ne şekilde etkilendiği ve bulunduğu bölgede bu anlayışı nasıl temsil ettiği irdelenmiştir. Dönemin ve yapım tekniklerinin yapıyla olan etkileşiminin ortaya koyulması gelecek yıllarda yapı üzerinde yapılabilecek çalışmaların hata payını düşürmeyi amaçlamıştır. Özellikle önceki dönemlerde yapılan niteliksiz müdahalelerin ve yapının fazlasıyla tahrip olmuş mevcut durumunun bize anlattıkları aslında yapının belgelenmesinin, yapım tekniklerinin, tarihinin ve malzemelerinin anlaşılmasının ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Tezin esas amacı yapının tarihi süreç içerisinde geçirdiği değişimlerin doğru bir şekilde ortaya koyulması ve yeniden toplum hafızasında yer etmesini sağlamaktır.

Araştırmanın kapsamı

Çalışma kapsamında Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Bartın ili Amasra ilçesi sınırları içerisinde yer alan, 321 ada 63 parsel, 68 envanter no'lu, Kum Mah. Genç Plinius 1

Sokak'ta konumlanan ve etrafındaki parsellere yayılım gösteren Bedesten yapısının mevcut durumu incelenmiştir. Yapı, M.S. 1. Yüzyıl sonu ve 2. Yüzyıl başlarında Roma Eyalet Meclisi olarak inşa edilmiş olup günümüzde ise Bedesten olarak adlandırılmaktadır. 118,08m x 43,80m alana oturum sağlayan bu bazilika planlı devasa Antik Roma yapısı ile ilgili tüm mimari özellikler belgelenmiştir. Yapıyı özgün durumundan uzaklaştıran müdahaleler belirlenmiştir, yapının tahribatına sebep olan etkenler ve geçirdiği süreçler ele alınmıştır. Yapının mevcut durumunun rölöve ve fotoğraflar ile belgelenmesi yapılarak, yapının maruz kaldığı bozulmalar belirlenmiştir. Aynı yapım tekniğine sahip yapılar incelenmiş ve ait olduğu Antik Roma Dönemi mimarisi esas alınarak yapının mimarisi, mimari elemanları ve yapı malzemeleri bu bağlamda daha anlaşılabilir ve sistematik bir hale getirilerek anlatılmıştır. Yapının çevresindeki niteliksiz yapılaşma durumu, insan kaynaklı bozulmalar ve geçmiş dönemlerde yapının uğramış olduğu onarımların günümüzdeki etkileri ve en nihayetinde yapının kültürel süreklilik bağlamında korunarak, toplum hafızasına kazandırılması ve korunarak geleceğe aktarılması gerekliliği ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın yöntemi

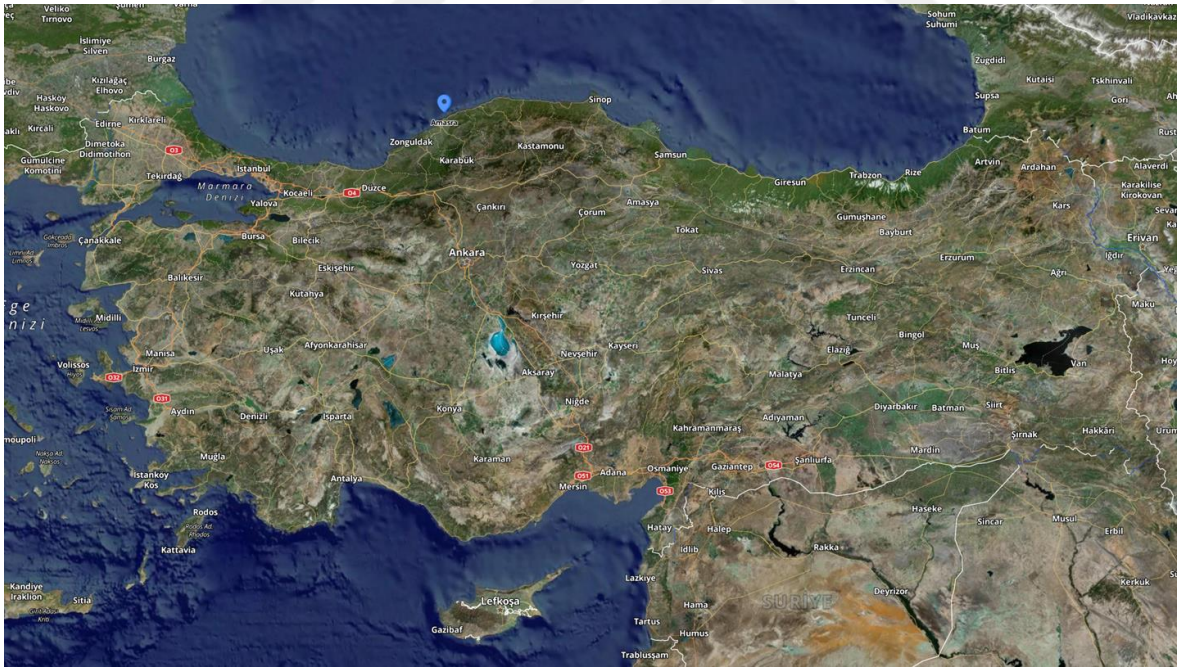
Tez çalışması, 6 başlık altında toplanan çalışmalardan meydana gelmektedir. Süreçte, ilk olarak yapı özelinde ve yakın çevresiyle ilgili geniş bir literatür taraması yapılmış olup arşiv belgeleri taranmıştır. Ardından yapının mevcut durumunun farklı ölçeklerde çizim, sistematik fotoğraflama ve yapı elemanlarının analizleriyle belgelendiği rölöve projesi hazırlanmıştır. Tezin 2. bölümünde Amasra'nın tarihi, konumu ve anıt eserleri üzerine yapılan araştırmalar ile kentin önemine, tarihi ve kültürel zenginliğine değinilmiştir. 4. bölümde Bedesten yapısının tarihi ve fiziki gelişim sürecine yer verilirken yapı hakkında yapılmış olan yayınlar ile birlikte yapım tekniği bakımından yapıya benzerlik gösteren, opus reticulatum, opus testaceum ve opus mixtum duvar işçiliğine sahip yapılar incelenmiştir. Böylelikle yapının, mimari yönden geçirdiği süreç tüm yönleriyle aydınlatılmaya çalışılmıştır. 4. ve 5. bölümlere bir altlık hazırlaması açısından 3. bölümde Antik Roma Dönemi'nde mimarlığın gelişimi ve duvar yapım teknikleri detaylıca incelenmiştir. 5. bölümde ise yapının bütün mimari özellikleri, alan çalışmaları, fotoğraflamalar ve rölöve projesi esas alınarak değerlendirilmiştir. Bu bölümde yapının cephelerine ve iç mekânlarına ait ölçümleri ve detaylı analizleri içeren tablolara yer verilmiştir.

3 boyutlu lazer tarama işlemi ile birlikte nokta bulutu modeli elde edilerek yapının, plan, kesit, görünüş gibi teknik çizimlere altlık oluşturması amacıyla üzerinde ölçüm imkânı tanıyan yüksek çözünürlüklü ortofoto görselleri oluşturulmuştur. Yapının 1/200 ve 1/50 ölçeklerinde rölöve projesi (Ek-1) çizilmiştir, 1/20, 1/10 ve 1/5 ölçeklerinde detay paftaları (Ek-4) hazırlanmıştır. Yapının mevcut durumuna ait rölöve çizimlerinin üzerinden, kendilerine ait renkli lejantlar içeren değişim bozulma paftaları (Ek-3) ve malzeme analizi paftaları (Ek-2) elde edilmiştir. Alanda yapılan ölçümlerde klasik ölçüm tekniklerinden ve optik cihazlardan faydalanılırken elde edilen ölçüler rölöve projesine çapraz ölçüler ve sürekli ölçüler olarak eklenmiştir. Projelerin, paftaların ve tabloların hazırlanmasında AutoCad 2019, AutoCad 2025 ve Adobe Photoshop CC yazılımları kullanılmıştır.

2. AMASRA İLÇESİ

2.1. Bölgenin Konumu

Bartın ili, Türkiye'nin kuzeybatısında konumlanmaktadır (Grinevetsky, Zonn, Zhiltsov, Kosarev ve Kostianoy, 2015). İl, toplamda 2.330 km² yüzölçümüne sahiptir. 41° 53' kuzey enlemi ile 32° 45' doğu boylamı üzerinde konumlanan Bartın ili, kuzeyinde 59 km'lik Karadeniz kıyı şeridine sahip olmakla birlikte ilin doğusunu Kastamonu, güneydoğusunu Karabük, batısını Zonguldak çevrelemektedir. Şehir merkezi ise deniz seviyesinden 25 metre yükseklikte bulunmaktadır. (T.C. Bartın Valiliği, t.y.). Bartın, komşuları olan illerden Zonguldak'a 89 km, Karabük'e 89 km ve Kastamonu'ya ise 183 km uzaklıktadır. Bartın kuzey, batı ve doğu olmak üzere üç yönden dağlarla çevrilidir ve bu dağlar çok yüksek olmamakla birlikte oldukça dik dağlardır ve yükseklikleri 2000 metreyi geçmez (T.C. Bartın Valiliği, 2017).

Harita 2.1. Amasra İlçesi'nin konumu (HGM, t.y.a)

Bartın'da, yaz döneminde sıcak, kışları serin olan Karadeniz İklimi (Ilıman Deniz İklimi) hâkimdir. Kentin denize olan yakınlığı ve çok yüksek olduğu söylenemeyecek dağ sıralarının kıyıya paralellik göstermesi, artan neme ve azalan sıcaklık farkına sebep olurken, kentin, Balkanlardan gelen hava kütleleri tarafından etki altında kalmasına neden

olmaktadır. Bartın'ın güney iç kesimleri karasal iklim özelliği göstermektedir (T.C. Bartın Valiliği, 2008).

İlde ahşap evlerin sayısı ve özgünlüğü göze çarpmakla birlikte Bartın ili, antik bir liman kenti olan ve birçok tarihi yapıya ev sahipliği yapan Amasra'yı da sınırlarında bulundurmaktadır. Zonguldak ilinin 60 km kuzeydoğusunda yer almakta olan Bartın ilinin Amasra ilçesi ve eski adıyla Sesamos olarak bilinen bu antik kent, büyük olanına Büyük ada, küçük olanına ise Tavşan adası denilen iki adet adaya sahiptir. (Grinevetsky vd., 2015). Coğrafi konum olarak Amasra ilçesi, 41° 44' 53" kuzey enlemi ve 32° 23' 11" doğu boylamı üzerinde bulunmaktadır (Harita Genel Müdürlüğü [HGM], t.y.a). Bağlı olduğu il olan Bartın'ın toplam yüzölçümü 2330 km² iken kentin Merkez ilçesi 1091 km² alana yayılım göstermektedir. Bartın ilinin diğer ilçeleri olan Kurucaşile ve Ulus ise sırasıyla 152 km² ve 909 km² yüzölçümüne sahiptir. Amasra ise yüzölçümü en küçük ilçe olan Kurucaşile'den 26 km² daha büyük olup 178 km² yüzölçümüne sahiptir (HGM, t.y.b). İlçe kendine bağlı olan 30 adet köy ve kent merkezinden oluşmakla birlikte bağlı olduğu il olan Bartın'ın 17 km kadar kuzeyinde konumlanmaktadır (Sarı, 2001).

Resim 2.1. Kuşkayası Mevki dolaylarından Amasra'nın görünümü (Gün Arşivi, 2024)

2.2. Tarihçesi

Amasra, Batı Karadeniz sınırları içerisinde bulunan Bartın ilinin bir ilçesidir. İlçenin güneyinde ve batı sınırlarında Bartın ili Merkez ilçesi, doğusunda ise aynı ilin Kurucaşile ilçesi konumlanmaktadır (Özdemir, 2011).

Amastris Kenti adını kurucu olan Amastris'ten alan, bir yarımada üzerine kurulmuş ve berzahın iki yanında ise limanları bulunan, Parthenios Irmağı'ndan yani Bartın sınırlarından sonra ulaşılan bir kenttir (Strabon, 2000).

Kentin başlangıcı hakkında pek bir bilgiye sahip olabilmek ve kesin yorum yapabilmek mümkün değildir. Hititlerin, kuzeyin bu kıyılarına inip inmedikleri ve döneminde kuzeyde bulunup Hititlerle sürekli olarak mücadelede bulunan Kaşka kavminin kuzeyde ne kadar ilerlediği hakkında kesin bir yorum yapılamamaktadır. Aynı şekilde Anadolu'nun kuzeyinde yaşayan Pala kavminin de yayılım gösterdiği alan belirsizdir. Amasra'ya en yakın olan ve Taş Devri'ne ait olan bir ize ise Kastamonu civarlarında rastlanmıştır. Kıyı boyu kurulan koloniler neticesinde Amasra kentinin ilk yerleşiminin Fenikeliler tarafından Sesamos ismiyle yapıldığı düşünülmektedir. Fenikelilerin Akdeniz kıyıları dolayında liman ticareti amaçlı kurdukları iskeleler olduğu bilinmekle birlikte kentin dağlık alanlarında ise halkın kullandığı bir pazaryeri olması durumu Amasra kenti için benzerlik göstermektedir ancak Fenikelilerin Amasra'nın kuruluşunda yer aldığı düşünülen bu konu ile ilgili, durumu destekleyecek yeterli bilgi ne yazık ki bulunmamaktadır. İzmir çevresinde dünyaya geldiği ve M.Ö. 800 dolaylarında yaşadığı düşünülen Homeros'un adı, daha geç tarihlerde Amasra'da egemenlik süren Romalıların sikkelerinde bulunmaktadır ve aynı zamanda İzmir sınırlarında bulunan Meles Çayı'nın resmi de bu sikkelerde kendisine yer bulmaktadır. Bu durumu açıklığı kavuşturabilmek için iki biçimde düşünülebilir, ya büyük İyon kolonizasyonu sırasında İyonlar Amasra'ya yerleşmiş ya da eski dönemlerde kentte Meles Çayı ile aynı isimde bir su bulunduğundan ötürü kent kendinde bu yetkiyi görerek Homeros'u sahiplenmişlerdir. M.Ö. 7. Yüzyıl ile birlikte kıyılarda kentler kurdukları bilinen İyonluların Amasra'yı da bu şekilde kurmuş olabilme ihtimali mevcuttur. Amasra'nın İranlıların eline geçmesi ise M.Ö. 547 senesinde, Sesamos'un da sınırları içeresinde olduğu Paflagonya'nın sahibi olarak bilinen Lidya kralı Kroisos'un onlara karşı galip gelememesi neticesinde olmuştur. İranlıların bölgedeki idaresinin çok sıkı olmaması durumu bilinmekle birlikte, Büyük İskender, Anadolu'da İran yönetimine son vermiştir.

İskender daha sonraki tarihlerde, büyük Asya seferi sonrası, İranlılar ile kurmak istediği yakın bağ neticesinde aralarında bir evlilik olması konusunda harekete geçmiş ve askerlerini de bu konu hakkında zorlamıştır. Amastris Makedon generalin Krateros'un eşi olurken, İskender ise III. Dareios'un kızı ile evlenmiştir, aynı zamanda Amastris, Oxathres'in kızı, Oxathres ise Dareios'un kardeşidir (Eyice, 1965).

Kentin kurucusu olan Amastris son Pers Kralı Darius'un yeğeni ve Heraklea tirani Dionysius'un eşidir (Wilson, 1895). Dionysius ile evlenmeden önce İskender'in en yakın dostlarından bir olan Krateros ile evlenen Oksatheres'in kızı Amastris, Krateros tarafından terk edildikten sonra kendisinden izin alarak Dionysius ile evlenmiştir. Oksatheres ise İskender'in tahttan indirdiği son kral Darius ile kardeştir. Dionysius ve Amastris, Amastris, Oksathres ve Klearkhos isminde üç tane çocuğu sahiptir. Sağlık problemleri yaşayan Dionysius vefat etmeden önce çocuklarını ve sahip olduğu her şeyin yönetimini karısı Amastris'e devretmiştir. Sonrasında dul Kraliçe Amastris, Lysimakhos ile evlenmiştir. Aralarında anlaşmazlıklar yaşandıktan sonra Amastris, Lysimakhos'tan ayrılır ve Herakleia'nın kontrolünü ele alır, kente döndüğünde ise Amastris kentini kurar. Amastris gemide bulunduğu bir vakitte kendi çocukları tarafından acımasızca denizde boğdurtulur. Amastris'e karşı hala hisleri bulunan Lysimakhos, Amastris'in intikamını çocuklarından almış ve daha sonrasında ise Herakleia hâkimiyetinden sonra Amastris kentini de ele geçirmiştir. (Memnon, 2007).

Kuzey Anadolu'da kısa bir süreyi kapsayan Pontos Krallığı egemenliğinden sonra Amasra kenti, Pompeius'un VI. Mithridates'e karşı galibiyeti neticesinde M.Ö. 70-73 seneleri aralığı içerisinde Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir. Sonraki süreçlerde Bithynia eyalet sınırlarında bulunan Amasra, Ora Pontica'da başşehir konumuna ulaşmıştır. Amasra kenti daha sonrasında Bizans İmparatorluğu hâkimiyeti altına girmiş olup devletin gerilemeye başlaması sonucu ticaret yolları üzerinde hâkimiyet kurma amacı olan ve kentte tüccarları ile gittikçe güçlenmeye başlayan Cenovalılara kentin idaresi bırakılmıştır. (Eyice, 1965).

Bartın'da yaşayan Türk toplumu, Amasra'da bulunan Ceneviz kolonileri ile ticaret halindedirler. Ürettikleri ürünleri Cenevizlilere satarak kendilerine ekonomik fayda sağlamaya ve temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlardır. Ancak bu iki toplum arasındaki münasebette büyük problemler çıkmamasına rağmen yine de Türk köylüleri

Cenevizlilerden haz etmemektedir bunun nedeni ise Cenevizlileri ticaret konusunda fırsatçı görmeleridir (Yakupoğlu, 2010).

Amasra, 1460 senesinde Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilene kadar Ceneviz idaresinde bulunmaktaydı, ticari yaşamı neticesinde kentte çok fazla sanat eseri bulunmaktadır (Yasa, 2018).

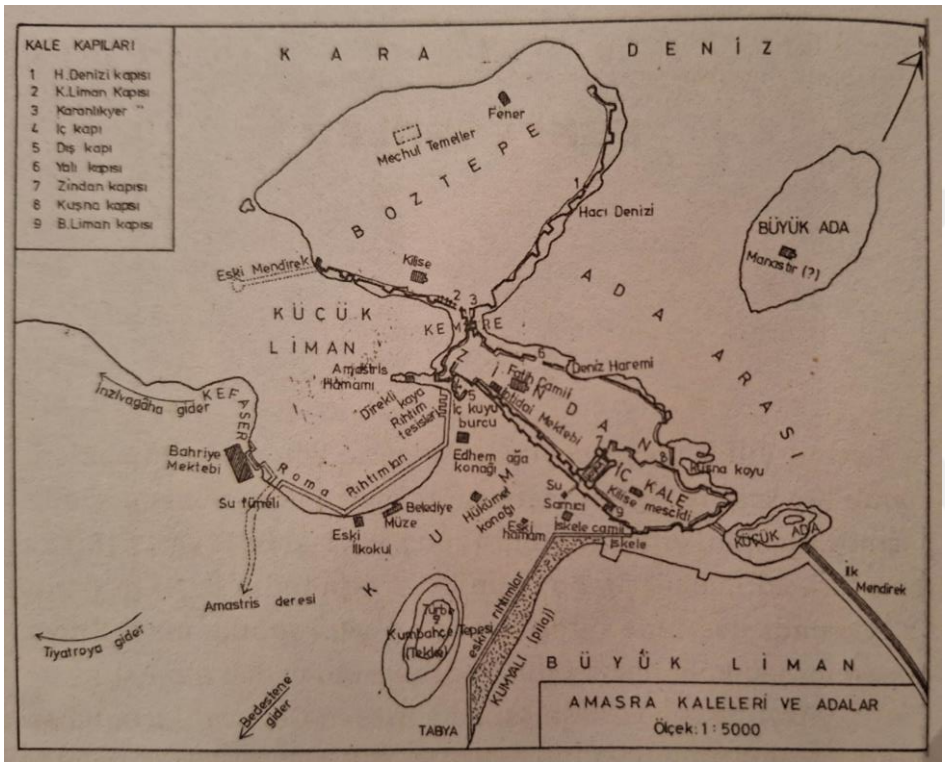
Fetih sonrasında 1461 senesinde Bartın (Onikidivan), Amasra ve Ulus arasında bir Türk bütünlüğü oluşmaya başlamıştır. Ulus'ta bulunan Türkler yeni dönemde Amasra'ya yerleşme, yaşama ve kentte bulunan limandan dolayı oluşan ticari durumlardan faydalanabilme gibi haklar elde etmekle birlikte Ulus kadısının da Amasra'ya yerleştiği bilinmektedir (Yakupoğlu, 2021).

Amasra, 1811 senesinde Safranbolu merkezli Viranşehir sancağının bir kazası konumuna gelmeden önceki dönemde Bolu Sancak Beyliği'ne bağlı bir merkez olarak bilinmektedir. Kent, 1864 senesinde Bartın kazasına bağlı bir nahiyeye dönüştürülmüştür. Viranşehir sancağının lağvedilmesi neticesinde bölge, Ereğli Sancağına bağlanmış, daha sonrasında bu sancağın da lağvedilmesiyle 1868 yılında yeniden Bolu Sancağına bağlanmıştır ve 1920 senesine kadar süreç bu şekilde devam etmiştir. Zonguldak'ın ise bu yıllarda mutasarrıflık yapılması kararı alınmıştır. Zonguldak il merkezine bağlı bir kaza olan Bartın ve yine Bartın'a bağlı bir nahiye olan Amasra, 1987 senesinin 19 Haziran'ında TBMM kararı ile birlikte ilçe statüsüne kavuşmuştur. Amasra, 28 Ağustos 1991 tarihli karar sonucunda il olması kararı alan Bartın ile birlikte Zonguldak'tan ayrılmıştır. Kurucaşile ve Ulus ile birlikte Bartın ilinin ilçelerinden bir tanesi olarak günümüzde varlığına bu statüde devam etmektedir (Yasa, 2018).

2.3. Bölgedeki Anıt Eserler

Amasra Kenti sınırlarında çok fazla arkeolojik kalıntı barındırmaktandır ve bunlardan en değerli olanları ise Kuşkayası Yol Anıtı, Kemere ve Kemerdere Köprüleri, Bazilika (Bedesten), Amasra Kalesi gibi kalıntılardır. Kentteki antik dönem yapılarının hepsi günümüzdeki durumuyla Roma İmparatorluk Dönemi yapıları arasından en iyi şekilde korunmuş durumda olanı Bedesten kadar şanslı değillerdi, Şehir Agorası ve Geniş Plastra (Oyun ve Koşu Alanı) kalıntıları ve aynı şekilde Antik Tiyatro kalıntıları kaybolmuş

vaziyettedir (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı [STB], 2022). Amasra sınırlarında bulunan Roma Dönemi kalıntısı bir antik mezarlık olan Akropol'ün günümüzde çok az bir bölümü ayakta olup Bizans Dönemi kalıntısı bir antik mezarlık olan Nekropol'ün ise sadece konumu hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Antik tiyatro yapısı ise yalnızca giriş kapısı kalıntılarıyla günümüze ulaşabilmiştir (T.C. Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü [BVİKTM], 2011).

Harita 2.2. Eserleri ile birlikte Amasra'nın planı (Sakaoğlu, 2023)

Amasra'nın batı bölgelerinde ve kale taraflarında da Roma Dönemi kalıntılarına rastlanmış olup Amasra ile ilgili seyyah ve araştırmacı bilgileri vasıtasıyla kentin, Bizans öncesi kent planının Amasra Kalesi merkezli bir hale evrildiği de söylenebilmektedir. Bartın ili Amasra ilçesi günümüzde üç adet arkeolojik sit alanına bölünmüştür. Bu alanlardan sırasıyla ve Boztepe Adası'nın üst kısmı ve Tavşan Adası ilk kısmı, Bedesten mevki ve Küçük Liman Antik Rıhtımı ikinci kısmı, son olarak ise Tekketepe Mevki, Nekropol, Direklikaya ve Kaleiçi ile birlikte Boztepe Mahallesi üçüncü kısmı oluşturmaktadır (STB, 2022).

Boztepe Ada kütlesinin üst kısmı, Tavşan Adası, Gürcüoluk Mağarası, Çakraz-Bozköy kıyı şeridi, Çakrazşeyhler Köyü ve Çakraz Göçkündemirci Köyü kıyı şeridi ve köyün kuzeyinde, Yalı mevkiinde bulunan koy ise kentin doğal sit alanlarıdır. Kentteki taşınmaz kültür varlıkları ise Roma Dönemi'ne ait olan Su Kemeri, Küçük Kilise, Manastır Kalıntısı, Kilise Yapı Kalıntısı, Mabet Kalıntısı, Müze Binası (Eski Bahriye Mektebi Binası), Şehir Hamamı, Hamam, Roma Köprüsü, Tiyatro, Kemerli Yapı, Kilise (Fatih Cami), Bedesten, Yine Roma Dönemi eseri olan Köprü, Kaymakamlık Lojmanı, Amasra Kalesi sur duvarları, kale burçları ve teras duvarları olarak sıralanabilir. Bunlara ek olarak 13 adet sivil mimarlık örneği tescilli konut ilçe merkezinde bulunmaktadır (Bartın Valiliği, 2008).

Çizelge 2.1. Amasra'da bulunan anıt eserlerin tablosu

Eser	Yapım Yılı	Banisi	İşlevi	Yapım Malzemesi
Antik Rıhtım	Antik Çağ	-	Rıhtım	Kesme Taş
Kuşkayası Yol Anıtı	M.S. 41-54	Gaius Julius Aguilla	Yol Anıtı	Kayadan Oyma
Antik Tiyatro	M.S. 98-117	Roma İmparatorluğu	Tiyatro	Kesme Taş
Bedesten	M.S. 1.yy.-2.yy.	Roma İmparatorluğu	Bazilika	Kesme Taş-Tuğla
Kemerdere Köprüsü	M.S. 41-54	Roma İmparatorluğu	Köprü	Kesme Taş
Kemere Köprüsü	Roma Dönemi	Roma İmparatorluğu	Köprü	Kesme Taş
Roma Hamamı	Roma Dönemi	Roma İmparatorluğu	Hamam	Kesme Taş-Tuğla
Amasra Kalesi	Bizans Dönemi	Bizans İmparatorluğu	Kent Suru	Kesme Taş
Büyük Ada Kilisesi	M.S. 7.yy-8.yy.(?)	Bizans İmparatorluğu	Kilise-Manastır	Kesme Taş- Moloz Taş-Tuğla
Küçük Kilise (Şapel)	M.S. 9.yy.	Bizans İmparatorluğu	Kilise-Kültür ve Sanat Evi	Moloz Taş-Tuğla
Fatih Cami	M.S. 10.yy.	Bizans İmparatorluğu	Kilise-Cami	Kesme Taş-Moloz Taş-Tuğla
Direklikaya	Cenevizliler Dönemi	Ceneviz Cumhuriyeti	Gözetleme-Aydınlatma Kulesi	Kayadan Oyma-Kesme Taş
Cenova Armaları	Cenevizliler Dönemi	Ceneviz Cumhuriyeti	Amblem	Taş-Mermer
Cenova Şatosu	Cenevizliler Dönemi	Ceneviz Cumhuriyeti	Saray	Kesme Taş
Osmanlı Hamamı	M.S. 17.yy.	Mahmutbeyler Ailesi	Hamam	Moloz Taş-Tuğla
Kaymakam Evi	1884	Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey	İlkokul-Konut	Taş-Kesme Taş
Amasra Müzesi	1884-1982	Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey-Kültür Bakanlığı	Denizcilik Okulu-Müze	Moloz Taş-Kesme Taş
Ethem Ağa Konağı	1890	Ethem Ağa	Konak	Taş-Ahşap

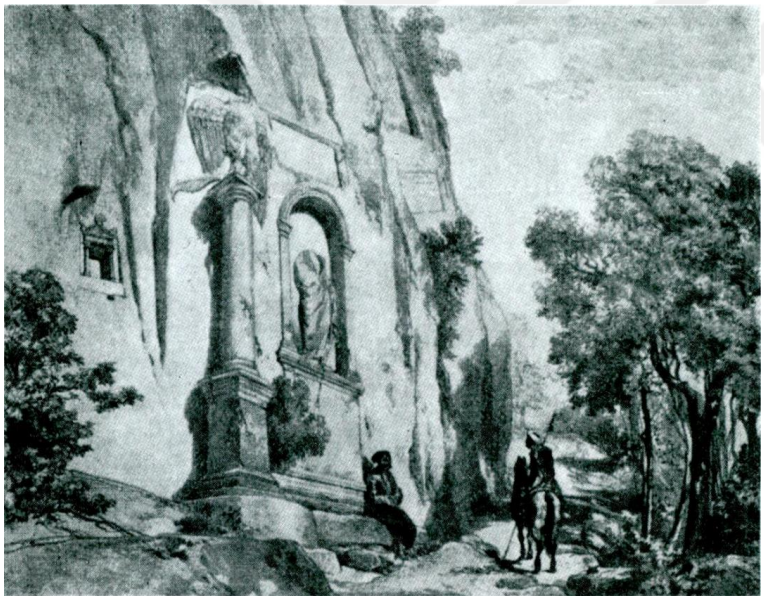
2.3.1. Kuşkayası Yol Anıtı

Bir liman kenti olan Amasra'nın dağlık olan arka kısmında bulunan ve Kuşkayası olarak adlandırılan anıt M.S. 41-54 yılları arasında hüküm süren İmparator Claudius dönemine tarihlenmekle birlikte kayadan yontma biçimde inşa edilmiştir. Anıt, Askersuyu olarak bilinen pınarın üst bölümünde yer alan geçitte bulunmaktadır (Eyice, 1965). Askersuyu adını 1895 senesinde Amasra'da askerlik görevini yerine getirmekte olan Ordulu Hüseyin'in yaptırdığı çeşmeden almaktadır. Kuşkayası Yol Anıtı, Amasra'ya 4km uzaklığı olan çeşmenin hemen yukarısında bulunmaktadır (Sakaoğlu, 2023).

Anıt, imparatoru yüceltmek amacıyla yapılmış olup ordu kartalı, imparator heykeli ve iki adet de kitabeden meydana gelmektedir (Eyice, 1965). Anıtta, süreç içerisinde yıkılarak yok olduğu düşünülen çeşme kalıntıları bulunmaktadır ve bununla birlikte kartal ve heykelin yanı sıra kaya nişleri ile birlikte oturma sedirleri de bulunmaktadır. Gaius Julius Aguilla tarafından imparatorun onuruna yaptırılan bu anıt Roma yol ağının üzerinde bulunurken anıtta bulunan imparator heykeli ve kartal tahribata uğramış durumdadır (BVİKTM, 2011). M.S. 1. yy.da inşa edilen antik yolun bazı bölümlerindeki kayalarda bulunan alet izlerinden yola çıkıldığında yaklaşık olarak 40m ile 50m yüksekliğinde bir alan insanlar tarafından düzenlenmiş gözükmektedir. Bahsi geçen ve Roma lejyonu tarafından yapılan antik yol ise Amasra'dan sonra Kuşkayası Yol Anıtı'nı geçerek sırasıyla Safranbolu ve Gerede'ye ulaşır ve sonrasında ipek yoluyla kesişen Antik yol yer yer 5m genişliğine kadar ulaşmaktadır (STB, 2022). Yol anıtı ise döneminde karayolu üzerinde bulunan bir dinlenme yeri görevi görmüştür (Özdemir, 2011). Kuşkayası Yol Anıtı'nda bulunan nişin ölçüleri 260cm x 140 cm'dir. Nişin yaklaşık olarak 50 cm kadar da derinliği bulunmaktadır (Sakaoğlu, 2023). Sağ tarafta, kemerli nişin içerisinde bulunan ve gövdesi bir toga ile sarılan ve başı olmayan erkek figürünün boyu yaklaşık olarak 1,80m'dir. Nişin üst kısmında bir kitabe bulunurken sol tarafta ise 60cm x 60cm ölçülerinde bir kaide bulunmaktadır ve bu kaidenin üzerinde bulunan 45cm yüksekliğindeki yuvarlak silmeli kaideden itibaren yaklaşık olarak 2m boylarında ve 55cm çapında bir adet sütun bulunmaktadır. İncelerek yükselen sütunun en üst kısmında ise yaklaşık olarak bir insan boyutuna sahip olan kartal figürü bulunmaktadır (BVİKTM, 2011).

Resim 2.2. Kuşkayası Yol Anıtı (Gün Arşivi, 2024)

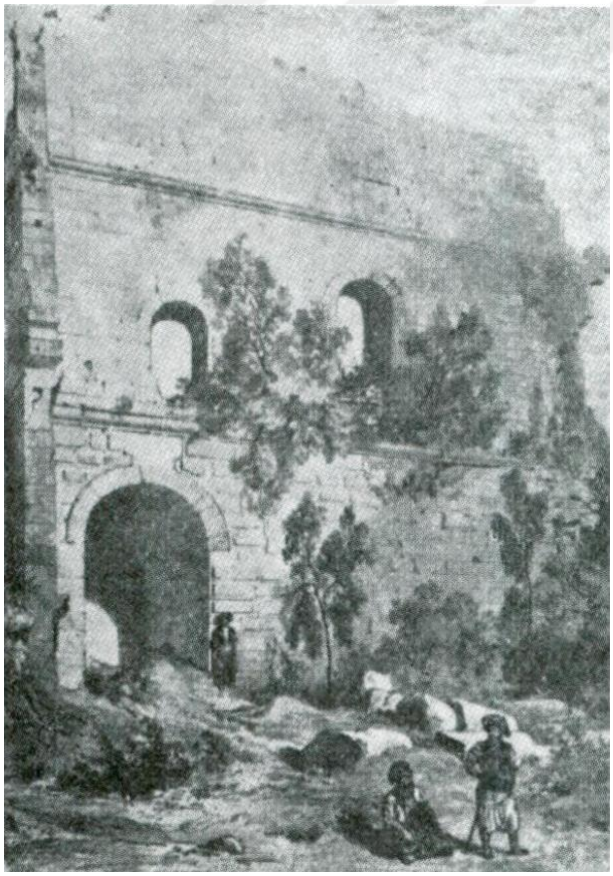

Şekil 2.1. Jules Laurens'in kaleminden 19.yy.da Kuşkayası Yol Anıtı (Eyice, 1963)

2.3.2. Antik Tiyatro

Muntazam yontulmuş taşlar ile inşa edilmiş bir kemer bulunduran yapının bir tiyatroya ait olması muhtemeldir ve aynı zamanda eski dönemlerde, bu kemerin bir benzerinin de arazide daha ileri bir bölümde konumlanmakta olduğu bilinmektedir ancak kemer daha o dönemden kalıntı halinde bulunmaktadır. Yapının bulunduğu konumdaki toprağın eğimi ise tiyatro olma ihtimalini güçlendirmektedir (Eyice, 1965). Roma Dönemi'ne tarihlenen

yapı kalıntısı Aya Yorgi Tepesi güney yamacına konumlanmaktadır (BVİKTM, 2013). Düzgün kesilmiş taşlar ile inşa edilmiş olan tiyatro yapısı günümüzde Bartın-Amasra karayolu yanında bulunan ve mezarlık olarak kullanılan bir alanda bulunmakta olup yapının sahne ve cavea bölümleri tamamen yıkılmış durumdadır (BVİKTM, 2011). Özellikle M.S. 98-117 yılları arasında hüküm süren İmparator Traianus Dönemi'nde imar süreçlerinin hızlanması neticesinde Antik Tiyatro gibi yapıların inşası gerçekleştirilmiştir. Roma Dönemi'ne ait olan Antik Tiyatro yapısının, sahne yanında bulunan girişlerden yalnızca sağ ana girişi günümüze ulaşmıştır (BVİKTM, 2011). Alanda, yüksekliği 5m olan yaklaşık 4'er metre en ve genişliğe sahip giriş ve bununla birlikte buradan tiyatroya ulaşımı sağlayan kemerli bir geçidin kalıntıları bulunmaktadır (Sarı, 2001). Sadece girişi ayakta kalmış olan tiyatro yapısının yaklaşık olarak 5.000 kişilik bir kapasitesi vardır (STB, 2022). Yapının tahribatının önemli nedenlerinden bir tanesi ise 1880'li yıllara kadar korunan yapının daha sonraki süreçte taşlarının sökülerek kullanılmış olmasıdır (BVİKTM, 2011). Yapının özellikle cavea ve sahne bölümleri şose yapımı için moloz haline getirilerek kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2023).

Şekil 2.2. Jules Laurens'in gözünden 19.yy. ortalarında Antik Tiyatro (Eyice, 1963)

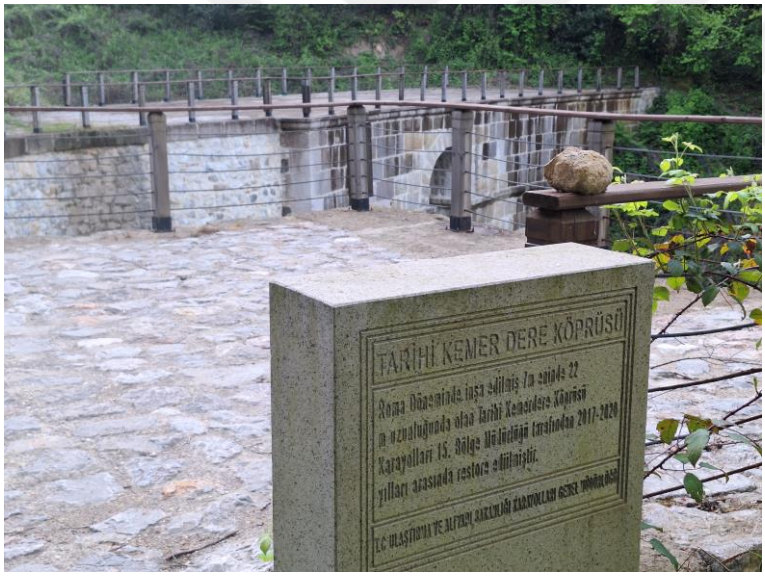

Resim 2.3. Antik Tiyatro kalıntısında bulunan kemerli dehliz (solda), Antik Tiyatro'nun sağ ana girişi (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

2.3.3. Kemerdere Köprüsü

Kemerdere Köprüsü M.S. 41-54 yılları arası hüküm süren İmparator Cladius Dönemi'nde inşa edilmiş olup Bartın'ı ilçesi Amasra'ya bağlayan ve aynı zamanda sınırlarında Kuşkayası Yol Anıtı'nı da barındıran Roma yol ağının bir parçasıdır (BVİKTM, 2011). Bu tek kemerli Roma Köprüsü Kuşkayası Yol Anıtı'ndan inen dağ yolunu Amasra'ya bağlamaktaydı (Sakaoğlu, 2023). Roma-Pontus Savaşı tasvirinin silik durumdaki bir kabartması Roma köprüsü olan bu yapının bir ayağında bulunmaktadır. Bahsi geçen kabartmada savaş, mızrak ile savaşan yedi asker figürü ile anlatılmıştır. Amasra'ya yaklaşık olarak 3km kadar uzaklıkta bulunan Cevizlik isimli vadide konumlanan tek kemerli köprü kalıntısı yaklaşık olarak 8m uzunluğa ve 5m genişliğe sahiptir. Kemerdere Köprüsü büyük blok taşlar ile inşa edilmiştir (BVİKTM, 2011). 2017-2020 yılları aralığında Karayolları 15. Bölge Müdürlüğü tarafından yenileme çalışmaları gerçekleştirilen antik köprü 7m genişliğe ve 22m uzunluğa sahip durumdadır (Resim 2.5).

Resim 2.4. Kemerdere Köprüsü genel görünüm (Gün Arşivi, 2024)

Resim 2.5. Kemerdere Köprüsü'nün Amasra'dan ulaşım sağlanan ilk noktası (Gün Arşivi, 2024)

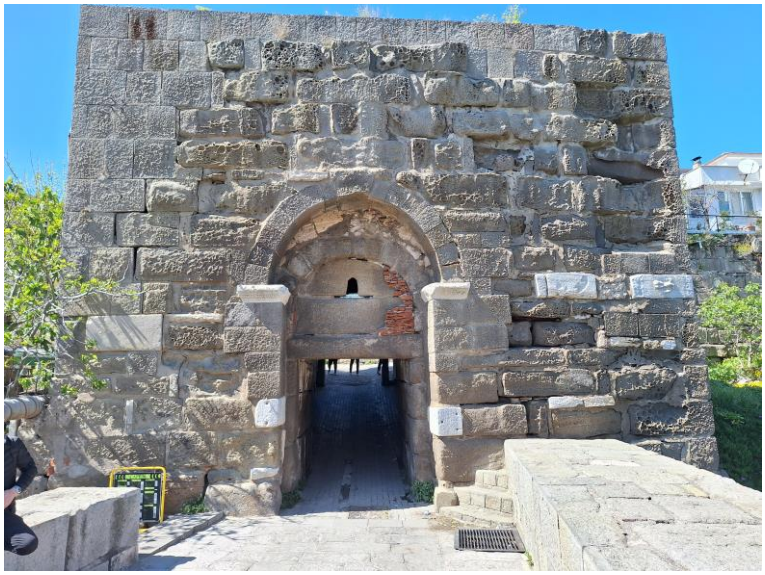
2.3.4. Kemere Köprüsü

Roma Dönemi'nde inşa edilen Kemere Köprüsü, 8.yy. ile 9.yy. arasında Bizans Dönemi'nde onarım görmüştür (T.C. Amasra Kaymakamlığı, t.y.a). Amasra'da uzun süre bulunan IV. Galia Lejyonu'nun, Kemere Köprüsü ve köprü kulesi ile birlikte ana giriş olan Karanlık Yer Kapısı'nın yapımında görev aldıkları bilinmektedir (Sakaoğlu, 2023). Kesme taşlar ile inşa edilmiş olan köprü tek gözlü bir köprü olup yuvarlak bir kemere sahiptir.

Eski iki adayı birbirine bağlamakta olup Kemere adıyla anılmaktadır. Kemere Köprüsü Boztepe tarafında bulunan Sormagir Kalesi ile Amasra tarafında bulunan Zindan Kalesi arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır (BVİKTM, 2011). Boztepe bölümünde bir köprü kule ile muhafaza edilen Kemere Köprüsü'nün köprü kulesindeki Karanlıkyer isimli ana giriş Amasra'dan Sormagir Kalesi'ne geçişi sağlamaktadır (Sakaoğlu, 2023). 5,89m genişliğe ve 26,69m uzunluğa sahip olan köprünün 2013 ile 2014 yılları arasında Karayolları 15.Bölge Müdürlüğü'nce onarımı gerçekleştirilmiştir (T.C. Amasra Kaymakamlığı, t.y.a).

Resim 2.6. Kemere Köprüsü genel görünüm (Gün Arşivi, 2024)

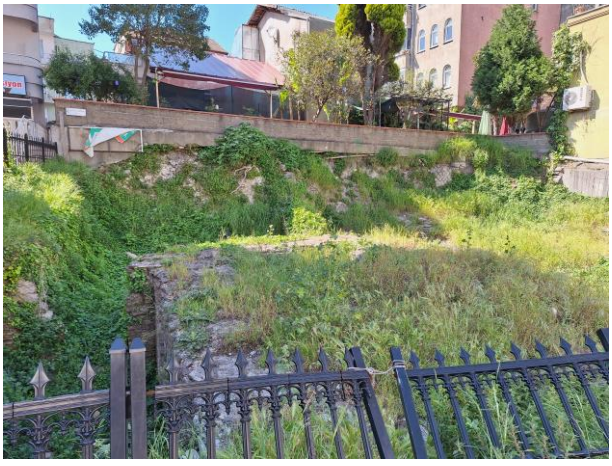
Resim 2.7. Kemere Köprüsü'nden Sormagir'e açılan kapı (Gün Arşivi, 2024)

Resim 2.8. İlhan Hattatoğlu'nun merceğinden Amasra Kalesi, Kemere Köprüsü ve Büyük Ada ile birlikte kentin genel görünümü (Eyice, 1965)

2.3.5. Roma Hamamı

1993 yılında yeni yapılaşma talebi ile yapılan kazı neticesinde yapının kalıntıları ortaya çıkmıştır. Durdurulan kazıdan sonra Amasra Müze Müdürlüğü kurtarma kazısı başlatmıştır. Sit alanı dışarısında bulunan parsellerden çıkan bu kalıntılardan dolayı parseller I. derece arkeolojik sit alanı ilan edilmiştir ve yapı kalıntısı taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir. Parseller, daha sonraki süreçte çevre parseller ile birlikte III. derece arkeolojik sit alanı olmuştur. 2010 yılında gerçekleştirilen bir diğer kazı sonucunda ise yapının taş duvar üzerine tuğla örülerek inşa edilmiş bir hamam yapısı olduğu, Bizans Dönemi'nde bazı ekler yapıldığı ve doğu bölümünde mezar kalıntıları olduğu anlaşılmıştır. Hamam yapısının ılıklık, sıcaklık ve soğukluk bölümlerinin tespiti yapılmıştır (Yıldırım, 2014). Yapı günümüzde neredeyse tamamen bitki ile kaplanmış durumdadır. Dönemine ait tuğla işçiliği ve opus reticulatum uygulaması dikkat çekmektedir (Resim 2.10).

Resim 2.9. Roma Hamamı'nın bulunduğu alan (Gün Arşivi, 2024)

Resim 2.10. Roma Hamamı'nın tuğla ve kesme taş kombinasyonlu duvarı (Gün Arşivi, 2024)

2.3.6. Amasra Kalesi

Bizans Dönemi'nde inşa edilen Amasra Kalesi'nin inşa sürecinde daha önceki dönemlere ait yapılara ve eserlere ait malzemeler fazlaca kullanılmıştır. Küçük Liman kapsının temelinde Roma Dönemi'ne tarihlenen büyük bir kitabe parçası ve Boztepe kale duvarlarında ise İmparator Antoninus Pius'un heykeline ait mermer kitabeden parçalar kullanılmıştır. Amasra Kalesi, Kemere Köprüsü'nün birbirine bağladığı Boztepe ve Kaleiçi'nden meydana gelmektedir. Kaleiçi'ni çevreledikten sonra Boztepe Adası'nın güneyine devam eden kale surlarına, Boztepe'nin Karadeniz'e bakan yamaçlarındaki uçurumlardan dolayı bu bölgede gerek duyulmamıştır (Eyice, 1965). Boztepe Adası'nda bulunan kale bölümüne Sormagir Kalesi, Kaleiçi'nde bulunan ve Amasra'yı kapsayan bölümüne ise Zindan Kalesi ismi verilmiştir. Kemere Köprüsü üzerinden Sormagir Kalesi'ne ana girişi sağlayan tonozlu Karanlık Kapı'dan sonra Küçük Liman ve Hacı Denizi üzerinden çıkışı sağlayan iki adet de ikincil kapı bulunmaktadır. 300m uzunluğu olan güney surları toplamda 8 tane burca sahiptir. Büyük oranda yıkılmış durumda olan kuzey surlarının uzunluğu ise 200m'dir. Kalenin kuzeydoğu ile güneydoğu arasındaki doğu surlarının ise toplam uzunluğu 65m'dir (BVİKTM, 2011). Ana surlarda bulunan kulelerin neredeyse tamamına yakını dikdörtgen planlıdır ancak daha sonraki dönemlerde yapılan yeniden inşa faaliyetleri neticesinde yuvarlak veya üçgen şekilli kuleler de bulunmaktadır (Crow ve Hill, 1995).

Döneminde anakara üzerinde konumlanan Zindan Kalesi üzerinde sivil yerleşim olduğu düşünülürken Sormagir Kalesi'nde ise geneli tuğla yapı malzemesinden oluşan askeri yapılaşmanın olduğu düşünülmektedir. İnşasında devşirme taş blok ve devşirme mermer gibi malzemeler kullanılan Amasra Kalesi'ne ait planın tamamının Erken Bizans Dönemi'nde tasarlandığı, Orta Bizans Dönemi'nde ve Geç Bizans Dönemi'nde bu planın revize edilerek bariz değişikliklere uğradığı görülmektedir. 15.yy.da ise Cenevizliler tarafından İç Kale planında büyük değişiklikler yapılmıştır. Orta Bizans Dönemi'ne ait değişiklikler, daha küçük blok taş sıralarıyla karşımıza çıkarken Cenevizlilerin yaptığı müdahaleler ise birbirinin aynı, kabaca şekil verilmiş küçük moloz taşların ve beyaz sert bir harcın kullanımıyla kendini göstermektedir (Hill ve Crow, 1993). Cenevizliler, Amasra Kalesi'nin yaklaşık olarak üçte biri boyutlarında olan doğu bölümünü İç Kale olarak yüksek surlar ve kuleler ile çevrelemiştir. 1925-1929 senelerinde ise Büyük Liman'da bulunan mendireğin genişletilmesi çalışmalarında, Amasra'daki kalıntılarla birlikte Kale'den de büyük blok taşlar alınarak bu çalışmalarda kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2023). Kale, 2013 senesinde ise UNESCO tarafından Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınmıştır (STB, 2022).

Resim 2.11. Kemere Köprüsü üzerinden Amasra Kalesi'nin bir görünümü (Gün Arşivi, 2024)

Şekil 2.3. Jules Laurens'e ait Amasra Kalesi'nin Sormagir'e açılan iç kapısının 1846 tarihli çizimi (Sakaoğlu, 2023)

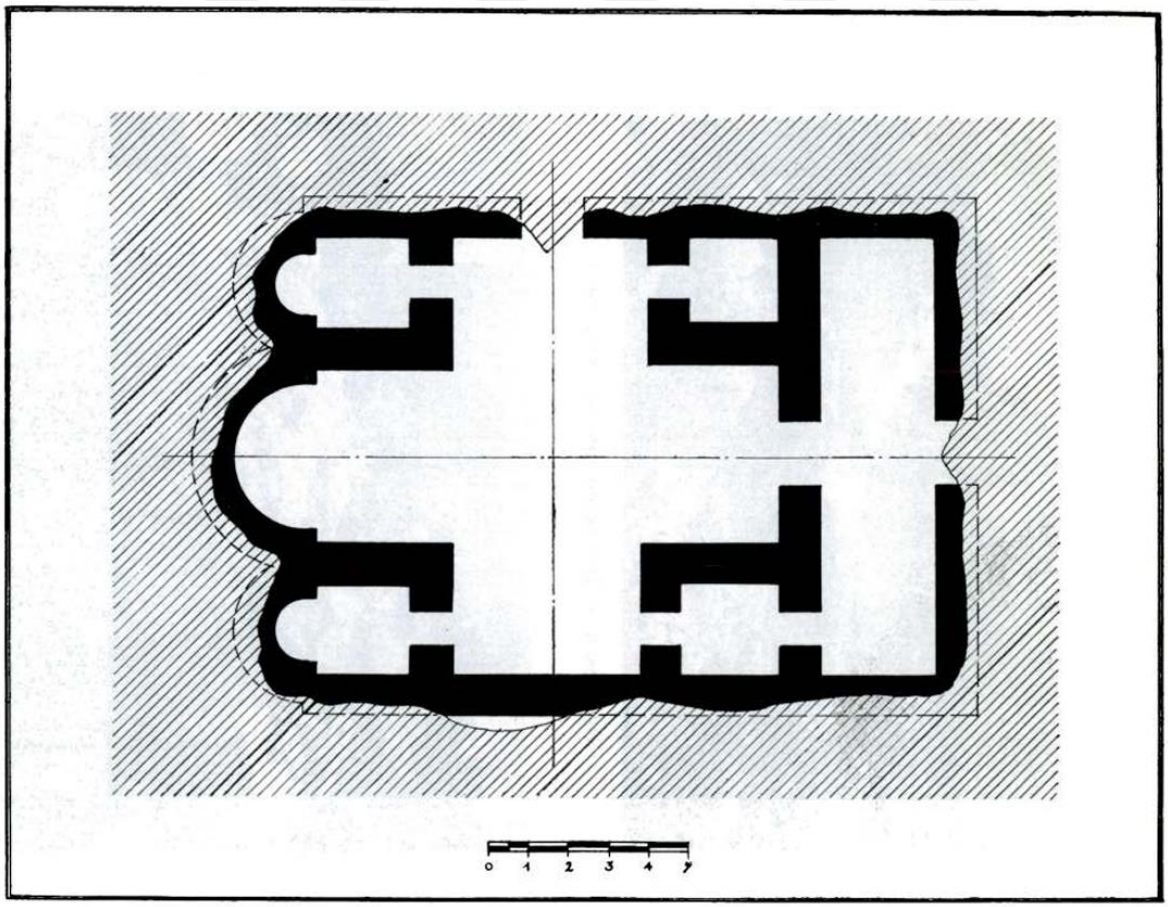
2.3.7. Büyük Ada Kilisesi

Büyük Ada'nın Amasra'ya 150-200 m civarında bir uzaklıkta bulunması ve aynı zamanda adanın kötü hava koşullarında kolay ulaşım sağlanamayacak bir durumda olması burada bulunan kilise ve etrafındaki yapı grubunun bir manastırı oluşturduğunu düşündürmektedir (Sakaoğlu, 2023). Yanındaki yapılarla birlikte manastır olarak kullanıldığı düşünülen kilise yapısı Bizans Dönemi'ne aittir. Osmanlı Dönemi'nde kullanılmayan yapı süreç içerisinde yıkılmıştır (BVİKTM, 2011).

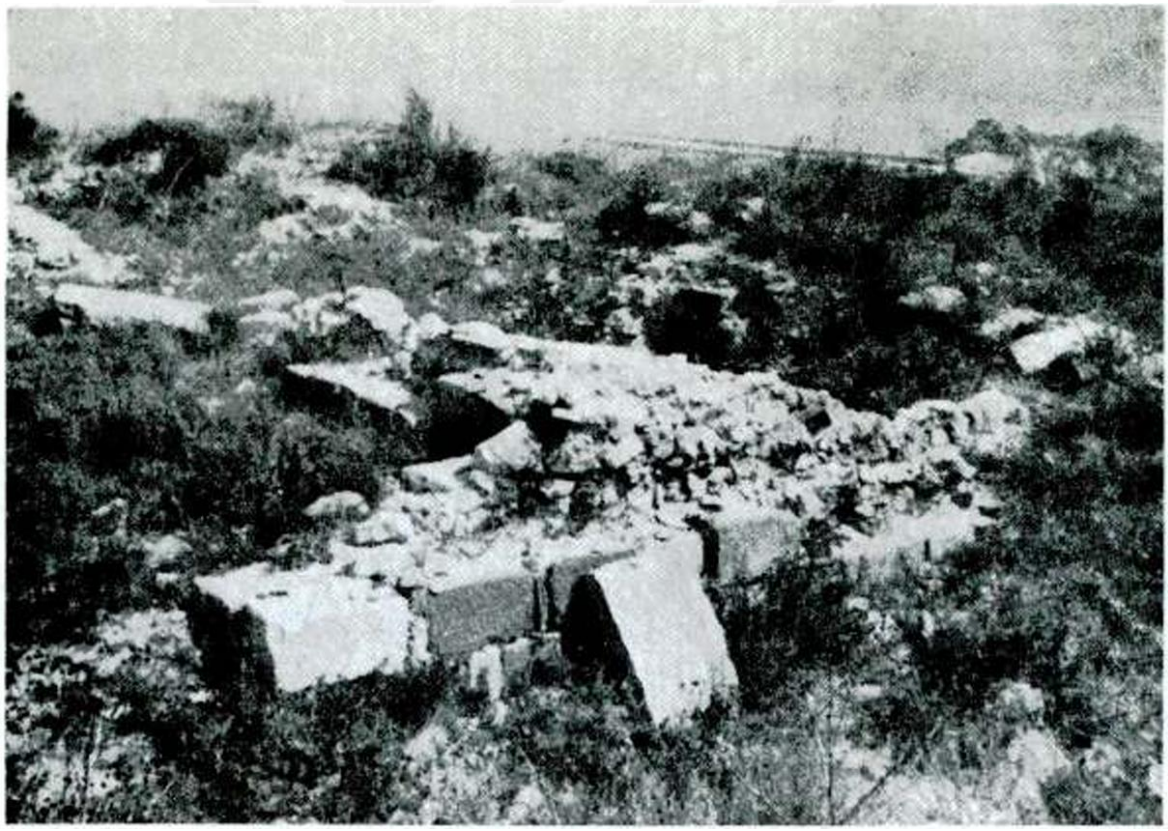
Resim 2.12. Büyük Ada'nın Kemere Köprüsü üzerinden görünümü (Gün Arşivi, 2024)

Bizans İmparatoru II. Justinianos'un hüküm sürdüğü dönemde meydana gelen ayaklanmalar neticende imparator, 695 yılında tahtından olmuş ve sürgün edilmiştir (Eyice, 1951a). II. Justinianos sürgün yeri olan Kerson'a giderken yaşanan bir fırtına sonucunda Amasra'ya sığınmıştır (Sakaoğlu, 2023). İmparatorun, Amasra'da yaşayan rahip Kiros ile yolları bu süreçte kesişmiştir. Kiros'un imparatora tahtını yeniden elde edeceği kehanetiyle gelmesi ve 705 yılında II. Justinianos'un yeniden tahta çıkması ikili arasındaki ilişkinin temelini oluşturmuştur. Tahtını yeniden kazanan II. Justinianos ayaklanmada payı olan herkesten intikamını alırken İstanbul patriği Kallinikos'u gözlerini oydurup Roma'ya sürgün ederken yerine 706 yılında Kiros'u getirmiştir. Kiros ise 711 yılında yeni bir ayaklanma olup II. Justinianos öldürülene kadar makamında kalmıştır. Bu olaydan yola çıkıldığında M.S. 7.yy. sonlarında Amasra'da Bizans patriği olan bir rahibin ve manastırının varlığı anlaşılmaktadır. Özellike II. Justinianos'un ikinci kez tahta çıktığı 705-711 yılları ve Kiros'un kehanetine verdiği değer düşünülecek olursa bu yükselişin bir sonucu olarak ikilinin kilisenin yeniden inşasına yönelmiş olabileceği düşünülebilir (Eyice, 1951a).

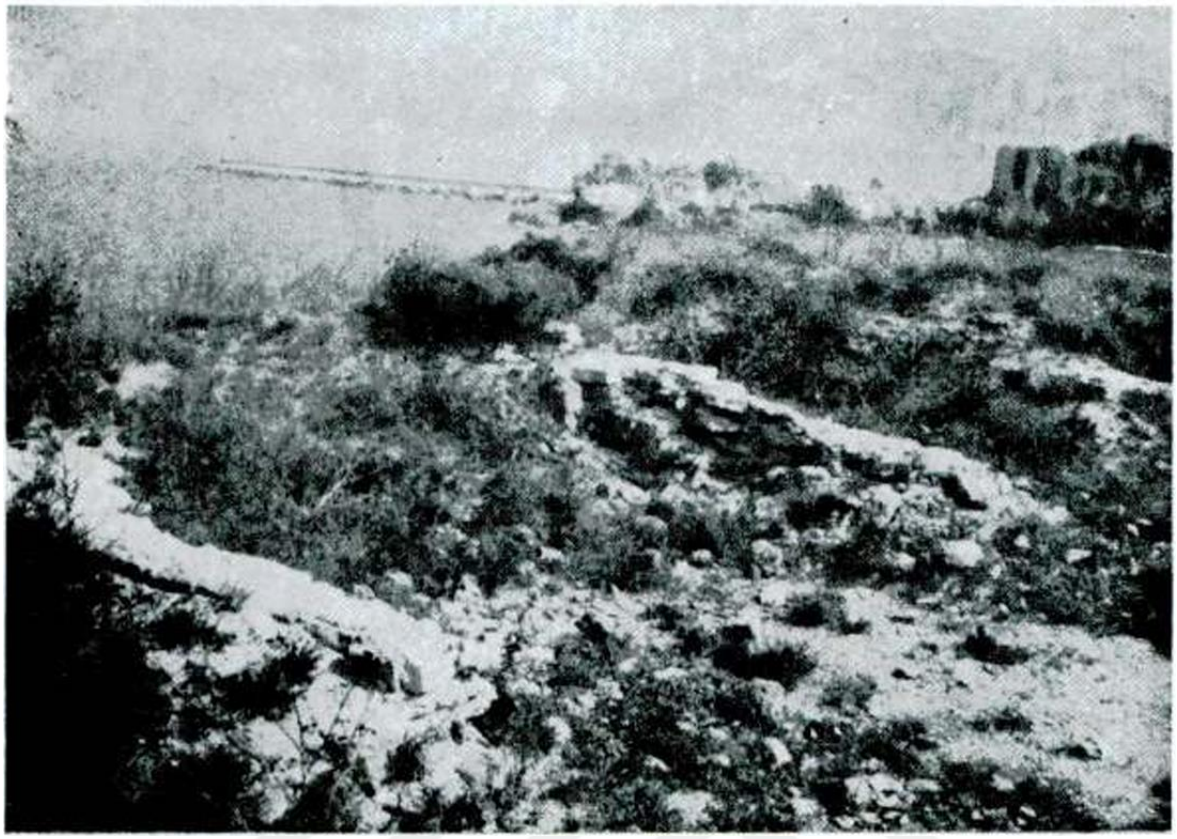

Şekil 2.4. Büyük Ada'da bulunan kilisenin planı (Eyice, 1951b)

300m uzunluğundaki Büyük Ada üzerinde bulunan yapı, üç apsisli, narteksli ve Yunan haçlı plana sahip olan bir Bizans kilisesini andırmaktadır (Eyice, 1951b). İlk kez 1936 yılında defineciler tarafından, Büyük Ada kayalığının üzerinde bulunan ve köşe odalı haç biçiminde bir plana sahip olan bu kilisenin kalıntılarına rastlanılmıştır. Adada kıyıdan tepeye ulaşabilmek için kayaya işlenmiş merdivenler bulunmaktadır. (Eyice, 1965). Yapı malzemelerini oluşturan kesme blok taşların sökülerek götürülmesi neticesinde alanda genel olarak duvarlarda kullanılan moloz taş dolgu malzemesini gözlemlemek mümkündür. Kilisenin ortaya çıktığı dönemde kesme taş ve tuğla malzemeler gayet okunabilir bir biçimdeyken daha sonrasında yapıda tek bir tuğla bile kalmamıştır (Eyice, 1951a). Kiliseye ait döşeme mozaikleri ise define arayan gruplarca sökülmüştür (BVİKTM, 2011). Sonraki süreçte adada 2013 yılında yapılan yüzey araştırmaları neticesinde kuzey bölümde daha küçük bir şapelin varlığı keşfedilmiştir (BVİKTM, 2013).

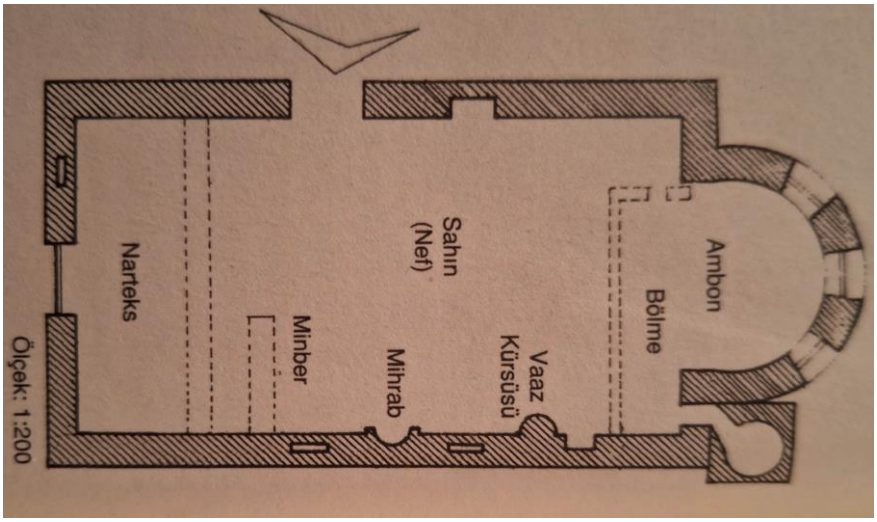
Resim 2.13. Büyük Ada Kilisesi'nin içi ve narteksi (Eyice, 1951b)

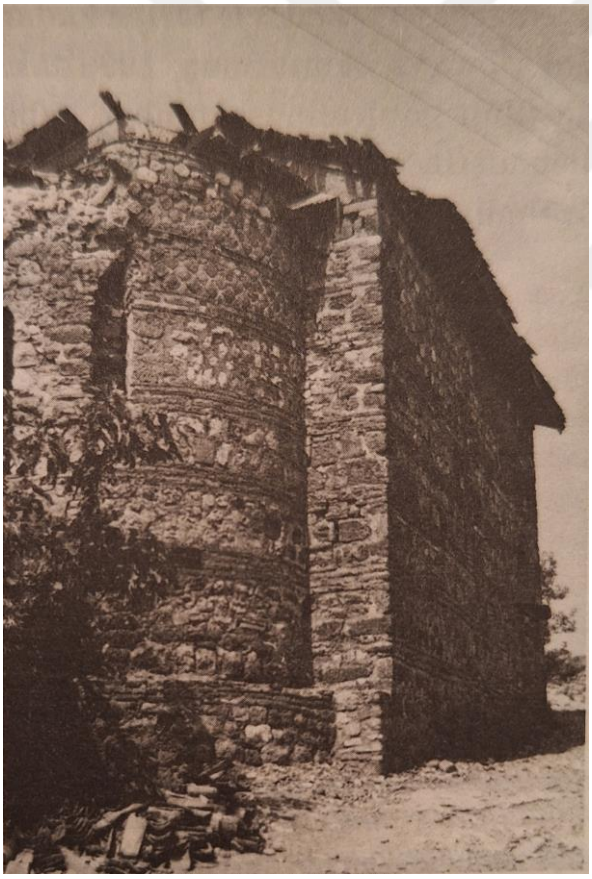
Resim 2.14. Büyük Ada Kilisesi'nin merkezi kısmı ve büyük apsis (Eyice, 1951b)

2.3.8. Küçük Kilise (Şapel)

7m x 11m ölçülerine sahip olan şapel yapısı M.S. 9.yy.da tuğla ve taş örgü sistemiyle inşa edilmiştir. M.S. 15.yy.dan itibaren mescit olarak kullanılan yapının bu işlevi ise 1930 yılında sonlandırılmıştır. Daha sonra 2002 senesindeki restorasyon çalışmaları neticesinde yapının Kültür ve Sanat Evi olarak kullanımına karar verilmiştir. Dikdörtgen bir plana sahip olan yapının narteksi üç bölümden oluşmakta olup çapraz tonozlar yardımıyla örtülmüş vaziyettedir (BVİKTM, 2011). Yapı özgün durumunda narteks, ambon ve duvar bölümlerinde Bizans Dönemi kiliselerindeki gibi renkli ve dini içerikli duvar resimleri ile donatılmıştır ancak şuan sadece birkaç ize rastlanmaktadır (Sakaoğlu, 2023).

Şekil 2.5. Küçük Kilise'nin planı (Sakaoğlu, 2023)

Resim 2.15. Küçük Kilise'nin 1975 yılındaki durumu (Sakaoğlu, 2023)

Duvarların çeşitli bölgelerinde meydana gelen sıva dökülmelerinin neticesinde Bizans Dönemi duvar resimleri görünür hale gelmeye başlamıştır. Şapelin apsis bölümünün yarım kubbesinde ise aşağıda sıralı biçimde dizilmiş ve yukarıya bakmakta olan havarilerin

varlığından yola çıkılarak İsa'nın göğe yükselişinin tasvir edildiği anlaşılmaktadır (Eyice, 1965). Tasvir, İsa veya Meryem'in melekler tarafından göğe yükseltilişi ve ağaçlar arasında sıralanan havarilerden oluşmaktadır. Amasra'da bulunan kiliselerin inşasının M.S. 9.yy. sonları ve M.S. 10.yy. başlarına tarihlendirmek mümkündür. M.S. 860 yılı civarında İstanbul'dan sonuç alamadan dönen Rusların Amasra'yı tahrip etmesi neticesinde durumdan ders çıkaran Bizans Devleti'nin hızlıca kaleyi ve içindeki kiliseleri inşa etmiş olduğu düşünülebilir. Küçük Kilise yapısına ait çatının, bu dönemde olduğu gibi inşa edildiği dönemde de ahşap olma ihtimali oldukça kuvvetlidir. (Eyice, 1952). Küçük Kilise yapısında kullanılan harç ile sur duvarlarında kullanılan harcın benzerlik göstermesi ile birlikte her iki duvar çeşidinde de duvar örgü harcı ile birlikte yüzey sıvası arasındaki ilişkinin benzerliği, dönemin mimarisinde sur ve kilise inşası arasındaki ilişkinin oldukça benzer ve yakın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yakın ilişkiyi, özellikle şapelin apsis kısmından anlayabilmek daha mümkün durumdadır (Hill ve Crow, 1993).

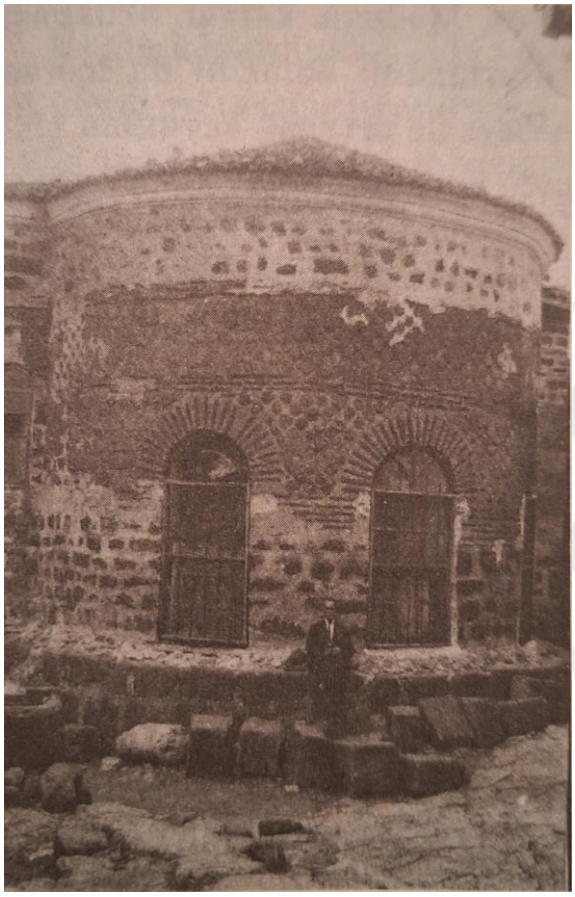

Resim 2.16. Küçük Kilise'nin apsis kısmının dışarıdan görünümü (solda), Küçük Kilise'nin giriş cephesi (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

2.3.9. Fatih Cami

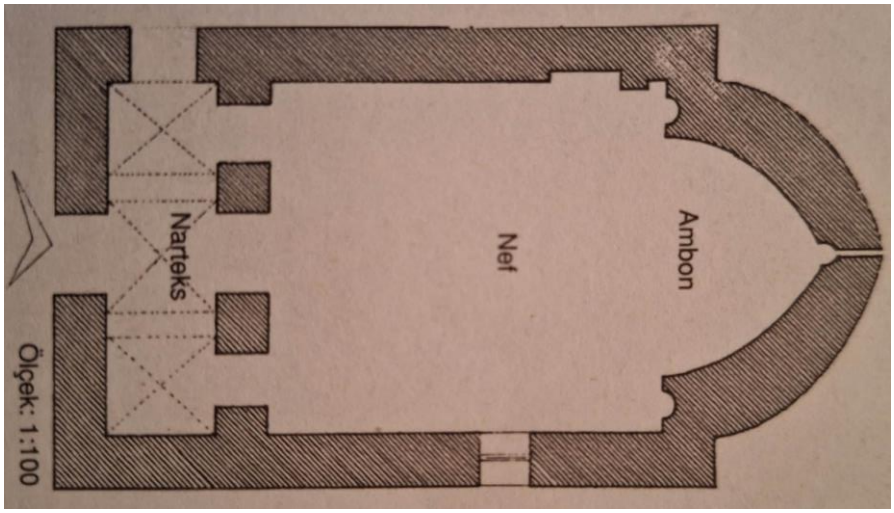
Bizans İmparatorluğu açısından son parlak dönem olan ve Makedonya Hanedanının yönetimde olduğu vakit Amasra'da kale bölümüne şapel ve kilise gibi yapılar inşa edilmiştir (Sakaoğlu, 2023). M.S. 10.yy. dolaylarında Bizanslılar tarafından kilise olarak inşa edilen yapı M.S. 14.yy. ortalarında Cenevizlilerin kente gelmesiyle birlikte latin kilisesine dönüşmüştür. Daha sonraki dönemlerde 1461 yılında gerçekleşen Fatih Sultan Mehmed'in Amasra'yı fethi ile birlikte kilise yapısı cami olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yapı plan olarak dikdörtgen bir biçime sahipken bir de yarım yuvarlak apsisi vardır.

Yapının üst örtüsü kiremit kaplı ahşap bir çatıdan meydana gelmektedir. Moloz taş ve tuğladan inşa edilen yapının özellikle apsisinde yer yer opus reticulatum işçiliğine rastlanırken, bu uygulamadaki taşların Roma Dönemi yapılarından alındığı düşünülmektedir (Eyice, 1995).

Resim 2.17. Fatih Cami'ye ait eski bir görüntü (Sakaoğlu, 2023)

Yapının, 1887-1888 tarihlerinde ahşap yapı malzemelerinin tümü yenilenmiştir (Eyice, 1995). Yapılan onarımlarla birlikte yapının pek iyi durumda olmayan ve yıkılma tehdidi altında olan beşik tonoz çatısı ahşap çatı ile değiştirilmiştir (BVİKTM, 2011). Önceki dönemlerde kâgir bir minaresi olmayan caminin, küçük kilisede de yaklaşık olarak 1930'lara kadar var olduğu bilinen ahşap bir minareye sahip olduğu düşünülmektedir. (Eyice, 1995). Yapıya 1963 senesinde kesme taşlardan yapılmış bir minare eklenmiştir (BVİKTM, 2011). Fatih Cami, narteks kısmını tamamen kaybetmiş durumdadır (Eyice, 1952). Apsis ve narteksin de sonradan mekâna katıldığı yapı 19m x 11m ölçülerine sahiptir (BVİKTM, 2011). Yapılan müdahalelerin neticesinde Fatih Cami büyük oranda değişime uğramıştır (Eyice, 1965).

Şekil 2.6. Fatih Cami'nin planı (Sakaoğlu, 2023)

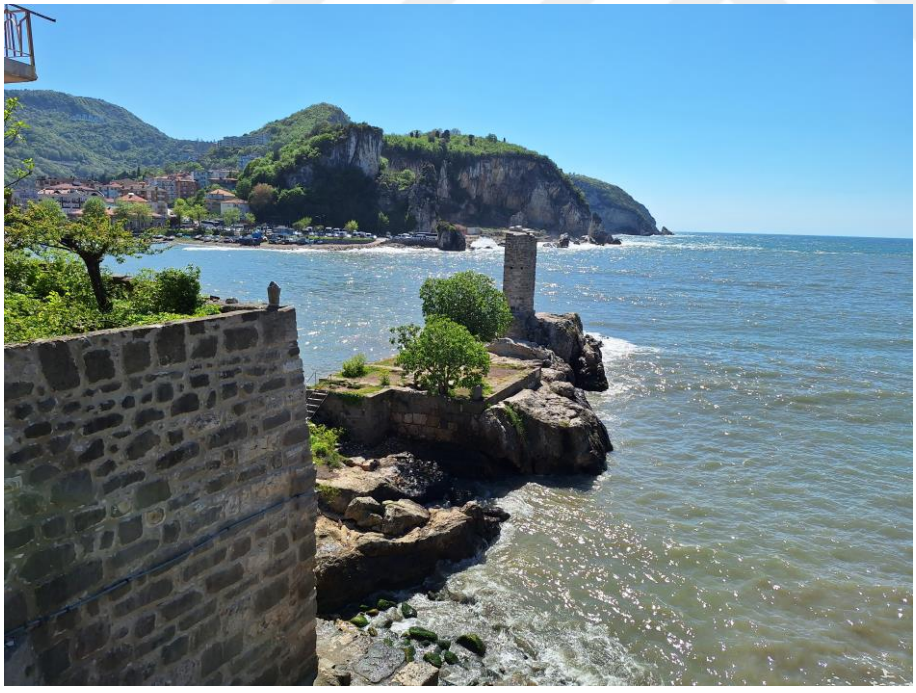

Resim 2.18. Fatih Cami genel görünümü (solda), Fatih Cami duvar işçiliği (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

2.3.10. Antik rıhtımlar-Direklikaya

Amasra'da bulunan eski limanlar günümüze kadar pek fazla ulaşamamıştır. Büyük Liman'daki günümüz rıhtımının temeli çok eski yıllara ait olan ve büyük kayalardan oluşan bir dalgakırana dayanmaktadır. Küçük Liman'da bulunan Antik Rıhtım ise kare blokları yosunlanmış bir vaziyette kalıntı halinde bulunmaktadır (Eyice, 1965). Harçsız kenetli örgü ile 1-2 ton ağırlığındaki kesme blok taşlar kullanılarak inşa edilen bu ilkçağ dok sistemlerinden Küçük Liman'ın doğu doku 180m olup güney doku ise 81m civarındadır. 19.yy.da, Küçük Liman'da bulunanın üst sıraları sökülerek İstanbul'a saray rıhtımları yapmak amacıyla götürülmüştür. Büyük Liman rıhtımları ise kum birikintileri altında kalmıştır ve sonradan inşa edilen mendireklerin bu Antik Dönem dalgakıranının

temelleri üzerine konumlanması neticesinde günümüzde buraya ait bir iz okunamamaktadır. Küçük Limanı kuzeybatı yönünden gelen fırtınalardan koruyan 90m uzunluğunda bir dalgakıran bulunmaktadır (Sakaoğlu, 2023). 300 yıl öncesinde işlevini kaybeden dalgakıranın üst bölümleri yıkılmış vaziyettedir. Su yüzeyinden itibaren yaklaşık olarak 3m ila 4m derinlikte dalgakıranın izlerine rastlamak mümkündür. Küçük Liman'da, doğu tarafından 20m civarında limanın içine sokulmuş olan doğal bir kaya parçasının üzerinde ise Direklikaya adı verilen örme bir sütun bulunmaktadır. Bu alanda kayaya oyulmuş basamaklar ile birlikte mermer bir iskele babası ve denizle bağlantısı olan, kare biçimli plana sahip bir de havuzun varlığı bilinmektedir (BVİKTM, 2011). Direklikaya, Küçük Liman'ı aydınlatma ve gözetleme gibi işlevler için inşa edilmiş bir kulenin kalıntısıdır. Burada bulunan havuz için Amastris'in Hamamı benzetmesi yerli halk arasında oldukça yaygındır (Sakaoğlu, 2023). Gözetleme ve aydınlatma amacıyla inşa edilen Direklikaya kalıntısının, Cenevizliler Dönemi'ne tarihlendiği bilinmektedir (T.C. Amasra Kaymakamlığı, t.y.b)

Resim 2.19. Direklikaya kalıntısının genel görünümü (Gün Arşivi, 2024)

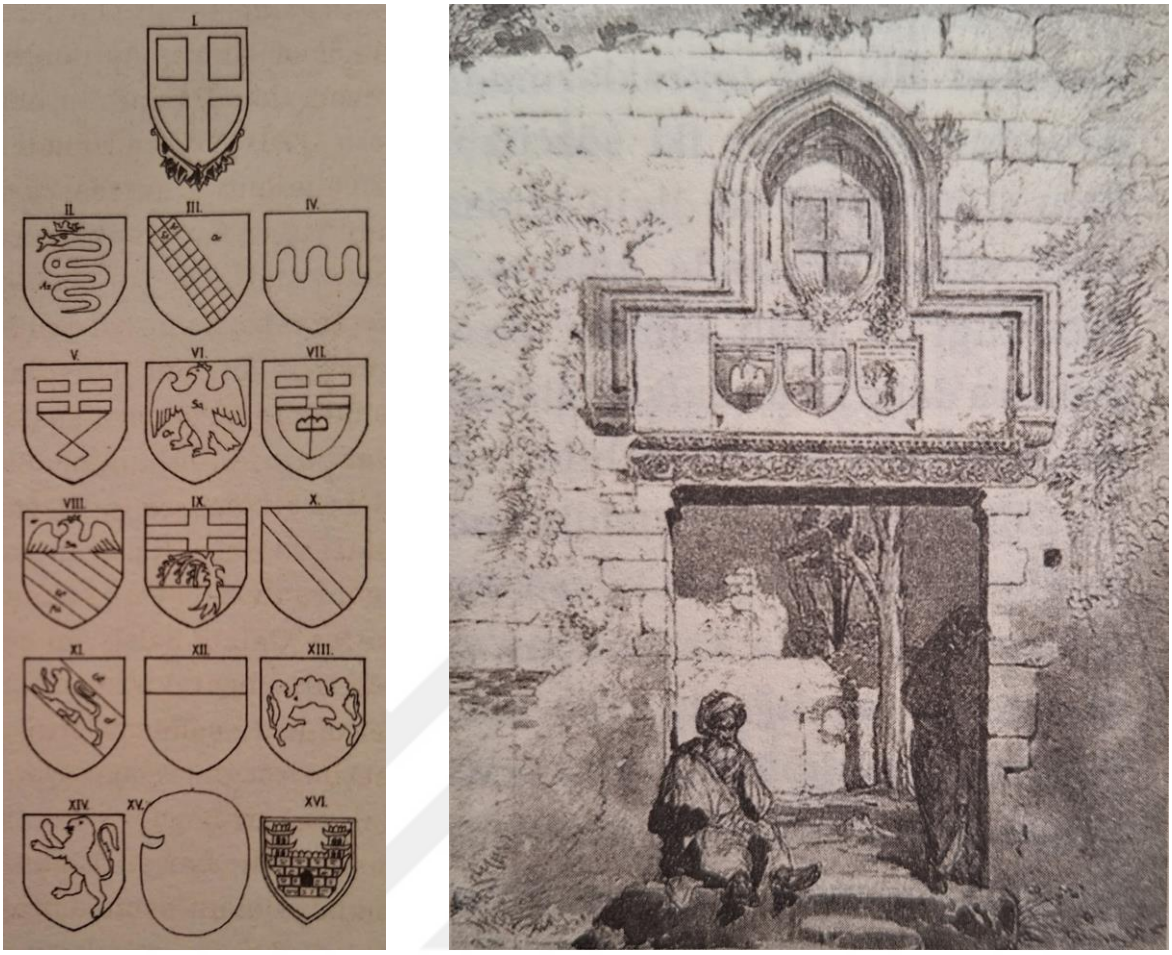
2.3.11. Cenova armaları

1461 senesinde fethedilene dek Karadeniz kıyılarında bulunan bir Ceneviz Kolonisi olan Amasra'da döneme ait olan ve sur duvarlarını süsleyen bazı armalar bulunmaktadır (Eyice,

1953). Türk egemenliği öncesinde kentte bulunan Cenevizlilerin yapmış olduğu, Amasra Kalesi'ne ait duvarlarda ve kalenin kapılarında bulunan bu armalar meşhur İtalyan ailelerine ve kentlerine ait simgelerden oluşmaktadır (Eyice, 1965). Cenevizlilerin ele geçirdikleri yerlerde bulunan kalelere, kendilerine ait amblemleri yerleştirerek buradaki eserleri sahiplenme amacı güttükleri düşünülmesiyle beraber özellikle Amasra'da bulunan kale bu yönden oldukça kapsamlı bir sergi konumundadır (BVİKTM, 2011). Amasra'da yaşayan halk arasında söylenti haline gelen ve neredeyse her şeyin Cenevizliler tarafından inşa edildiği düşüncesini, kaledeki bu armaların varlığı desteklemektedir ancak kentteki Ceneviz emareleri hızlıca yapılmış iki kapı, çok sayıda arma, birkaç burç ve duvar kalıntılarından ibarettir. Amasra'da bulunan armalar Doc-Cenova-Konsolos kompozisyonundaki blazonlardan meydana gelmektedir (Sakaoğlu, 2023). Bu blazonlar genellikle orta kısmında Cenova'yı temsil eden bir haç, sol kısmında Amasra'da bulunmakta olan ve Cenova yönetiminin temsilcisi olan konsolosun ailesine ait arma ve sağ kısmında ise Cenova'da bulunan dükün ailesini temsil eden sembolden oluşmaktadır (BVİKTM, 2013).

Resim 2.20. Cenova Şatosu'na ait kapıda bulunan armalar (Gün Arşivi, 2024)

Şekil 2.7. Amasra'da bulunan bazı Cenova armaları (solda) (Sakaoğlu, 2023), Cenova Şatosu'nun kapısının Jules Laurens tarafından çizilmiş 1846 yılına ait suluboya tasviri (sağda) (Sakaoğlu, 2023)

2.3.12. Cenova Şatosu

Amasra Kalesi'nde bulunan İç Kale, Cenevizlilerin odak noktası haline gelmiş olsa da Bizans Dönemi'ne ait olan bir bölümdür (Crow ve Hill, 1995). Kalede Cenevizlilere ait olan ve Osmanlı Fethi ile terkedilen bir şato bulunmaktadır (Boré, 1840). Cenevizliler, Kaleiçi'ne, yönetimde bulunan kişiler için daha emniyetli hale getirilmiş bir şato inşa etmişlerdir (Burak, 2021). Soylular, Cenova iktidarını, yerleştikleri sömürge şehirlerde daha kuvvetli hale getirmeyi amaçlamışlardır. Kuzey Doğu bölümünü bir iç kale haline getirdikleri Amasra Kalesi'nin bu bölümüne konsolos sarayını inşa etmişlerdir. Bizans'a ait kale duvarlarını güçlendiren Cenevizliler, Kaleiçi'ne inşa ettikleri şatoda aile amblemlerine yer vermişlerdir (Sakaoğlu, 2023). Kale bölgesinde Cenevizlilerin müdahaleleri kabaca şekillendirilmiş moloz taşların ve beyaz renkli sert harcın kullanımıyla anlaşılmaktadır (Hill ve Crow, 1993). Dikdörtgen formlu bir plan yapısına

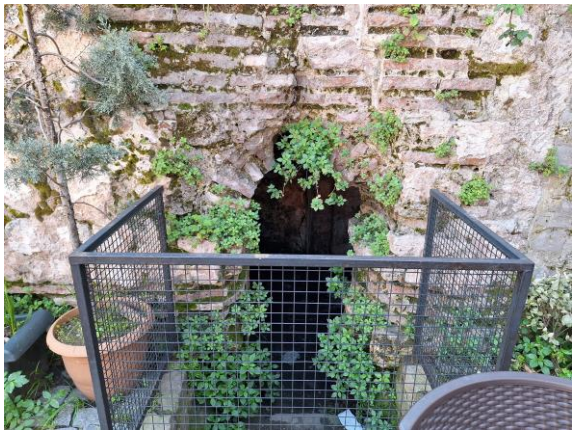
sahip olan ve surlu yerleşimin İç Kale bölümünde bulunan şato, bulunduğu bölümün en ehemmiyetli birimidir (Burak, 2021). Şatonun kapısı estetik açıdan özgün bir eser olarak bu döneme kadar ulaşmıştır, Cenova tarafından yetkilendirilen konsolos ve podestaların yaşadığı İç Kale bölümüne geçişi sağlamaktadır. Şato yapısının Karadeniz'e bakan bir mekânın kemerli üç pencereli duvarı ile birlikte batıda bir mahzeni, ufak bir sarnıca inen su yolu, Bizans Dönemi'ne ait olan şapel ve doğudaki kulesi ayakta kalan bölümleridir (Sakaoğlu, 2023).

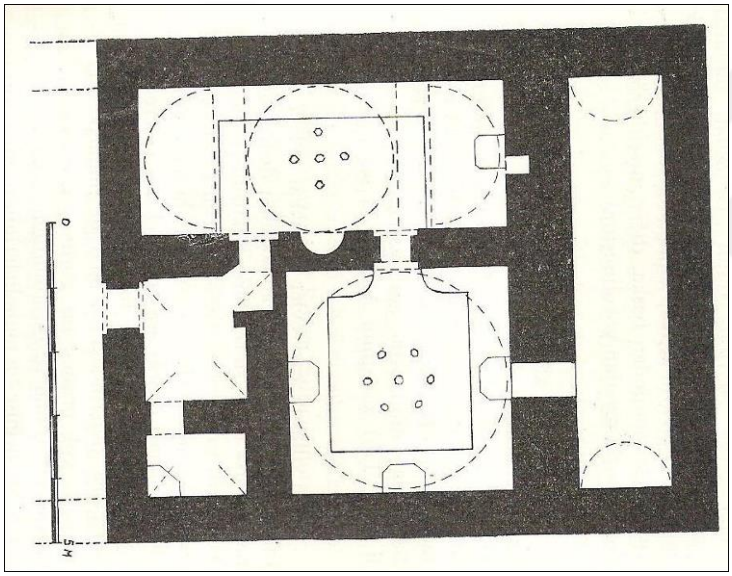
Resim 2.21. Cenova Şatosu'nun girişi (solda), Cenova Şatosu'nun iç kısmı (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

2.3.13. Osmanlı Hamamı

Osmanlı Hamamı olarak bilinen ve Amasra'da Türk sanatını simgeleyen yegâne örnek olan bu hamam yapısı oldukça küçük boyutlardadır ve harabe olmuş bir haldedir. (Eyice, 1965). Dış ölçüleri 9,7m x 7,5m olan yapı Hacıaliağalar ailesinin evinin bahçesinde konumlanmaktadır (Sakaoğlu, 2023). Günümüzde kullanılamayan hamam yapısı moloz taş ve tuğla yapı malzemeleri kullanılarak inşa edilmiştir. 17.yy.a tarihlenen yapıda 3 kurnalı yıkanma bölümü, yıkılmış halde olan soğukluk bölümü, ılıklık bölümü ve bununla birlikte su hazneleri ile külhan vardır. Yapının dikdörtgen biçimli mekânı orta kubbe ve iki adet yarım kubbe ile örtülürken kare biçimli mekân ise büyük bir kubbeye sahiptir. Dört köşede var olan biyeller ise Anadolu Beylikleri Dönemi'ne ait mimari özellikleri anımsatmaktadır (BVİKTM, 2011). Yapıya şebekeden su ulaşmadığından dolayı bir roma lahdinin, kuyudan çekilen su için hazne işleviyle kullanıldığı söylenmektedir (Sakaoğlu, 2023).

Resim 2.22. Amasra'da bulunan Osmanlı Hamamı'nın girişi (Gün Arşivi, 2024)

Şekil 2.8. Osmanlı Hamamı'nın planı (Eyice, 1965)

Resim 2.23. Osmanlı Hamamı'nın genel görünümü (Gün Arşivi, 2024)

2.3.14. Kaymakam Evi

1884 ve sonrasındaki yıllarda Amasra'ya önem veren yönetici Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey, buraya çok defa ziyarette bulunarak Bahriye Mızıka Mektebi, Hükümet Konağı gibi yapılarla birlikte İptidai binasının da yapımının başlamasında öncü olmuştur. 19.yy. sonlarında inşa edilen ve yapıldığı döneme göre daha çağdaş çizgileri olan yapı, iptidai olarak inşa edilmiştir. Bu eğitim kurumu günümüzde Kaymakamlık Lojmanı olarak işlevini devam ettirmektedir. Hükümet Konağı ve günümüzde Müze binası olan Bahriye Mızıka Mektebi gibi Amasra Kalesi'nde bulunan bu okulda da Amasra'daki antik çeşmenin taşları kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2023). Bucak Müdürlüğü Lojmanı binası olarak bilinen ve sokağa bakmakta olan cephe üzerinden giriş alan bir yapıdır. Giriş kısmı, cephenin tam ortasında bulunmaktadır. Cepheyi, yuvarlak kemerli bir giriş kapısı ve kapının iki yanında, aynı şekilde üst kısımları yuvarlak kemerli olan taş söveli iki adet pencere tanımlamaktadır. Yan cepheler ise girişteki ile aynı biçimdeki pencerelerden meydana gelmektedir ve her birinde yedişer adet pencere bulunmaktadır (BVİKTM, 2011).

Resim 2.24. Kaymakam Evi genel görünümü (Gün Arşivi, 2024)

2.3.15. Amasra Müzesi

İlk olarak 1955 senesinde Amasra'da bulunan tarihi eserlerin zenginliğinden ve bu eserlerin sergilenmesi gerekliliğinden dolayı küçük çaplı bir müze kurulmuştur (Eyice, 1965). Bu ilk müzede, eserler belediye binası içerisinde bulunan küçük bir mekânda sergilenmeye başlanmıştır. 1976 senesinde, Kültür Bakanlığı'nın farklı bir müze bulma arayışları neticesinde 1884 senesinde inşasına başlanmış ancak bitirilememiş bir yapı bakanlıkça satın alınarak restore edilmiş ve bu süreç 1982 tamamlanmıştır. Bu yıldan itibaren hizmet vermekte olan yapının, asıl olarak bir denizcilik okulu olarak Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey tarafından yapımına başlanmıştır ancak bakanlıkça satın alınmasıyla birlikte bir müze binasına dönüştürülmüştür (BVİKTM, 2011). Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey'in inşasını Bahriye Mızıka Mektebi olarak başlattığı yapı, sonrasındaki dönemlerde kamulaştırılıncaya kadar yarım kalmıştır. Yapının inşasına başlanan ilk tarihlerde, Amasra'da bulunan antik çeşmenin taşları sökülmüş ve okulun ilk kat duvarlarında yapı malzemesi olarak kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2023).

Resim 2.25. Amasra Müzesi genel görünümü (solda), Amasra Müzesi'ne ait bahçe (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

2.3.16. Ethem Ağa Konağı

19.yy. sonlarına kadar Osmanlı Dönemi'nde yapılmış olan yapılardan en dikkat çekicisi olan yapı Kotor'da bulunan ve Karadağ Prensi Nikola'ya ait olan köşkten ilham alınarak inşa edilmiştir. Ethem Ağa Konağı, Safranbolu Bulaklı ustalar tarafından inşa edilmiştir. Taş ve ahşap yapı malzemelerinden inşa edilen yapıda, Daracık Sokak içerisindeki taş kalıntılardan faydalanıldığı düşünülmektedir. Yapının projesi Ethem Ağa'nın kayınbiraderi

tarafından İstanbul'da çizdirilmiştir ve inşa süreci 1888 ile 1890 yılları arasında iki yıl kadar sürmüştür. (Sakaoğlu, 2023). 1890 yılında tamamlanan ve yerli ampir üsluba ait bir örnek olan yapının, birinci ve ikinci katında ortada birer balkon bulunmaktadır, bu balkonlardan ikinci katta bulunanın üstü üçgen biçimli bir çatı ile örtülmüştür. Diğer cepheler daha sade bir biçimde tasarlanmış olup katlar beş adet pencereden oluşmaktadır. Bahsi geçen pencereler taş söveli olup üst kısımları yuvarlak kemer biçimindedir (BVİKTM, 2011).

Resim 2.26. Ethem Ağa Konağı genel görünümü (solda), Ethem Ağa Konağı ve balkonlu cephesi, alt katında bulunan dükkân ile birlikte (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

3. ANTİK ROMA DÖNEMİ YAPIM TEKNİKLERİ

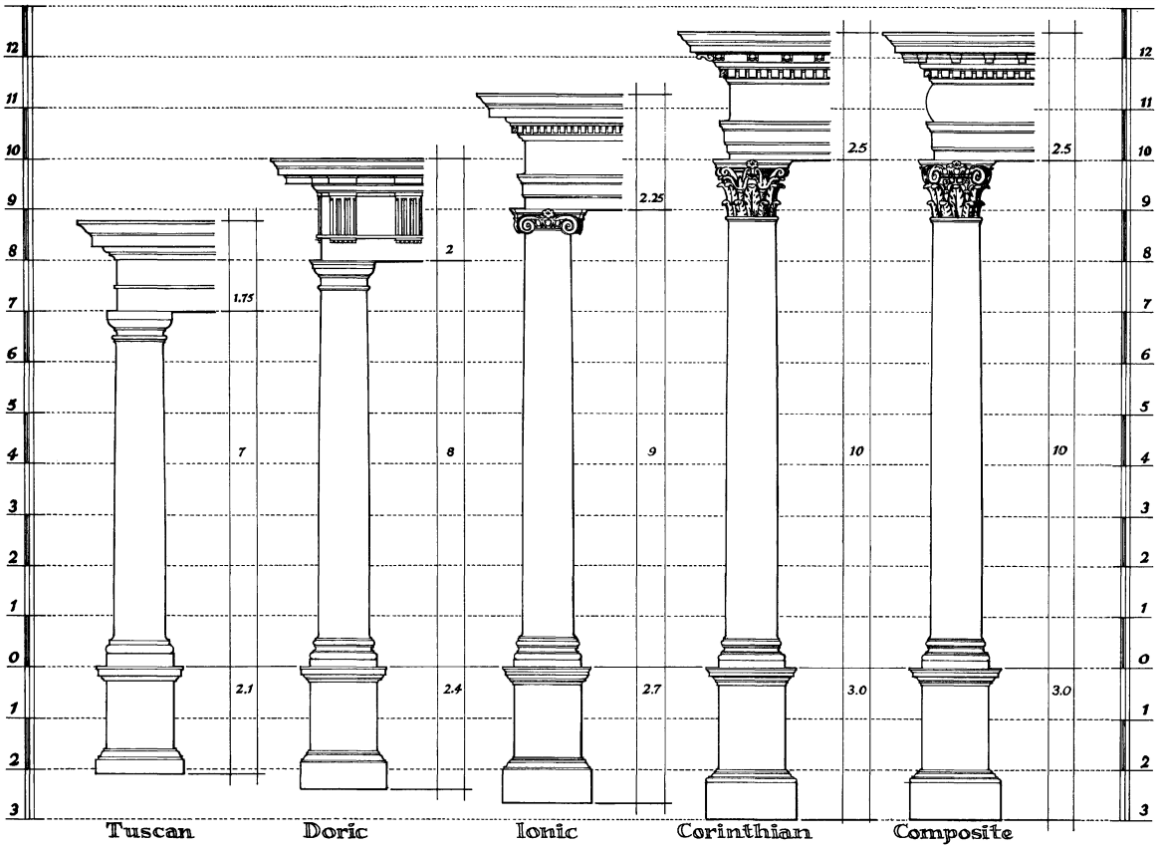
3.1. Antik Roma'da Mimarlığın Gelişimi

Romalıların yapılarında kendilerine ait özgün biçimlerin azlığıyla birlikte mimarilerinde önce Etrüsk daha sonrasında ise Yunan esintileri bulunmaktadır. Etrüsk mimarisinden edindikleri kemer ve tonozlu çatı Romalılar tarafından mükemmel hale getirilmiştir, köprülerde ve su kemerleri gibi yapılarda kullanımını sürdürdükleri bu elemanları sonrasında hamam, bazilika gibi bütün yapılarda kullanım alanı bulmuştur (Bell, 1883).
Yunan kültürünün devamı olarak düşünülebilecek Roma mimarisi, kendine has yenilikleri bu kültüre entegre ederek özgün bir mimari üsluba erişmiştir. Büyük alanlar ve çarpıcı mekânlar yaratma amacı güden Romalılar inşa ettikleri anıtsal yapılarda sağlamlığa önem vermişlerdir. Amfitiyatro, gymnaisum, aquadükt, circus, köprü, bazilika, hamam, kütüphane, forum gibi yapılar bu döneme ait yapılardır (Kadıoğlu, 2009). Yunan mimarisi yatay-dikey yüzey ve çizgilerden meydana gelirken Romalılar kendi mimarilerine kemer ve kubbe kullanımını yani eğik çizgi ve içbükey yüzeyi katmışlardır (Viollet-le-Duc, 1877). Romalılar, Yunanların üç mimari düzeni olan Dor, İyon, Korint düzenlerinden Korint'in güzelliğini artırmaya çalışarak ve süsleyerek Kompozit düzenini ve Dor düzeninin daha basitleştirilmiş bir biçimi Toskana düzenini geliştirmişlerdir (Şekil 3.1) (Bell, 1883).

Mimari düzenlerini Yunanlardan kendilerine uyarladıkları gayet açık olan Etrüsklerin mimarilerinde yer alan tonoz ve kemer kullanımı Küçük Asya mimarisiyle bir bağlantıyı işaret ederken aslına bakıldığında komşuları tarafından fazlasıyla asimile olan Etrüskler yine de Roma üzerinde kendilerine ait özgün izlerini bırakmayı başarmıştır. Romalıların inşaat uygulamalarında farklı kaynakların etkisi olmakla birlikte en çok Etrüsk ve Yunan etkilerini barındırdığı bir gerçektir ancak Romalılar teknik konusunda çok iyi seviyeye ulaşmışlardır ve birçok açıdan özgünlüğü yakalamışlardır (Moffett, Fazio ve Wodehouse, 2003).

Yunan sütunlarını oldukça benzer olacak biçimde ancak dekoratif olarak kullanımını devam ettiren Roma mimarisi, kemer kullanımı ile Romalıların daha geniş açıklıkları ve daha geniş alanları hâkimiyet altına almasıyla ve kendilerine özgü çeşitli inşa teknikleri

üretmeleriyle Yunan mimarisi üzerinde üstünlük kurmuştur. Başlangıçta Etrüsk sanatı temel alınsa da daha sonralarda Yunanlar ile kurulan ilişkilerin neticesinde mimarların İtalya'ya gelmesiyle birlikte Roma mimarisine Yunan mimarisinin büyük oranda etkisi olmuştur. İlk yüzyıllarda Etrüsk mimarisi temel alınan veya doğruca Etrüsk mimarları tarafından inşa edilen Roma yapıları, Yunan tarzının kabulü neticesinde Greko-Romen biçimini almıştır. Romalıların teknik ve malzeme konusunda son derece uzmanlaşması ve Roma mimarlığının gelişmesiyle birlikte dikkat çekici yapılar inşa edilmeye başlanmıştır ve bunun sonucunda imparatorlar, daha görkemli binalar inşa etmek için bir yarış içerisine girmişlerdir (Rosengarten, 1876).

Şekil 3.1. Mimarinin 5 Düzeni (Chitham, 1985)

Tapınak tasarımlarını Yunanlardan ve Roma ile özdeşleşmiş kemerleri ise Etrüsk mimarisinden edinen Romalılar, oldukça hırslı ve beceri sahibi olmaları neticesinde basit birer taklidi inşa etmek yerine, öğrendiklerini, kendi fikir, ihtiyaç ve teknikleriyle harmanlamışlardır ve böylelikle yapılarını inşa etmişlerdir. Romalılar, Etrüsklerden edindiği kemerleri tüm dünya çapında kullanmış olup aynı zamanda Yunanlılar sadece Yunanistan'da tapınaklar inşa ederken Romalıların tapınakları birçok bölgeye yayılım

göstermiştir. Bunun neticesinde aslında Romalılar ödünç aldıkları bu formları özgün hallerinden daha nitelikli ve sağlam biçimde inşa ederken sayıları ise özgün hallerinden çok daha fazladır. Ödünç aldıkları formların özgün hallerinden çok daha büyük olması da bu durumun bir göstergesidir (Nardo, 2011).

Romalılar krallık ile yönetildikleri M.Ö. 753 ve M.Ö. 509 yılları arasında pek fazla üretimde bulunamamış ve sade bir hayat yaşayan geri kalmış insanlardır ancak kısa zaman içerisinde komşuları olan ve onlardan gelişmiş durumdaki Etrüsklerden etkilenmeye başlamışlardır. Monarşinin son bulması ile birlikte M.Ö. 509 ve M.Ö. 30 yılları arasındaki dönemi kapsayan Roma Cumhuriyeti kurulmuştur. Bu dönemde Roma topraklarının genişlemeye başlamasıyla Romalılar fethettikleri toprakların kültürünü ve sanatını benimsemeye başlamışlardır. Bununla birlikte büyük bir hayranlık besledikleri Yunan sanatı ise M.Ö 200'lü yıllardan itibaren Roma toplumunun hayatına girmeye başlamıştır. İç savaşlar neticesinde cumhuriyetin son bulması ile birlikte M.Ö. 30 ile M.S. 476 yılları arasında sürecek imparatorluk dönemi Roma için Augustus ile birlikte başlamıştır. Erken İmparatorluk Dönemi'nde ise önceki dönemlerde başka toplumlardan ödünç alınan mimarinin olgunlaşma sürecine, amfitiyatro, tapınak ve hükümet binalarının inşa edilmesiyle birlikte tanıklık edilmiştir. Bu gelişmelere Anarşi olarak adlandırılan M.S. 2.yy. ortalarında meydana gelmeye başlayan kriz dönemi ile ara verilmiştir ancak Geç İmparatorluk Dönemi'nde, mimari açıdan yeniden gelişmeye ve harekete geçilmeye başlanmıştır. M.S. 284 yılında başlayan bu dönem M.S. 476 yılında son bulmadan önce M.S. 300'lü yılların ortasında Hristiyan yönetiminin etkisi altına girilmesiyle birlikte mimaride farklı formlar ortaya çıkmaya başlamıştır (Nardo, 2011).

Başlarda Yunan sanatı ve kültürü etkisi ile büyük gelişmeler yaşayan Etrüskler, İtalyanların Yunan etkisini ilk kez hissetmesine öncü olmuşlardır. Daha sonraki dönemlerde Romalılar, ilk kez Etrüskler sayesinde dolaylı olarak bu kültürden etkilenmişlerdir. Sonrasında Romalılar, topraklarının genişlemesinin bir sonucu olarak Yunanlar ile yüz yüze gelmeleri neticesinde ve son olarak Yunan topraklarının fethi ile birlikte direkt olarak Yunan kültüründen etkilenmişlerdir (Nardo, 2011).

Antik Roma mimarisinin bu kadar gelişmesindeki en büyük etkenlerden başlıca olanı roma betonudur. Yunanlar M.Ö. 5.yy.dan kalma betonu kullanmışlarsa bile Romalılar betonlarını M.Ö. 2.yy.dan itibaren önemli ölçüde geliştirmeye başlamışlardır. Saf kireç

elde edilene kadar yüksek sıcaklıklara maruz bırakılan kireçtaşının daha sonra su ve puzzolan ile karışımına taş ve çakıl eklenmesiyle elde edilen güçlü bir beton elde etmişlerdir. Bunun neticesinde betonun kalitesinin yükselmesi, Romalıların çok yüksek güçte bir yapı malzemesi elde etmesiyle birlikte mimaride yükselmelerine büyük katkıda bulunmuştur. Kuruyana kadar ahşap kalıplar kullanılan beton, tuğla ve taş gibi yapı malzemeleri ile kaplanmıştır. Bu duvar kaplama yöntemleri önceleri daha dağınık biçimde uygulanırken daha sonrasında ise daha sistematik hale getirilmiştir (Dunstan, 2010).

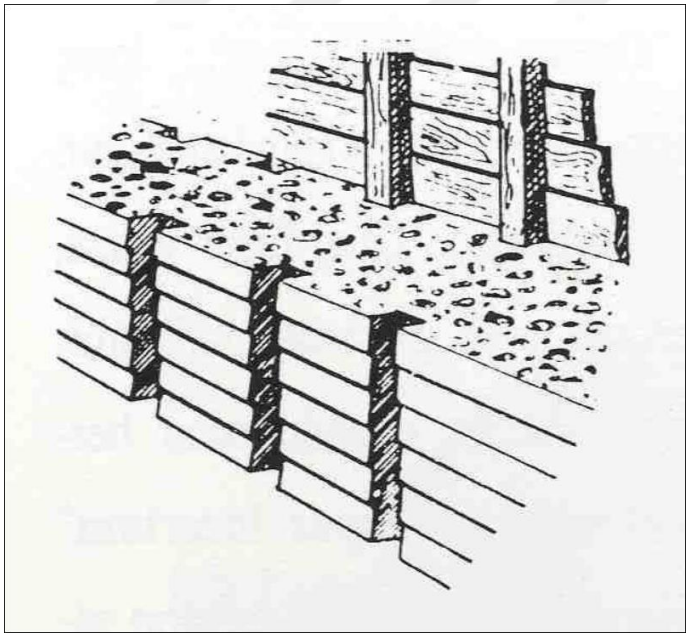
Özellikle M.S. 1.yy.dan itibaren pişirilmiş tuğlalar kullanan Romalılar, yapılarını son olarak süreç içerisinde kaybolarak kaplamasız antik kalıntılara neden olan mermer paneller veya sıva ile kaplamışlardır (Dunstan, 2010). Augustus'un Roma'yı tuğladan bulup mermer olarak bıraktığı söylentisi yerine asıl olarak taştan bulduğu ve tuğladan bıraktığı söylenebilir çünkü onun öncesinde pek fazla tuğla yapı örneği bulunmamaktadır. Bu nedenle mermer kaplamanın, pürüzlü beton yüzeyi yerine tuğla ve ağsı taşlardan oluşan duvar yüzeylerinde kullanımının daha kolay olmasının bu söyleme neden olduğu düşünülebilir (Parker, 1868).

Teknik olarak düşünüldüğünde Romalıların beton kullanımının artması ile birlikte daha ihtişamlı daha cesur yapıların inşa edilmesine olanak sağlanmıştır ve bunun sonucunda kemerler, tonozlar ve kubbeleri bünyesinde barındıran cesur yapıların inşası daha da mümkün hale gelmiştir. Kemerin üzerindeki ağırlığı duvara ve sütunlara aktararak daha geniş alanlara yayılan Romalılar, sürekli kemerler, beşik ve kasık tonoz gibi kullanımları da ürettikleri beton sayesinde elde ederken geleneksel dikdörtgen açıklıkların yerine de kemerler kullanarak devrim niteliği taşıyan çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Kesiti bir kemer olarak düşünülebilecek olan beşik tonoz sürekli olarak kemerlerin bir araya gelmesiyle oluşurken kasık tonoz ise iki beşik tonozun dik açılı bir biçimde birleşmesiyle meydana gelmektedir ve böylece imparatorluğun ilk dönemlerine tarihlenebilecek süreçte iç destek aranmaksızın geniş odaların inşası mümkün kılınmıştır (Dunstan, 2010).

3.2. Duvar Yapım Teknikleri

Günümüzde hala kullanıcılar tarafından deneyimlendiklerinde, nasıl inşa edildiği merak konusu olan Roma yapıları hayran olunası mimari eserlerdir. Romalılar eserlerinin inşa sürecinde kullandıkları yapım teknikleriyle birlikte yapım sürecini hızlandırmış ve yapım

sistemi, günümüze daha da yakınlaşacak biçimde duvar örgü sistemleri üretmişlerdir. Yunan mimarlık sistemlerinden bir adım daha öne geçmeyi başarabilen Romalılar çift cidarlı duvar sistemini keşfetmişlerdir. Bahsi geçen sistemde iki cidar arasında bulunan boşluğa, tuğla ve taş kırıkları ile birlikte kireç harcının karışımından elde edilen bir betonla yani "opus caementicium" ile uygulama yapılır ve arada bulunan boşluk doldurulur. Uygulama sırasında opus caementicium içerisinde bulunan kireç harcı yerine İtalya'da bazı örneklerde doğal bir çimento olarak bilinen puzzolan kullanımına da rastlamak mümkündür anca bu durum Anadolu sınırları içerisinde karşımıza çıkmamaktadır çünkü Anadolu malzemeye ulaşmak mümkün olmadığından sürekli olarak kireç harcı kullanılmıştır (Başgelen, 1993). Aktif bir volkanik bölgede bulunulmasından dolayı Romalılar, yüksek yapışma özelliğine sahip, süngerimsi ve hafif bir taş olan puzzolanı hem çok güçlü hem de hafif bir beton üretebilmek amacıyla kullanmışlardır (Dhillon, 2015). Romalıların, opus caementicium adlı roma betonunun gelişim sürecinde puzzolan kullanımının keşfi ile birlikte su altında da oldukça iyi sertleşebilen çok güçlü bir harç elde edilebildiğinin farkına varmaları büyük gelişimlerin öncüsü olmuştur (Lancaster ve Ulrich, 2013).

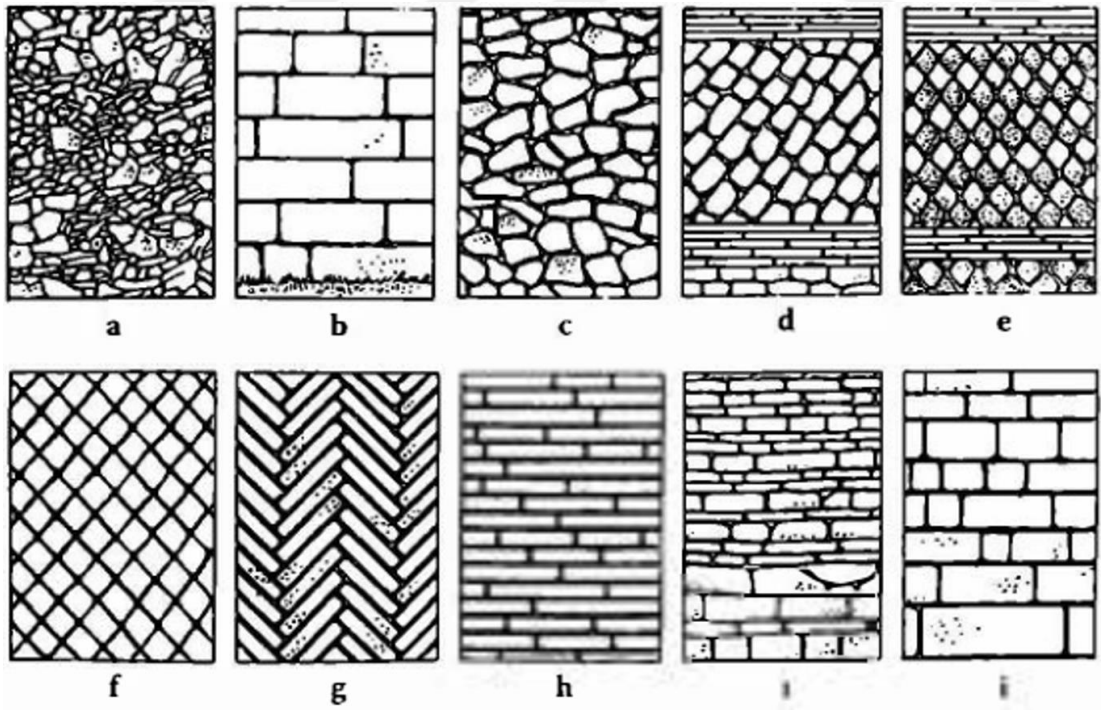

Şekil 3.2. Roma betonu (Başgelen, 1993)

Roma betonunun çok güçlü olmasının nedeni içerisinde bulunan agrega ve harçtan sağlanıyordu ayrıca açıkta bulunan duvar yüzeylerinde, başka malzemelerden kaplamalar kullanılmaktaydı, bu kaplama süreci daha erken tarihli opus incertum'dan daha geç

dönemdeki opus reticulatuma kadar uzanmaktadır (Ward-Perkins, 1994). Kullanılan farklı tarzların geçmişten günümüze nesillerce gelişimi Roma İmparatorluk Mimarisinde gözlemlenebilmekle beraber aslında bu çeşitliliğin bir nedeni ise yerel malzeme kullanımıyla yani inşa sürecinin gerçekleştirildiği konumdaki kullanımı en kolay şekilde sağlanabilecek malzeme seçiminden kaynaklanmaktadır. (Ward-Perkins, 1988).

Aynı zamanda Romalılar duvar kaplama konusunda da birçok tekniğe imza atmıştır bunlardan bir tanesi kireç harçlı sıva olmakla birlikte bu kaplama biçimi çok yaygın bir tekniktir. Bazı yapılarda ise levha kaplama söz konusudur, bu sistemde duvar mermer levhalar ile kaplanmakta olup Romalılar bu konuda büyük bir gelişime öncü olmuşlardır. Romalılar kaplanan duvarların dışarısında ise başka yapı elemanlarına yer vermektedirler. Bu yapı elemanları karşımıza plastr, kemer, sütun başlığı gibi estetik amaçla kullanılan biçimlerde karşımıza çıkmaktadır (Başgelen, 1993). Özellikle duvar kaplama konusunda ustalaşan Romalılar, sıva, mozaik ve mermer gibi malzemeler kullanmışlardır ancak zaman içerisinde inşa ettikleri yapılar bu yüzeyleri kaybettiği için bu döneme ait duvar işçilikleri günümüzde okunabilmektedir (Moffett vd., 2003).

Şekil 3.3. Antik Roma Dönemi'ne ait duvar türleri: (a) opus caementicium, (b) opus quadratum, (c) opus incertum, (d) opus mixtum-incertum, (e) opus mixtum-reticulatum, (f) opus reticulatum, (g) opus spicatum, (h) opus testaceum, (ı) opus mixtum-vittatum, (i) opus vittatum (Fırat, 2016)

Opus caementicium olarak adlandırılan roma betonunun yaygınlaşması ile birlikte duvar teknikleri geliştirilmiştir. Bu özel inşaat yöntemlerinden bir tanesi olan opus quadratum, roma betonu ile doldurulmuş basit bir kaplama çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu yapım çeşidi birçok mimari yapıda kullanılmıştır (Malacrino, 2010). Opus quadratumda genellikle dikdörtgen biçimli taşlar modern tuğlalar benzeri bir biçimde döşenmektedir. Duvar malzemesi olarak tüf kullanılan Roma'da taş boyutları giderek küçülürken quadratum en büyük boyutlu taşların kullanıldığı tekniktir (Parker, 1868). Opus quadratum tekniği yapım aşamasında diğer örgü tekniklerinden daha fazla bir maliyete sebebiyet verdiğinden ötürü, prizmatik taş bloklardan oluşan bu örgü tekniği diğer tekniklere nazaran daha az tercih edilen bir uygulama sayılabilir (Başgelen, 1993).

Daha sonrasında ortaya çıkan ve farklı kompozisyonlar şeklinde uygulanan opus reticulatum örgü sistemi ise Augustus Dönemi'nde eyaletlere yayılım göstermiştir (Malacrino, 2010). Opus reticulatum tekniğinden daha önceki dönemlerde, tekniğin gelişme sürecindeki bir diğer şekli ise opus quasi-reticulatum duvar örgüsüdür. Özel binalar ve kamu binalarında kullanılmış bu tekniği takip eden opus reticulatum ise geliştirilmiş bu haliyle Lacus Juturnae'de öncü bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Opus reticulatum tekniğinin estetik olarak daha çekici gözükmesine nazaran çatlaklara daha elverişli olduğu düşünülmekteydi ve bununla birlikte daha eski bir yapım çeşidi olan opus incertum tekniğinin daha sağlam ama opus reticulatum tekniği kadar çekici olmayan bir görünüşü olduğu söylenmektedir (Torelli, 1995).

Kullandıkları bu duvar tekniklerinden opus incertum şekillendirilmemiş kaba taşlar ile beton çekirdeğin çevrelenmesiyle elde edilirken bu teknik zamanla kare biçimli taşların kullanıldığı ve daha düzenli bir yüzey görüntüsü sunan opus reticulatum halini almıştır (Moffett vd., 2003). Opus incertum tekniğinde birbiri üzerine bindirilen moloz taşların daha düzgün biçimli reticulatuma göre daha sağlam olduğu ancak opus reticulatum biçiminin opus incertuma göre daha estetik bir görüntü sağladığı söylenebilir (Vitruvius, 2005). Opus incertumda harcın içine yerleştirilen şekil verilmemiş taşlarla yapılan duvarlar kesme taştan elde edilen en iyi duvarlar kadar sağlamlık göstermektedir (Parker, 1868). Bahsi geçen ve opus incertum olarak anılan bu çift cidarlı duvar sisteminde, iç ve dış olmak üzere birer tabaka duvar örgüsü ile birlikte içerisinde bulunan dolgu malzemesinin birleşimi neticesinde yapım süreci oldukça kısa süren kalın duvarların inşa edilmesine olanak sağlanmıştır (Başgelen, 1993).

Opus incertumda kullanılan ufak boyutlardaki taşlar aslında opus caementiciumun dış yüzünü oluşturarak harç ile birleştirilmiş biçimde duvarı desteklemektedir. İncertumun son bulması M.Ö. 2.yy.ın son çeyreğinde opus reticulatumun daha düzensiz ve kaba biçimi olan opus quasi reticulatuma geçişle gerçekleşmiştir. Opus quasi reticulatumdan ise daha düzenli opus reticulatuma geçiş oldukça katmanlı bir biçimde gerçekleşmiştir (Adam, 2005). Opus reticulatum tekniği tiyatro, kamu binaları, depolar ve evler gibi birçok farklı fonksiyona sahip yapının duvarlarında sıkça kullanılmıştır (Torelli, 1995). Opus reticulatum tekniği, duvar yüzeyinin köşegensel biçimde yerleştirilmiş ve kare prizma benzeri bir forma sahip küçük taşların harçlı biçimde örülmesi tekniği olarak bilinmektedir (Başgelen, 1993). Opus reticulatumda kullanılan tüfler elmas biçimine benzerlik göstermektedir ve ön yüzeyi düz olan bu taşların arkada kısımları ise kama biçimlidir (Parker, 1868). Opus quasi reticulatum ise ağsı biçimli reticulatum düzene benzerlik gösteren bir biçimde yerleştirilen ancak daha şekilsiz taşların kullanıldığı bir tekniktir (L. Adkins ve Adkins, 2014).

Estetik kaygı güdülerek kullanılmış opus reticulatum gibi bir diğer teknik olan opus spicatum tekniğinin de yapısal olarak bir faydası bulunmamaktadır. Opus spicatum ise kullanılan taşlar ile balıksırtı deseninin elde edilmesi amacının güdüldüğü bir örgü sistemidir (Başgelen, 1993). Opus spicatum tekniği kullanılan uygulamalar, yatay sıralar şeklinde, 45 derecelik açıyla yerleştirilmiş taşların her sırada eğim yönü birbirinin zıttı olacak şekilde yönlendirilmesiyle elde edilen bir biçime sahiptir (Adam, 2005).

Roma Dönemi'nde oluşturulan bu çift cidarlı duvar sistemlerinin iç ve dış bölümünde bulunan kısımların kaplamaları farklılık göstermektedir. Bu kaplama çeşitleri opus latericum, opus mixtum, opus quadratum, opus reticulatum gibi teknikler olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu tekniklerden bir diğeri ise opus listatum olarak bilinen uygulamadır (Başgelen, 1993). Genel olarak dikdörtgen hatlı taşların yatay biçimde örülmesiyle elde edilen Opus vittatum (listatum) tekniğine ise Augustus Dönemi'ne kadar rastlanılmamıştır (Adam, 2005). M.S. 2.yy.da ise yatay tuğla örgüleri ile moloz taşların birlikte kullanıldığı opus listatum tekniği yaygınlaşmıştır (Moffett vd., 2003).

Roma'da tuğla kullanımı geleneksel bir yöntem olmakla birlikte daha önce güneşte kurutulan kerpiç tuğlalar yerine pişirilmiş ateş tuğlaların kullanımı opus caementicium tekniğinin öncü olmasında itici güç olmuştur (Malacrino, 2010). Augustus Dönemi'ne

kadar opus latericium olarak adlandırılan pişmemiş tuğla kalıntıları yok olurken, en eski örnekler pişmiş opus testaceum tuğlalarıdır (Adam, 2005). Asıl olarak erken dönemlerdeki tuğla işçiliklerine Vitruvius tarafından opus latericium adı verilmektedir (Parker, 1868). Ancak genel olarak latericium ve testaceum teknikleri tuğla işçiliğini ifade eden ve aynı anlamda kullanılan teknikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

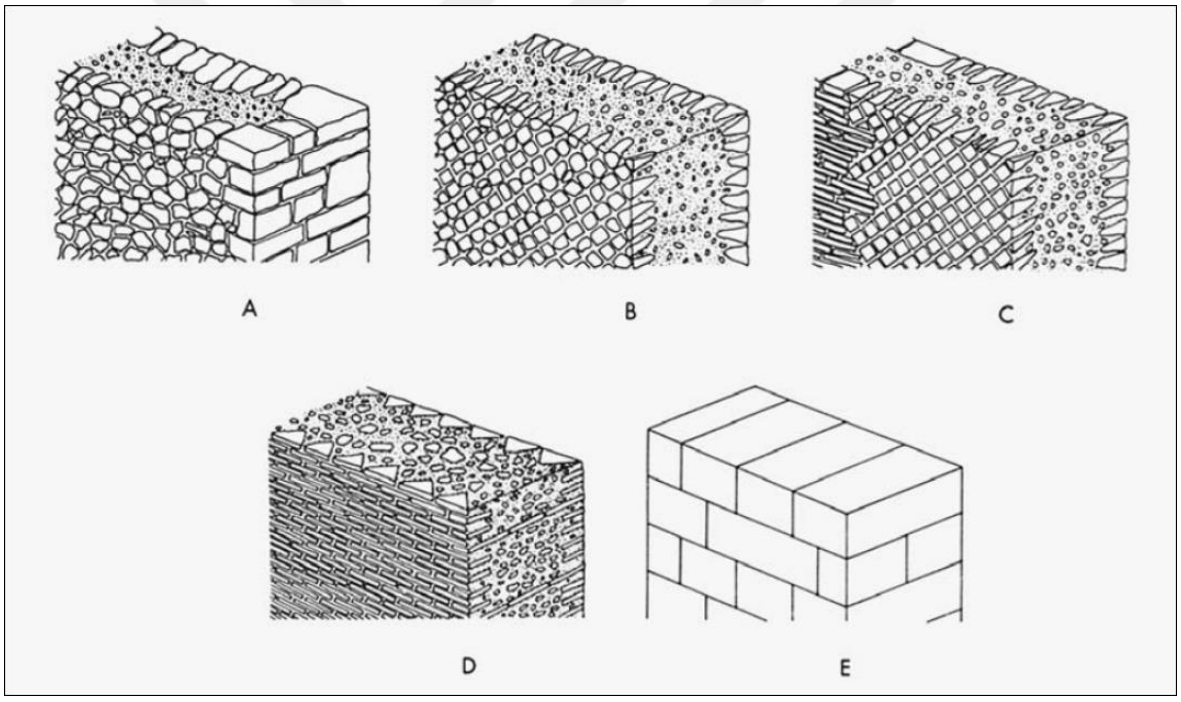
Opus latericium-testaceum en bilindik ve maliyetsiz biçimde uygulanan, genellikle kare forma sahip ince tuğlaların birbirine çok sıkı ve çok düzgün bir biçimde entegre olmasıyla inşa edilen bir düz tuğla örgü sistemidir. Bu sistemde, duvarın geniş olması durumunda sistemin düz bir biçimde devam etmesinden kaçınılması söz konusudur. Duvarın dayanaklılığı ön planda olacak biçimde, yapılan uygulamada duvar üzerinde bölüm bölüm geniş sağır kemerlere yer verilir. Bu sebeple yapılan bu uygulamanın tek amacı sürekli ve birbirinin aynı biçimde devam eden bir sitemin dayanıklılık olarak daha düşük seviyede olacağının düşünülmesidir (Başgelen, 1993).

Opus testaceum tekniği esas bir şekilde M.S. 1.yy. ortalarından itibaren süre gelen süreçte yaygınlık kazanmıştır. M.Ö. 2.yy.dan itibaren yapılarda tuğla ve kiremit kullanılmış olsa da Opus testaceum tekniği Nero Dönemi'ne kadar yaygınlık göstermemiştir (L. Adkins ve Adkins, 2014).

Erken İmparatorluk Dönemi'nde kullanılan tuğlalar genellikle önyüzü düz arka yüzü ise üçgen biçiminde olup beton prizlenmeden önce içerisine yerleştirilir ve bu sayede çok sağlam ve betondan ayrılması zor tek bir kütle haline dönüşürdü. (Parker, 1868). En az taşlar kadar dayanıklı olmakla birlikte belki de taşlardan daha da fazla dayanıklı olabilecek olan bu tuğlaların kullanımı imparatorluk sonuna kadar devam etmiştir (Cresy, 1847).
Opus testaceum tekniği bu ince üçgen biçimli tuğlaların kullanımıyla elde edilen bir tekniktir. Tuğlaların ön yüzü daha pürüzsüz bir duvar yüzeyi elde etmeyi sağlarken, tuğlaların arka yüzüne verilen bu üçgen biçimi, beton ile arasındaki aderansı artırarak daha güçlü duvarlar elde edilmesini sağlamıştır. Bu tuğlalara üretim aşamalarında basılan damgalar, yapıların tarihlenmesi açısından kolaylık sağlamaktadır (Moffett vd., 2003). Hadrian Dönemi'nden itibaren yapılan tuğla işçiliklerinde tuğla malzemelere, konsül, fırın sahibi hatta yapan kölenin adını eklemek dahi bir gelenek haline gelmiştir. Kullanılan bu damgalı tuğlalar yapının tarihini kesin olarak bilmeyi sağlarken İmparatorluk merkezinin

Konstantinopolis olmasıyla çöküşü başlayan Roma'da bu gelenek zaman içerisinde kaybolmuştur (Parker, 1868).

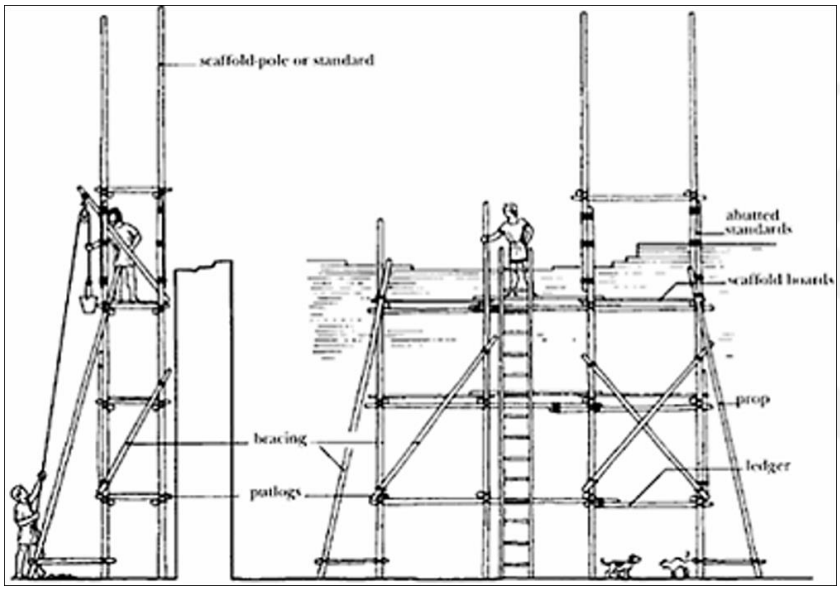
Romalıların farklı duvar teknikleri denemesi sonuç olarak ortaya opus mixtum tarzı duvar örgülerini çıkarmıştır (Malacrino, 2010). Almaşık bir duvar inşa biçimi olan opus mixtum ise cidarlardan bir tanesinin veya kimi zaman ikisinin birlikte, tuğla ve kesme taşın ortak kullanımıyla oluşturulduğu bir örgü tekniğidir (Başgelen, 1993). Opus mixtum duvar işçiliği, tuğla ve taşın duvarların yapımında bir arada kullanılması ve farklı duvar tekniklerinin karıştırılması ile elde edilmektedir. Teknik, M.S. 2.yy. başlarında zaten az sayıda olan ve yerini tuğlaya tamamen bırakan opus reticulatum ile birlikte kullanılmıştır (Adam, 2005).

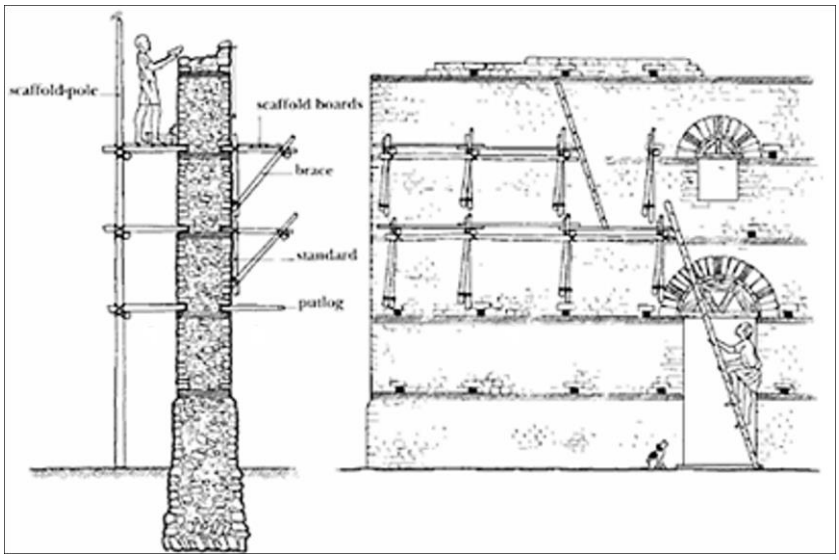

Şekil 3.4. Antik Roma Dönemi'ne ait duvar yapım teknikleri: (a) opus incertum, (b) opus quasi reticulatum, (c) opus reticulatum, (d) opus testaceum, (e) opus quadratum (L. Adkins ve Adkins, 2014)

Romalılar duvarlarını inşa etmek amacıyla, duvara paralel biçimde, duvar ile birlikte yükselen ve duvarı taşıyıcı olarak kullanan ahşap iskele sistemi geliştirmişlerdir. Bu iskeleler duvarlarda bulunan putlog deliklerine yerleştirilen ahşapların duvar yükseldikçe onunla beraber yükselebilmesi avantajını sağlamıştır. Duvarda açtıkları bir dizi deliğin içerisine yerleştirdikleri ahşap kütükler ile oluşturdukları bu iskele sistemleri, ahşap

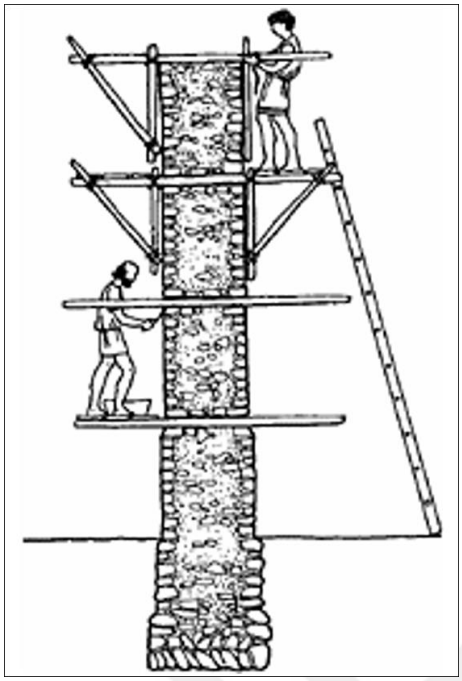
tasarrufu sağlarken düzenlemeler esnasında da duvar üzerinde açılmış olan bu delikler daha düzgün müdahale edilebilmesini sağlamıştır. Antik Dönemde kullanılan iskelelerin duvardan bağımsız duvara yarı bağımlı ve duvarın tamamen içinden geçerek iki taraflı çalışmayı sağlayan çeşitleri bulunmaktadır. Yapının duvarlarında bıraktıkları delikler neticesinde düzgün kesilmiş taşların ve tuğlaların olduğu duvarlardan ziyade biçimsiz taşların kullanıldığı duvarlarda daha rahat kullanılmışlardır ve daha az estetik probleme sebep olmuşlardır ancak yine de tuğla duvarlarda da örneğine rastlanmaktadır (Adam, 2005).

Şekil 3.5. Duvardan bağımsız iskele (Adam, 2005)

Şekil 3.6. Destekli veya konsol duvara yarı bağımlı iskeleler (Adam, 2005)

Şekil 3.7. Duvara tam bağımlı iskele (Adam, 2005)

Resim 3.1. Amasra, Bedesten yapısının duvarlarında bulunan delikler (Gün Arşivi, 2023)

4. “BEDESTEN” YAPISI

4.1. Yapı Hakkında Yapılan Araştırma ve Yayınlar

Yapı hakkında çok az sayıda araştırma ve yayın bulunmakla birlikte Bedesten yapısı genelde çalışmaların ikincil bir parçası olarak veya sadece önemine değinilen bir yapı olarak kendine yer bulabilmiştir. Yayınlarda, yapıya ait bilgiler genel olarak Ainsworth (1839), Boré (1840), Hell (1860), Diest (1889), Cordier (1919) vs. gibi seyyahların seyahatnameleri üzerinden elde edilmiştir. Bu bilgiler geneliyle yapının tarihlenmesi, özgün işlevi, yapım tekniği gibi durumlar hakkında kısaca yorumlamaları ve yapının o dönemki fiziki durumunu içermektedir. Bahsi geçecek olan yayınların geneli Amasra özelinde yapılan çalışmalara ait olup Bedesten bazı bölümlerinde kendine yer bulmuştur.

Bedesten özelindeki en önemli çalışma Hoffmann (1989) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yapının kuzey odaları detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Günümüze ulaşamayan güney cephesi ve güney bölümündeki odaların kalıntıları hakkında bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Kuzey odalarının ve cephesinin mimari özellikleri ve yapım teknikleri değerlendirilmiş olup yapının özgün işlevi hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapıda kullanılan malzemeler hakkındaki en önemli teknik araştırma ise Kurugöl (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Kurugöl (2019), Amasra Bedesten yapısı özelinde yaptığı çalışmada yapıdaki mimari unsurları ele almıştır. Yapıda kullanılan harcın, taşların ve tuğlaların içeriklerini ve çeşitlerini, yapının belirli bölgelerinden erişilen örnekler ve bu örnekler üzerinde yapılan laboratuvar çalışmaları neticesinde tanımlamaya çalışmıştır aynı zamanda yapının mimarisi hakkında çıkarımlarda ve tahminlerde bulunmuştur.

Marek (1993), Bedesten yapısının fiziki özelliklerini ve tarihçesini tanımlarken Trajan döneminde Bithynia valisi olan Genç Plinius’un imparator ile arasındaki mektuplaşmalardan, yapının ve kentin o dönemki gelişim süreci hakkında çıkarımlarda bulunmuştur. Yapının tarihçesi, fiziki tanımlanması, yapım sürecinin gelişimi hakkında bilgiler vermiştir. Hill ve Crow (1993), 1991 yılı yüzey araştırmaları sonucunda Amasra Kalesi ve tarihi süreci hakkında detaylı bilgiler verirken yaptıkları çıkarımların bir

raporunu oluşturmuşlardır. Crow ve Hill (1995), Amasra surlu kent yerleşimi hakkında yaptıkları çalışmalar neticesinde Bizans Dönemi Amasra'sına ışık tutarken, kentte bulunan Bedesten yapısının kentin liman ticareti özelindeki önemi neticesinde Bizans Dönemi'ne kadar sürekli olarak kullanımından söz etmişlerdir ve Plinius'un mühendislik faaliyetlerine değinmişlerdir. Marek (2003), Bedesten yapısını kısaca tanımlarken Marek (1989), Amasra'yı tarih, topografya ve arkeolojik kalıntılar başlığı altında yazılı kaynaklar bağlamında yorumlamıştır.

Verim (2015), Amasra özelinde ve Tavşan Adası Manastırı, Amasra Kilisesi ve Küçük Kilise kapsamında yaptığı çalışmasında Amasra Bedesten yapısına da değinmiştir ve yapının duvar yapım tekniği olan opus reticulatum tekniğinden bahsetmiştir. Kentte daha sonra yapılan ve çalıştığı kapsamdaki yapılarda da kullanılan tekniğin, kentteki mimari çalışmaların yapım sürecinde, Bedesten yapısının duvarlarından esinlenilerek kullanıldığı çıkarımlarını ortaya koymuştur.

Tekdamar (2017), Amasra kenti bünyesindeki kültürel yapı envanteri üzerinden çalışmasını kurgularken, kentte bulundan mevcut ve potansiyel kültürel peyzaj koridorları üzerine bir çalışma yapmış ve yeni öneriler oluşturma amacını gütmüştür ve oluşturduğu bu alanlar, barındırdığı kültürel potansiyel nedeniyle Bedesten Mevki üzerinden de kurgulanmıştır.

Burak (2021), Amasra kenti özelinde yaptığı koruma çalışmasında Bedesten mevki ve Bedesten yapısına yer vermiştir. Bedesten yapısının tarihi üzerinde daha çok durulan çalışmada, yapının tarihi süreci kente ulaşım sağlamış seyyahların seyahatname yazıları üzerinden kurgulanmıştır.

Koçan, Alkan ve Aktaş (2022), atıl durumdaki Bedesten'e belirli bir tasarım anlayışı ile yaklaşarak alana öneriler getirmişlerdir. Yapının doğu girişine otopark tanımlamışlardır. Yapının cephe temizlikleri yapıldıktan sonra çatı kısmında asma germe pergola sistemi kullanımı ve cam kullanımı önermişlerdir. Bedesten'in hemen yanındaki sanayi alanını ortadan kaldırarak bu alanın tamamen bir kültür sanat merkezi odaklı bir alan haline gelmesi gerektiğini önermişlerdir. Mevkiye, kültür sanat merkezi, hobi bahçeciliği, ev pansiyonculuğu, otopark, kömür müzesi, hediyelik eşya ve yeme içme alanları gibi fonksiyon önerileri getirmişlerdir. Amasra'nın antik kalıntıları veya tarihçesi ile ilgili çok

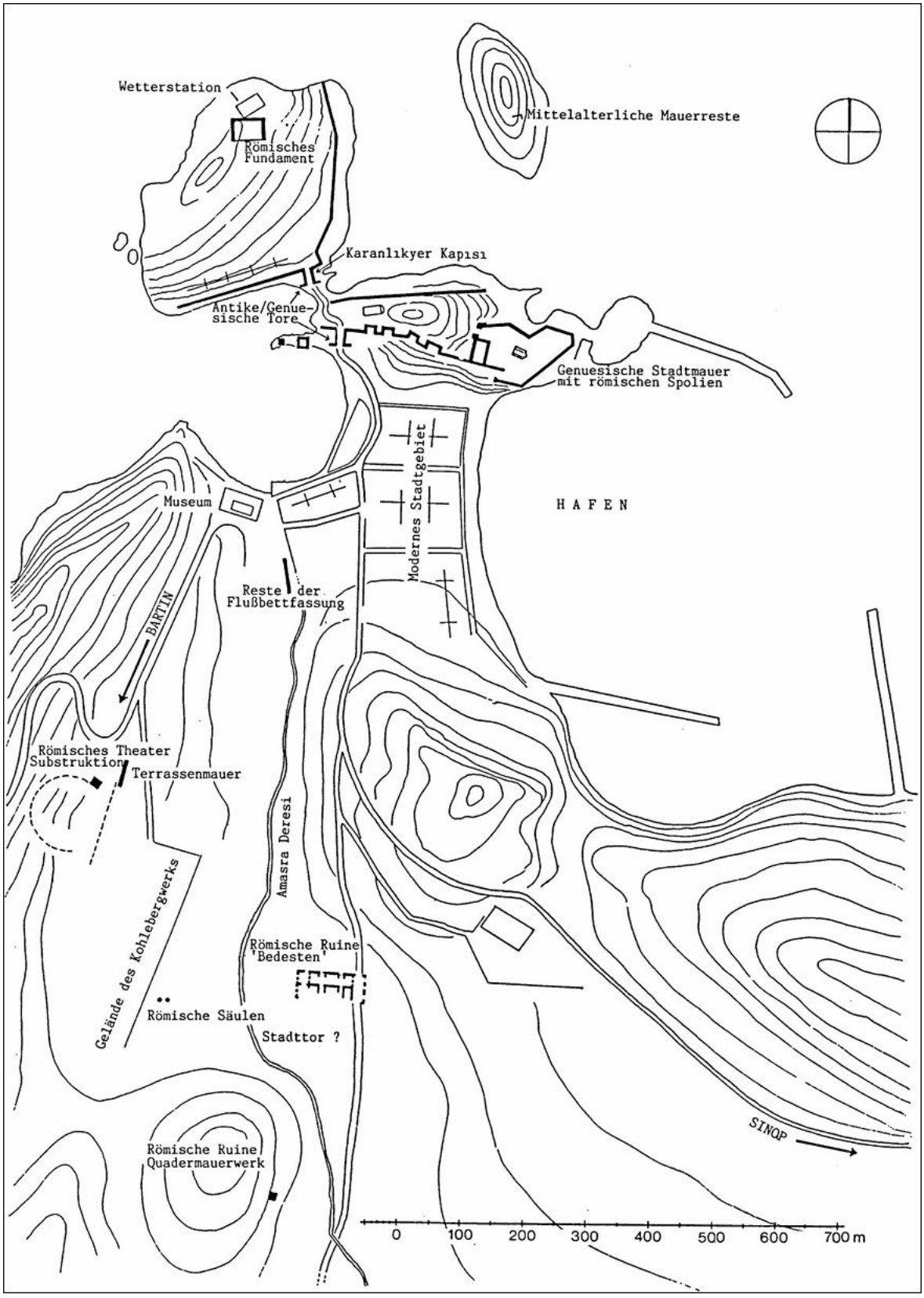
sayıda esere imza atmış Semavi Eyice ve Necdet Sakaoğlu'nun da kitaplarında ve çalışmalarında Bedesten ismine rastlamak mümkündür.

4.2. Bedesten Yapısının Genel Tanımı ve Tarihçesi

Günümüzde Bedesten ismiyle anılan Antik Roma yapısı, Bartın ili sınırlarında bulunan Amasra ilçesi, 321 ada 63 parsel ve 68 envanter no'lu Kum Mahallesi, Genç Plinius 1 Sokak'ta konumlanmaktadır, yapı aynı zamanda etrafındaki parsellere de yayılım göstermektedir. Amasra Müzesi'nin yaklaşık 800m güneyinde konumlanan Bedesten yapısı 11.9.1976/157 GEEAYK kararı ile tescillenmiştir (BVİKTM, 2011).

Harita 4.1. Bedesten yapısının konumu (HGM, t.y.a)

Harita 4.2. Bedesten yapısı ile birlikte Amastris vaziyet planı (Marek, 1993)

Günümüz Amasra'sının çok fazla turiste ev sahipliği yaptığını düşünecek olursak eğer Bedesten yapısının bu turizm faaliyetlerinde kilit rol oynaması gerektiğini düşünmek pek mümkündür. Ancak Amasra Kenti sınırları içerisinde, güney bölümde konumlanan ve sahile yalnızca 1,5 km uzaklıkta olan Bedesten, turistler tarafında çok fazla bilinmemektedir ancak bu yapı Roma Dönemi Amasra'sı için büyük önem arz etmektedir. İmparator Traianus'un Amastris'in büyümesi ve kalabalıklaşarak daha önemli bir merkez haline gelmesi için imar çalışmalarına büyük önem vermiş olduğu düşünülmektedir. Ayrıca daha planlı bir kent görünümü kazanılması amacıyla kentteki günümüze kadar ulaşmış çoğu kalıntı ve yapının M.S. 1. Yüzyılın ikinci yarısı ve 2. Yüzyıl başlarına tarihlendiği yani Traianus Dönemi'nde inşa edildiği gözükmektedir (STB, 2022).

Resim 4.1. Bedesten, kuzey odalarının genel görünümü (Gün Arşivi, 2023)

Mektuplarıyla ünlenmiş ve Roma edebiyatında yer edinmiş Plinius Caecilius Secundus yani bilinen adıyla Genç Plinius Bithynia valisi olduğu dönemde Amasra ile ilgili imparatora bir mektup iletmiştir, mektubunda Amasra'nın güzelliğinden ancak kentin güzelliğini bozan ve halk için de sağlık problemlerine yol açabilecek lağım gibi koktuğunu söylediği bir dereden bahsetmektedir. Bu derenin üzerinin bir tonoz yardımı ile örtülmesi ve bu durumun çözülmesi gerektiğine dikkat çeken Plinius, Amasra'nın önemli

parçalarından biri olan çok geniş ve güzel bir meydandan söz ederek bu meydanın, bu rezalet dere ile bölünmemesi gerektiğinden söz etmekle birlikte imparatora şikâyetlerini iletmiştir. İmparator Traianus ise Amasra halkının can sağlığının çok önemli olduğunu ve onlara zarar veren, kokular yayan bu derenin üzerinin derhal kapatılması konusunda hemfikir olduğunu ve çok doğru bir karar olduğunu belirtmiş, derenin kapatılması için gereken paranın ise her zamanki maharetle sağlanacağından emin olduğunu eklemiştir (Eyice, 1965).

Plinius'un bir şekilde gereken parayı elde ettiği çok açık olmakla birlikte kanalizasyonun izi halihazırda Amasra'da gözükmektedir ancak 1990 senesinde Amasra Belediyesi Plinius'un bu mühendisliğini yenileme kararı almıştır ve bununla birlikte Roma Erken İmparatorluk Dönemi Bithynia Valisi Plinius Caecilius Secundus'un varsa bile daha sonraki hareketleri ve koleksiyonunda bulunan 28 Ocak 111 veya 112 tarihlendirilebilecek mektubundan sonrası tam olarak gün yüzüne çıkarılamamıştır (Crow ve Hill, 1995). Kentin Roma İmparatorluk Dönemi zarfındaki kentsel gelişim süreci ve Bedesten yapısının sergileme cephesi için gereken geniş alanın nehir tarafından engellenmesinin önüne geçmek ve bir meydan mimarisi oluşturmak için gereken alanın sağlanması ve Bedesten yapısının inşası gibi bulgular Plinius'un yazdığı bahsi geçen mektupla örtüştürüldüğünde bulgular durumu doğrulamaktadır. Plinius'un bahsettiği proje Amasra kenti merkezinin genişlemesi durumuyla sonuca varmıştır (Marek, 1993).

Ticari amaçla kullanıldığından dolayı Bedesten adını aldığı düşünülen yapı Roma Eyalet Meclis Sarayı (Bouleuterion) olarak kullanılma amacıyla inşa edilmiştir (BVİKTM, 2011). Roma Dönemi eseri olan yapı, meclis sarayı olarak kullanımının ardından çeşitli yerlerden gelen kervanların konakladığı ve buna ek olarak alanda kendi mallarını pazarlayıp sattığı bir pazar alanı-pazaryeri işlevinde kullanılmıştır ve Bedesten olarak ifade edilmiştir. Yapı beş adet büyük bölüme ayrılmakla birlikte büyük olan ortadaki bölümden diğer bölümlere kemerli kapılarla geçiş sağlanmaktadır (Aktaş'tan aktaran Özdemir, 2011).

1460 senesinde Amasra'nın fethedilmesiyle birlikte, kentte bırakılan birkaç adet gemi ve az sayıda kale muhafızı Amasra'nın 1461 kışını sessiz bir şekilde geçirmesine neden olmuşlardır. Senenin ilerleyen günlerinde yaşamaları için Amasra'ya gönderilen, ilk kez deniz ile karşılaşan Kıpçak-Kuman asıllı oldukları düşünülen göçebe halkı, burada yoğun

bir tarihi doku karşılamıştır. Onlara, Anadolu Bedesten ve Kervansaraylarını anımsatan Roma Dönemi'ne ait bazilika yapısına, Bedesten ismini vermişlerdir (Sakaoğlu, 2023).

Günümüzde Bedesten olarak adlandırılan ve Agora'nın güney kesiminde bulunan muazzam pazar yapısı 14 adet odadan oluşmaktadır. Bölgede alışılagelmedik olan opus reticulatum tekniği kullanılan yapıda tuğla işçiliğin üzeri mermer ile kaplanmıştır. Yapının cephesinde heykeller için ayrılmış yarım daire ve dikdörtgen biçimli nişlere yer verilmiştir (Marek, 2003).

Resim 4.2. Bedesten, opus reticulatum uygulaması (Gün Arşivi, 2023)

Resim 4.3. Bedesten'de bulunan yarım kubbe biçimli duvar nişi (solda), Bedesten'de bulunan dikdörtgen biçimli duvar nişi (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

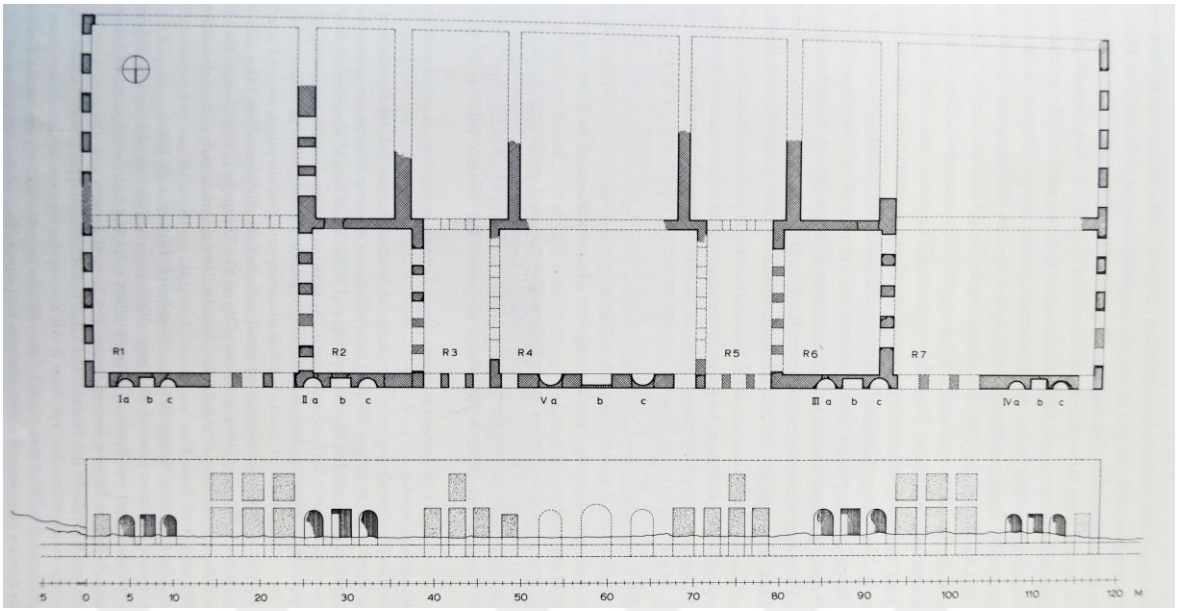

Resim 4.4. Bedesten'in çevresinde bulunan kalıntılar (solda), Bedesten'in duvarlarında bulunan delikler (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

Opus Reticulatum tekniği aynı şekildeki ilçede bulunan kilise gibi diğer yapılarda da kullanılmıştır ancak Bedesten yapısı kadar düzgün bir teknik uygulandığını söylemek mümkün değildir. Tekniğin kilise yapılarında uygulamaya yansımasının yegâne nedeni Bedesten yapısı olmakla birlikte, yapı, kilise inşaları esnasında teknik eleman ve tasarımcıların etkilendiği büyük bir unsur olarak gözümüze çarpmaktadır (Verim, 2015).

Resim 4.5. Fatih Cami opus reticulatum uygulaması (solda), Küçük Kilise opus reticulatum uygulaması (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

Güneyden yaklaşık olarak 400m kadar içeride, vadi tabanında konumlanan Bedesten, Amasra'nın parıltılı geçmişinin bir örneği niteliğindedir. Doğu ile güney yönleri arasında yaklaşık 120m uzunluğa sahip olan yapı tahmini olarak Amasra'nın iç kısmının güneydeki sınırını çizmektedir. Yapıda kullanılan tuğla duvar yapım tekniği, yapının bulunduğu bölge için olağan dışı olan ve opus testaceum olarak bilinen tekniktir (Hoffmann, 1989).

Şekil 4.1. Bedesten'in planı ve kuzey görünüşü (Hoffmann, 1989)

Resim 4.6. Bedesten, opus testaceum tekniği (Gün Arşivi, 2024)

Resim 4.7. Bedesten, tuğla malzeme kalıntıları (solda), Bedesten, mermer malzeme kalıntıları (sağda) (Gün Arşivi, 2024)

Dikdörtgen bir şekle sahip olan Bedesten; yaklaşık olarak 118.1 m x 42.8 m ölçülere sahip olup ve toplamda 5054.7 m² olmak üzere büyük bir alana yayılım göstermektedir. Bir çarşı binası olarak adlandırılan Bedesten toplamda 14 adet odaya bölünmüş olmakla birlikte yapının kuzey cephesinde heykeller için bulunan 4 ila 4.5 m arasında bir yüksekliğe sahip yarım daire ve dikdörtgen duvar nişleri bulunmaktadır aynı zamanda kaplama plakaları için dübel delikleri cephede bulunmaktadır. Bölge için alışılmışın dışında olan mimari aynı zamanda yapı inşasında kullanılan malzemeler ve kullanılan yapım tekniği neticesinde ortaya çıkan kaliteli eser, uzman bir teknik ekibin süreçte pay sahibi olduğunu ispat eder niteliktedir (Marek,1993). Traianus'un döneminde oldukça gelişen Amasra'da, kentin Balkanlardaki lejyon birlikleriyle temasta olduğu bilinmekle birlikte orduda bulunan İtalyan inşaatçıların Bedesten'in inşası faaliyeti amacı ile gelmiş olabileceği düşünülmekte çünkü ordu uzmanlarının, inşaat projeleri için görevlendirildiği bilinmektedir ve askeri yazıtlardan dolayı bu durum güçlenmektedir (Marek, 1989).

Bedesten'in yapımında kullanılan özgün biçimdeki harçlar "puzzolan katkılı, hava kireci bağlayıcılı, kum, ince çakıl, çeşitli boyutlarda volkanik kökenli parçacıklar ve çok az tuğla kırığı agrega karışımından üretilmiş gri-beyaz renkli hidrolik harçlardan oluşmaktadır." Yapının duvarlarında kullanılmış olan harcın aslında içeriğindeki iri agrega bölümünde farklı ölçülerdeki taşların kullanılmasıyla birlikte hafif bir beton olduğu yani buradan yapılan çıkarımla opus caementicium adıyla bilinen Roma betonu olduğundan bahsedilebilir. Yapıda en çok kullanılan malzeme konumunda olan tuğlalar, kesme taşlar ve büyük bloklarla birlikte yapının inşasında yer almıştır. Yapıda kullanılan taşlar ise yerel malzeme kullanımı örneği olarak yapıda yer edinmiş olup Amasra sınırları içindeki taş

ocaklarından sağlanmıştır. Bahsi geçen taşlar yine farklı boyutlarda kullanılarak Amasra Kalesi inşaatında da ana malzeme olarak kendine yer bulmuştur. Bedesten yapısındaki bu taşlar Amasra sınırları içerisindeki inşaat faaliyetlerinde yapıdan koparılarak başka inşaatlarda kullanılmıştır ve bu durum aynı şekilde yapıdaki tuğla malzemesi için de geçerlidir. Genel olarak andezit olan bu taşlara yapının opus reticulatum örgüsünde rastlanmaktadır ve aynı taş türü yine yapı temelinde, azman kiriş ve duvar dolgularında da kullanılmıştır (Kurugöl, 2009).

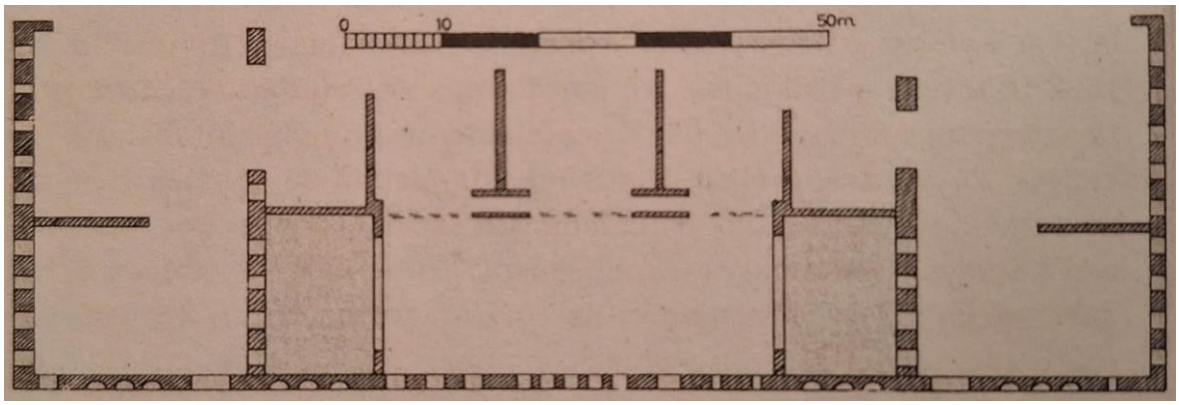

Resim 4.8. Bedesten'in Çağlayan Karauğuz'un merceğinden 1953 yılı görüntüleri (Sakaoğlu, 2023)

Resim 4.9. Bedesten'in kuzey cephesinin genel görünümü (Gün Arşivi, 2023)

M.S. 1. yüzyıl sonu ve 2. yüzyıl başlarında inşa edilmiş olması muhtemel olan Bedesten bir Roma bazilikasıdır. Zaman zaman gymnasium veya Roma hamamı olduğu da düşünülmüştür ancak Amasra tarihi boyunca hiçbir dönemde bu ölçülerde bir gymnasium yapısına ihtiyaç duyacak derecede bir kültür merkezi konumuna sahip olmamıştır. Roma hamamı özelliklerini de bünyesinde barındırmayan yapı genel hatlarıyla Roma bazilikası özelliklerine sahiptir. Simetrik bir plan kurgusuna sahip olan yapının kuzey cephesi neredeyse tamamen ayaktadır ancak güney cephesi günümüze ulaşamamıştır. Bu cephenin ortada bir apsis bulunduran ve çok sütunlu bir tasarımı olduğu düşünülmektedir (Sakaoğlu, 2023).

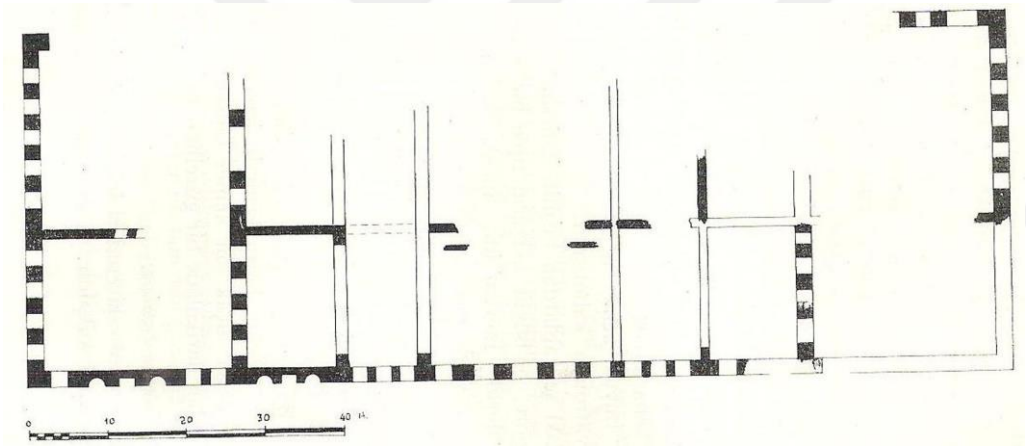

Şekil 4.2. Bedesten'in 1964 tarihli Necdet Sakaoğlu'nun kaleminden krokisi (Sakaoğlu, 2023)

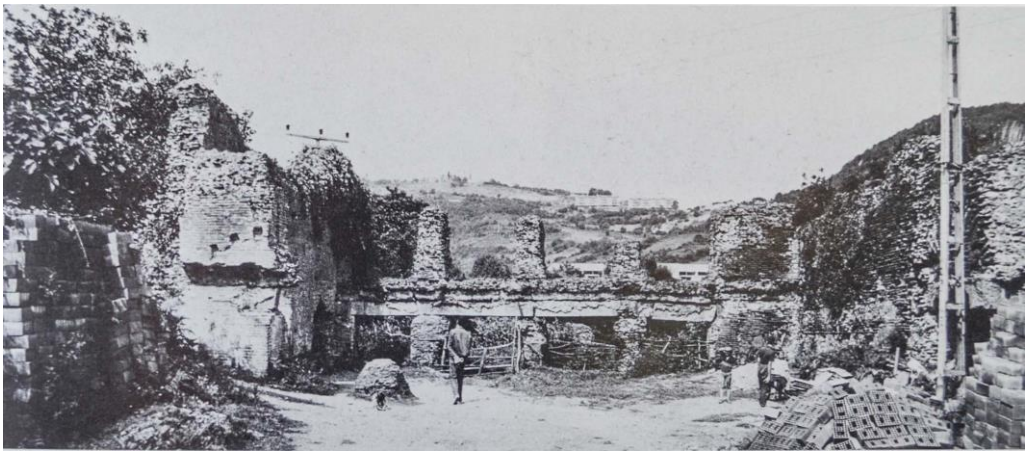
Yapı hakkında Semavi Eyice ise bir Roma Dönemi hamamı olabileceği ihtimali yönünde yorumlamada bulunmuştur. Plan düzeni bakımından “Gymnasium” olması da mümkün olan yapı ve yapı çevresindeki kalıntılar, “Muntazam işlenmiş kesme taş bloklardan yapılan ve güzel muhkem kemer inşaatına sahip olan bu harabeler temiz ve itinalı işçilikleri bakımından kendilerini derhal belli ederler.” şeklinde betimlenmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi özellikleri gösteren ve halk içinde Bedesten ismi ile tanınırlık kazanmış yapı niteliği ve kullanım amacı anlaşılmamış olup bir tuğla bina olarak yükselerek arz-ı endam eder. Bedesten yapısının etrafında ve Amasra ilçesi sınırlarındaki tarlalarda, evlerin bahçelerinde, eski dönemlere ait çok fazla kalıntının bulunması kentin ihtişamına ışık tutarken, kentte mevcut olan, yüzyıllar öncesine ait mimari eserlerin kalıntıları ise o dönemlerde kentte hayat bulmuş yapıların izleridir (Eyice, 1965).

Resim 4.10. Bedesten'in batı bölümünden kuzey odalarına bakış (Gün Arşivi, 2022)

Şekil 4.3. Bedesten yapısının planı (Eyice, 1965)

Resim 4.11. Bedesten, onarım geçirmeden önceki durumu (Hoffmann, 1989)

Farklı çağlara ve toplumlara ait anıtların ve değişmeyen bir doğal güzelliğin beraber olduğu Amasra, kuzeyde denize bakmakla birlikte kasabanın en geniş bölgesi iç kısma ve güneye bakmaktadır, önünde uzanan içerisinde çok farklı karaktere sahip tarihi kalıntılara ev sahipliği yapan ormanlık bir pitoresk vadi vardır. Amasra'nın sahip olduğu bu kalıntılardan en kapsamlı olanı ise Bedesten yapısıdır. Yarım daire biçiminde kemerli, güzel bir kapıdan ulaşılan yapı bir manastıra benzemekle birlikte kırmızı kiremitlerden oluşan büyük bir yapıdır. Yapı devasa boyutta taş bloklar tarafından desteklenmektedir aynı zamanda fazla sayıda belirli bir düzene tabi olmadan yerleştirilmiş ve düzensiz biçimli kemerler tarafından bölünmektedir (Ainsworth, 1839).

Hell ve Laurens'ın Amasra'da bulundukları sürede Bizans Dönemi'ne ait olduğunu düşündükleri yüksek cepheli bir harabe, 1949 senesinde fiziki olarak kısmen ayakta bulunmaktaydı. Bizans dönemi kalıntıları şeklinde adlandırılan bu yapı aslında günümüzde Bedesten ismiyle anılan yapının ta kendisi olmakla birlikte Roma Dönemi hamamı olması dahi olasılıklar arasındadır. Laurens'ın çizdiği Bedesten gravüründe bu muntazam taştan inşa edilmiş, Opus Reticulatum tekniği kullanılmış antik harabenin 1847 senesindeki mevcut durumu görülebilmektedir. (Eyice, 1963)

Şekil 4.4. Jules Laurens'in 19. yy. ortalarında Bedesten'in durumuna ait tasviri (Sakaoğlu, 2023)

Hell (1860) ise Amasra'daki yapı hakkında imparatorluk sarayı (palais impéral) şeklinde söz etmiştir. Diest (1889), Bedesten hakkında Türklerin Bedesten diye adlandırdıkları yapı diye söz ederek hala ayakta duran bir Roma sarayının duvarları der ve bir opus reticulatum şeklinde nitelendirir. Cordier (1919), Dupre'nin de notlarını içeren yayınında Bedesten yapısı hakkında, bir dizi bölmeden oluşan yapının Ceneviz yapısı olduğundan söz edilmiş ve yapının ölçüleriyle ilgili kabaca bilgiler verilmiştir. Yapının genişliğinin 54 adım, uzunluğunun ise 144 adım olduğundan ve Amasra'nın güneyinde bulunan Bedesten yapısının ana yüzünün kuzey cephesi olduğundan, yapının güneyinde bulunan mermer bir revaktan ve doğu yönünde bulunan bir dereden söz edilmiştir.

Amasra'ya karayolu ile ulaşım sağlayan Boré (1840), vadi girişinde iki adet anıtın gözüne çarptığından söz etmiştir ve birini beyaz mermer bir tapınak diğerini ise iki paralel hat üzerin uzandığını söylediği ve Roma çimentosu ile yıkılmayacak hale getirilmiş ve tuğla duvarları olan bir saray yapısı şeklinde nitelendirmektedir. Ancak yapıdaki açıklıklardan söz ederek çok sayıda kapı ve pencerenin ışığın dolaşmasına izin verdiğini ve salonlarında fışkıran çeşmelerin bir hamam yapısı olabileceği konusuna dair düşünceye kapılmasına sebep olduğunu belirtmektedir fakat yanında olan Scafi, yapının bir Roma sarayı özelliklerini barındırdığını ve saraya benzediğini ifade eder.

Bedesten yapısının boyutları, ihtişamı, Roma Dönemi'ndeki önemi ve bir nirengi noktası olması, yapının fonksiyonunu ikinci planda bırakmaktadır. Işığa ve kullanıcıya karşı oldukça geçirgen olan Bedesten, Roma Dönemi'ne ait olan ve avlu etrafında sıralanan dükkânlardan meydana gelen market yapıları ile karşılaştırıldığında ne bu mekânlara ne de bu biçimde bir avlu tasarımına Bedesten yapısında rastlanmamaktadır. Ancak Bedesten yapısı tamamen ticari yapılardan uzak tutulamaz çünkü ışığı geçiren, nötr mekanlar sunan ve erişilebilir olan Roma Dönemi'ne ait dağıtım ve depolama yapılan portiko yapılarına işlevsel olarak benzerlik göstermektedir. Kimi zaman termal banyolara işaret ettiği düşünülen yapı, plan organizasyonu, odaların tasarım ve kurgusu bakımından termal banyolara benzerlik göstermemektedir çünkü bu gibi yapılar açık plan kurgusundan ziyade işlevlerinden dolayı daha bireysel mekânlardan oluşmaktadır. Ancak belki de Bedesten'in yakınlarında bulunan Roma Kapısı, güneyden gelerek Amasra'nın içine devam eden mal trafiğinin bir göstergesi olup Bedesten yapısı ve çevresi, bölge için önem teşkil eden kereste ticaretinde kullanılmış olabilir. Bu çerçeveden bakıldığında yapının limanlardan uzak konumlanmasının bir açıklaması yapılabilir (Hoffmann, 1989).

Wilson (1976) ise Amasra kentindeki en önemli kalıntılar, Roma Dönemi olarak tarihlenebilecek bir tapınak ve 3 kat yüksekliğine ve yaklaşık olarak 115m uzunluğuna sahip bir depo yapısıdır şeklinde Bedesten yapısının ticari özelliğine işaret etmiştir. Bazilika planlı Bedesten yapısı, bir veya iki kata sahip dikdörtgen biçimli, mahkeme, borsa ve yönetim bölümlerine sahip ve ortadaki daha geniş olan 3, 5, 7 nefe ayrılan senat olarak tanımlanan Roma bazilikalarına genel hatlarıyla benzerlik göstermektedir (Sakaoğlu, 2023). Önceleri tüccar ve iş adamları için mahkeme, borsa veya toplantı yeri olarak hizmet veren bazilikalar, Hristiyanlık devlet dini durumuna geldikten sonra ise kilise anlamını ifade etmeye başlamıştır (Smith, 1875).

Bazilika yapıları forum yapılarının bitişiğinde bulunan arazilerde soğuk kış günlerinde kentteki iş adamlarının hava koşullarından olumsuz bir şekilde etkilenmemesi için alanın en sıcak olabilecek yerine konumlandırılması gerekmektedir. Bu tür yapılarda yapının genişliğinin, uzunluğunun yarısından fazla ve üçte birinden az olmamasında fayda vardır (Vitruvius, 2005). Bazilika yapıları kentte bulunan tapınaklar kadar az dikkate alınan yapılar değillerdi. Çünkü halk dini olaylardan ziyade kent yönetimi ve adalete daha çok ilgi duymaktaydı bu durum da bazilika yapılarına tapınaklardan daha fazla önem gösterilmesine sebep olmuştur (Fergusson, 1865). Roma bazilikası özelliği gösteren yapının sonradan almış olduğu Bedesten ismi ise yapının yine birincil işleviyle ilgilidir çünkü bu tip yapılar bünyesinde ticaret işlerine de olanak sağlamaktaydı (Sakaoğlu, 2023).

Bedesten yapısının, bulunduğu konum, yüksek sirkülasyona ve bolca aydınlanmaya olanak tanıyan tasarım kararları neticesinde ticari özelliğini geçmişten günümüze taşıma ihtimali olması karşımıza çıkmaktadır. Yapının Osmanlı Devleti kullanımındayken aldığı Bedesten ismi yapının ticari bir fonksiyonla kullanımının gayet mümkün olabileceğini strüktürünün kurgusuyla da göstermektedir. Bazilika planlı olan yapının hâlihazırda Hristiyanlık öncesi dönemlerde bazilika yapılarının kentlerdeki yargı ve ticari amaçlı kullanımı ile de bu durum uygunluk göstermektedir.

4.3. Yapının Fiziki Gelişim Süreci ve Günümüzdeki Durumu

Amasra'nın günümüz kent merkezinin güney bölümünde bulunan ve Opus Reticulatum tekniği ile inşa edilen Bedesten yapısı kuvvetle muhtemel olarak Amastris Kenti'nin bir

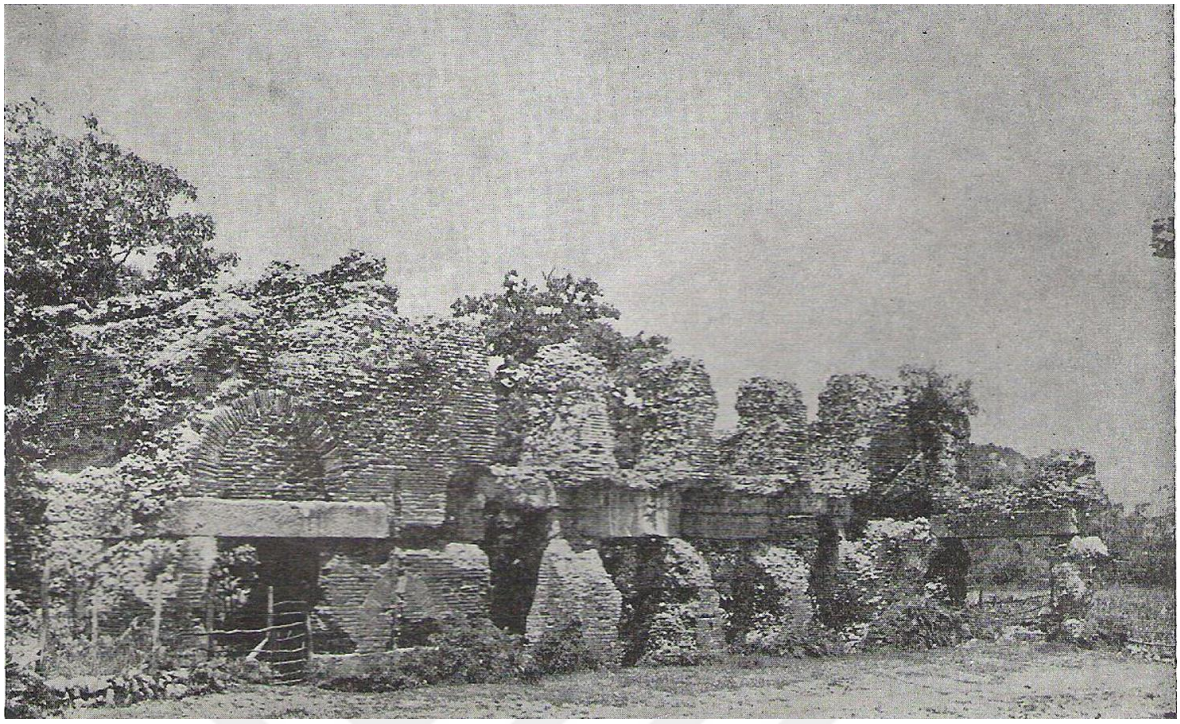
liman olarak ticaretteki önemi neticesiyle Bizans Dönemi'ne kadar sürekli olarak kullanılmıştır (Crow ve Hill, 1995).

800'lü yıllarda Amasra'nın yeniden canlanması ve gelişmeye başlamasıyla birlikte kentte bulunan Roma Dönemi'ne ait eserlerin üzerine mahalleler kurulmaya başlanmıştır. Liman trafiği ve nüfusu artmaya başlayan kent, aynı yüzyılın ikinci yarısında Paflagonya merkezi konumuna erişirken, kentte başlayan bu inşa sürecinin getirilerinden bir tanesi ise antik kalıntıların tahrip edilmeye başlanmasıdır. Roma Dönemi'ne ait olan kalenin güçlendirilmesinde ve dini yapıların, konut temellerinin, yolların ve limanların inşa sürecinde antik yapılara ait bu kalıntılar kullanılmıştır. Amasra'nın güney bölümünde bulunan kalıntıların taşocağı işlevinde kullanılması neticesinde tahribata uğrayan yapılardan bir tanesi de Bedesten yapısıdır (Sakaoğlu, 2023).

Bedesten'in yapı malzemelerindeki eksikliğin ve tahribatın temel nedeni ise başka faaliyetler için çalınmış olmasıdır. Yapının plan organizasyonu genel olarak kuzey cephesinden anlaşılabilirken doğu ve batı cepheleri ise sınırları belli edebilecek kadar ayaktadır ancak güney cephesi günümüze ulaşamamıştır (Hoffmann, 1989).

Yapının doğu ve batı cepheleri ile nefleri ayıran iç duvarların taş ve tuğla yapı malzemeleri Amasra Kalesi'nde ve diğer inşaat faaliyetlerinde kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2023).

Roma mimarisinde Opus reticulatum olarak adlandırılan tuğla örgü sisteminden faydalanılarak yapılmış, beş nefli ve bazilika planlı olan Bedesten, Amasra Kalesi inşaatı sürecinde yağmalanmış olup buna ek olarak 1968 senesinde yaşanan deprem neticesinde büyük hasarlar almıştır (Dönmez ve Özgümüş, 2015).

Resim 4.12. Bedesten kalıntılarının İlhan Hattatoğlu'nun merceğinden görüntüsü (Eyice 1965)

1968 senesinde yaşanan deprem afetinde zarar gördüğü bilinen yapı daha sonrasında tadilata uğramış olup, yaşanan sağanak yağışlar neticesinde Kemerköprü, Kayaaltı ve Asarönü dereleri tarafından taşkın riskine sahip olduğu bilinmektedir (Aktaş'tan aktaran Özdemir, 2011).

Amasra'da bulunan tarihi yapılar zaman zaman onarımlar geçirmiş olup bunlardan bazıları Kemere köprüsü, Bazilika ve Fatih Camii'dir. Fakat bahsi geçen onarım süreçlerinden sadece köprü yapısı rölöve, restitüsyon ve restorasyon çizimleri hazırlanarak ve süreçler kurala uygun bir biçimde yönetilerek restore edilmiş olup Bedesten için yapılan çalışmalar herhangi bir denetime tabi tutulmadan ve Koruma Kurulu sürecinden geçirilmeden yapılmıştır (Burak, 2021).

2023 yılında ise, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü izni ile Amasra Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kazı ve temizlik çalışmaları ile yapı çevresindeki ve üzerindeki bitkilerden arındırılmıştır ve yapının genel hatları ortaya çıkarılmıştır (Resim 4.14).

Resim 4.13. Temizlik öncesi Bedesten'in kuzey duvarı kalıntısı (solda) (Gün Arşivi, 2022), Temizlik sonrası Bedesten'in kuzey duvarı kalıntısı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Resim 4.14. Temizlik öncesi Bedesten'in doğu duvarı kalıntıları (solda) (Gün Arşivi, 2022), Temizlik sonrası Bedesten'in doğu duvarı kalıntıları (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

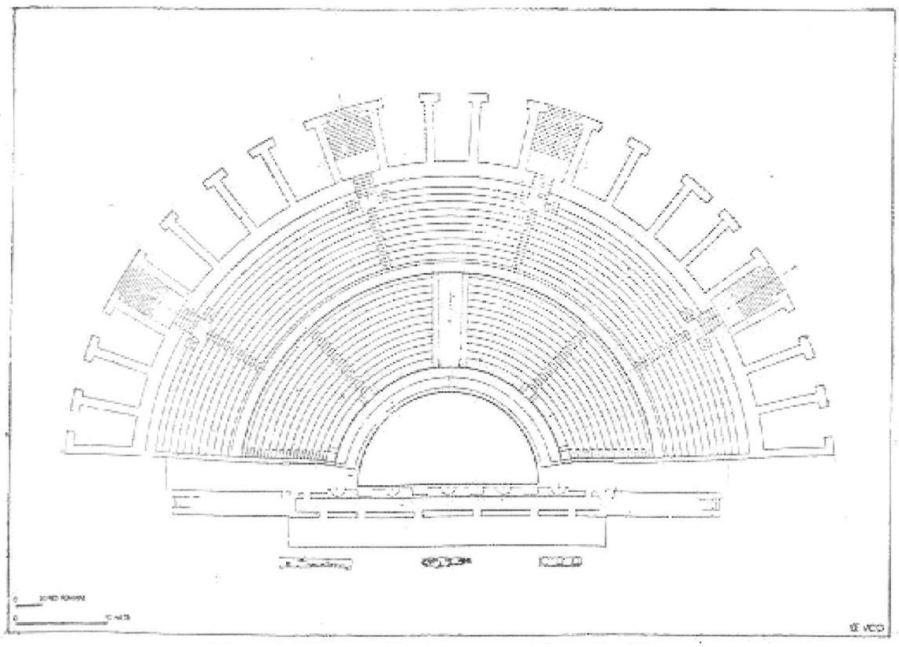
4.4. Benzer Yapı Malzemesi ve Tekniği Kullanılarak Yapılmış Yapılar

4.4.1. Ostia Tiyatrosu

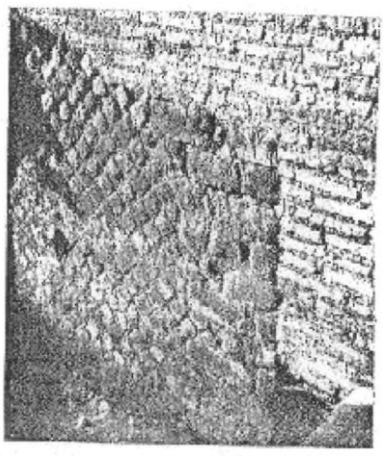
Bulunan yazıtların ışığında M.Ö. 1.yy. ve 2.yy. arasında Augustus Dönemi'nde Agrippa tarafından inşa edildiği düşünülen opus reticulatum yapısıdır. M.S. 2.yy. içinde yapılan müdahalelerin sonrasındaki halinde, mermer kaplı orkestra bölümünün seviyesine ulaşım sağlayan merkezi bir koridorun oluşturduğu bir ana girişi bulunmaktadır. Orkestra ve cavea bölümlerine aynı zamanda iki adet yan girişten de ulaşmak mümkündür. Tiyatronun bu halinin, 3500 ile 4000 kişilik bir kapasitesi bulunmaktadır (Pellegrino, 2013).

Tarih boyunca çok büyük tahribatlara uğrayan tiyatro, Roma'yı çok iyi temsil eden Ostia Antik Kenti sınırları içerisinde bulunmaktadır. 385 yılına tarihlenebilecek restorasyon

çalışmaları ve kabartmalar, tiyatro yapısının Theodosius'un zamanında da aktif olarak kullanıldığını kanıtlar niteliktedir. Bulunduğu kentin tamamen düz bir alanda konumlanması neticesinde herhangi bir eğimden faydalanamayan yapı yığma olarak inşa edilmiştir. M.S. 2.yy.da Septimius Severus ve Caracalla tarafından yaptırılan müdahaleler sonucu yapının özgün hali büyük oranda gizlenmiştir. İlk döneminde merkezi bir girişe sahip olmayan ve yanlardan iki adet çıkışı olan tiyatro yapısı, özgün durumundayken ve sırt kısmında dükkânlar yokken daha küçük bir yapı halindeydi. Müdahalelerin öncesinde yapının aslı tüf bloklar ve opus reticulatumdan inşa edilmiştir (Calza, 1927).

Şekil 4.5. Ostia Tiyatrosu'nun planı (Calza, 1927)

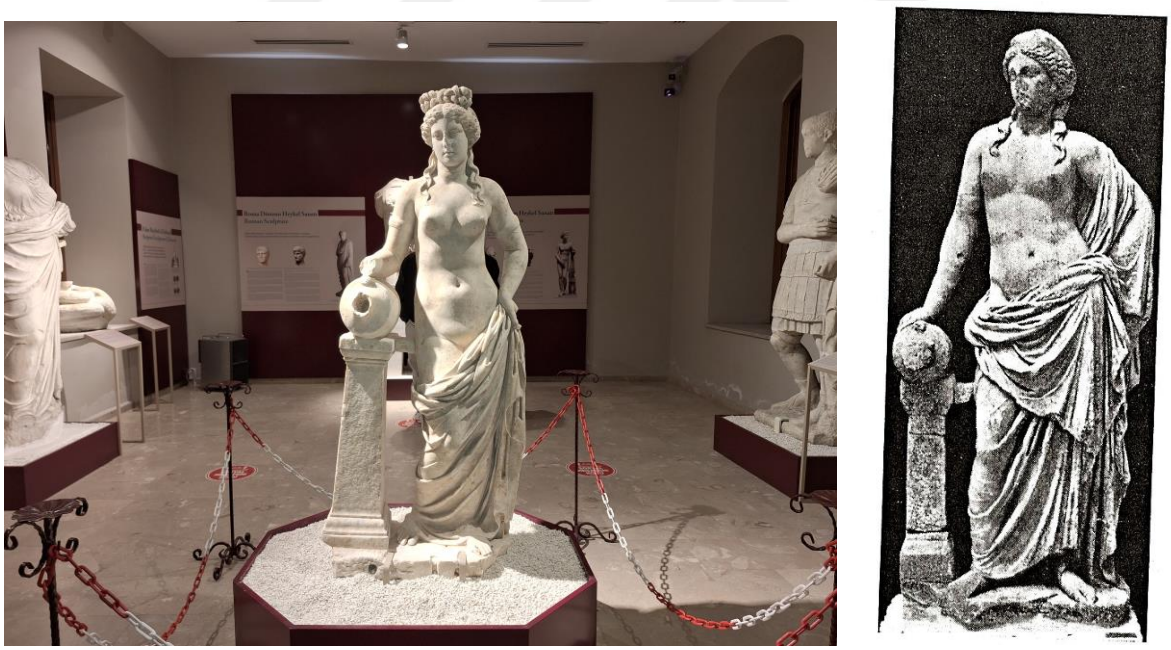

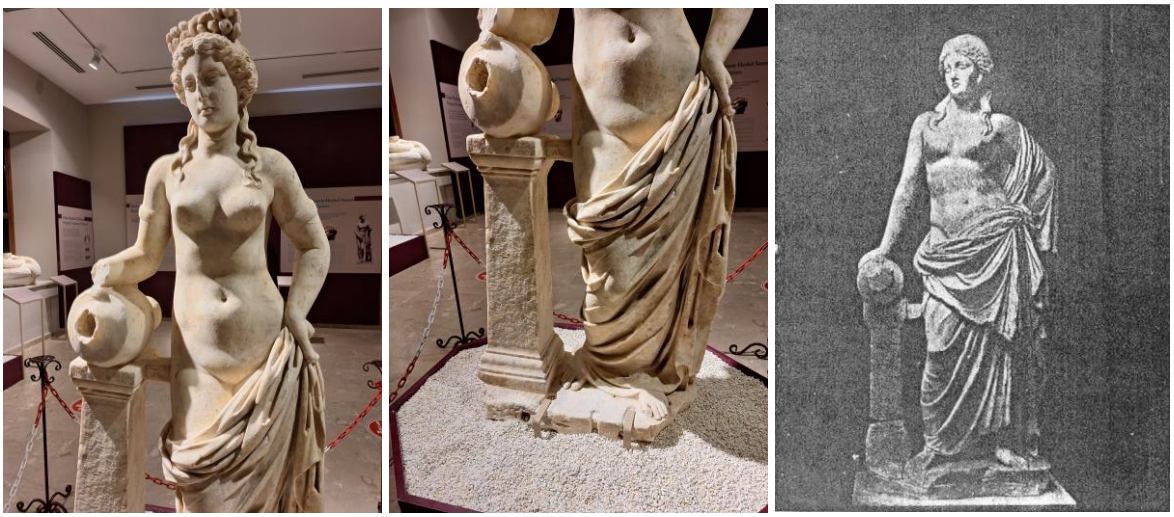
Resim 4.15. Ostia Tiyatrosu'nun Cumhuriyet Dönemi'ne ait bir bölümü (solda) (Calza, 1927), Ostia Tiyatrosu'nun dışarıdan görünümü (sağda) (Heese, 2022a)

İmparatorluk Dönemi'nde sahnedeki tüf blokları kaldırılan ve Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edildiği opus reticulatum duvar işçiliği yerine tuğla ile kaplanan Ostia Tiyatrosu mükemmel bir yarım daire formuna sahip olup Roma'yı çok iyi yansıtmaktaydı. Ostia kentinin genişlemesiyle ve daha iyisini yapma arzusuyla İmparatorluk Dönemi'nde bu gibi nedenlerin neticesinde yapının yeninden inşası yapılarak, tüf yerine tuğlalar kullanılmış, yapının cephesi tamamen yıkılarak dükkânlar ile doldurulmuş ve bu genişleyen tiyatro cephesine revak inşa etmişlerdir. Dükkânlar toplamda 16 adet olup katlara erişim sağlamak için de 4 adet merdiven bulunmaktadır (Calza, 1927).

Tiyatroda yapılan kazılarda genel olarak Venere Marina (Deniz Venüsü) olarak bilinen ve bir Afrodit imgesinden ziyade deniz tanrısı Ino-Leukothea'ya veya bir su perisine (Nymphe) atıfta bulunuyor olma ihtimali düşünülen bir heykel bulunmuştur (Calza ve Squarciapino, 1962). Amasra'da bulunan ve tez konusu olan Bedesten yapısına ait kazıda da heykelin benzerine bütün bir vaziyette ulaşılmıştır (Resim 4.16).

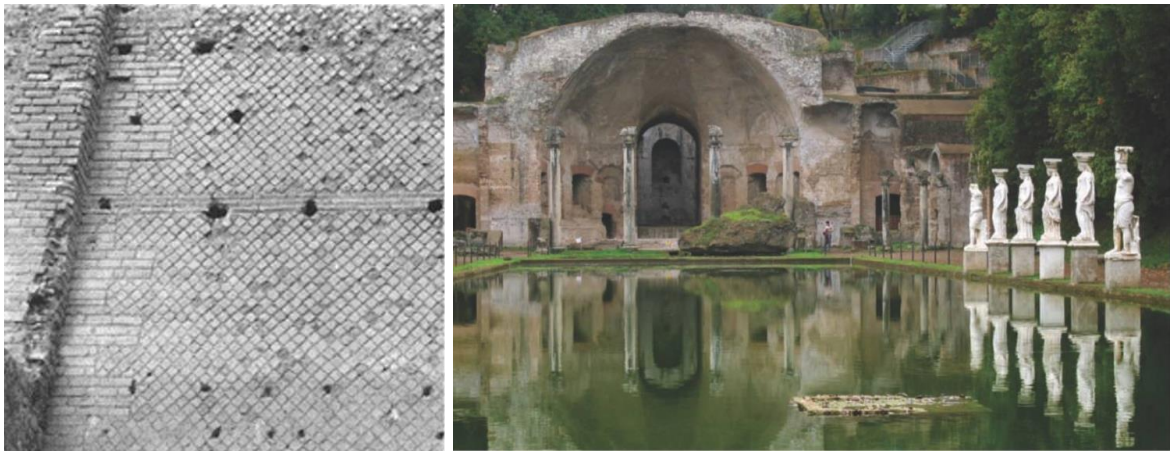
Resim 4.16. Bedesten kazılarında bulunan Su Perisi heykeli (solda) (Gün Arşivi, 2024), Ostia Tiyatrosu kazılarında bulunan Venere Marina heykeli (sağda) (Calza ve Squarciapino, 1962)

Resim 4.17. Su Perisi heykelinin üst bedeni (solda), alt bedeni (ortada) (Gün Arşivi, 2024), Venere Marina heykelinin önden görünüşü (sağda) (Calza, 1927)

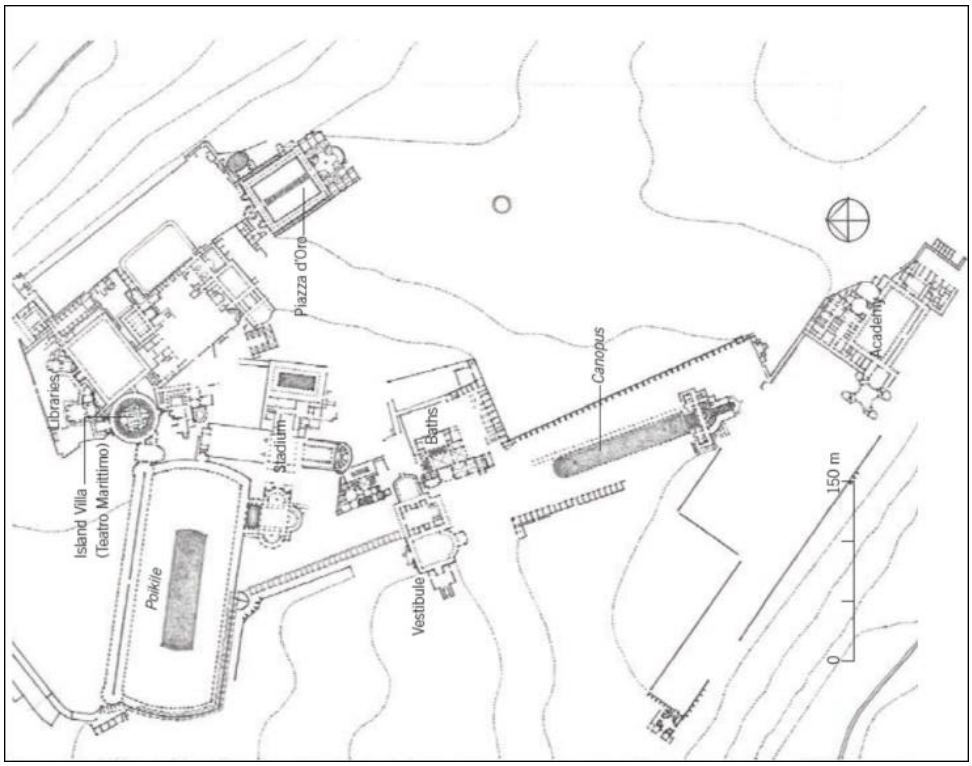
4.4.2. Hadrian Villası

Roma'nın yaklaşık olarak 25km doğusundaki bir tepeye inşa edilen ve Hadrian'ın kendisi için oluşturduğu minyatür bir dünya olarak nitelendirilebilecek villa kompleksi bir dizi yapı ve bahçe meydana gelmektedir (Ching, Jarzombek ve Prakash, 2017). Hadrian, villasını başkentin dışında yapma kararı almasıyla birlikte kompleks yaklaşık olarak 120 hektarlık bir alana inşa edilmiştir. Yapıların inşası arazinin bir kısmında gerçekleştirilmiş olup bir kısmı ise doğal halinde bırakılmıştır. Mimarlığa özel bir ilgisi olan ve mimarlık yapan Hadrian'ın villa kompleksi birbirinden çok farklı işlevlerde ve çok farklı boyutlarda yapıların bir araya gelmesi neticesinde düzensiz ve gelişigüzel gözükse de aslında arazinin doğal durumunun göz önünde bulundurulduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Aynı zamanda İmparator Hadrian villada yaşadığı ve yapıların inşasının devam ettiği dönemlerde mimari işlere doğrudan etki etmiştir. Hadrian Villası, bahçeleri, çeşmeleri ve çeşitli heykelleri bünyesinde barındıran bir kompleks olup, imparatorluk sarayı, müze, kütüphane, gymnasium, hamam, havuz, yemek odaları, tapınak gibi fonksiyonlara sahiptir (Adembri, 2000). Kalıntı haline gelmiş olsa bile kırsaldaki en göz alıcı saraylardan bir tanesi olan Hadrian Villası, 125 ile 135 yılları arasında Tivoli'de inşa edilmiştir. Hadrian, daha önce gördüğü, etkilendiği ve beğendiği yerlerin ve yapıların isimlerine bu komplekste bulunan yapılarda yer vermiştir (Rivoira, 1925).

Resim 4.18. Hadrian Villası opus mixtum duvar örneği (solda) (Adam, 2005), Canopus, Hadrian Villası (sağda) (Ching vd., 2017)

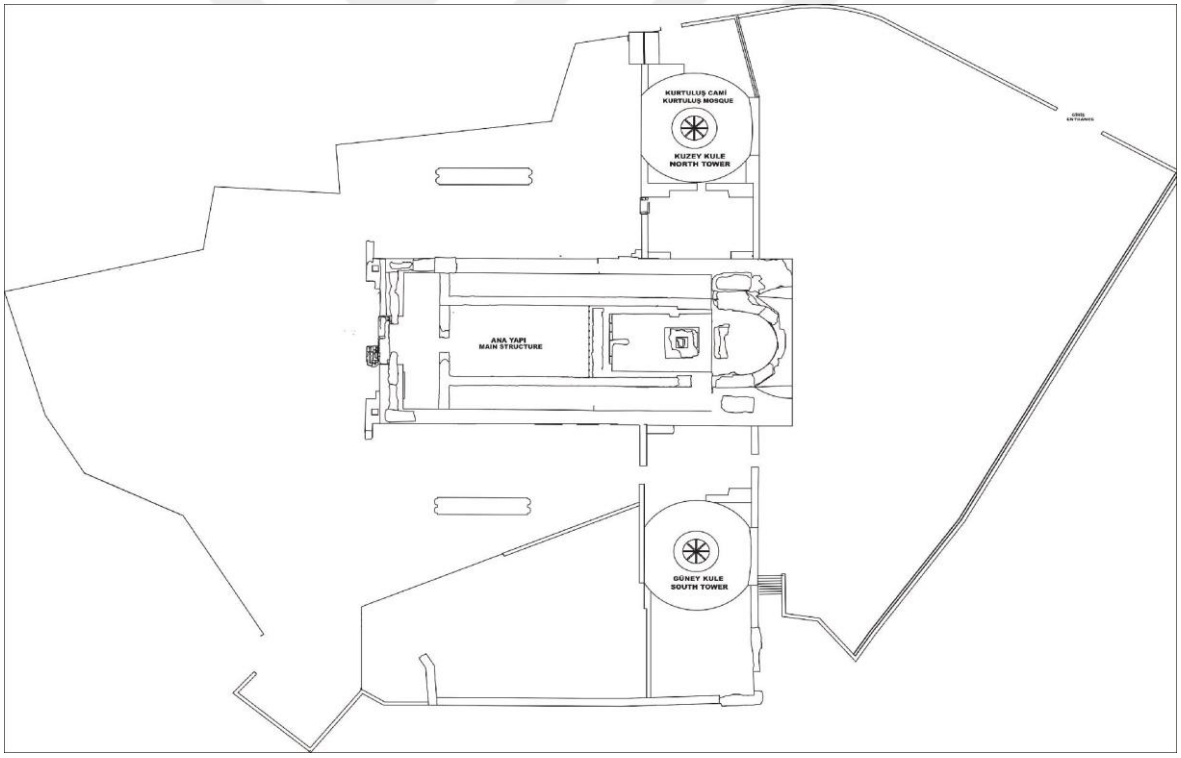
Volkanik tüfler ve tuğla kullanımı ile oluşturulan karma yapım tipine Hadrian Villası'nda rastlamak mümkündür. (Parker, 1868). Tivoli'deki bu yapı, duvarlarında bulunan ağsı biçimde örülmüş dikdörtgensel biçimli tüflerin, tuğla duvarın ortasında bir panel gibi kullanımına bir örnektir (Middleton, 1888). Tuğlalarda başlayan seri üretimin neticesinde, azalmaya ve sonrasında da tamamen ortadan kalkmaya başlayan opus reticulatum uygulamasının belki de son kullanımlarından bir tanesidir. (Adam, 2005).

Şekil 4.6. Hadrian'ın villa kompleksinin planı (Ching vd., 2017)

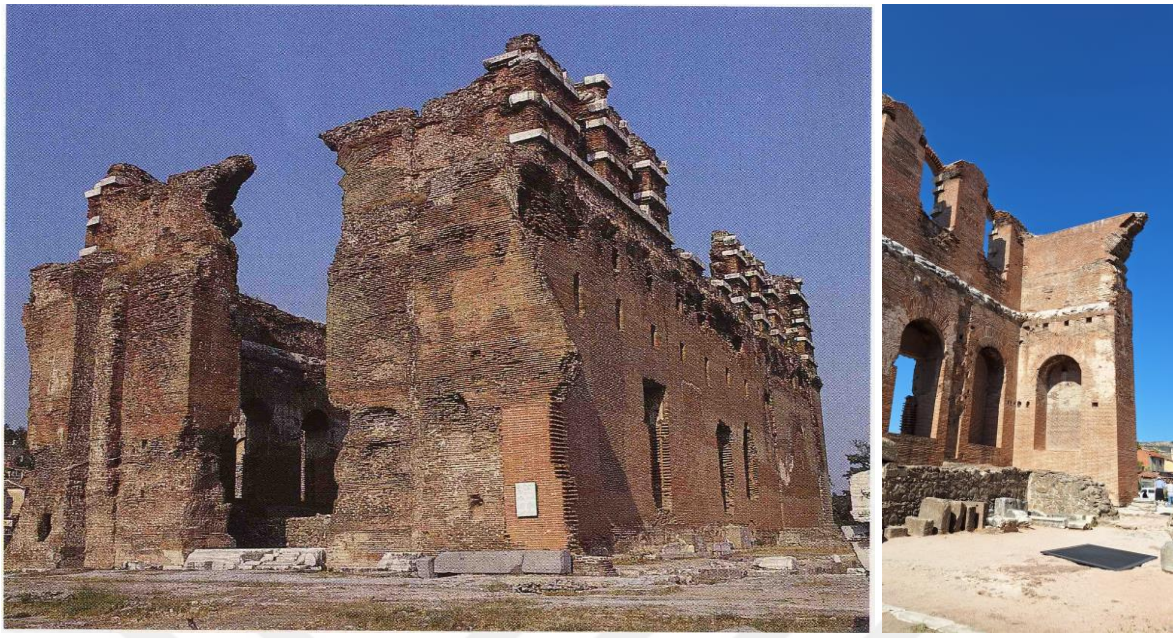
4.4.3. Kızıl Avlu Bazilikası

İzmir Bergama'daki Pergamon Antik Kenti sınırlarında bulunan ve bizzat Hadrian tarafından yaptırıldığı ve tuğla inşaatı için Roma'dan gönderilen ustalarca inşa edildiği düşünülen Kızıl Avlu yapısının, Bizans Dönemi'nde, içine kilise inşa etmek amacıyla doğu duvarı yıkılarak apsis inşa edilmiştir. Daha sonrasında ise Osmanlı Dönemi'nde kilisenin yıktırılmasıyla yapının kuzey kulesi cami olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yapının ilk yapım amacı ise bir tapınak olarak inşa edilerek Mısır tanrılarına ibadet etmektir. Selinus Nehri üzerine iki adet tonoz kanal yardımıyla inşa edilmiş 200 metrelik bir avlusu bulunan Kızıl Avlu'nun doğu bölümünde bulunan sütunlardan dört tanesi öne çıkarılarak kutsal bölüme bir giriş tanımlanmıştır. Yuvarlak kulelerin bulunduğu doğu bölümünde, kulelerin avluları arasında bir de büyük bir salon bulunmaktadır (Matthews, 2014).

Şekil 4.7. Kızıl Avlu plan (Turkish Museums, t.y.)

Kulelerin ortasındaki ana bina yaklaşık olarak 60m x 26m ölçülerine sahiptir. Kızıl Avlu uzaklardan gelen bir teknik ile inşa edilen muazzam boyutlardaki bir anıtsal yapı olarak pişmiş tuğla ve roma betonundan yapılmıştır (Gates, 2011).

Resim 4.19. Kızıl Avlu genel görünüm (solda) (Başgelen, 1993), Kızıl Avlu duvar nişleri (sağda) (Gün ve Yaman Arşivi, 2024)

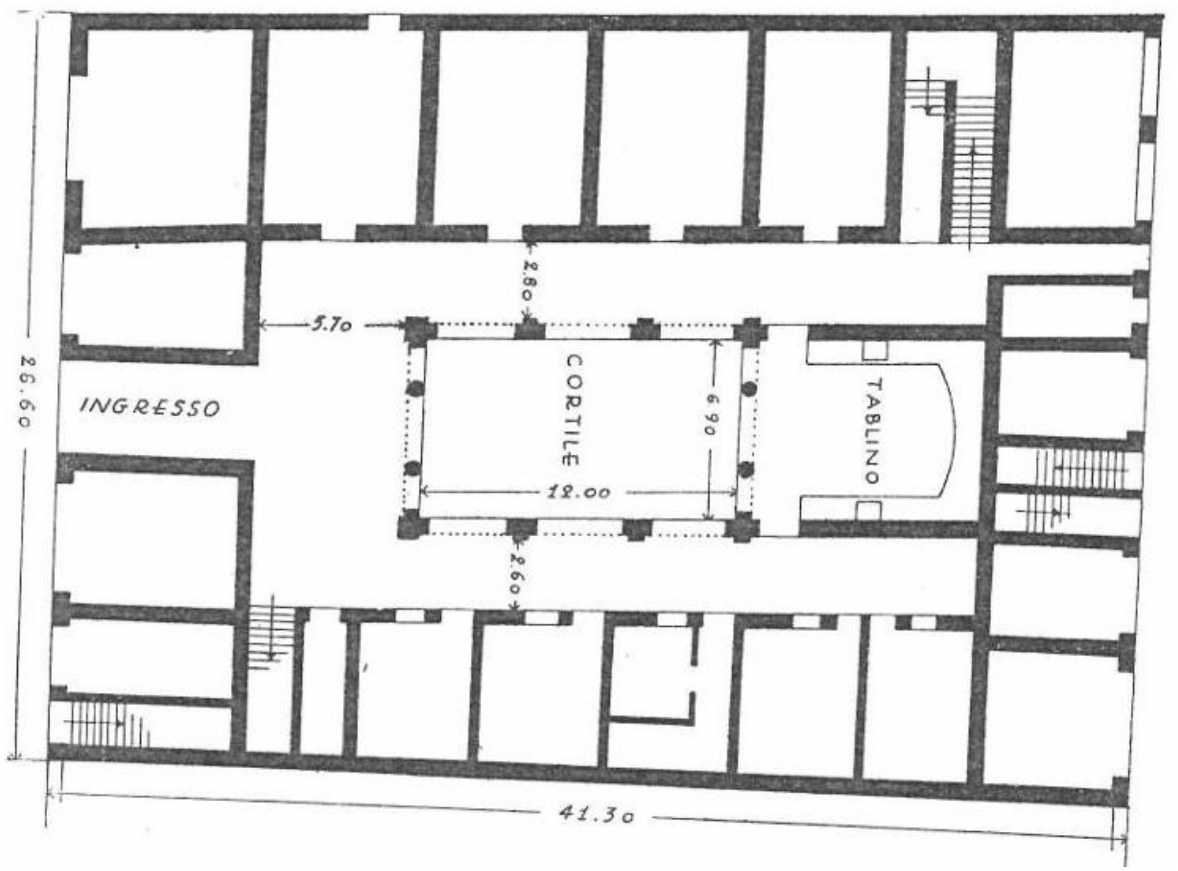
Resim 4.20. Kızıl Avlu ana kütle (solda) (Gün ve Yaman Arşivi, 2024), Kızıl Avlu üstten görünümü (sağda) (Turkish Museums, t.y.)

4.4.4. Caseggiato dei Triclini

Ostia Antik Kenti sınırları içerisinde bulunan Caseggiato dei Triclini yapısı, uzun kenarlarında sıralı odalar bulunan dikdörtgen bir plana sahip olup, yapının bir lonca merkezi olduğu düşünülmüştür. 28.6m x 43.3m gibi bir alana yerleşim sağlayan yapının 12m x 6.9m büyüklüğünde bir de avlusu vardır (Ulrich, 2013).

Yapı adını doğu bölümünde bulunan yemek odalarından (Triclinia) almıştır. Girişin doğu ve batı kısımlarında bulunan ikişer adet oda ve batısında bir adet dışarıyla bağlantısı olan merdiven bulunmaktadır, aynı şekilde güneyde de bir dış merdiven bulunurken Caseggiato dei Triclini yapısında odalara çıkmayı sağlayan iki adet de iç merdiven bulunmaktadır.

Yapının güneydoğu köşesine konumlandırılmış bir de umumi tuvalet (Forica) bulunmaktadır. 120 yılına tarihlenen yapı ağsı biçimde uygulanmış tüflerden ve tuğladan inşa edilmiştir. (Calza, 1941).

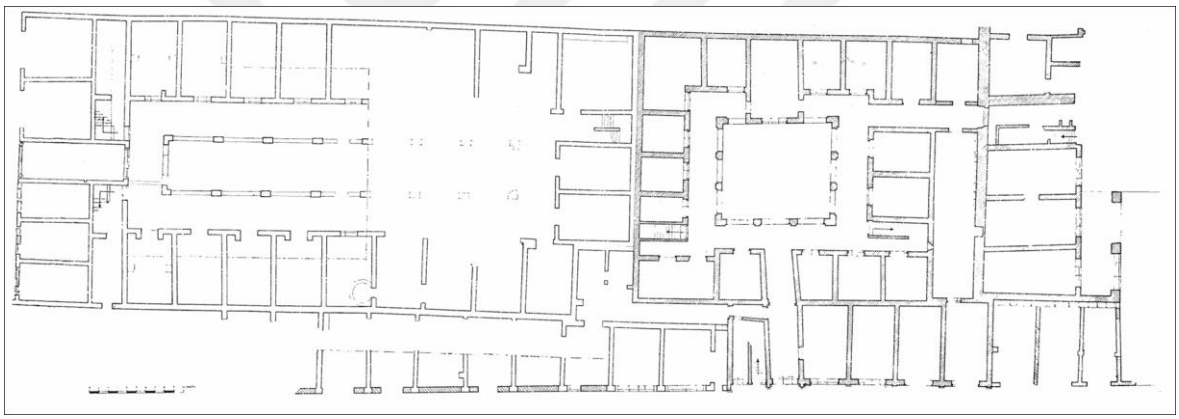

Şekil 4.8. Caseggiato dei Triclini'nin planı (Calza, 1941)

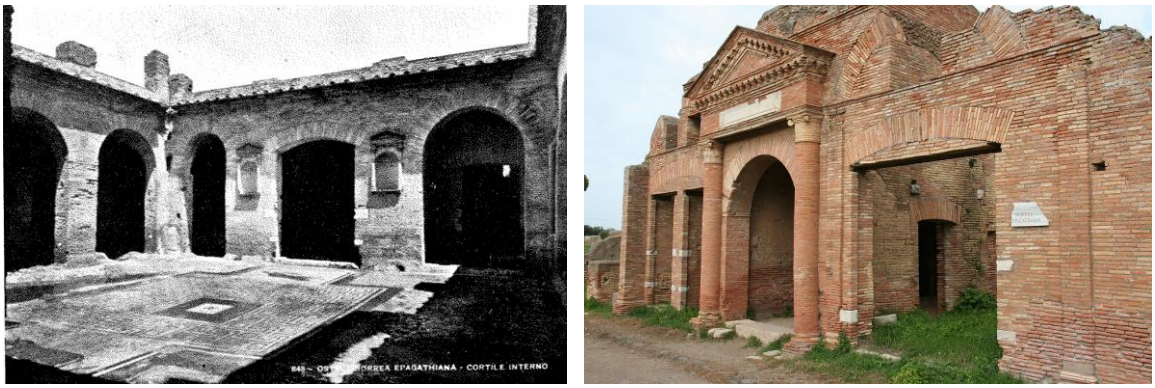
Resim 4.21. Caseggiato dei Triclini yemek alanı ve opus mixtum işçiliği (solda) (Acuña, 2022), Caseggiato dei Triclini kuzeyden görünümü (sağda) (Heese, 2022b)

4.4.5. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana

Horrea Epagathiana et Epaphroditiana 145-150 yılları arasında Ostia'da inşa edilmiştir. Tiber Nehri'nin ağzında konumlanmakta olan antik kent, deniz yolunu kullanarak gelen yolcular ve aynı şekilde Roma'ya gitmesi gereken malların bir geçiş noktası olduğu için yoğun bir kenttir. Malların depolanması için ise Horrea olarak adlandırılan depo yapıları kullanılmaktaydı. Bu tip yapılar bir koridora açılan neredeyse tamamen birbirinin aynısı odaların oluşturduğu yapılardır. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana'nın girişinde bulunan arşitravın üzerinde ise yapının sahipleri olan iki tane azat edilmiş kişinin isimleri yazan bir mermer plaka bulunmaktadır. Kuzeybatı ve güneybatı kısımlarındaki merdivenlerle üst kata ulaşım sağlanan yapının avlusunu ise iki kat yüksekliğindeki revak çevrelerken buradaki kemerler tuğla ayaklar ile desteklenmiştir (Castex, 2008).

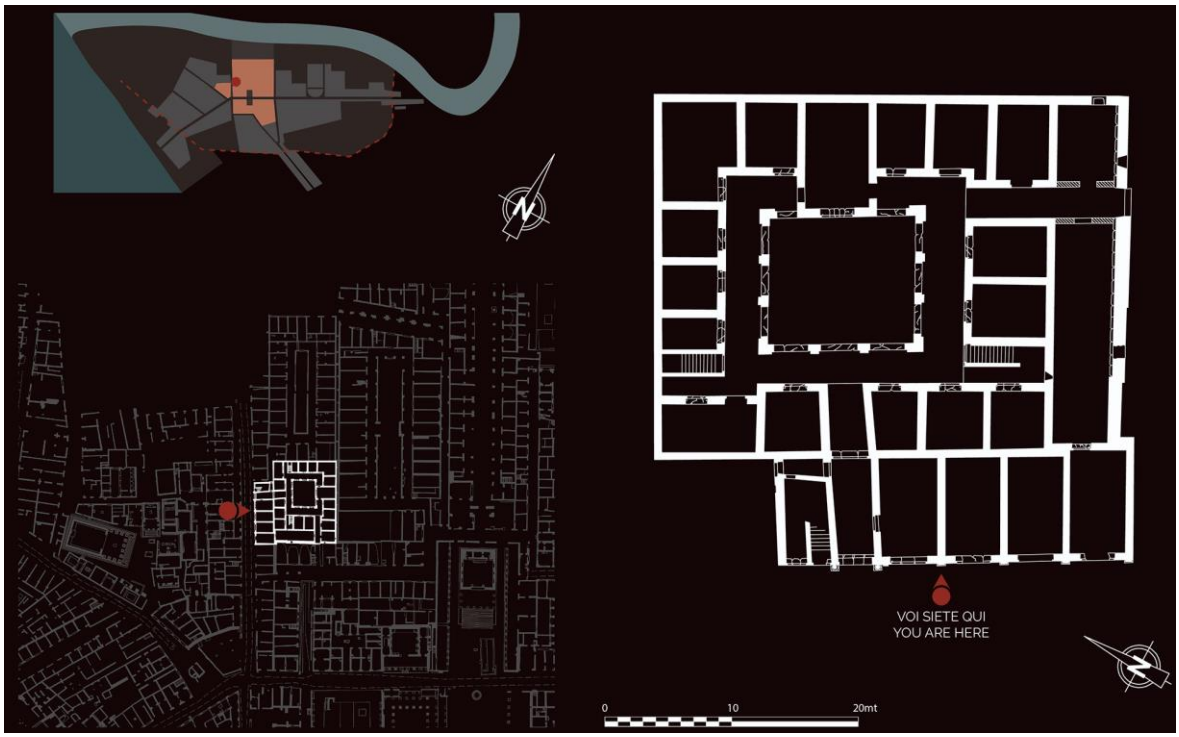

Şekil 4.9. Bitişiğindeki yapılarla birlikte Horrea Epagathiana et Epaphroditiana'nın planı (Becatti, 1940)

Resim 4.22. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana iç avlu (solda) (Becatti, 1940), Horrea Epagathiana et Epaphroditiana ana giriş (sağda) (Heese, 2022c)

Yapının girişinde, caddeden üst katlara ulaşılabilen merdivene sahip bir çift giriş bulunmaktadır. Yapının güney kısmında ise cadde doğrultusundaki ilk dükkândan girilebilen uzun bir oda bulunurken o odayı, kendisinden daha küçük bir odayla ikiye bölmüş olan bir koridor bulunmaktadır (Becatti, 1940). Horrea Epagathiana et Epaphroditiana gibi Ostia Antik Kenti'nin depo yapıları çimento çekirdeğin sıralı tuğlalar ile kaplanması neticesinde inşa edilmiştir (Gates, 2011).

Şekil 4.10. Horrea Epagathiana et Epaphroditiana'nın çevresi ile birlikte planı (Parco Archeologico di Ostia, t.y.a)

4.4.6. İsola Sacra Nekropolü

Trajan Limanı'nın inşasıyla kullanıma başladığı düşünülen İsola Sacra Nekropolü imparatorluğun 2. ve 3. yüzyılları arasında insanların gömüldüğü bir nekropol alanı olup buradaki mezarlık inşası 4. yüzyılda son bulmuştur (Calza, 1931). M.S. 1.yy. ve 4.yy. aralığındaki süreçte inşa edilen İsola Sacra Nekropolü Roma İmparatorluğu'na ait en iyi derecede korunmuş mezarlardan bir tanesi olmakla birlikte Antik Roma liman kentleri olan Portus ve Ostia'nın arasında konumlanmakadır. Mezarlığın gelişimi ölülerin yakılması veya gömülmesi gibi eylemlerin neticesinde farklılık göstermiştir. M.S. 2.yy.ın ortalarından önceki dönemde ölülerin yakılmış bedenlerine ait küllerin bulunduğu

kavanozlar için nişler inşa edilirken daha sonraki dönemde ise gömme işlemi için zeminde çukur benzeri oluşumlar ortaya çıkmıştır. En bilinen mezar tipi oda mezarlar olup dikdörtgen veya kare plan tipli olan İsola Sacra'da opus reticulatum ve opus latericium beraber kullanılmış olup bir opus mixtum özelliği göstermektedir. Nekropoliste bulunan diğer ve daha büyük olan mezar tipi ise oda mezarlarla benzerlik gösteren, odaların önünde kapalı bir alan bulunduran ve diğer türlerden farklı olarak fırın ve kuyular bulunduran tiptir. Üçüncü mezar tipi ise tonozlu mezarlardır (McDonnell, 2013).

Resim 4.23. İsola Sacra Nekropolü genel görünüm (solda) (Parco Archeologico di Ostia, t.y.b), İsola Sacra, T. Claudius Eutychus mezarının cephesi (sağda) (Parco Archeologico di Ostia, t.y.b)

4.4.7. Porta Romana (Via Ostiense) Nekropolü

Via Ostiense Nekropolü veya Porta Romana Nekropolü olarak anılan mezarlık yapısı Cumhuriyet Dönemi itibariyle Roma ile Ostia'yı birbirine bağlayan Ostiense Yolu üzerinde yer almaktadır (Pellegrino, 2013). Porta Romana Nekropolü hemen Roma Kapısı dışında konumlanmakta olup yaklaşık olarak 60 adet mezardan meydana gelmektedir. Ostiense yolundan gelerek Roma Kapısı veya Porta Romana olarak adlandırılan yerden Ostia'ya ulaşım sağlanmaktadır. Mezar alanları her zaman Roma şehirlerinin dışarısında bulunmakla birlikte uzun bir mesafe boyu kent kapılarına uzanan yolları kuşatmaktadırlar. (Bakker, 2022).

En eski ve önem arz eden mezarlıklardan biri olan Porta Romana Nekropolü yolun iki kısmında da sıralı halde bulunan basit mezarları ve anıtsal mezarları bulundurmaktadır. Cumhuriyet Dönemi ve M.S. 1.yy.da da olmak üzere ölülerin küllerinin bulunduğu kaplar, duvar nişlerinin içinde veya yeraltına gömülerek muhafaza ediliyorken ölülerin gömülmesi

işlemi ise Hristiyanlık ile birlikte yaygınlık göstermeye başlamıştır. Yapılarda tuğla ile birlikte tüf taşlarının kullanımına rastlamak oldukça mümkündür. Opus reticulatum duvar örgüsü olarak bilinen bu tüfler, tuğlalarla birlikte opus mixtum olarak kullanılmıştır (Pellegrino, 2013).

Resim 4.24. Porta Romana Nekropolü opus mixtum duvar örneği (solda) (Bakker, 2022), Porta Romana Nekropolü niş ve kuyu görünümü (sağda) (Bakker, 2022)

5. YAPININ MİMARİ ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Plan Özellikleri

Yapı, genel olarak kötü bir durumdadır. Büyük oranda tahribata uğradığı için ve duvarlarının ve mekânlarının büyük çoğunluğu toprak zemin altında kaldığı için yapının kat ve plan organizasyonunu tam anlamıyla açıklayabilmek oldukça zordur. Yapı yaklaşık olarak toplamda 118,08m x 43,80m alana oturum sağlamaktadır. Bedesten yapısı çalışmada toplamda 15 adet mekâna bölünerek ele alınmıştır. İlerleyen zamanlarda yapılan kazı çalışmalarıyla mekânların kurgusu ve biçimleri şekil değiştirebilir ancak toprak zeminin üzerinde kalan alanlar ve mevcut duvar kalıntılarından yapılan çıkarımlarla kuzey bölümünde Z01, Z02, Z03, Z05, Z06, Z07, Z08 mekânları bulunmaktadır. Z03, Z04 ve Z05 mekânlarının bulunduğu alanda yapılan kazılar çok ilerlemediği için ortaya çıkmaya başlayan kalıntılar henüz mekânların yorumunu ve kurgusunu değiştirecek bir seviyede değildir. Kuzeyde bulunan Z02, Z05, Z06 ve Z07 mekânlarında kurtarma kazıları devam etmektedir. Kuzey bölümü mekânları tüm yapıda olduğu gibi simetri göstermektedir. Z01 ile Z08, Z02 ile Z07, Z03 ile Z06 mekânları birbirinin çok benzeri biçimdedirler. Ortalarında bulunan Z05 mekânı ise Z03 ve Z06 mekânlarından ayıran duvarlarını büyük oranda kaybetmiştir ancak izlerden yola çıkılarak mekân kurgusunda bu üç mekânı birbirinden ayrı incelemek daha doğru olacaktır.

Z04 mekânı ise diğer mekânlara göre daha dar ve uzun bir mekânı tanımlıyor olabilme ihtimalinden dolayı ayrı olarak incelenmiştir çünkü kuzey ve güney mekânları arasında bir geçişin olması gerekliliği bu mekânı bu fonksiyon için uygun kılmaktadır. Z03 ve Z06 mekânlarının bu geçiş mekânıyla ilişkisi mevut durumdan okunamamaktadır. Zemin kotları zeminin toprak ile dolmuş olmasından dolayı sürekli olarak değişiklik gösterse de kuzey mekânlarından örneğin Z03 mekânından Z04 mekânına geçerken -1,71m kotundan kimi bölümlerde yaklaşık olarak +0,54m kotuna kadar bir yükselme söz konusudur. Bu durum yapının kota oturum sağladığı ve büyük ihtimalle merdiven gibi düşey sirkülasyon elemanlarına ihtiyaç duyduğu bir bölüm olduğunu düşündürtmektedir. Bu durum neticesinde Z03 ve Z06 notasyonlu mekanların güney duvarlarının Z13 ve Z11 notasyonlu güney mekanlarının kuzey duvarlarıyla ortak olduğu fikri yerine Z04'ün doğu ve batı bölümlerinde birer adet sirkülasyon elemanı düşünülebilir ki bu zeminde yükselme durumu

açıklanabilsin. Yine de kazıların sonucunda bu mekânlar arasındaki bağlantıyı daha doğru bir biçimde açıklamak mümkün olabilir.

Yapının güney bölümünde ise doğudan batıya Z09, Z10, Z11, Z12, Z13, Z14 ve Z15 mekânları konumlanmaktadır. Z11, Z12 ve Z13 mekânlarına kuzey mekânlarından geçiş sağlanabilirken, Z09'dan Z10'a geçiş sonradan kapatılmış KM 1.15 ile sağlanmaktadır. Yapının güney duvarı tamamen yıkılmış olsa da mekânların güney sınırını yaklaşık olarak Z09 mekânın D2 notasyonlu duvarındaki parçadan belirlemek mümkündür. Yapının güney mekânlarından Z09 ile Z15, Z10 ile Z14, Z11 ile Z13, büyük oranda birbirinin aynı mekânlardır. Kuzeyde Z01 ile Z08, güneyde ise Z09 ile Z15 en büyük mekânlardır. Yapının batısındaki Z01 ile Z15 ikilisi ve doğusundaki Z08 ile Z09 ikilisi simetrik alanlar olup yapı genelindeki en büyük mekânlar ise güney duvarının tam olarak kesin olmadığı bu durumda Z09 ile Z15 mekânlarıdır.

5.1.1. Z01 mekânı

23,73m x 16,83m boyutlarında olan mekân yapının kuzeybatı ucunda konumlanmaktadır. Mekânın zemini tamamen toprak ile kaplanmış durumdadır. 1,70m kalınlığında, +4,82m kotuna kadar yükselen ve eni, uğradığı tahribatlar neticesinde yaklaşık olarak 0,83m kadar az bir uzunluğa sahip olan D1 duvarının boyu yaklaşık olarak 5,37m'dir. D1 duvarının +1,27m ile +1,63m kotları arasında bulunan kesme taş blok hizasında yaşadığı kopmadan yola çıkılarak bir açıklığın bulunduğu bölümden yıkıldığını anlayabilmek mümkündür. Duvarın üst kısımlarında bitkilenme durumu göze çarpmaktadır.

Mekânın, üzerinde SK1 notasyonlu ve eni yaklaşık olarak 0,84m yarıçapında bir sağır kemer bulunduran D2 duvarına ise çimento bağlayıcılı harç ve tuğla malzeme ile onarım yapılmıştır. +5,81m kotuna kadar yükselen D2 duvarının eni 16,83m, boyu 7,08m olup duvar yaklaşık olarak 1,74m kalınlığındadır.

Z01 mekânı ile Z02 mekânı arasında geçiş sağlayan toplamda dört adet düz kemer bulunmaktadır. KM1.1, KM1.2, KM1.3 ve KM1.4 notasyonlu bu kemerlerin, lentolarında yaşadıkları tahribatlardan dolayı BB1, BB2, BB3 ve BB4 beton bloklarıyla, kemerlere destek sağlanmıştır. Destek için kullanılan bloklardan BB1 bloğunun eni 0,40m, boyu 1,78m, derinliği 0,41m olup blok +1,04m kotuna kadar yükselerek KM1.2 kemerine destek

sağlamaktadır. BB2 bloğu KM1.3 kemerine, BB3 ve BB4 blokları ise KM1.4 kemerine destek sağlamaktadır. BB2 bloğunun eni 0,42m, boyu 1,71m, derinliği 0,42m olup blok +1,04m kotuna kadar yükselmektedir. BB3 bloğunun eni 0,38m, boyu 1,85m, derinliği 0,39m olup blok +1,04m kotuna kadar yükselmektedir. BB4 bloğunun boyutu diğer bloklara göre daha büyüktür ve eni 0,47m, boyu 1,96m, derinliği 0,79m olup blok +1,02m kotuna kadar yükselmektedir. KM1.1 kemeri +0,99m kotuna kadar yükselmektedir, eni 2,24m, derinliği ise 1,70m'dir. Kemerin altında -1,43m kotundan geçen ve araçların kullandığı toprak bir yol bulunmaktadır. Toprak zeminin düzensizliğinden ve lentolardaki strüktürel bozulmalardan dolayı kemerlerin günümüzdeki boyunu tam anlamıyla ölçebilmek mümkün değildir çünkü zemin kotları ve kemerlerin toprak zemin üzerinde kalan kısımları, yan yana bulunan mekânlarda dahi çok büyük farklılıklara sahiptir. KM1.2 kemeri +1,05m kotuna yükselirken, kemerin eni 2,22m, derinliği ise 1,74m'dir. Kemerlerin ölçüleri özgün durumlarında birbirinin aynısı olmalıdır ancak yapılan tuğla onarımların ve bozulmaların neticesinde enleri ve derinlikleri ufak değişiklikler göstermektedir. KM1.3 kemerinin eni 2,21m, derinliği 1,72m iken KM1.4 kemerinin eni 2,26m, derinliği ise 1,68m'dir. KM1.3 +1,04m kotuna kadar yükselirken KM1.4 +1,03m kotuna kadar yükselmektedir. D2 duvarındaki tuğla onarımlarda renk değişimleri ve tuzlanma gibi durumlar mevcuttur. Çalışma yapılan dönemde, mekânın batı bölümüne yoğun bitkilenme ve ağaç oluşumundan dolayı ulaşılamamıştır ancak sınırları iz olarak belirlenebilmiştir.

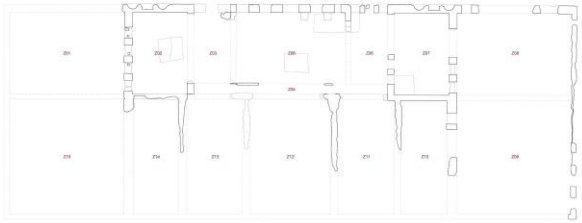
Resim 5.1. KM1.1 kemeri (solda), KM1.2 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.1. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z01 mekânı

Z-01 1/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z01			23,73	16,83									Tamamen toprak zemin altında kalmıştır.			●
D1			0,83	5,37	1,70	+4,82	●	●			●		Büyük oranda tuğla malzemelerde kayıplar vardır ve duvarda koparak ayrılmalar mevcuttur.			●
D2			16,83	7,08	1,74	+5,81	●	●			●		Tuğla malzemeler onarılmakla birlikte duvar büyük oranda tahrip olmuştur. Kopmalar, renk değişimi, yüzey kayıpları ve ek olarak strüktürel çatlaklar mevcuttur.			●
	SK1		r:0,84	0,75			●				●		Onarım görmüştür.			●
KM1.1			2,24	2,42	1,70	+0,99	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
KM1.2			2,22	1,81	1,74	+1,05	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●

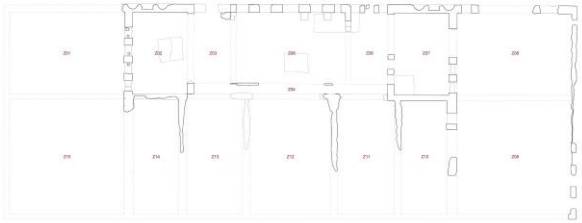
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.1. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z01 mekânı

Z-01 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.3			2,21	1,91	1,72	+1,04	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
KM1.4			2,26	1,97	1,68	+1,03	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
BB1			0,40	1,78	0,41	+1,04				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.			●
BB2			0,42	1,71	0,42	+1,04				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.			●
BB3			0,38	1,85	0,39	+1,04				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.			●
BB4			0,47	1,96	0,79	+1,02				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.2. Z02 mekânı

11,92m x 16,86m boyutlarında olan Z02 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -1,44m ve -1,83m kotları arasındadır. -1,44m kotundan KM1.1 kemeriyle Z01 mekânından girilen mekâna, diğer geçişler ise KM1.2, KM1.3 ve KM1.4 kemerleriyle sağlanmaktadır.

Yapının zemininde -3,24m ve -5,30m kotuna inen kademeli kazılar yapılmıştır. Kalınlığı 1,71m olan D1 duvarının en yüksek noktası +4,97m kotuna ulaşırken, duvarın eni 11,27m'dir. Toprak zemin üzerinden algılanabilen boyu yaklaşık 6,65m olan D1 duvarında eni yaklaşık olarak 1,10m yarıçapında olan bir sağır kemer uygulaması bulunmaktadır. Duvarda doğu kısmı +1,39m kotundan başlayıp +0,98m kotunda sonlanan, batı kısmı +1,27m kotundan başlayıp +0,80m kotunda sonlanan ve yaklaşık 10,36m uzunluğunda opus reticulatum örgüsü bulunmaktadır. Uzun ince birer panel gibi tekrarlanan bu uygulama aynı duvarda daha alt kotlara doğru devam etmektedir. Doğu kısmı +0,57m kotundan başlayıp -0,07m kotunda sonlanan, batı kısmı +0,53m kotundan başlayıp -0,06m kotunda sonlanan ve yaklaşık 7,93m uzunluğunda bir diğer örgüyle, doğu kısmı açılı biten bir panel biçiminde yapılmış uygulamalar devam etmektedir. Örgülerin uzunlukları değişkenlik göstermektedir. Yaklaşık olarak 6,97m uzunluğunda olan doğu kısmı -0,37m kotundan başlayıp -0,99m kotunda sonlanan, batı kısmı -0,40m kotundan başlayıp -1,02m kotunda sonlanan bir diğer uygulama daha vardır. Bu üç opus reticulatum örgüsü daha sonradan onarılmış olup malzemeleri özgün durumda değildir ancak hemen altında bulunan ve -1,36m kotundan başlayarak duvarın alt kısımlarına doğru ilerleyen yaklaşık 6,98m uzunluğunda bir uygulama daha mevcuttur. Neredeyse bütünüyle onarım görmüş iç mekân duvarlarının büyük bir çoğunluğunda olduğu gibi bu duvarın da onarım görmüş tuğlalarında tuzlanma durumu mevcuttur. Eni, izlere ve mekân bütünlüğüne bakıldığında yaklaşık olarak 16,86m eninde olması beklenen D2 duvarı çok büyük oranda tahrip olmuştur. Duvarın D1 ve D3 duvarına bağlanan parçaları, düz kemerli açıklıkların bu duvarda da devam ettiğini göstermektedir. Duvar +4,56m kotuna kadar yükselirken en büyük duvar parçası 6,03m boyunda olup 1,39m kalınlığına sahiptir.

D3 notasyonlu güney duvarı ise opus reticulatum uygulamalarının ve bir adet sağır kemerin bulunduğu bir duvardır. 11,29m enindeki duvar, diğer duvarlara göre daha ince olup 1,15m kalınlığındadır. En yüksek noktası +6,29m kotu olan duvarın boyu ise yaklaşık

olarak 7,79m'dir. Duvarda bitkilenme, liken oluşumu, kararma, tuzlanma ve tuğla malzemelerde yüzey kaybı gibi durumlar mevcuttur. Duvarda bulunan SK3 notasyonlu sağır kemerin eni yaklaşık olarak 1,12 yarıçapındadır. D3 duvarında 5 adet opus reticulatum uygulanan bölge günümüzde toprak zeminin üzerinde kalmış ve okunabilir durumdadır. En üstteki iki panel doğu ve batıda olmak üzere, üstteki birkaç sıra taşın daha az sayıda örülmesiyle dik açılı bir kırılmaya sahiptir. Diğer uygulamalar ise şeklini S3 notasyonlu sağır kemere göre alırken en alttaki uygulama D1 duvarındaki gibi açılı bir biçimde yapılmıştır. Örgülerin hepsi onarım görmüş durumdadır. D3 duvarının en üst kısmında, doğu kısmı +5,19m kotundan başlayıp +4,60m kotunda sonlanan, batı kısmı +5,12m kotundan başlayıp +4,62m kotunda sonlanan ve yaklaşık 10,05m uzunluğunda opus reticulatum uygulaması vardır. Uygulama hemen 0,58m altındaki doğu kısmı +4,01m kotundan başlayıp +3,41m kotunda sonlanan, batı kısmı +4,05m kotundan başlayıp +3,44m kotunda sonlanan ve yaklaşık 10,06m uzunluğunda olan ikinci bir panelle devam etmektedir. Bu iki uygulamadan yaklaşık 2,16m aşağıda ise doğu kısmı +1,24m kotundan başlayıp +0,46m kotunda sonlanan, batı kısmı +1,28m kotundan başlayıp +0,48m kotunda sonlanan ve yaklaşık 9,35m uzunluğunda olan bir uygulama bulunmaktadır. Bu uygulamanın altında ise doğu kısmı +0,14m kotundan başlayıp -0,52m kotunda sonlanan, batı kısmı +0,16m kotundan başlayıp -0,50m kotunda sonlanan ve yaklaşık 8,37m uzunluğunda olan bir opus reticulatum örgüsü mevcuttur. Son olarak duvarın toprak zeminin üstünde kalmış bölümünün en alt kısmında doğu kısmı -0,85m kotundan başlayıp -1,47m kotunda sonlanan, batı kısmı -0,83m kotundan başlayıp -1,45m kotunda sonlanan ve yaklaşık 7,73m uzunluğunda olan duvar örgüsüyle birlikte beş adet opus reticulatum uygulaması gözlemlenmektedir.

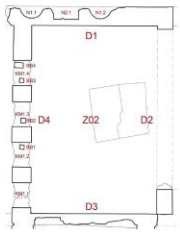

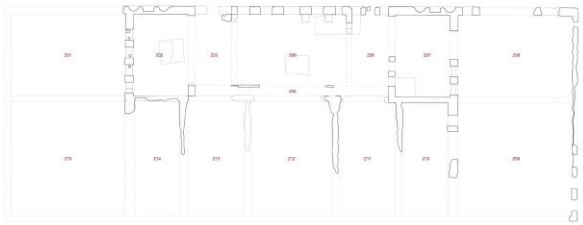
Resim 5.2. D1 duvarı (solda), KM1.4 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.2. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z02 mekânı

Z-02 1/3

ANAHTAR PLAN

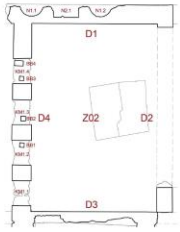

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z02			11,29	16,86									Toprak zemin altında kalmıştır, mekanda kurtarma kazıları vardır.			●
D1			11,27	6,65	1,71	+4,97	●	●			●		Duvar sonradan onarım görmüş olup tuzlanma ve uygun olmayan malzeme kullanımıyla yapılmış onarımlar bulunmaktadır.			●
	SK2		r:1,10	0,98			●				●		Onarım görmüştür, yer yer yüzey kayıpları gözlemlenmektedir.			●
D2			16,86	6,03	1,39	+4,56	●	●			●		D1 ve D3 duvarlarını birbirine bağlayan D2 duvarı büyük oranda tahribata uğrayarak yıkılmıştır.			●
D3			11,29	7,79	1,15	+6,28	●	●			●		Bitkilenme, biyolojik oluşumlar ve yüzey kayıpları gibi durumlar gözlemlenmektedir. Duvarın tuğla malzemeleri büyük oranda değiştirilmiştir. Bazı bölümlerinde niteliksiz malzemelerle onarımlar gerçekleştirilmiştir.			●
	SK3		r:1,12	1,64			●				●		Renk değişimi gözlemlenmektedir.			●

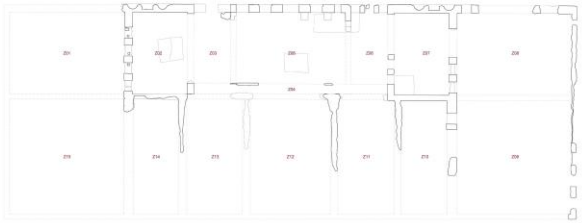
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.2. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z02 mekânı

Z-02 2/3

ANAHTAR PLAN

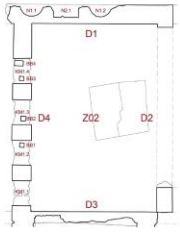

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D4			16,86	6,68	1,74	+5,11	●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış olup, tuğlaları onarım görmüştür.			●
	SK4		r:0,87	0,83			●				●		Yüzey kayıpları ve tuzlanma gibi durumlar gözlemlenmektedir.			●
KM1.1			2,24	2,51	1,70	+1,03	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
KM1.2			2,22	2,51	1,74	+1,07	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
KM1.3			2,21	2,42	1,72	+1,03	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●
KM1.4			2,26	2,59	1,68	+0,94	●	●			●		Tuzlanmalar ve andezit kesme taş lentolarında tahribat ve kopmalar bulunmaktadır.			●

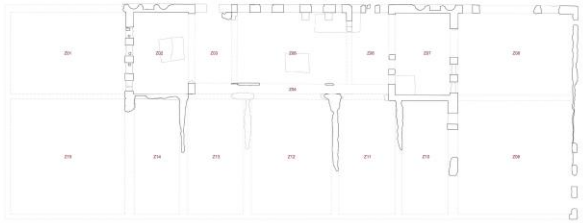
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.2. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z02 mekânı

Z-02 3/3

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
BB1			0,40	1,84	0,41	+1,05				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.		●	
BB2			0,42	1,75	0,42	+1,04				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.		●	
BB3			0,38	1,87	0,39	+0,97				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.		●	
BB4			0,47	1,81	0,79	+0,91				●	●		Tahribata uğramış ve yıkılma vb. ihtimali olan bölgelere destek amacıyla eklenmiştir.		●	

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.3. Z03 mekânı

7,53m x 14,69m boyutlarında olan Z03 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -1,60m ve -1,74m kotları arasındadır. Kalınlığı 1,69m olan D1 duvarının en yüksek noktası +4,26m kotuna ulaşırken, duvarın eni 7,53m'dir. Toprak zemin üzerinden algılanabilen boyu ise yaklaşık olarak 6,00m'dir. Mekânın D1 duvarında büyük kayıplar mevcuttur. Eski dönemlerde parsele geçiş için demir bir bahçe kapısı eklenmiş olan duvarda, bu ek kaldırıldıktan sonra ahşap dikmelerle, kemer ayakları yıkılmış olan KM1.5 ve KM1.6 kemerlerine destek sağlanmıştır. KM1.5 kemerinin üzerinde eni 0,92m yarıçapında bir sağır kemer bulunurken, yarıçapı 0,93m olan bir sağır kemer de KM1.6 üzerinde bulunmaktadır. D1 duvarında tuğla kayıpları ve renk değişimleri mevcuttur.

Mekânı diğer mekânlardan ayıran duvarları neredeyse tamamen yok olmuş durumdadır ancak Z02 ve Z05 mekânları ile arasındaki ilişki mevcut izlerden yola çıkılarak belirlenmiştir. Örneğin Z02 mekânı ile ilişkisi D2 notasyonlu, eni 0,33m, kalınlığı 1,39m olup +1,09m kotuna kadar yükselen duvar ile sağlanmıştır. Mekânın güney bölümündeki sınırlar ise Z04 olarak belirlenmiş mekânına ait duvar kalıntıları sınır kabul edilecek şekilde çalışılmıştır.

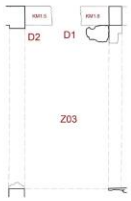

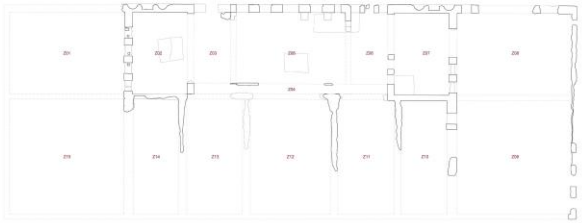
Resim 5.3. KM1.5 kemeri (solda), KM1.6 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.3. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z03 mekânı

Z-03 1/2

ANAHTAR PLAN

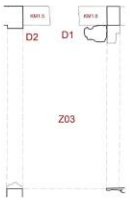
ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z03			7,53	14,69									Tamamen toprak zemin altında kalmıştır.			●
D1			7,53	6,00	1,69	+4,26	●	●			●		Duvar parçalarında kopmalar, yüzey kayıpları ve kararmalar mevcuttur.			●
	SK5		r:0,97	0,92			●				●		Yüzey kayıpları gözlemlenmektedir.			●
	SK6		r:0,99	0,93			●				●		Yüzey kayıpları, malzeme kayıpları ve renk değişimi mevcuttur.			●
KM1.5				2,65	1,72	+1,09	●	●			●		Düz kemerin bir ayağı yok olmuş ve ahşap direkler yardımı ile destek sağlanmıştır.			●
KM1.6				2,81	1,72	+1,09	●	●			●		Düz kemerin bir ayağı yok olmuş ve ahşap direkler yardımı ile destek sağlanmıştır.			●

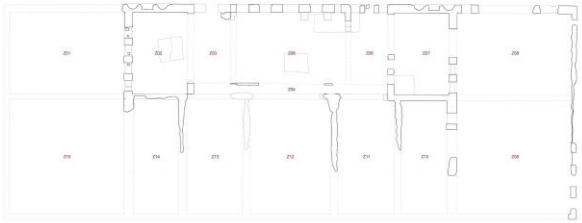
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.3. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z03 mekânı

Z-03 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D2			0,33	2,72	1,39	+1,09	●	●			●		Duvarın çok az bir bölümü ayakta kalmayı başarmıştır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.4. Z04 mekânı

39,85m x 2,21m boyutlarında olan Z04 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak +0,54m kotuna kadar yükselmektedir. Diğer mekanlarla arasındaki yükseklik farkından dolayı mekânın, yapının kota oturum sağladığı bölümde doğu ve batıda birer adet düşey sirkülasyon elamanı olabileceği ve mekanın dar bir koridor görevi görebileceği düşünülmüştür.

Z03 ve Z06 mekânları ile arasındaki ilişki, Z05 mekânının D3 duvarının gün yüzüne çıkmaya başlamasından dolayı bu biçimde kurgulanmıştır. 1,44m kalınlığında ve 2,21m eninde olan D1 duvarı +5,23m kotuna kadar yükselmektedir. Duvarın boyu yaklaşık olarak 6,95m'dir. D2 duvarı yaklaşık olarak 39,85m enindedir. Duvarın kalınlığı yaklaşık olarak 1,12m olup büyük oranda yıkılmıştır. Yaklaşık üç parçası günümüze ulaşan duvarın en yüksek parçası +6,73m kotuna kadar yükselirken, diğer parçalar +5,13m ve +6,03m kotlarına kadar yükselmektedir. Duvarın boyu ise günümüzde, en yüksek parçasında 8,44m olarak ölçülmüştür. Yapıda, mekân organizasyonunu anlamanın oldukça zor olduğu bu bölümde, duvarlar çok büyük tahribata uğramış olup neredeyse sadece kalıntı halindedir. Ancak Z05 mekânının D3 duvarındaki lento ve sağır kemer izleri alt katlara düz kemerler yardımıyla geçiş sağlandığı düşüncesini desteklerken Z04 mekânının daha yüksekte bulunan güney mekânlarına kuzey mekânlarından geçişi sağlayan bir mekân olduğunu destekler vaziyettedir. D3 duvarı ise 1,39m kalınlığında, 2,21m boyunda ve +4,56m kotuna kadar yükselen, koparak ayrılmaların ve tuzlanma durumunun görüldüğü bir duvardır.

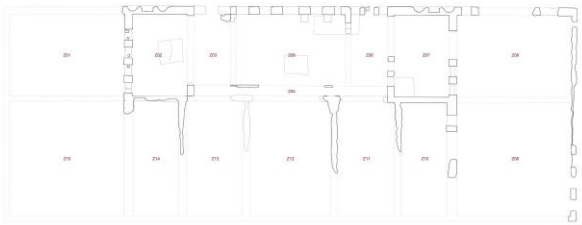
Resim 5.4. D1 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.4. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z04 mekânı

Z-04 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	MALZEME YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z04			39,85	2,21									Tamamen toprak zemin altında kalmıştır.			●
D1			2,21	6,95	1,44	+5,23	●	●			●		Koparak ayrılmalar ve renk değişimi gözlemlenmektedir. Duvar daha önceden onarım görmüştür.			●
D2			39,85	8,44	1,12	+6,73	●	●			●		Koparak ayrılmalar, renk değişimi, bitkilenme ve yüzey kayıpları gözlemlenmektedir. Duvar çok fazla tahrip olmuştur.			●
			4,61	5,45	1,12	+5,13							Koparak ayrılmalar, renk değişimi, bitkilenme ve yüzey kayıpları gözlemlenmektedir. Duvar çok fazla tahrip olmuştur.			
			4,69	5,51	1,12	+6,03							Koparak ayrılmalar, renk değişimi, bitkilenme ve yüzey kayıpları gözlemlenmektedir. Duvar çok fazla tahrip olmuştur.			
D3			2,21	5,57	1,39	+4,56	●	●			●		Koparak ayrılmalar ve tuzlanma gözlemlenmektedir. Duvar daha önceden onarım görmüştür.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

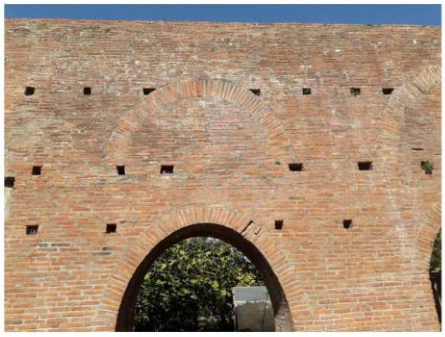
5.1.5. Z05 mekânı

22,53m x 14,62m boyutlarında olan Z05 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -1,79m kotuna kadar yükselmektedir. Mekânda -2,60m ve -2,58m kotlarına inen iki adet kazı mevcuttur. D1 duvarı 1,72m kalınlığında, 22,53m eninde olup +5,11m kotuna kadar yükselmektedir. Duvar hem yapının hem de mekânın dış mekânla bağlantısını sağlayan KM1.7, KM2.1, KM2.2, KM2.3 ve KM2.4 kemerlerine sahiptir. Yapının kuzey cephesini büyük ölçüde oluşturan bu açıklıkların, Z05 mekânındaki kazılar neticesinde toprak zeminin altında devamlılık sağladığı anlaşılmış olup henüz en alt noktalarına erişilememiştir. Bu yüzden cepheden bakıldığında ve iç mekândan bakıldığında ölçülerde değişimler olmaktadır.

Resim 5.5. KM2.1 kemeri (solda), KM2.2 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

KM1.7 düz kemerinin üzerinde eni 1,27m yarıçapında olan SK7 sağır kemeri bulunmaktadır. KM2.1, KM2.2 ve KM2.3 kemerlerinin üzerinde ise sırasıyla SK8, SK9 ve S10 sağır kemerleri bulunmaktadır. SK8 ve SK10 sağır kemerlerinin eni 1,30m yarıçapında olup SK9 notasyonlu sağır kemerin ise 1,71m'dir. Neredeyse tüm iç mekân duvarlarında olduğu gibi D1 duvarına da çimento bağlayıcı harç ve tuğla malzeme ile onarım yapılmıştır ancak KM1.7 ve KM2.4 kemerlerine yapılan onarımlar, yapı elemanlarının özgün biçimini yitirmesine sebep olmuştur. Duvarın onarım tuğlalarında renk değişimi ve tuzlanma durumu meydana gelmiştir. D2 duvarı ise neredeyse tamamen yok olmuş durumdadır. Duvardan kalan parçanın kalınlığı 1,15m olup eni ise 1,65m'dir. Duvar kalınlığını sağlayacak kadar kesme blok taş uygulanmış olan duvarın en yüksek noktası +0,34m kotuna kadar yükselirken, kazılan alana bakıldığında, kesme taşların alt kısmında tuğla örgüsünün devam ettiği gözükmektedir.

Resim 5.6. SK8 sağır kemeri (solda), SK9 sağır kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

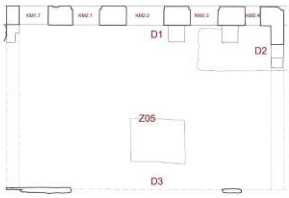
22,53m enindeki D3 duvarı ise mekânın güney sınırını tanımlamakta olup neredeyse tamamen toprak zeminin altında kaldığı için duvarı tanımlamak oldukça zordur. Ancak üst kotlarda Z04 mekânının zemininin konumlandığı fikriyle, duvarda bulunan, eni 0,93m yarıçapında olan SK11 sağır kemeri ve onun altında bulunan lento kalıntılarının alt katta bulunan bir mekâna geçiş sağladığı düşünülebilir. D3'ün doğuda bulunan parçası +0,06m kotuna kadar yükselirken kesme taş bloklar bu duvarda da kullanılmıştır. Duvarın en yüksek bölümü ise batıdaki parçası olup bu parça +0,97m'ye kadar yükselmektedir. Zaten büyük oranda yıkılmış olan duvarda, biyolojik oluşumlar ve malzeme kayıpları çok fazladır.

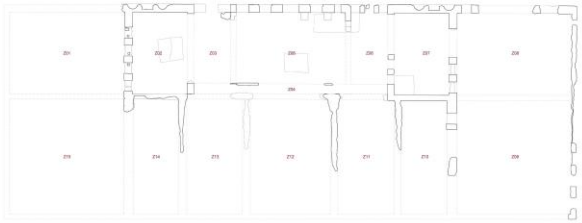

Resim 5.7. D3 duvarı kalıntıları (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.5. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z05 mekânı

Z-05 1/3

ANAHTAR PLAN

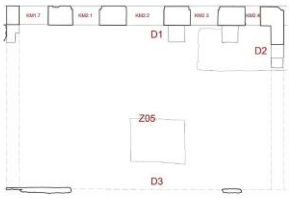
ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z05			22,53	14,62									Toprak zemin altında kalmıştır, mekanda kurtarma kazıları vardır.			●
D1			22,53	6,84	1,72	+5,11	●	●			●		Duvar tamamen onarım görmüş olup, tuzlanma, renk değişimi, yüzey kaybı ve kopmalar mevcuttur.			●
	SK7		r:1,23	1,34			●				●		Yüzey kaybı ve renk değişimi vardır, yer yer malzeme kayıpları bulunmaktadır.			●
	SK8		r:1,30	1,37			●				●		Yüzey kaybı, renk değişimi ve tuzlanma gibi problemler mevcuttur.			●
	SK9		r:1,71	1,70			●				●		Yüzey kaybı, renk değişimi ve tuzlanma gibi problemler mevcuttur.			●
	SK10		r:1,30	1,30			●				●		Yüzey kaybı, renk değişimi ve tuzlanma gibi problemler mevcuttur.			●

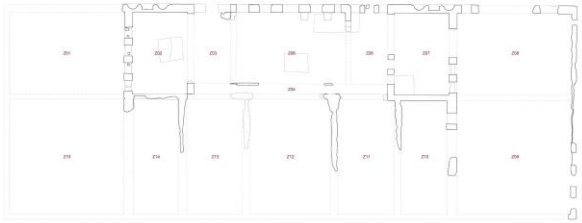
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

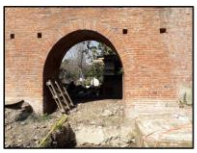
Çizelge 5.5. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z05 mekânı

Z-05 2/3

ANAHTAR PLAN

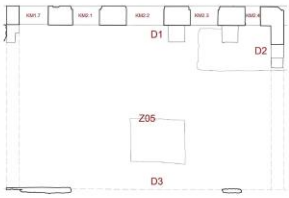

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.7			2,82	2,90	1,72	+1,10	●	●			●		Onarım görmüştür ve niteliksiz müdahaleler sonucu kemer özgün biçiminden uzaklaşmıştır.			●
KM2.1			2,56	2,78	1,72	+1,00	●				●		Onarım görmüştür, büyük bir kısmı toprak zeminin altında kalmıştır.			●
KM2.2			3,38	3,16	1,72	+1,40	●				●		Onarım görmüştür, büyük bir kısmı toprak zeminin altında kalmıştır.			●
KM2.3			2,70	2,80	1,72	+1,01	●				●		Onarım görmüştür, büyük bir kısmı toprak zeminin altında kalmıştır.			●
KM2.4			1,87	2,63	1,72	+0,29	●	●			●		Sonradan onarılmış kemer özgün biçiminden uzaklaşmıştır.			●
D2			1,65	2,69	1,15	+0,34	●	●			●		D1 ve D3 duvarlarını bağlayan D2 duvarı büyük oranda tahrip olmuş ve çok küçük bir parçası günümüze ulaşabilmiştir.			●

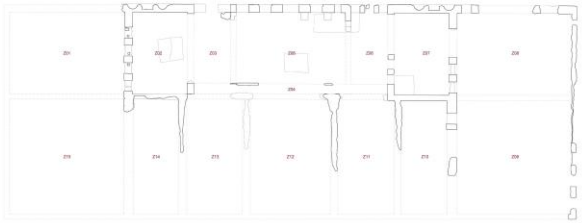
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.5. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z05 mekânı

Z-05 3/3

ANAHTAR PLAN

ELEM.		FORM	ÖLÇÜLER				MALZEME						DURUM			
							TAŞIYICI				YÜZEY					
TAŞIYICI	MİMARİ		E	B	D	H	T	KT	A	BE	KA	M	NOTLAR	I	O	K
D3			22,53	2,70		+0,97	●	●			●		Büyük oranda yıkılmış ve toprak zeminin altında kalmıştır. Ayakta kalmayı başaran bölümlerinde ise büyük oranda malzeme kaybı, biyolojik oluşumlar ve tuzlanma gibi durumlar gözlemlenmektedir.			●
						+0,06							Büyük oranda yıkılmış ve toprak zeminin altında kalmıştır. Ayakta kalmayı başaran bölümlerinde ise büyük oranda malzeme kaybı, biyolojik oluşumlar ve tuzlanma gibi durumlar gözlemlenmektedir.			
	SK11		r:0,93	0,86			●				●		Tahrip olmuş durumdadır, malzeme kaybı, biyolojik oluşumlar gibi durumlar gözlemlenmektedir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.6. Z06 mekânı

7,52m x 14,75m boyutlarında olan Z06 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -1,74m kotuna kadar yükselmektedir. Z05 mekânında devam eden kazının bir kısmı Z06 mekânında da devam etmektedir ve yaklaşık olarak -2,70m kotuna kadar inilmiş durumdadır. D1 duvarı 1,72m kalınlığında, 7,52m eninde olup en yüksek noktası +5,43m kotundadır. Boyu yaklaşık olarak 7,07m olan duvarın üzerin SK12 ve SK13 sağır kemerleri bulunmaktadır. SK12 notasyonlu sağır kemerinin eni yaklaşık olarak 0,95m yarıçapında olup SK13 notasyonlu sağır kemerinki ise 0,94m'dir. Dış mekânla geçişi sağlamak adına Z06 mekânının D1 notasyonlu kuzey duvarında KM1.8 ve KM1.9 düz kemerleri bulunmaktadır. SKM12 sağır kemerinde renk değişimleri mevcutken SK13 sağır kemerinde ise tuğla malzemelerde yüzey kaybı durumu gözlemlenmektedir.

Günümüze çok az bir kısmı ulaşmış olan D2 notasyonlu duvarın ise izler ve kalıntılardan anlaşıldığı üzere 14,75m eni ve 1,43m kalınlığı bulunmaktadır. D2 duvarı ayakta kalan bölümlerinde yaklaşık olarak +5,23m kotuna kadar yükselmektedir, bu ölçü için KM1.11'in güney bölümündeki duvar parçasından faydalanılmıştır, D2 duvarının kuzeye ilerleyen ve D1 duvarıyla birleşen kısımları tamamen yıkılmıştır. Bu bölümde sıralı bir kemer grubu olduğu bilinmektedir ancak sadece KM1.10 ve KM1.11 kemerlerinin tuğla ayakları günümüze ulaşabilmiştir. Derinlikleri 1,43m olan bu iki kemerden KM1.10 1,98m, KM1.11 ise 1,96m enine sahiptir. Tamamına yakını yıkılmış kemer ayaklarından KM1.10 ve KM1.11 arasındaki +0,44m kotuna kadar yükselirken, KM1.10'un kuzey ayağı -0,14m kotuna kadar yükselmektedir. Mekânın D3 duvarı ise 1,15m kalınlığında ve 2,69m eninde olup +0,34m kotuna kadar yükselmektedir.

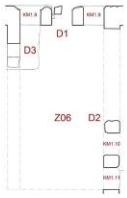

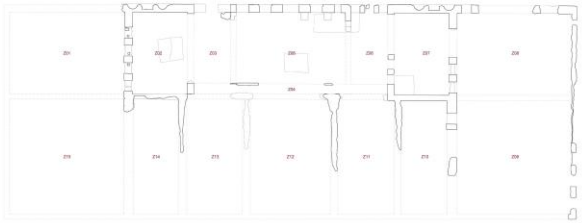
Resim 5.8. KM1.8 kemeri (solda), KM1.9 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.6. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z06 mekânı

Z-06 1/2

ANAHTAR PLAN

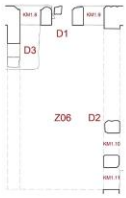

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z06			7,52	14,75									Mekan tamamen toprak zemin altında kalmış durumdadır.			●
D1			7,52	7,07	1,72	+5,43	●	●			●		Duvar sonradan onarım görmüş olup tuzlanma, kopma, renk değişimi ve yüzey kayıpları mevcuttur.			●
	SK12		r:0,95	1,10			●				●		Renk değişimi ve yüzey kayıpları gözlemlenmektedir.			●
	SK13		r:0,94	1,15			●				●		Renk değişimi ve yüzey kayıpları gözlemlenmektedir.			●
KM1.8			1,91	3,03	1,72	+1,20	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma durumu mevcuttur ve tuzlanma durumu gözlemlenmektedir.			●
KM1.9			1,85	2,87	1,72	+1,21	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma durumu mevcuttur ve tuzlanma durumu gözlemlenmektedir.			●

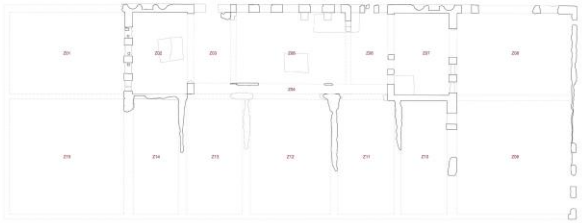
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.6. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z06 mekânı

Z-06 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D2			14,75	6,95	1,43	+5,23	●	●			●		Duvar neredeyse tamamen yıkılmış olup çok az bir kısmı gümümüze ulaşabilmiştir. Yapı elemanları ve duvar hakkında çıkarım yapmak zor da olsa mümkündür.			●
KM1.10			1,98		1,43		●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış olup kemerin sadece konumu ve çeşidi anlaşılabilmektedir.			●
KM1.11			1,96		1,43		●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış olup kemerin sadece konumu ve çeşidi anlaşılabilmektedir.			●
D3			1,65	2,69	1,15	+0,34	●	●			●		Duvar neredeyse tamamen yıkılmış olup çok az bir kısmı gümümüze ulaşabilmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.7. Z07 mekânı

11,23m x 16,92m boyutlarında olan Z07 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -1,72m kotuna kadar yükselmektedir. Mekânın güney köşesinde -2,60m kotuna kadar inen bir adet kazı alanı bulunmaktadır. Özgün opus reticulatum örgüleri kazı ile birlikte gün ışığına çıkmaya başlamıştır.

+5,57m kotuna kadar yükselen ve boyu yaklaşık olarak 7,31m olan D1 duvarının kalınlığı 1,72m, eni ise 11,22m'dir. Duvarda, 1,13m yarıçapında bir ene sahip olan SK14 sağır kemeri bulunmaktadır. Kemerin tuğla malzemelerinde ve duvarın bazı bölümlerindeki tuğla malzemelerde yüzey kayıpları mevcuttur. Duvarda mevcut durumda toplamda üç adet opus reticulatum uygulaması mevcuttur. Onarım görmüş bu uygulamalardan en alt kotta bulunanın bir kısmı toprak zemin altında kalmıştır. D1 duvarının en üst kısmında, doğu kısmı +1,08m kotundan başlayıp +0,46m kotunda sonlanan, batı kısmı +1,05m kotundan başlayıp +0,44m kotunda sonlanan ve yaklaşık 8,54m uzunluğunda opus reticulatum uygulaması vardır. Uygulama hemen 0,50m altındaki doğu kısmı -0,04m kotundan başlayıp -0,64m kotunda sonlanan, batı kısmı -0,08m kotundan başlayıp -0,70m kotunda sonlanan ve yaklaşık 7,64m uzunluğunda olan ikinci bir panelle devam etmektedir. En altta ise doğuda -1,45m, batıda ise -1,49m kotunda başlayan bir uygulama daha mevcuttur.

Resim 5.9. D1 duvarı (solda), SK14 sağır kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Kalınlığı 1,70m olan D2 duvarı 16,90m enindedir. Yaklaşık 7,55m boyundaki duvarın düz kemerlerindeki yıkılmalar sonucu güneyde iki adet düz kemeri ayakta kalmıştır. Duvarın KM1.12 ve KM1.13 kemerlerinin bulunduğu güney parçası +5,35m kotuna kadar

yükselirken D1 duvarına bağlanan kuzey parçası ise +5,55m kotuna kadar yükselmektedir. D1, D2 ve D3 duvarları büyük oranda onarım görürken D4 duvarının bir kısmı onarım görmüştür. Mekânda, D2 duvarının üzerinde bir adet de sağır kemer bulunmaktadır. SK15 notasyonlu sağır kemer yaklaşık olarak 0,84m yarıçapında bir ene sahiptir.

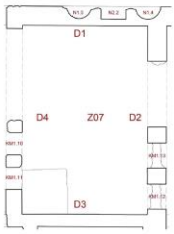
Derinlikleri 1,70m, enleri 2,25m olan KM1.12 ve KM1.13 kemerleri büyük oranda tahribata uğramış durumdadır. Boyu 2,93m olan KM1.12 +1,34m kotuna kadar yükselmektedir. Boyu 2,99m olan KM1.13 ise yaklaşık olarak +1,39m kotuna kadar yükselmektedir. 1,12m kalınlığındaki D3 duvarı +6,61m kotuna kadar yükselirken eni ise 11,23m'dir. Duvarın boyu 8,27m olup üzerinde eni 1,01m yarıçapında olan SK16 notasyonlu bir sağır kemer bulundurmaktadır. Duvarda tuzlanma, renk değişimi ve liken oluşumu gibi bozulmalar gözlemlenmektedir. D3 duvarında bulunan SK16 sağır kemerinin üst hizasından başlayan, doğu kısmı +1,51m kotundan başlayıp +0,81m kotunda sonlanan, batı kısmı +1,35m kotundan başlayıp +0,72m kotunda sonlanan ve yaklaşık 8,73m uzunluğunda opus reticulatum uygulaması vardır. Uygulama hemen 0,47m altındaki doğu kısmı +0,36m kotundan başlayıp -0,27m kotunda sonlanan, batı kısmı +0,25m kotundan başlayıp -0,35m kotunda sonlanan ve yaklaşık 7,12m uzunluğunda olan ikinci bir panelle devam etmektedir. En alt bölümde ise doğu kısmı yaklaşık olarak -0,90m kotundan başlayıp -1,58m kotunda sonlanan, batı kısmı -1,00m kotundan başlayıp -1,65m kotunda sonlanan bir uygulama daha mevcuttur. D4 notasyonlu duvar ise 16,92m enine ve 1,43m kalınlığına sahip olup +5,23m kotuna kadar yükselmektedir. Bu bölümde bulunan KM1.10 ve KM1.11 kemerlerine ait kalıntılar, mekânın Z06 mekânı ile arasındaki geçişi sağlamaktadır.

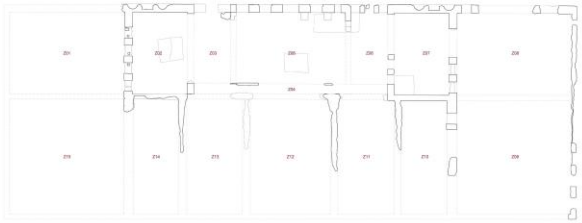
Resim 5.10. D3 duvarı (solda), SK16 sağır kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.7. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z07 mekânı

Z-07 1/3

ANAHTAR PLAN

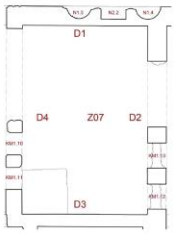

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z07			11,23	16,92									Mekan tamamen toprak zemin altında kalmış durumdadır.			●
D1			11,22	7,31	1,72	+5,57	●	●			●		Duvar sonradan onarım görmüş olup tuzlanma, yüzey kayıpları ve uygun olmayan malzeme kullanımıyla yapılmış onarımlar bulunmaktadır.			●
	SK14		r:1,13	1,06			●				●		Tuğla malzemelerde yüzey kaybı mevcuttur.			●
D2			16,90	7,55	1,70	+5,55	●	●			●		Bitkilenme, kopma, malzeme kaybı ve tuzlanma gibi durumlar vardır.			●
						+5,35							Bitkilenme, kopma, malzeme kaybı ve tuzlanma gibi durumlar vardır.			
	SK15		r:0,84	0,87			●				●		Sağır kemer onarım görmüştür.			●

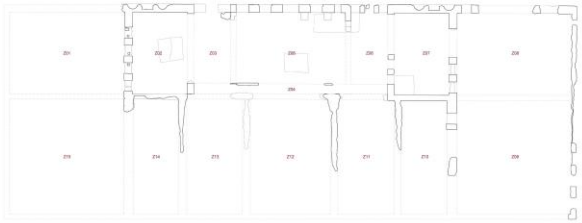
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.7. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z07 mekânı

Z-07 2/3

ANAHTAR PLAN

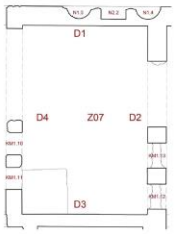

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.12			2,25	2,93	1,70	+1,34	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma ve tuğla malzemelerde tuzlanma durumu bulunmaktadır.			●
KM1.13			2,25	2,99	1,70	+1,39	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma ve tuğla malzemelerde tuzlanma durumu bulunmaktadır.			●
D3			11,23	8,27	1,12	+6,61	●	●			●		Biyolojik oluşumlar, aslına uygun olmayan malzeme ile onarım, tuzlanma, mazleme kaybı gibi sorunlar bulunmaktadır.			●
	SK16		r:1,01	1,04			●				●		Tuğlalarda yer yer renk değişimleri gözlemlenmektedir.			●
D4			16,92	6,95	1,43	+5,23	●	●			●		Duvar neredeyse tamamen yıkılmış olup çok az bir kısmı gümümüze ulaşabilmiştir. Yapı elemanları ve duvar hakkında çıkarım yapmak zor da olsa mümkündür.			●
KM1.10			1,98		1,43		●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış olup kemerin sadece konumu ve çeşidi anlaşılabilmektedir.			●

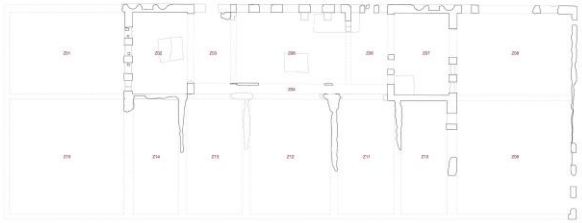
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.7. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z07 mekânı

Z-07 3/3

ANAHTAR PLAN

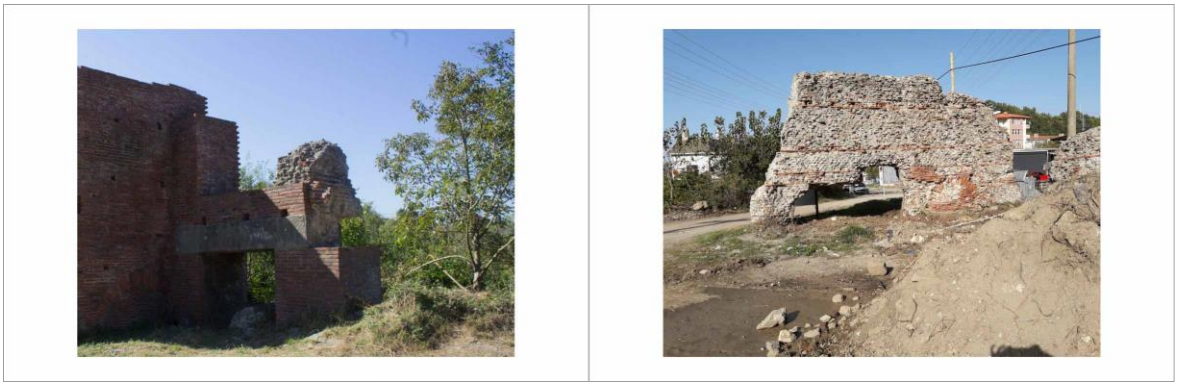

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.11			1,96		1,43		●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış olup kemerin sadece konumu ve çeşidi anlaşılabilmektedir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.8. Z08 mekânı

23,63m x 16,91m boyutlarında olan Z08 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -0,30m kotuna kadar yükselmektedir. Z07 mekânından KM1.12 ve KM1.13 kemerleriyle geçişin sağlandığı mekân yapının kuzeydoğu köşesinde konumlanmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan girişlerden KM1.14 kemeri haricinde günümüze ulaşabilen başka bir açıklık yoktur ancak SK17 notasyonlu sağır kemerin alt kısmında bulunan kesme taş bloklar, yapının özgün durumunda bir düz kemere işaret etmektedir. D1 duvarında yapım tekniğinden ve cephe organizasyonundan yola çıkılarak duvar nişi olarak incelenen N2.3 ve N1.5 notasyonlu nişlerin tahribatından dolayı D1 duvarının doğu bölümünde nişlerin bulunduğu bölgede birer boşluk daha bulunmaktadır. Yine aynı duvarın doğu bölümünde bir adet sağır kemer bulunmaktadır. SK17 notasyonlu bu sağır kemerin eni yaklaşık olarak 0,85m yarıçapındayken büyük oranda tuğla malzeme kaybı gözlenmektedir. D1 duvarı 1,72m kalınlığında, 23,63m eninde olup en yüksek noktası +5,28m kotundadır. Duvarın büyük bir kısmı yıkıldığı ve günümüze ulaşamadığı için yorum yapmak zordur ancak izler, KM1.14 kemerinin üst kotlarında bir pencere açıklığı olduğunu işaret eder niteliktedir. En doğuda bulunan parçası ise +5,01m kotuna kadar yükselen D1 duvarının toprak zeminin üstünde kalan bölümünün boyu yaklaşık olarak 5,15m civarındadır.

Resim 5.11. D1 duvarı kalıntıları (Gün Arşivi, 2023)

Yapının aynı zamanda doğu cephesini oluşturan, Z08 mekânının D2 duvarı tahribatlar neticesinde büyük oranda yıkılmıştır. Z08 mekânını Z09 mekânından ayıran güney duvarı tamamen yıkıldığı için ve D3 duvarı da tamamen onarılarak, bulundurduğu izler yok olduğu için iki mekân arasındaki sınırı tam olarak belirleyebilmek zordur ancak mekân

bütünlüğü ve yapıdaki simetrik plan organizasyonu yaklaşık olarak mekânların özgün durumunu belirlemeye yardımcı olmuştur. D2 duvarı onarıma uğramamıştır ve tuğla malzemelerinin çoğunu kaybetmiştir. Duvarda yer yer opus reticulatum örgüsüne işaret eden kesme taşlar gözlemlenmiştir ancak oldukça az sayıda olan bu taşlar fazlasıyla tahribata uğramış durumdadır. Duvarın ortalama kalınlığı 1,18m ve eni ise yaklaşık olarak 16,52m'dir. Duvarın en yüksek bölümü +4,60m kotuna kadar ulaşırken güncel durumundaki boyu yaklaşık olarak 4,90m'dir. Duvarın hasar görme biçimi cephedeki açıklıklara işaret etmekte olup cepheden bir bütünlük algılanmasa da iç mekândan bakıldığında duvar +1,01m kotundan itibaren toprak zemine bütün olarak gömülmüş durumdadır. Tuğla malzemelerde yüzey kaybı, tuzlanma, malzeme kaybı, renk değişimi gibi bozulmaların bulunduğu D3 duvarının, eni yaklaşık 5,92m uzunluğunda olan bir bölümü tamamen yıkılmıştır. D3 notasyonlu duvarın kalınlığı 1,70m olup eni ise 16,91m'dir. Duvar +5,44m kotuna kadar yükselirken güncel durumda boyu yaklaşık olarak 5,66m'dir.

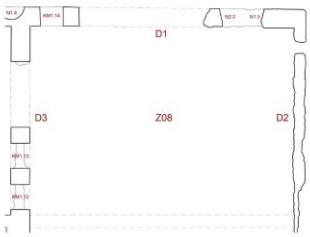

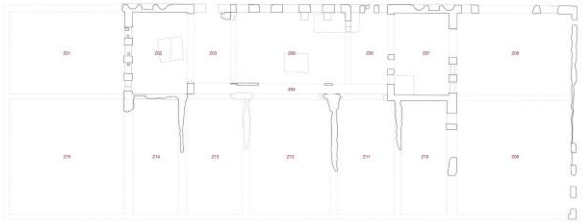
Resim 5.12. KM1.12 kemeri (solda), KM1.13 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.8. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z08 mekânı

Z-08 1/2

ANAHTAR PLAN

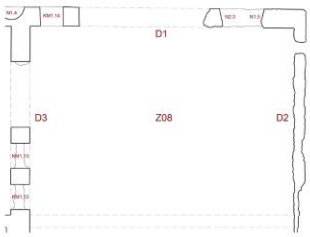

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z08			23,63	16,91									Mekan tamamen toprak zemin altında kalmış durumdadır.			●
D1			23,63	5,15	1,72	+5,28	●	●			●		Duvar büyük oranda yıkılmıştır. Ayakta kalan kısımlarında ise malzeme kayıpları çok fazladır. İki ayrı parçaya ayrılan duvarın batı kısmı onarım görmüştür.			●
						+5,01							Duvarın doğu parçasına herhangi bir onarım yapılmamıştır.			●
	N2.3			1,24		+1,09	●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
	N1.5			1,85		+1,71	●				●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
	SK17		r:0,85	0,84			●				●		Büyük oranda tahribata uğramıştır ve tuğla malzemelerinde kayıplar bulunmaktadır.			●

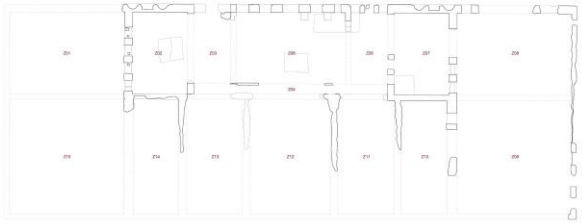
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.8. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z08 mekânı

Z-08 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.14			2,10	1,57	1,72	+1,43	●	●			●		kendine ait sancağı bulunmaktadır. Sancak uzun süre bakım görmediği için acil restorasyona ihtiyacı vardır.			●
D2			16,52	4,90	1,18	+4,60	●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
D3			16,91	5,66	1,70	+5,44	●	●			●		Duvarın tuğla malzemelerinin tamamı onarım görmüştür. Yüzey kayıpları, bitkilenme, strüktürel çatlaklar ve tuzlanma durumu mevcuttur.			●
KM1.12			2,25	1,64	1,70	+1,35	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma ve tuğla malzemelerde tuzlanma durumu bulunmaktadır.			●
KM1.13			2,25	1,80	1,70	+1,39	●	●			●		Andezit kesme taş lentolarda kopma ve tuğla malzemelerde tuzlanma durumu bulunmaktadır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

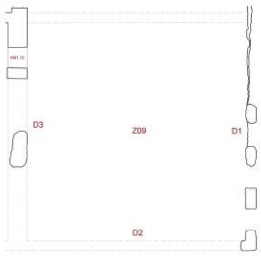
5.1.9. Z09 mekânı

23,63m x 23,42m boyutlarında olan Z09 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -0,40m ile +0,11m kotları arasında konumlanmaktadır. Z15 ile birlikte yapıdaki en büyük boyutlu mekân olması beklenen Z09 mekânı kare forma sahip bir mekân olup yapının güneydoğu köşesinde bulunmaktadır. Ortalama olarak 1,18m kalınlığa sahip ve eni yaklaşık olarak 23,63m olan D1 duvarı yapının aynı zamanda doğu cephesini oluşturmaktadır. +4,60m kotuna kadar yükselen bu duvarın boyu ise 4,60m'dir.

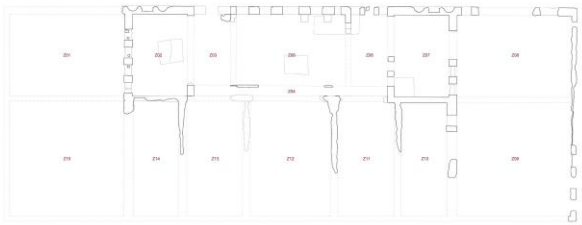
Yapının güney sınırı yalnızca 0,45m enindeki bir bölümü günümüze ulaşmış 1,07m kalınlığındaki D2 duvarıdır. Yapının güney cephesi bütünüyle yok olmuş durumdadır ancak bu 0,45m uzunluğundaki parça bir sınır çizmemize yardımcı olmaktadır. D2 duvarı +3,62m kotuna kadar yükselirken 3,42m boyundadır. Üzerinde eni 1,13m yarıçaplı SK18 ve 0,57m yarıçaplı SK19 sağır kemerlerini bulunduran D3 duvarı 15,49m enine sahip olup 2,12m kalınlığındadır. Yapıdaki en kalın duvarlardan bir tanesi olan D3 duvarı +5,40m kotuna yükselirken parseldeki bahçenin sınırları içinde kalmış küçük bir parçası +1,01m kotuna kadar yükselmektedir. Duvarın boyu yaklaşık olarak 5,82m'dir. Bitkilenme, tuzlanma, strüktürel çatlaklar ve tuğla malzemelerinde yüzey kaybı olan duvar, çoğu iç mekân duvarı gibi onarım görmüştür ve güncel problemleri onarım tuğlalarında oluşmuştur. Duvardaki tuğlaların belirli bir kısma kadar örülüp güneyde bir noktada onarımın sonlandırılmasının nedeni duvarın çok fazla hasar görmesidir ancak izlere bakıldığında iki duvar parçası arasında KM1.15 ile birlikte güneye doğru iki adet açıklık daha olduğu düşünülmektedir. Duvarın +1,01m kotuna kadar yükselen parçasından sonra güneye doğru devam eden bölümü tamamen yıkıldığı için bir yorum yapmak mümkün değildir. Z9 mekânın Z10 mekânı ile arasındaki geçişi sağlayan KM1.15 düz kemeri, insan kaynaklı etkenler neticesinde derme çatma bir biçimde kapatılmıştır. Büyük bir bölümü toprak zemin altında kalan kemer +1,35m kotuna kadar yükselirken 2,08m derinliğindedir. 2,22m enine sahip olan KM1.15 notasyonlu kemer yaklaşık olarak 1,75m boyundadır.

Çizelge 5.9. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z09 mekânı

Z-09 1/2

ANAHTAR PLAN

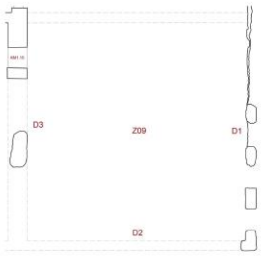

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	MALZEME YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z09			23,63	23,42									Mekan tamamen toprak zemin altında kalmış durumdadır.			●
D1			23,63	4,60	1,18	+4,60	●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
D2			0,45	3,42	1,07	+3,62	●	●			●		Neredeyse tamamen yıkılmış olup ayakta kalan kısmında ise malzeme kaybı vardır.			●
D3			15,49	5,82	2,12	+5,40	●	●			●		Duvarın kuzeyde kalan parçasının tuğla malzemeleri tamamen onarım görmüştür. Duvarda yüzey kayıpları, bitkilenme, strüktürel çatlaklar ve tuzlanma durumu mevcuttur.			●
						+1,01							Güneyde kalan küçük bir parçası ise tamamına yakın yıkılmıştır.			
	SK18		r:1,13	1,20			●				●		Sağır kemer onarım görmüştür.			●

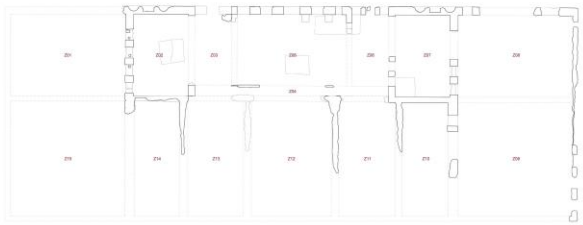
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.9. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z09 mekânı

Z-09 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D3	SK19		r:0,57	0,62			●				●		Yüzey kayıpları ve tuzlanma gibi problemler gözlemlenmektedir.			●
KM1.15			2,22	1,75	2,08	+1,35	●	●			●		Andezit kesme taş lentosunda çatlak, tuğlalarında ise tuzlanma durumu oluşmuştur. Açıklık, sonradan yapılan eklentiler ile kapatılmıştır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.10. Z10 mekânı

9,45m x 23,48m boyutlarında olan Z10 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -0,24m kotuna kadar yükselmektedir. Mekân yoğun seviyede ağaç ve bitki ile kaplanmış durumdadır. 9,45m eninde ve 1,12m kalınlığındaki D1 duvarı +6,63m kotuna kadar yükselmektedir. Boyu yaklaşık olarak 6,90m olup duvardaki tuğla malzemelerde tuzlanma durumu mevcuttur.

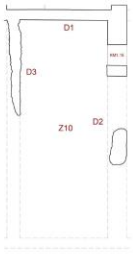
D2 duvarı, üzerinde 0,57m yarıçapındaki SK20 sağır kemerini ve 1,22m yarıçapındaki SK21 sağır kemerini bulunduran ve mekânı Z09 mekânından ayıran duvardır. 15,50m eninde ve 2,12m kalınlığındaki D2 duvarının tuğla yüzeyinde tuzlanma durumu meydana gelmiştir. +5,34m kotuna kadar yükselen duvarın boyu ise 5,76m'dir. Neredeyse hiçbir tuğla malzemesi günümüze ulaşamamış ve çok fazla tahribata uğramış durumda olan D3 duvarı hakkında kesin ölçüler vermek duvar yüzeyindeki girinti çıkıntı ve kırılmalardan dolayı oldukça zordur. Ancak D3 duvarı ortalama olarak 10,26m eninde, 1,32m kalınlığında, en yüksek noktası +3,26m kotuna ulaşan ve yaklaşık olarak 3,35m boyunda bir duvardır. Duvarın etrafında hem Z10 hem de Z11 mekânlarını ortak olarak kapsayan niteliksiz müdahaleler bulunmaktadır. Parseldeki bahçe için depo amacıyla tuğla ve briket kullanılarak yapılmış, derme çatma tek katlı oluşumlar duvarın etrafını sarmış durumdadır. Mekânın güney duvarı ise günümüze ulaşamamıştır.

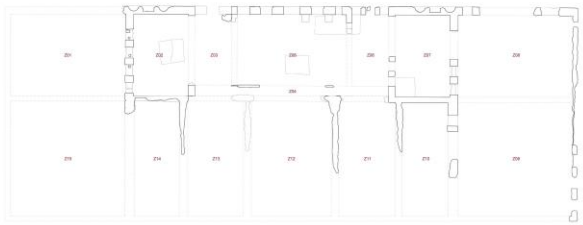
Resim 5.13. D1 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.10. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z10 mekânı

Z-10 1/2

ANAHTAR PLAN

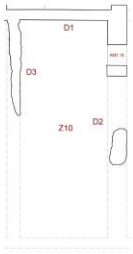

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z10			9,45	23,48									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir.			●
D1			9,45	6,90	1,12	+6,63	●	●			●		Duvar tamamen onarım görmüştür. Yer yer tuzlanma durumu vardır.			●
D2			15,50	5,76	2,12	+5,34	●	●			●		Duvarın kuzeyde kalan parçasının tuğla malzemeleri tamamen onarım görmüştür. Güneyde kalan küçük bir parçası duvarın büyük bir kısmının yıkıldığını ortaya koymaktadır. tuzlanma durumu mevcuttur.			●
	SK20		r:0,57	0,64			●				●		Sağır kemer onarım görmüştür.			●
	SK21		r:1,22	1,27			●				●		Sağır kemerde tuzlanma durumu gözlemlenmektedir.			●
KM1.15			2,22	1,75	2,08	+,1,36	●	●			●		Açıklık, sonradan yapılan eklentiler ile kapatılmıştır.			●

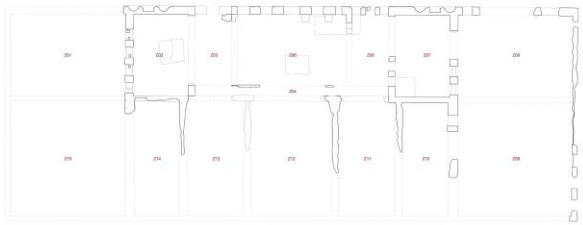
ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.10. (devam) Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z10 mekânı

Z-10 2/2

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D3			10,26	3,53	1,32	+3,26	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.11. Z11 mekânı

11,63m x 23,43m boyutlarında olan Z11 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -0,48m kotuna kadar yükselmektedir. Z11 mekânı yoğun seviyede ağaç ve bitki ile kaplanmış vaziyettedir. D1 duvarı doğuda ve batıda iki parça halindedir ve büyük oranda yıkılmıştır. En yüksek noktası +6,75m kotuna kadar yükselirken batıdaki parçası +4,38m kotuna kadar yükselmektedir. 11,84m enindeki duvarın kalınlığı 1,12m olup boyu ise yaklaşık olarak 7,03m'dir.

Mekânın güney duvarı tamamen yok olmuşken doğudaki D2 duvarı ve batıdaki D3 duvarı büyük oranda tahrip olmuş ve duvarlarda neredeyse hiç tuğla malzeme kalmamıştır. D2 duvarı 10,26m eninde, 1,32m kalınlığında ve 3,53m boyundadır. D3 duvarı 14,84m eninde, 1,34m kalınlığında ve 2,24m boyundadır. D2 duvarı +3,26m, D3 duvarı ise +1,88m kotuna kadar yükselmektedir.

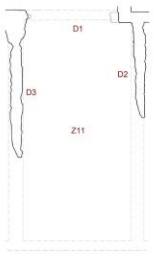

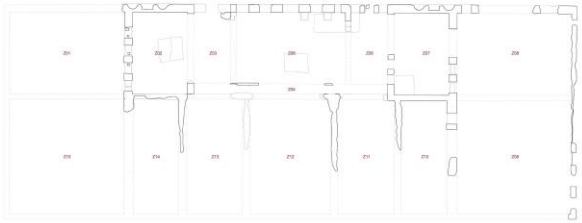
Resim 5.14. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.11. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z11 mekânı

Z-11 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z11			11,63	23,43									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir.			●
D1			11,84	7,03	1,12	+6,75	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve büyük bir bölümü yıkılmıştır. Tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
						+4,38							Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve büyük bir bölümü yıkılmıştır. Tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			
D2			10,26	3,53	1,32	+3,26	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
D3			14,84	2,24	1,34	+1,88	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.12. Z12 mekânı

16,48m x 23,73m boyutlarında olan Z12 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak +0,14m ile -0,44m kotları arasında oturum sağlamaktadır. Mekânın içerisinde yaklaşık olarak 7m² alan kaplayan briket ve metal oluklu saç ile derme çatma biçimde yapılmış depo benzeri bir oluşum mevcuttur. Z12 mekânının güney duvarı günümüze ulaşamamıştır. Günümüzde ayakta olan duvarları ise çok büyük oranda tahribata uğramış ve tuğla malzemelerini neredeyse tamamen kaybetmiştir. D1 duvarı iki parça haline gelmiş olan mekânda D2 ve D3 duvarları da çok kötü durumdadır.

16,59m enine sahip olan D1 duvarının en yüksek noktası +6,01m kotuna yükselirken doğudaki parçasının en yüksek noktası +5,12m kotundadır. Duvarın kalınlığı 1,12m olup boyu ise yaklaşık olarak 5,87m'dir. D2 duvarı 14,84m enine sahip olup 1,34m kalınlığındadır ve +1,88m kotuna kadar yükselen duvar yaklaşık olarak 2,24m boyundadır. Z12 ve Z13 mekânlarını ayıran D3 duvarı ise +3,37m kotuna kadar yükselmekte olup yaklaşık olarak 3,17m boyundadır. 1,50m kalınlığındaki duvar 10,29m enine sahiptir. Genel olarak harabe durumuna gelmiş Z12 mekânı yoğun seviyede ağaç ve bitki ile kaplanmış vaziyettedir.

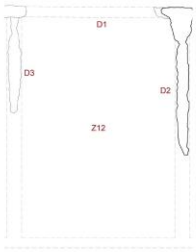

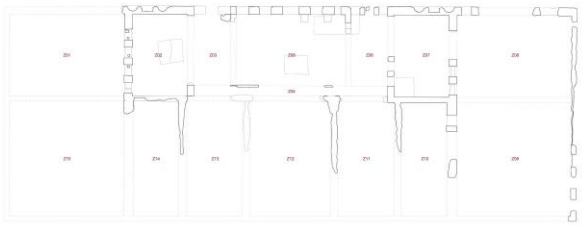
Resim 5.15. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.12. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z12 mekânı

Z-12 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z12			16,48	23,73									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir.			●
D1			16,59	5,87	1,12	+6,01	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve büyük bir bölümü yıkılmıştır. Tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
						+5,12							Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve büyük bir bölümü yıkılmıştır. Tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			
D2			14,84	2,24	1,34	+1,88	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
D3			10,29	3,17	1,50	+3,37	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.13. Z13 mekânı

11,50m x 23,75m boyutlarında olan Z13 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak +0,54m ile -0,22m kotları arasında oturum sağlamaktadır. Mekânda, briket, tuğla ve metal oluklu saç ile derme çatma biçimde yapılmış 10m² alana yayılım sağlayan büyük olasılıkla kümes veya depo amaçlı kullanılan niteliksiz bir basit yapı bulunmaktadır. Z13 mekânı da diğer güney mekânları gibi yoğun bir bitki ve ağaç oluşumuna sahiptir. Genel olarak harabe durumundaki mekânın güney duvarı tamamen yok olmuşken ayaktaki duvarları ise neredeyse tüm tuğla malzemelerini kaybetmiş durumdadır. Mekânın batı kısmında, kuzeyden güneye doğru ilerleyen, eğime oturmuş bir toprak yol oluşumu meydana gelmiştir.

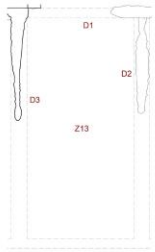
D1 duvarının ayakta kalan parçasının eni yaklaşık olarak 2,97m, kalınlığı ise 1,12m'dir. Duvarın en yüksek noktası +6,16m kotunda olup boyu yaklaşık olarak 5,69m'dir. D2 duvarı ise ağır hasar görmüş durumda olup duvarın bazı bölümlerinde strüktürel çatlaklar bulunmaktadır. Eni 10,29m olan D2 notasyonlu duvarın kalınlığı ise 1,50m'dir. +3,37m kotuna kadar yükselmekte olan duvarın boyu ise yaklaşık olarak 2,96m'dir. Mekânı Z14 mekânı ile ayıran ve Z13 mekânının diğer duvarları gibi çok kötü durumda olan D3 duvarı, 11,02m eninde ve yaklaşık olarak 1,61m kalınlığında olup +4,08m kotuna kadar yükselmektedir. Z13 mekânının diğer duvarlarından, toprak yol ile ayrılmış izlenimi veren D3 duvarının bulunduğu alanı kaplamış olan moloz taş parçaları ve bitkiler duvarın yüzeyini neredeyse +1,53m kotuna kadar kapatmaktadır. Boyu yaklaşık olarak 4,36m olan D3 duvarının, D2 duvarı gibi güneyden itibaren neredeyse yarısından fazlası tamamen yok olmuştur.

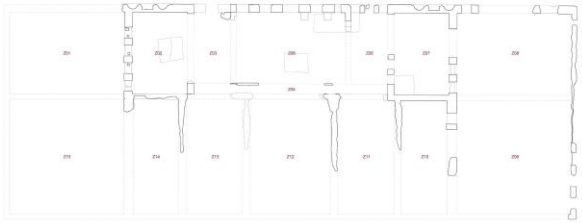
Resim 5.16. D2 duvarı (solda), D3 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.13. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z13 mekânı

Z-13 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z13			11,50	23,75									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir. Mekanın içerisinde yol oluşumu gözlenmektedir.			●
													Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir. Mekanın içerisinde yol oluşumu gözlenmektedir.			
D1			2,97	5,69	1,12	+6,16	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
D2			10,29	2,96	1,50	+3,37	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
D3			11,02	4,36	1,61	+4,08	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.14. Z14 mekânı

9,31m x 23,68m boyutlarında olan Z14 mekânının zemini toprak ile dolmuş olup yaklaşık olarak -0,26m kotuna kadar yükselmektedir. Z14 mekânı yoğun seviyede ağaç ve bitki ile kaplanmış vaziyettedir. Mekânın D1 duvarının yüzeyinde, yaklaşık olarak +2,94m kotundan başlayarak, duvarın en yüksek noktası olan +6,72m kotuna kadar devam eden yoğun bir bitkilenme durumu mevcuttur. Duvarın eni 9,17m, kalınlığı 1,15m ve boyu ise yaklaşık olarak 6,98m'dir. D1 duvarı üzerinde N3.1 ve N1.6 notasyonlu duvar nişleri bulundurmaktadır. N3.1 nişi diğer niş ve niş gruplarından farklılık göstermekte olup gördüğü niteliksiz müdahale neticesinde biçimsel değişiklik yaşamıştır. Nişin eni 1,11m yarıçapında olup hemen doğusunda yarım kubbe biçimli nişlere benzerlik gösteren bir iz bulunmaktadır. N1.6 notasyonlu nişe ait olan bu izin eni yaklaşık olarak 0,80m yarıçapındadır.

Mekânın D2 ve D3 duvarları büyük oranda tuğla yapı malzemelerini kaybetmiş olup özellikle D3 duvarının büyük bir kısmı tamamen yok olmuştur. Eni 11,02m ve kalınlığı 1,61m olan D2 duvarı +4,08m kotuna kadar yükselmekte olup duvarın boyu ise 4,36m'dir. D3 duvarının ise günümüze ulaşan bölümünün eni 2,60m'dir. +5,12m kotuna kadar yükselen 2,07m kalınlığındaki D3 duvarının boyu ise yaklaşık olarak 5,40m'dir.

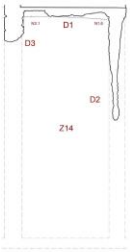

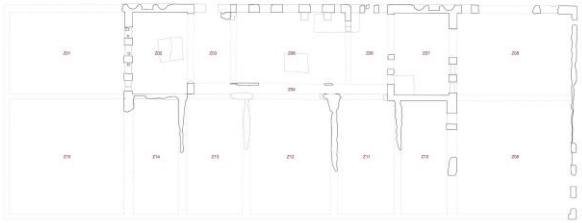
Resim 5.17. D1 duvarı (solda), D2 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.14. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z14 mekânı

Z-14 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z14			9,31	23,68									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir.			●
D1			9,17	6,98	1,15	+6,72	●	●			●		Büyük oranda malzeme kaybı ve bitkilenme durumu mevcuttur.			●
	N3.1		r:1,11	1,32			●				●		Sonradan onarılmış niş özgün biçiminden uzaklaşmıştır.			●
	N1.6		r:0,80	1,50			●				●		Sadece izi görülebilmektedir.			●
D2			11,02	4,36	1,61	+4,08	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●
D3			2,60	5,40	2,07	+5,12	●	●			●		Duvar büyük oranda tahrip olmuş ve büyük bir bölümü yıkılmıştır. Tuğla malzemelerinin tamamına yakınını kaybetmiştir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.1.15. Z15 mekânı

23,73m x 23,76m boyutlarında olan Z15 mekânı yaklaşık olarak -0,34m ile -0,84m kotları arasında konumlanmaktadır. Yapının güneybatı köşesinde konumlanan Z15 mekânının zemini tamamen toprak ile dolmuş olup mekân yoğun seviyede ağaç ve bitki ile kaplanmış durumdadır. Mekân neredeyse tamamen yok olmuş durumdadır. Z14 mekânı ile arasındaki duvar ve güney duvarı tamamen yok olan mekânın batı duvarına ait kalıntılara ise çalışma yapılan dönemde, mekânın batı bölümündeki yoğun bitkilenme ve ağaç oluşumundan dolayı ulaşılamamıştır ancak Z15 mekânının batı sınırı iz olarak belirlenebilmiştir.

Z01 mekânını Z02 mekânından ayıran duvar ile aynı uzantıda devam eden D1 duvarına, bu duvar ile birlikte çimento bağlayıcılı harç ve tuğla malzeme ile onarım yapılmıştır. Eni 2,46m uzunluğunda olan ve 2,07m kalınlığında bir duvar parçası olarak düşünülen D1 duvarı +5,08m kotuna kadar yükselmekte olup yaklaşık olarak 5,59m boyundadır. Kuzey, doğu ve güney duvarları tamamen yok olan Z15 mekânının özgün sınırlarına erişmek için kazı çalışmalarının devam etmesi ve toprak zemin altından gelecek olan verilerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

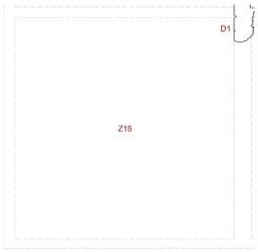

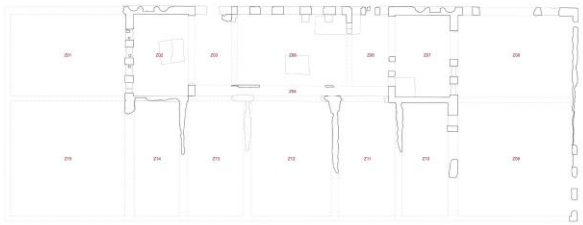
Resim 5.18. Z15 mekânı (solda), D1 duvarı (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.15. Bedesten, iç tanımlama tablosu - Z15 mekânı

Z-15 1/1

ANAHTAR PLAN

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	MALZEME YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
Z15			23,73	23,76									Tamamen toprak zemin altında kalmış olup ağaç ve bitkilerle kaplı vaziyettedir.			●
D1			2,46	5,59	2,07	+5,08	●	●			●		Duvarın büyük bir bölümü tamamen yıkılmıştır. Tuzlanma ve yüzey kaybı durumu ile birlikte sonradan yapılan eklentiler de bulunmaktadır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.2. Cephe Düzeni

Yapının cephe düzeni genel olarak bakıldığında ışığa ve kullanıcıya karşı oldukça geçirgen bir tasarım anlayışına sahiptir. Yapının cephesinde bulunan açıklıkları aynı tuğla ayaklar üzerine bindirilmiş sürekli kemerler oluşturmaktadır. Bu kemerler, yapının dikdörtgen biçimli, simetrik plan organizyonunu cepheye de taşımaktadır. En iyi korunmuş durumdaki kuzey cephesi, iki çeşit duvar nişi ve iki çeşit kemeri üzerinde bulundurmaktadır. Duvar nişlerini, yarım kubbe biçimli ve dikdörtgen biçimli nişler oluştururken kemerler ise dikdörtgen biçimli düz kemerlerden ve yarım daire biçimli kemerlerden oluşmaktadır.

Cephe organizasyonunun en net biçimde okunabildiği kuzey cephesinde bulunan niş grupları cephenin kente bakan bir teşhir cephesi olduğuna işaret ederken yüksek ve sık açıklıkları ise yapıya farklı mekânlardan erişime kolaylık sağlamaktadır. Tamamen yok olan güney cephesi hakkında çıkarım yapmak oldukça zorken aynı biçimde hasar görmüş ve birbirine oldukça benzeyen doğu cephesinin ve batı cephesinin kalıntıları ise sık ve benzer boyutlara sahip pencere benzeri açıklıkların bu cephelerde bulunduğuna işaret eder niteliktedir. Yapının kuzey ve güney cephesi doğu ve batı cephesine oranla yaklaşık olarak 2,5 ila 3 kat arasında büyüklükte bir ene sahipken yapı genelinde cephelerde büyük tahribatlar bulunmaktadır. Toprak zeminin altında kalan tuğla duvarların, kazı ve sondaj çalışmaları sonlanmadan, özgün boylarının ve cephe düzenlerinin tam olarak anlaşılması mümkün değildir. Yapının cepheleri kuzey cephesinden başlanarak sırasıyla güney cephesi, doğu cephesi ve batı cephesi olacak şekilde yapı elemanları, yapı malzemeleri, değişim ve bozulmaları ile birlikte ele alınmıştır.

5.2.1. Kuzey cephesi

Kuzey cephesi, yapının diğer cephelerine kıyasla daha bütün bir biçimde günümüze ulaşmıştır. Ancak yine de geneli büyük oranda tahrip olmuş ve yıkılmış yapıda kuzey cephesinin D1 duvarı, yıkılan kısımları olmakla birlikte, yapının en az onarım görmüş duvarıdır. Özgün yapı malzemeleri ve yapı elemanları hakkında çıkarım yapmak diğer cephelere ve mekânlara göre daha kolaydır. Cephede bitki temizliği yapılmış olsa da yer yer bitkilenme durumuyla karşılaşmak mümkündür. Aynı zamanda tuzlanma durumu da meydana gelen cephe büyük oranda toprak zemine gömülmüş durumdadır. Cephede,

yapının özgün durumunda kaplama malzemesi olarak mermer kullanıldığına işaret eden deliklere sıklıkla rastlanmaktadır.

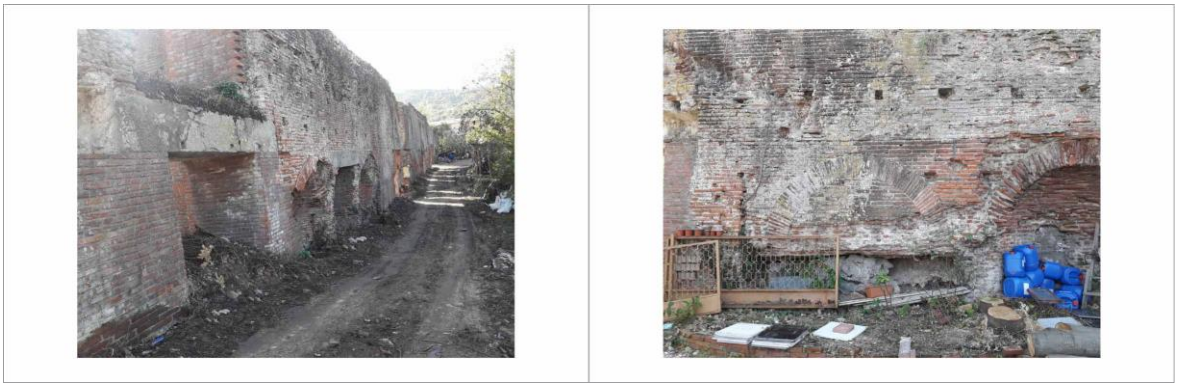
D1 duvarının eni 93,84m uzunluğunda olup yapılan müdahaleler ve gördüğü hasarlar nedeniyle değişiklik gösterse de ortalama olarak derinliği 1,72m'dir. En yüksek noktası +5,54m kotuna çıkan duvar tuğla ve kesme taşlarla inşa edilmiştir. Yapı elemanlarının büyük bir bölümleri toprak zeminin altında kaldığı için özgün boylarını belirlemek yapının tamamı gün yüzüne çıkarılmadığı sürece mümkün değildir ancak D1 duvarının toprak zemin üzerinde kalmış bölümünün boyu yaklaşık olarak 6,78 m'dir. Kente bakan bir teşhir cephesi olduğu düşünülen cephe oldukça geçirgendir. N1.1, N2.1, N1.2 üçlü niş grubu ortadaki N2.1 nişi dikdörtgen biçimli ve andezit kesme taş lentolarla desteklenmiş olup doğusundaki ve batısında N1.1 ve N1.2 yarım kubbe biçimli duvar nişleri bulunmaktadır. Aynı grup cephenin doğusunda N1.3, N2.2, N1.4 nişleriyle tekrar etmektedir. D1 duvarının en doğusunda bulunan N2.3 ve N1.5 nişleri ise cephe düzenine bakıldığında aynı niş grubunun muhtemelen tekrarının bir ürünü ancak büyük oranda tahrip olmuş durumdadırlar. Cephenin ayakta kalmış ve ulaşılabilmiş bölümünde, iki farklı çeşitte olmak üzere toplamda sekiz adet niş gözlemlenmiştir.

Resim 5.19. N1.1 nişi (solda), N2.1 nişi (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Genellikle açıklıkların üzerinde ve yer yer duvarın farklı bölümlerinde karşımıza çıkan sağır kemerler ise cephede toplamda sekiz adettir. Cephe büyük oranda kemerlerden oluşmaktadır. Kemerler iki çeşit olup toplamda ayakta kalmış on adet kemer bulunmaktadır. KM1.5, KM1.6, KM1.7, KM1.8, KM1.9 ve KM1.14 açıklıkları üzerinde tahfif kemeri görevinde bulunan sağır kemerleri olan ve andezit kesme taş lentolar ile desteklenen düz kemerlerdir. D1 duvarının, düz kemerlerden KM1.5 ile KM1.6 arasındaki

bölümü, KM1.8 ile KM1.9 arasındaki bölümü ve KM1.14'ten itibaren en doğudaki N2.3 ve N1.5'in bulunduğu duvar parçasına kadarki bölümü tamamen yıkılmıştır. Cephedeki KM2.1, KM2.2, KM2.3 ve KM2.4 kemerleri yarım daire biçimli tuğla kemerler olup kuzey cephesi KM2.2 kemeri ekseninde simetri göstermektedir. SK22 notasyonlu sağır kemerin yarıçapı 1,16m'dir ve malzeme kayıpları ile birlikte sağır kemerde küflenme, renk değişimi ve liken oluşumu gibi biyolojik oluşumların etkisindeki bozulmalar gözükmektedir. Bu bozulmalar bütün cephe genelinde sürekli ve yaygın bir biçimde vardır. SK23 notasyonlu sağır kemer KM1.5 düz kemerinin hemen üzerinde tahfif kemeri olarak bulunmaktadır ve yarıçapı 1m'dir. KM1.6 düz kemerinin üzerinde bulunan SK24 ise 1,01m yarıçapına sahiptir. KM1.7 düz kemerinin tahfif kemeri olan SK25 sağır kemeri ise 1,23m yarıçapına sahiptir. SK26 ve SK27 notasyonlu sağır kemerleri ise 0,95m yarıçapında olup sırasıyla KM1.8 ve KM1.9 düz kemerlerinin üzerinde yer almaktadır. Cephede görünürde herhangi bir açıklığın üzerinde bulunmayan SK28 ise notasyonlu sağır kemerinin ise eni yaklaşık olarak 1,14 yarıçapındadır. D1 duvarının en doğusunda bulunan SK29'un ise büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmıştır ancak bu sağır kemer, zeminin üstünden çok az bir kısmı okunabilen bir lentonun üzerindedir ve muhtemelen bir düz kemer açıklığına aittir, yarıçapı yaklaşık olarak 0,91m'dir.

Resim 5.20. D1 duvarı (solda), SK22 sağır kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Yapının ve cephenin mevcut durumundan dolayı temiz ve özgün ölçülere ulaşmak zor olsa da güncel olarak N1.1 nişinin en yüksek noktası +0,62m kotunda olup nişin derinliği 1,12m yarıçapında ve eni ise 2,24m'dir. Nişin tuğla malzemelerinde kırılma durumu meydana gelmiştir. Aynı kırılma durumunun meydana geldiği ve niteliksiz müdahalelere maruz kalan N1.2 notasyonlu duvar nişinin derinliği 1,10m yarıçapında olup nişin eni 2,20m ve en yüksek noktası +0,61m kotundadır. N1.1 ve N1.2 nişlerinin ortasında bulunan

dikdörtgen biçimli duvar nişinin ise derinliği 0,83m'dir. En yüksek noktası +0,62m kotunda olan nişin genişliği ise yaklaşık olarak 2,24m'dir. Doğuya doğru gidildikçe aynı niş grubunun tekrarı olan N1.3, N2.2 ve N1.4 duvar nişlerinden N1.3 ve N1.4 nişlerinin tuğla malzemelerinde kırılma durumu meydana gelmiştir ve N1.4 nişinin niteliksiz müdahaleler ile koparak nişten ayrılmış kısmı tamamlanmıştır. Yarım kubbe biçimli nişin ekseninden farklı biçimde ve derinliği daha az olan, oldukça niteliksiz bir tuğla uygulaması yapılmıştır. N1.3 notasyonlu nişin derinliği 1,10m yarıçapında olup eni 2,20m'dir ve tuğlaları büyük oranda kırılmış olmasına rağmen en yüksek noktası yaklaşık olarak +0,89m kotundadır. N1.4 notasyonlu nişin derinliği 1,13m yarıçapında olup eni 2,26m'dir ve en yüksek noktası +0,88m kotundadır. N2.2 notasyonlu dikdörtgen biçimli duvar nişinin en yüksek noktası +0,87m kotunda olup derinliği yaklaşık olarak 0,89m'dir ve nişin eni ise 2,24m uzunluğundadır. N2.3 ve N1.5 nişleri ise büyük oranda tahribata uğramış durumdadır. N2.3 dikdörtgen biçimli duvar nişinin en yüksek noktası +1,07m kotuna karşılık gelirken N1.5 yarım kubbe biçimli duvar nişi özellikleri gösteren ancak tamama yakını kopmuş durumda olan nişin ise en yüksek noktası +1,93m kotundadır. N2.3 nişinin lentosunu oluşturan kesme taş blokların yerleşiminden ve duvarın Z08 mekânında bulunan iç kısmında tuğla örgünün devam etmesinden yola çıkarak cephede bulunan diğer üçlü niş gruplarının dikdörtgen biçimli nişlerine benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Cephede bulunan günümüze ulaşabilmiş on adet kemerden dört adedi yarım daire biçimli ve derinliği 1,72m olan kemerlerdir. KM2.1, KM2.2 ve KM2.3 kemerlerinde tuğla malzemelerde büyük kayıplar vardır. KM2.4 kemeri ise onarım görmüştür ancak bu yarım daire biçimli kemerin, özgün biçiminden uzaklaştırılarak cephenin simetrik tasarım anlayışına uygunluk göstermeyecek biçimde onarıldığı düşünülmektedir. KM2.1 kemerinin eni 2,56m ve en yüksek noktası +1,02m kotundadır. Diğer kemerlere göre daha geniş ve yüksek bir kemer olan KM2.2 kemeri ise 3,38m enine sahip olup kemerin en yüksek noktası +1,38m kotuna karşılık gelmektedir. KM2.2 kemerinin doğusunda bulunan KM2.3 ve KM2.4 kemerlerinden KM2.3 notasyonlu kemer 2,70m uzunluğunda bir ene sahiptir ve +0,99m kotu en yüksek noktasıdır. Yarım daire biçimli tuğla kemerlerden sonuncusu ise diğer kemerlere göre en dar olan ve en az yüksekliğe sahip olan KM2.4 kemeridir. Bu kemerin eni 1,87m iken en yüksek noktası +0,33m kotundadır. Kuzey cephesi D1 duvarında bulunan altı adet, derinliği 1,72m olan düz kemerlerden en batıda bulunan KM1.5 ve hemen yanında bulunan KM1.6 notasyonlu kemerler +1,11m kotuna kadar yükselmektedir. İki kemerin de lentolarındaki kesme blok taşlarda eksiklikler mevcuttur ve

iki kemerin ortasında bulunan ve iki kemerin de birer tuğla ayağını ortak kullandığı açıklık tamamen yıkılmış durumdadır. İzler ve kazı alanındaki kopmuş lento parçası KM1.5 ve KM1.6 düz kemerleri arasında bir düz kemer daha olduğunu doğrulamaktadır. Günümüzde birer ayağı tamamen yok olan bu kemerler ahşap ekler yardımıyla desteklenmiştir. KM1.7 notasyonlu kemer ise 2,82m enine sahip olup kemer, +1,10m kotuna kadar yükselmektedir. Kemerin doğu tarafındaki ayağında müdahaleler bulunmaktadır ve bu müdahaleler gelişigüzel yapılmış olup kemerin özgün durumunu yitirmesine neden olmuştur. KM1.8 ve KM1.9 kemerlerinin arasında duvar tamamen ikiye ayrılmıştır. Kemerlerin her iki ayağı da yıkılmamış olsa da aralarındaki düz kemer günümüze ulaşamamıştır. KM1.8 notasyonlu kemerin eni 1,91m olup en yüksek noktası +1,20m kotunda bulunmaktadır, KM1.9 kemerinin eni 1,85m olup en yüksek noktası +1,23m kotundadır. Cephedeki ayakta kalmış son kemer ise KM1.14 kemeridir. Kemerin diğer kemerlere göre daha fazla toprak zemine gömülmüş durumdadır. KM1.14 kemerinin eni 2,10m'dir, kemer +1,43m kotuna kadar yükselmektedir. Kemerin iki ayağındaki tuğlalar da değiştirilerek onarım görmüştür güncel durumunda tuzlanma ve renk değişimi gibi bozulmalarla karşı karşıyadır. D1 duvarının N1.3, N2.2 ve N1.4 niş grubunun bulunduğu parçasının +4,45m ve +5,37m kotları arasına duvar boyunca moloz taş uygulanmıştır.

Resim 5.21. KM1.7 kemeri (solda), KM2.3 kemeri (sağda) (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.16. Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi

KUZEY CEPHESİ 1/5

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D1			93,84	6,78	1,72	+5,54	●	●			●		Bitkilenme, strüktürel çatlaklar, tuğlalarda kırılmalar bulunmaktadır. Biyolojik oluşumlar ve eklentiler bulunan cephede duvarın bazı kısımları ise koparak tamamen yok olmuştur.			●
	SK22		r:1,16	1,13			●				●		Malzeme kayıpları ve biyolojik oluşumlar bulunmaktadır.			●
	SK23		r:1,00	1,10			●				●		Malzeme kayıpları ve biyolojik oluşumlar bulunmaktadır.			●
	SK24		r:1,01	1,15			●				●		Malzeme kayıpları ve biyolojik oluşumlar bulunmaktadır.			●
	SK25		r:1,23	1,27			●				●		Biyolojik oluşumlar bulunmaktadır ve bunlara bağlı renk değişimleri gözlenmektedir.			●
	SK26		r:0,95	0,93			●				●		Biyolojik oluşumlar bulunmaktadır ve bunlara bağlı renk değişimleri gözlenmektedir.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.16. (devam) Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi

KUZEY CEPHESİ 2/5

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	ÖLÇÜLER B	ÖLÇÜLER D	ÖLÇÜLER H	MALZEME TAŞIYICI T	MALZEME TAŞIYICI KT	MALZEME TAŞIYICI A	MALZEME TAŞIYICI BE	MALZEME YÜZEY KA	MALZEME YÜZEY M	DURUM NOTLAR	DURUM I	DURUM O	DURUM K
D1	SK27		r:0,95	0,97			●				●		Malzeme kayıpları ve biyolojik oluşumlar bulunmaktadır.			●
	SK28		r:1,14	1,13			●				●		Biyolojik oluşumlar bulunmaktadır ve alt kısmı sonradan onarılmıştır.			●
	SK29		r:0,91	0,92			●				●		Sağır kemerin bir kısmı toprak altında kalmıştır ve malzeme kayıpları bulunmaktadır.			●
	N1.1		2,24	2,21	r:1,12	+0,62	●				●		Tuğlalarında kırılma, renk değişimi ve malzeme kayıpları mevcuttur.			●
	N2.1		2,24	2,25	0,83	+0,62	●	●			●		Tuğlalarında kararma ve renk değişimleri gözlemlenmektedir.			●
	N1.2		2,20	2,21	r:1,10	+0,61	●				●		Malzeme kaybı, tuğlalarda kırılma ve uygun olmayan müdahaleler bulunmaktadır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.16. (devam) Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi

KUZEY CEPHESİ 3/5

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D1	N1.3		2,20	2,25	r:1,10	+0,89	●				●		Tuğlalarında kırılma, renk değişimi ve malzeme kayıpları mevcuttur.			●
	N2.2		2,24	2,20	0,89	+0,87	●	●			●		Yer yer kararmalara ve malzeme kayıplarına rastlanmaktadır.			●
	N1.4		2,26	2,00	r:1,13	+0,88	●				●		Tuğlalarda kırılma ve niteliksiz müdahaleler bulunmaktadır.			●
	N2.3			1,22		+1,07	●	●			●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
	N1.5			2,10		+1,93	●				●		Büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır.			●
KM1.5				2,65	1,72	+1,11	●	●			●		Düz kemerin bir ayağı yok olmuş ve ahşap direkler yardımı ile destek sağlanmıştır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.16. (devam) Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi

KUZEY CEPHESİ 4/5

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.6				2,81	1,72	+1,11	●	●			●		Düz kemerin bir ayağı yok olmuş ve ahşap direkler yardımı ile destek sağlanmıştır.			●
KM1.7			2,82	2,82	1,72	+1,10	●	●			●		Malzeme kayıpları vardır ve niteliksiz müdahaleler sonucu özgün biçiminden uzaklaşmıştır.			●
KM2.1			2,56	2,77	1,72	+1,02	●				●		Malzeme kayıpları mevcuttur.			●
KM2.2			3,38	3,22	1,72	+1,38	●				●		Malzeme kayıpları mevcuttur.			●
KM2.3			2,70	2,61	1,72	+0,99	●				●		Malzeme kayıpları mevcuttur.			●
KM2.4			1,87	2,15	1,72	+0,33	●	●			●		Sonradan onarılmış olan kemer özgün biçiminden uzaklaşmıştır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.16. (devam) Bedesten, dış tanımlama tablosu - kuzey cephesi

KUZEY CEPHESİ 5/5

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
KM1.8			1,91	2,85	1,72	+1,20	●	●			●		Tuğla malzemelerde büyük oranda kayıplar gözlemlenmektedir.			●
KM1.9			1,85	2,81	1,72	+1,23	●	●			●		Tuğla malzemelerde büyük oranda kayıplar gözlemlenmektedir.			●
KM1.14			2,10	1,91	1,72	+1,43	●	●			●		Onarım görmüş olup, tuzlanma ve kararma durumu mevcuttur. Yapının çoğu elemanı gibi büyük oranda toprak altında kalmıştır.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.2.2. Güney cephesi

Yapının güney cephesi tamamen yok olmuş durumdadır. Cephe organizasyonu hakkında yorum yapabilmek imkânsız olup binanın güney sınırı hakkında bilgi edinebilecek tek yapı elemanı güneydoğu köşesindeki D1 duvar parçasıdır. Bu kalıntı ile bir cephe sınırı belirlenmiştir ancak birlikte 118,08m x 43,80m gibi oldukça geniş bir alana oturum sağlayan yapının güney bölümündeki plan organizasyonu kazılar neticesinde belli olduktan sonra kesin bir yorum yapılabilir. Ancak böylelikle cephenin uzun ve düzgün bir hat şeklinde devam edip etmediği, plandaki hareketler ve plan kurgusu tam anlamıyla anlaşılarak cephe ve cephe düzeni hakkında fikirler oluşabilir. Günümüzde bu sınırı Z09 mekânının kuzeydoğu köşesinde bulunan kalıntıdan yola çıkarak tahmin edebiliyoruz. Bu kalıntı güney cephesinin 1,70m ene, 1,07m kalınlığa sahip olan en yüksek noktası +3,62m kotuna ulaşan ve boyu yaklaşık olarak 3,42m olan D1 duvarını oluşturmaktadır. Günümüze ulaşan kalıntı halindeki bu duvar parçasının ise tuğla malzemelerinde büyük eksiklikler bulunmaktadır.

Resim 5.22. D1 duvarı kalıntısı (Gün Arşivi, 2024)

Çizelge 5.17. Bedesten, dış tanımlama tablosu - güney cephesi

GÜNEY CEPHESİ 1/1

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D1			1,70	3,42	1,07	+3,62	●	●			●		Yapının güney duvarı tamamen yıkılmıştır, duvarın sınırını doğu duvarıyla birleştiği noktadan anlayabilmek mümkündür. Kalan duvar parçasında ise tuğla malzemelerde büyük oranda kayıp mevcuttur.			●

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.2.3. Doğu cephesi

Genç Plinius Caddesi boyunca uzanan doğu cephesinin hemen karşısında sanayi sitesi bulunmaktadır. Geçmiş dönemlerde tamamen bitki ile kaplı olan doğu cephesi yapılan temizleme çalışmaları neticesinde gün yüzüne çıkarılmıştır. D1 duvarının eni 43,80m uzunluğunda olup duvarın en kalın bölümü ise yaklaşık olarak 1,18m kalınlığındadır. En yüksek noktası +4,60m kotuna ulaşan duvarın boyu ise 4,06m'dir. Duvarın yıkılan bölümlerinden ve izlerden yola çıkılarak, malzeme kaybı ve kopmalardan dolayı farklı yükseklik ve kalınlıklara sahip duvar parçaları biçiminde günümüze ulaşan doğu cephesinin, özgün biçiminde bu bölümlerinde cephe açıklıklarına sahip olduğu söylenebilir. Duvar bir bütün halinde toprak zeminin altında kalmış durumdadır. Duvar parçalarının eni, en büyüğü 2,95m en küçüğü 2,06m olacak şekilde değişkenlik gösterirken en yüksek noktaları ise +2,28m ile +4,60m kotları arasında değişkenlik göstermektedir. Duvar kalınlıkları en çok hasarın yaşandığı parçalarda 0,92m'ye kadar azalırken genel olarak 1,10m ile 1,18m arasındadır. Büyük oranda tahribata uğramış doğu cephesinin ayakta kalan ve günümüze ulaşan duvar parçalarında ise tuğla malzemelerde kayıp ve bozulmalar fazlaca gözlemlenmektedir.

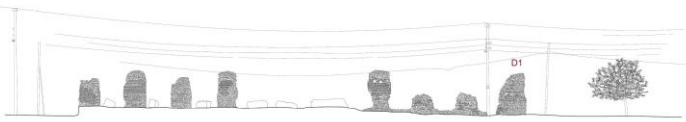

Resim 5.23. D1 duvarı kalıntıları (Gün Arşivi, 2023)

Çizelge 5.18. Bedesten, dış tanımlama tablosu - doğu cephesi

DOĞU CEPHESİ 1/2

ANAHTAR ÇİZİM

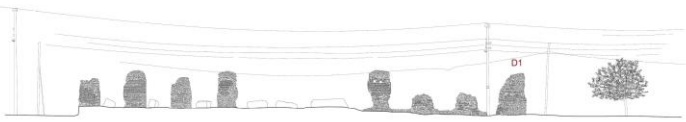

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D1			43,80	4,06	1,18	+4,60	●	●			●		Genç Plinius Caddesi'nden yapıya ulaşanları karşılayan doğu cephesi günümüzde büyük oranda tahribata uğramış ve yıkılmıştır. Parçaların birbirine bağlantısı iç mekanlardan daha iyi okunmaktadır.			●
			2,95	4,06	1,17	+4,32							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,15	2,14	1,00	+2,40							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,13	2,03	0,92	+2,28							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,22	4,04	1,10	+4,60							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,06	3,54	1,13	+4,50							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

Çizelge 5.18. (devam) Bedesten, dış tanımlama tablosu - doğu cephesi

DOĞU CEPHESİ 2/2

ANAHTAR ÇİZİM

ELEM. TAŞIYICI	ELEM. MİMARİ	FORM	ÖLÇÜLER E	B	D	H	MALZEME TAŞIYICI T	KT	A	BE	MALZEME YÜZEY KA	M	DURUM NOTLAR	I	O	K
D1			2,12	3,02	1,14	+3,90							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,24	3,63	1,17	+4,60							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			
			2,18	2,71	1,18	+3,80							Büyük bir kısmı toprak zemin altında kalmış olup, koparak ayrılan duvar parçalarında tuğla malzeme kayıpları çok fazladır. Tahribat oranı çok yüksektir.			

ZX: Zemin No, **DX**: Duvar No, **BBX**: Beton Blok No, **KMX**: Kemer No, **NX**: Niş No, **SKX**: Sağır Kemer No, **E**: En (m), **B:** Boy (m), **D**: Derinlik (m), **H**: Yükseklik - ± 0.00 kotundan (m), **T**: Tuğla, **KT**: Kesme Taş (Andezit), **A**: Ahşap, **BE**: Beton, **KA**: Kaplamasız, **M**: Mermer, **I**:İyi, **O**: Orta, **K**: Kötü

5.2.4. Batı cephesi

Yapının batı cephesi tamamen tahrip olmuş durumdadır. Süreç içeresinde yaşadığı değişim ve bozulmalardan sonra doğu cephesiyle neredeyse aynı görünüme sahip olan batı cephesinin büyük bir bölümü toprak zemin altında kalmıştır. Doğu cephesinde olduğu gibi harabe halini almış olan batı duvarı, malzeme kaybı ve kopmalardan dolayı farklı yükseklik ve kalınlıklara sahip duvar parçaları biçiminde günümüze ulaşabilmiştir. Batı cephesinin, yıkılmış olan kısımlarından ve izlerden yola çıkılarak, özgün durumunda tamamen kaybolmuş olan bu bölümlerinin cephe açıklıklarına işaret ettiği söylenebilir. Duvar bir bütün halinde toprak zeminin altında kalmış durumdadır. Çalışmaların yapıldığı dönemde batı cephesinin, yoğun bitkilenme ve ağaç oluşumundan dolayı sınırları belirlenmiş ancak tam anlamıyla ulaşılamamıştır daha sonra yapılan temizleme çalışmalarının neticesinde fotoğraflama yöntemi ile belgelenebilmiştir.

Resim 5.24. Bedesten, batı cephesi genel görünüm (Gün Arşivi, 2024)

Resim 5.25. Bedesten, batı duvarı kalıntıları (Gün Arşivi, 2024)

Resim 5.26. Bedesten, batı duvarı kalıntıları (Gün Arşivi, 2024)

5.3. Taşıyıcı Sistem

5.3.1. Temel

Bedesten yapısının bulunduğu alanda kazı ve sondaj çalışmaları devam etse de günümüzdeki haliyle yapım tekniğini tam anlamıyla anlamak ve buna ek olarak henüz yapının temelinin boyutu ve derinliği hakkında kesin bir yorum yapabilmek mümkün değildir.

5.3.2. Duvarlar

Yapının duvarları büyük oranda tuğla malzeme ile inşa edilmiştir. Opus testaceum olarak adlandırılan bu duvar yapım tekniğinde arka kısmı üçgen formunda biçimlendirilmiş

tuğlalar kullanılmaktadır. Bu tuğla örgülerin arasında uzun ince bir panel veya bir kuşak gibi yer yer ağsı bir görüntü oluşturulmuş, küp biçimde andezit kesme taşlarla örülmüş bölümler bulunmaktadır. Opus reticulatum isimli bu teknik yapının genelde iç duvarlarında sıkça ve sistematik bir biçimde uygulanmıştır. Yapının yıkılmış veya malzeme kaybına uğramış bölümlerinde ise opus caementicium isimli roma betonunun uygulamaları gözlemlenebilmektedir. Tuğla ve andezit küptaşlarla birlikte andezit kesme taş bloklar yapının inşasında kullanılan en önemli malzemelerden biridir. Duvarların tamamı kaplamasız durumdadır ancak daha az müdahaleye uğramış olan kuzey cephesi duvarlarındaki delikler özgün dönemde mermer kaplama plakalarının varlığını işaret etmektedir. Duvarlarda, yapının inşasında kullanılmış olan, duvarla bağlantılı olacak şekilde yerleştirilmiş ahşap iskele sisteminin oluşturduğu delikler mevcuttur ve bunlara ek olarak kat döşemelerine ait olduğu düşünülen ahşap kirişlerin oluşturduğu delikler de bulunmaktadır.

Duvar kalınlıkları farklılıklar göstermektedir, kimi zaman bu durumun nedenleri, duvarların uğradığı tahribat ve yapılan onarımlar olabilmektedir. Örneğin doğu cephesinde duvar derinliklerinde tahribata göre değişimler gözükmektedir, en kalın bölümü 1,18m iken en çok tahribata uğramış bölümü 0,92m'ye kadar incelmiştir. Yapının kuzey duvarının kalınlığı ortalama 1,72m olarak ölçülürken, güney duvarına ait ve çok büyük tahribata uğramış D1 notasyonlu, yaklaşık 1,70m enine sahip duvar parçasının kalınlığı ise 1,07m'dir. Güney mekânlarından Z14 ve Z15 mekânları arasındaki duvar ise yaklaşık olarak 2,07m kalınlığındadır. Z09 ile Z10 mekânlarını ayıran duvarın kalınlığı ise kimi noktalarda 2,12m kalınlığına ulaşırken diğer iç duvarların kalınlığı ise 1,74m ile 1,15m arasında değişiklikler göstermektedir (bkz. Bölüm 5.1).

5.3.3. Döşemeler

Z02 mekânında yapılan kazı çalışmalarında ortaya çıkan mermer yapı malzemelerinden yola çıkıldığında bu durum, yapının döşeme kaplamasında mermer malzeme kullanımının kuvvetle muhtemel olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda Z07 mekânında bulunan D1 duvarının üzerindeki delikler ise ahşap kirişler kullanılarak kat aralarının inşa edilmiş olması durumunu göstermektedir (bkz. Çizelge 5.7). Henüz büyük bir bölümü toprak zeminin altında olan antik yapının döşemeleri ve kat organizasyonu hakkında daha kesin bir sonuca varılabilmesi için kazıların kapsamlı bir biçimde devam etmesi gerekmektedir.

5.3.4. Kemerler

Kemerlere yapının cephe ve iç mekânlarında sıklıkla rastlanmakta, nefli bir plana sahip olan yapının iç mekânlarında dikdörtgen biçimli düz kemerler bulunurken yapının kuzey cephesinde bu dikdörtgen biçimli düz kemerler ile birlikte yarım daire biçimli kemerler de bulunmaktadır. Yarım daire biçimli olan KM2.1, KM2.2, KM2.3 ve KM2.4 kemerlerinde yapı malzemesi olarak tuğla kullanılmıştır. Yarım daire biçimli kemerlerin derinlikleri 1,72m olup enleri 3,38m ile 1,87m arasında değişmektedir. KM2.1, KM2.2, KM2.3 ve KM2.4 kemerlerinin toprak zemin üzerinde kalmış bölümlerinin boyları sırasıyla 2,77m, 3,22m, 2,61m ve 2,15m'dir. Ancak iç mekânlarda yapılan kazılarla kemerlerin ayaklarının yüzeyleri gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Örneğin KM2.4 kemerinin Z05 mekânından bakıldığında yaklaşık 2,63m'lik kısmı okunabilmektedir. Bu yarım daire biçimli kemerler gibi düz kemerlerin de büyük bir kısmı toprak zemine gömülmüştür. Üzerinde tahfif kemeri ve andezit kesme taştan elde edilmiş büyük blok lentolar bulunduran düz kemerlerden KM1.5, KM1.6, KM1.7, KM1.8, KM1.9 ve KM1.14'ün enleri 2,82m ve 1,85m arasında olup derinlikleri 1,72m'dir. Boyları ise sırasıyla 2,65m, 2,81m, 2,82m, 2,85m, 2,81m, 1,91m'dir. Özgün boylarını öğrenebilmek için kazıların ilerlemesi gerekmektedir. KM1.10 ve KM 1.11 kemerleri ise neredeyse tamamen yıkılmıştır sadece kemer ayakları bulunmaktadır. Duvar boyunca büyük ihtimalle bu iki kemerin devamı olan bir kemer grubu bulunmaktaydı ancak günümüze ulaşamamışlardır. KM1.12 ve KM1.13 kemerleri de büyük hasarlar görmüştür, Z07 ve Z08 mekânlarını ayıran duvardaki izler bu bölümde de sıralı bir kemer grubu olduğunu kanıtlamaktadır. KM1.15 notasyonlu kemerin açıklığı Z10 mekânındaki yüzeyinden metal oluklu saç ve ahşap parçalar yardımıyla kabaca kapatılmış ve parseldeki bahçeye geçiş engellenmeye çalışılmıştır. Z01 ve Z02 mekânları arasında bulunan KM1.1, KM1.2, KM1.3 KM1.4 kemerleri ve lentolarında hasarlar bulunmaktadır. Dikdörtgen biçimli olan bu düz kemerlere beton bloklar yardımıyla destek oluşturulmuştur. Yapıdaki kemerler toplamda iki çeşit olup yapı malzemesi olarak kesme taş ve tuğla kullanılmıştır.

Çizelge 5.19. Kemer tanımlama tablosu

	KEMER NO	KONUM	FORM	YAPI MALZEMESİ
1	KM1.1	Z01-Z02	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
2	KM1.2	Z01-Z02	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
3	KM1.3	Z01-Z02	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
4	KM1.4	Z01-Z02	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
5	KM1.5	Z03	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
6	KM1.6	Z03	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
7	KM1.7	Z05	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
8	KM1.8	Z06	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
9	KM1.9	Z06	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
10	KM1.10	Z06-Z07	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
11	KM1.11	Z06-Z07	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
12	KM1.12	Z07-Z08	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
13	KM1.13	Z07-Z08	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
14	KM1.14	Z08	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
15	KM1.15	Z09-Z10	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
16	KM2.1	Z05	Yarım Daire	Tuğla
17	KM2.2	Z05	Yarım Daire	Tuğla
18	KM2.3	Z05	Yarım Daire	Tuğla
19	KM2.4	Z05	Yarım Daire	Tuğla

5.4. Mimari Yapı Elemanları

5.4.1. Nişler

Yapının kuzey cephesinde daha belirgin ve bütün durumda duvar nişleri bulunurken Z14 mekânında ise bir adet iz olarak ve bir adet onarılmış bir biçimde olan duvar nişleri bulunmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan duvar nişleri, muhtemelen bu geçirgen cephenin zemin bağlantısı bulunmayan ve heykellerin sergilenmesi amacıyla yapılan duvarlarda oluşturulmuş boşluklardır, kente bakan bu cephede yapıyı estetik ve güçlü göstermek amacıyla inşa edilmiştir. Cephede gruplar halinde bulunan nişler, ortada bir adet dikdörtgen biçimli niş ve iki yanında yarım kubbe biçimli nişler olarak kurgulanmıştır. Dikdörtgen biçimli olan andezit kesme taş olan büyük blok lentolarla desteklenmiştir. Kubbe biçimine sahip olan nişler ise tuğla malzemeden inşa edilmiştir. Kuzey cephesinin en doğusundaki grup büyük oranda tahribata uğramıştır. Günümüzdeki toprak zeminden ölçüm yapıldığında, N1.1, N2.1, N1.2, N1.3, N2.2 ve N1.4 nişlerinin boyu 2m ile 2,15m arasında değişmektedir ancak zeminin eğimi ve nişlerin büyük bir kısmının bu zemin altında kalması nedeniyle, kazılar yapıldıktan sonra nişlerin özgün boylarına ulaşmak daha kolay olacaktır. Z14 mekânının D1 notasyonlu duvarında bulunan bu boşluklar ise daha bütün durumdaki cephe nişlerine göre yorumlanmıştır. N1.6 nişi, duvardaki izlere

bakıldığında, özgün durumunda yarım kubbe biçimli tuğla duvar nişi olarak tasarlanmış olabilir. Diğer nişlerden farklı bir gruba dâhil edilen N3.1 nişi ise müdahale görmüş bir duvar nişidir. Yaklaşık 0,67m derinliği olan niş, yarım daire biçiminde olup, kubbe özelliği göstermeden, sırt kısmı duvarla paralel, düz bir yüzey biçiminde, tuğla malzeme ile onarılmıştır.

Çizelge 5.20. Niş tanımlama tablosu

	NİŞ NO	KONUM	FORM	YAPI MALZEMESİ
1	N1.1	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
2	N1.2	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
3	N1.3	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
4	N1.4	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
5	N1.5	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
6	N1.6	Kuzey Cephesi	Yarım Kubbe	Tuğla
7	N2.1	Kuzey Cephesi	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
8	N2.2	Kuzey Cephesi	Dikdörtgen	Tuğla-Kesme Taş
9	N2.3	Z14-D1 Duvarı	Dikdörtgen	Tuğla
10	N3.1	Z14-D1 Duvarı	Yarım Daire (?)	Tuğla

5.4.2. Kapılar

Nefli bir plan tipine sahip olan Bedesten yapısının gerek cephelerinde gerekse iç mekânlarında andezit kesme taş bloklarla güçlendirilmiş dikdörtgen biçimli düz kemerlerden oluşan açıklıklar bulunmaktadır. Kuzey cephesinde daha bütün bir biçimde günümüze ulaşmış bu kemerlerin üzerinde tuğla ile örülmüş tahfif kemeri görevindeki sağır kemerler bulunmaktadır ve yine sadece kuzey cephesinde rastlanan yarım daire biçimli tuğla kemerler bulunmaktadır. Bu açıklıklar yapının sokak ile bağlantısını ve mekânlar arası geçişi sağlayan açıklıklar olup yapının plan organizasyonunun önemli birer parçasıdır. Mimari öğe olarak kapılarda kullanılan malzeme ve biçim hakkında yorum yapılamazken bu açıklıkların bir kısmı kapı olarak kullanılırken bir kısmı ise geçirgen mekânlar için olduğu gibi bırakılmış olabilir. Z01 ve Z02 mekânları arasındaki geçişi sağlayan KM1.1, KM1.2, KM1.3, KM1.4 kemerleri, Z06 ve Z07 mekânları arasındaki geçişi sağlayan KM1.10, KM1.11 kemerleri, Z07 ve Z08 mekânları arasındaki geçişi sağlayan KM1.12, KM1.13 kemerleri, Z09 ve Z10 mekânları arasındaki geçişi sağlayan KM1.15 kemeri, yapının iç mekânında, mekânların bağlantısını ve geçirgenliğini sağlayan açıklıklardır. Bu açıklıklar, yapının, hasar görüp yıkılmadan önceki halinde Z03, Z05, Z06 mekânlarında da bulunurken Z07 ile Z08 mekânları arasındaki geçişi sağlayan kemerlerin

de birbirinin aynısı iki adet daha sonradan yıkılmış açıklığı vardır. Muhtemelen KM1.15 kemerinin bulunduğu duvarda da güneye doğru devam eden bir açıklık daha vardı. Sokak ile yapı arasındaki sirkülasyona olanak sağlayan diğer açıklıklar ise yapının kuzey cephesinde sıralanmış KM1.5, KM1.6, KM1.7, KM2.1, KM2.2, KM2.3, KM2.4, KM1.8, KM1.9, KM1.14 açıklıklarıdır. KM1.5 ve KM1.6, Z03 mekânının, KM1.7, KM2.1, KM2.2, KM2.3 ve KM2.4, Z05 mekânının, KM1.8 ve KM1.9, Z06 mekânının, KM1.14 ise Z08 mekânının dış mekânla arasında geçiş sağlayan açıklıklardır (bkz. Çizelge 5.19).

5.4.3. Pencereler

Yapıda meydana gelen tahribatların, daha ağır hasar ve yıkımların, cephe organizasyonunda üst üste inşa edilmiş birden fazla açıklığa sahip olan bölgelerde daha yoğun bir biçimde meydana geldiği düşünüldüğünde yapının pencere açıklıkları hakkında çıkarımlar yapılabilir. Yapının kuzey cephesinde bulunan KM1.5 ve KM1.6 kemerlerinin arasında bulunan ve duvarın yıkılmasıyla kaybolmuş açıklığın üst kısmında pencere açıklığı bulunduğu yorumu yapılabilir. Aynı şekilde KM1.8 ve KM1.9 kemerlerinin arasındaki tamamen yıkılmış duvar parçasında özgün halindeyken bir pencere açıklığı bulunduğu düşünülebilir. KM1.14 kemerinin üzerinde bulunan duvar parçalarından ve izlerden yola çıkıldığında bu durum kemerin üst bölümünde bir pencere açıklığına işaret etmektedir. Kuzey cephesinde, N1.1 duvar nişinden batıya, KM1.14 kemerinden doğuya doğru gidildiğinde yıkılma durumu meydana gelmiş duvar bölümlerinde de özgün durumunayken, muhtemelen ışığı ve kullanıcıyı yapıyla buluşturan çok sayıda açıklık bulunmaktaydı. Güney cephesinin duvarının tamamen yok olması durumundan dolayı bu cephedeki açıklıklar hakkında yorum yapabilmek mümkün olmasa da doğu ve batı cephelerinde de izlerden ve yıkılmış bölümlerden pencerelere ait açıklıklar olduğu yorumu yapılabilmektedir. Ancak Bedesten yapısının günümüze ulaşmış, bütün durumda olan herhangi bir pencere öğesi bulunmamaktadır.

5.4.4. Üst örtü

Yapının üst örtüsü tamamen yıkılmış ve günümüze ulaşamamıştır. Ancak yapının kuzey cephesinin D1 notasyonlu duvarının doğu bölümünde yer alan moloz taş uygulamasının çatı kotuna yakın bir kota kadar yükseldiği durumu düşünülse de aynı duvarın Z07 mekânında bulunan iç kısmına yapılan müdahaleler neticesinde duvarın iç kısmında aynı

kotta tuğla yapı malzemesi ile uygulama yapılmış durumdadır. Yapının büyük oranda iç duvarlarına yapılmış müdahaleler neticesinde kaybolan izler ve üst örtünün tamamen yıkılmış olması yapının üst örtüsü hakkında kapsamlı bir yorum yapılmasına engel olmaktadır. Yapılan kazı ve sondaj çalışmaları neticesinde yapının üst örtüsüne ait roma kiremitlerine ulaşılmıştır ve yapı elemanında kullanılan malzemeler böylelikle gün ışığına çıkmıştır (bkz. Resim 4.7).

5.5. Malzeme ve Yapım Tekniği

Yapı opus mixtum olarak adlandırabileceğimiz, opus testaceum ve opus reticulatum duvarcılık tekniklerinin birlikte kullanımı biçiminde inşa edilmiştir. Çift cidarlı tuğla duvar örgüsünün arasına opus caementicium adlı roma betonunun uygulanmasıyla elde edilen, her biri taşıyıcı özellik gösteren duvarlarda, tuğla malzemeler yer yer kesintiye uğrayıp yerini küp biçimli andezit taşlardan oluşan bir örgü sistemine bırakmıştır. Yatay biçimde konumlanarak, bir panel veya bir kuşak biçiminde uygulanmış, ağsı bir görünüme sahip olan bu sistem belirli aralıklarla uygulanmış olup duvar yüzeyinde estetik bir görünümü beraberinde getirirken, sağlamlığı tartışma konusudur. Yapıda yükleri tuğla ayaklara eşit bir biçimde iletebilmesi için büyük taş bloklar kullanılmıştır, bu bloklar opus reticulatum uygulamasındaki gibi volkanik kökenli olup andezit kesme taşlardır. Bu büyük bloklar, yapıdaki düz kemer açıklıklarında kullanılmıştır. Tuğla duvarlarda, yer yer yarım daire biçiminde örülmüş sağır kemerler bulunmaktadır. Bu sağır kemerler lentoların üzerinde bulunan tahfif kemeri görevindeki kemerlerdir. Yapının kuzeye cephe olan duvarının bir kısmında ise tuğla örgünün üst bölümünde moloz taş uygulaması bulunmaktadır. Duvarlar, onlarla birlikte yükselen, onlara paralel ve bağlantılı bir biçimde kurgulanmış bir iskele sistemi yardımıyla inşa edilmiştir. Yapının uğradığı tahribatlar neticesinde yapı malzemesi kaybı yaşayan ve yıkılan bölümlere, özellikle yapının iç mekân duvarlarına, çimento bağlayıcılı harç ve tuğla malzeme ile onarım uygulaması yapılmıştır. Opus reticulatum tekniğiyle inşa edilmiş bölümlerin onarımı ise özgün taşlarından farklı olarak, daha keskin köşelere sahip ve düzgün biçimli taşlarla yapılmıştır. Yapının özgün tuğla malzemelerinin üçgen biçimi verilmiş kısımları, kullanılan roma betonunun iç kısmına bakacak bir biçimde yerleştirilerek, betonla daha güçlü bir bütün oluşturması sağlanmıştır. Tuğla yükseklikleri yaklaşık olarak 4cm ile yaklaşık olarak 5,50cm arasında değişiklik gösterirken özellikle en ince tuğlalara kuzey cephesindeki SK22 ve SK27 sağır kemerlerinde rastlamak mümkündür. Tuğla uzunlukları 27cm ile 34cm arasında değişkenlik göstermekte olup bazı

bölümlerde 40cm'yi geçen tuğla uzunluklarına rastlamak mümkündür. Dikdörtgen tuğlaların yaklaşık olarak 10cm ile 12 cm arasında kısa kenar uzunluğu vardır. Onarım yapılırken kullanılmış tuğlaların ise uzun kenarları 28cm ile 30cm arasında değişkenlik gösterirken ortalama olarak kısa kenarları 15cm ve yükseklikleri yaklaşık 5cm ile 6cm arasındadır. Yapıdaki onarımlarda farklı durumlara göre malzeme farklı ölçülere getirilerek kullanılmıştır. Yapının güncel durumunun ve yapı malzemelerindeki bozulmaların bir nedeni olarak ölçüleri tam anlamıyla bir kalıba sokabilmek oldukça zordur. Opus reticulatum örgülerinin onarımında ise bir kenarı 10cm olan kare biçimli andezit kesme taşlar kullanılırken, yapının özgün biçiminde bu taşlar daha irili ufaklı, kare forma yakın ancak keskin olmayan, daha belirsiz bir biçimdedir. Malzemeler, Ek-2'de detaylıca incelenmiştir.

5.6. Yapıdaki Bozulmalar

5.6.1. Niteliksiz ek ve yanlış müdahalelerden kaynaklanan bozulmalar

Çevredeki niteliksiz konut gelişimi, tek katlı baraka, kümes, bahçe, bahçe duvarları ve çitleri, yapının sınırlarını ihlal edecek hatta yapıyı bu kullanımlara kimi zaman dâhil edecek şekilde konumlanmıştır. Tarihi yapı senelerce bilinçsiz davranışlara maruz kalmıştır ve yapının mekânları günümüzde yol, konut bahçesi gibi fonksiyonlarda kullanılmaktadır. Yapı elemanları, bahçe duvarı, konutlara mahremiyet sağlayan sınırlandırıcılar, mobilya ve eşya deposu gibi kullanımlar için inşa edilmiş izlenimi verecek duruma getirilmiştir.

Kuzey cephesine ait N1.1, N2.1 ve N1.2 nişlerinin boşlukları, yapının hemen yakınındaki konutun deposu görevi görmektedir, boşluklar, büyük kütükler, kömür torbaları, seyyar merdiven, el arabası, mobilya, kapı ve pencere doğramaları gibi şahsi eşyaların depolanması amacıyla kullanılmaktadır. Yapının Z09 mekânı ve Z10 mekânı arasındaki geçişi sağlayan KM1.15 notasyonlu kemer, parselde bulunan bahçeye geçişin kapatılması amacıyla metal oluklu saç ve ahşap parçalar kullanılarak kapalı duruma getirilmiştir. Çimento bağlayıcılı harç ile yapılan onarımda tuğla malzemelerin yüzeyinde, işçilik hatalarından kaynaklı silinmeler ve yüzey kayıpları meydana gelmiştir. Opus reticulatum örgülerinin onarımında malzeme olarak, yapının özgün taşlarına fiziki olarak benzerlik göstermeyen, tek bir elden çıkmış, seri üretim hissiyatı veren ve özgün malzemenin

biçiminden uzak, keskin hatları olan kesme taşlar kullanılmıştır. Kuzey cephesinde D1 duvarının bir bölümüne moloz taş uygulaması yapılmıştır. KM1.2, KM1.3, KM1,4 kemerlerindeki strüktürel hasarların etkisiyle yıkılma durumunu ortadan kaldırmak amacıyla beton bloklar ile KM1.5 ve KM1.6 kemerlerine yıkılan tuğla ayaklar yerine ahşap dikmeler ile eklemeler yapılmıştır.

Resim 5.27. KM1.15 kemeri mevcut durumu (Gün Arşivi, 2023)

Bahçeleri yoldan ayırmak için Z15 mekânında bulunan D1 duvarına tel, KM1.1 kemerinin kuzey ayağının hemen yakınına ahşap bahçe çitleri eklenmiştir. Z12 ve Z13 mekânlarını ayıran duvarın hem doğusunda hem batısında tek katlı derme çatma biçimde yapılmış kulübe, kümes gibi oluşumlar mevcuttur. Batısında bulunanda, briket ve moloz taşların gelişigüzel kullanımıyla bir sınır belirlenmiştir. Aynı ekler Z10 ve Z11 mekânları arasında da tuğla ve briketler ile bahçe malzemelerinin depolanması için yapılmıştır. N1.1, KM1.7, KM2.4, N1.4 ve N3.1 elemanlarında ise yapılan niteliksiz müdahaleler sonucu biçimsel değişikliler yaşanmıştır (Ek-3).

Resim 5.28. Yapı duvarlarına eklenen tel ve ahşap bahçe çitleri (Gün Arşivi, 2023)

5.6.2. Doğal etkenler ve bakımsızlıktan kaynaklanan bozulmalar

Yapının çevresinde bitki ve ağaç oluşumu son derece fazladır. Son zamanlarda yapılan temizliklerle bu durumdan arındırılmaya çalışılan yapı için bitkilenme durumu hala problem teşkil etmektedir. Yapının duvarlarının büyük bir bölümünde duvar bütünlüğü bozulmuştur, duvar parçaları kopmuş ve yıkılmıştır. Özellikle yapının güney cephesi tamamen yok olmuştur ve bununla birlikte yapının üst örtüsü de günümüze ulaşamamıştır. Yapının büyük bir bölümü toprak zemin altında kalmıştır, kat ve plan organizasyonu anlaşılamayacak duruma gelmiştir, Yapının özellikle onarım görmemiş bölümlerinde, malzeme kayıpları çokça gözlemlenmektedir. Genelini özgün malzemelerin oluşturduğu bölümlerde ise bitkilenmeyle birlikte küflenme, liken oluşumu, kararma ve renk değişimi gibi biyolojik oluşumların neden olduğu bozulmalar meydana gelmiştir. Yapının genelinde ve kuzey cephesi özelinde tuğla yapı malzemelerinde kırılmalar meydana gelmiştir. Tuğla yapı malzemelerinde sık sık yüzey kayıplarına rastlanan yapıda, özellikle onarımda kullanılmış tuğlalarda ve harçta tuzlanma durumları fazlaca meydana gelmiştir. Bu tuğlalarda ayrıca renk değişimi ve kararma durumları da meydana gelmiştir. Yapının birçok elemanında strüktürel çatlaklar gözlemlenmiştir (Ek-3).

Resim 5.29. Yapı ve çevresindeki bitkilenme ve biyolojik oluşumlar (Gün Arşivi, 2023)

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Amasra'da bulunan Bedesten yapısı, yapılan saha çalışmaları neticesinde belgelenmiş olup yapının mevcut durumu değerlendirilmiştir. Bedesten yapısı, Amasra'nın güneyinde, günümüzde merkezi olmayan bir konumda bulunduğu ve bakımı aksatıldığı için atıl bir şekilde, döneminin ruhundan uzak olarak fiziki varlığını sürdürmektedir.

Yapının bulunduğu ve yayılım gösterdiği parsellerde, yapıya eklenmiş elemanlar ve niteliksiz konut oluşumları sıklıkla gözlemlenmektedir. Yapının çoğunlukla duvarlarının iç kısımlarına müdahalelerde bulunulmuştur. Bu onarım çalışmalarında tuğla, çimento bağlayıcılı harç ve kesme taşlar kullanılırken kimi bölümlerde niteliksiz müdahaleler sonucu bozulmalar meydana gelmiştir. İşçilikten kaynaklanan bu bozulmalar yer yer tuğla malzemelerde yüzey kaybı ve tuzlanma durumu benzeri şekillerde karşımıza çıkarken daha da önemlisi kullanılan malzeme ve ebatları, yapının özgün malzemelerine pek uygunluk göstermemektedir. Buna ek olarak malzemelerin kullanım şekli de özgün yapım tekniklerine aykırı şekilde uygulanmıştır. Yapı elemanlarına, özgün haline uygun olmayacak bir şekilde, bilinçsizce, yorumlanarak müdahalede bulunulması sonucu yapı elemanlarında aslına aykırı durumlar ve biçimler ortaya çıkmıştır. Yapının müdahalede bulunulmamış kısımlarında ise bitkilenme, biyolojik oluşumlar, kırılma, kopma, renk değişimi, strüktürel çatlaklar gibi sorunlar meydana gelmiş durumdadır. Yapı hakkında hazırlanmış profesyonel çalışmaların ve doygun bir arşivin bulunmaması, önceki müdahalelerde özgün yapım tekniklerinin ve dönem yapılarının detaylı olarak analiz edilmemesi sonucu yapı bir kimlik kaybı yaşamaktadır.

Doğal ve insan kaynaklı etkenlerden de bir o kadar mustarip olan yapı, tarihe karışmamak için sadece ait olduğu dönemin üst düzey inşa tekniklerinden güç almaktadır. Amasra'nın bünyesinde barındırdığı olağanüstü doğal güzelliklere, yoğun bir kültürel miras eşlik etmektedir. Böylesine değerli bir antik kentte konumlanan, günümüze kadar diğer yapılara nazaran daha iyi bir şekilde ulaşabilmiş böylesine görkemli bir yapının korunması ve bir nirengi noktası haline gelmesi hem kültürel sürekliliğin sağlanabilmesi için hem de antik çağlardaki liman özelliğinin yerini günümüzde turizmin üstlendiği Amasra ilçesi için yadsınamaz bir iyilik olacaktır.

Çalışmada öncelikle yapının çevresi ile iletişimini ve kent içerisindeki önemini anlamak için Amasra ve Amasra'ya ait kültürel miras detaylıca incelenerek kentin tarihi, konumu ve anıt eserleri dikkatle ele alınmıştır. Böylelikle yapı özelinde yapılan çalışmalarda dahi bu bilgilerin ışığında ilerlemek hem daha kolay hem de daha sağlıklı olacaktır. Ait olduğu dönemi ve o dönemdeki kent kurgusunu anlayabilmek yapının işlevini ve aktif olarak kullanıldığı dönemlerdeki değerini anlayabilmeyi daha mümkün kılmaktadır. Yapının, tarihini, geçirdiği süreçleri keşfetmek ve sonrasında yapımında kullanılan Antik Roma Dönemi'ne ait yapım tekniklerini hem yurtiçi hem de yurtdışı örneklerle birlikte ele almak bu dönemin coğrafyamızdaki etkilerini gözler önüne sererken yapı ve çevresi hakkında bilinç kazanmamıza fayda sağlamaktadır. Döneme ait teknikleri anlayarak yapı malzemelerinin analiz edilmesi ve detaylıca incelenmesi ile birlikte sağlanan bilgiler, bütünüyle ele alınmış ve en ince ayrıntısına kadar analiz edilmiş olan yapıya birçok farklı noktadan ışık tutar niteliktedir.

Mimari yapı elemanlarının, malzeme ve yapım tekniğinin en detaylı biçimde incelenmesinden elde edilen bu sonuçlar, ilerleyen süreçlerde yapı özelinde yapılabilecek olan çalışmalara yardımcı olabilecek niteliktedir. Böylelikle günümüze kadar hak ettiği değeri görmeyen yapının daha hassas yaklaşımlar ile bir bütün halinde korunması gerekliliği sağlanabilecektir. Çalışmanın yapıldığı süreçte eş zamanlı olarak gerçekleştirilmeye başlanan kazı ve temizlik çalışmaları, yapının geleceğine dair umut verici yaklaşımların gerçekleşmeye başlamasının ufak bir örneği niteliğindedir. Hâlihazırda amacı bir farkındalık yaratmak ve Bedesten'e dikkat çekmek olan çalışmamız kapsamında bu ve bunun gibi girişimlerin sürekliliğini ve ciddiyetini kaybetmeden devamlılığının sağlanabilmesi çok kıymetlidir.

Özenle saptanan bu bulgular rehberliğinde, yapılacak çalışmalarda özellikle yapının çevresindeki niteliksiz konut dokusunun ve sanayi sitesinin bu çalışmalara dâhil olması gerekmekle birlikte kent ölçeğinde çalışmalar yapılıp fikirler geliştirilmelidir. Dönemin tarihinin ve ruhunun ele alınması mühim olup, aynı titizlik günümüz ve günümüz Amasra'sına da verilerek geçmiş ve günümüz arasında bir denge kurulmalıdır. Bütün bu farklı dinamiklerin göz önünde bulundurulması gerekliliği, katılımcı bir sürecin ve bununla birlikte profesyonel bir ekibin sürece dâhil olmasının çok önem arz ettiğini göstermektedir. Yapı bilinçli bir şekilde kente kazandırılmalıdır ki geçmişte olduğu gibi gelecekte de kentin önemli bir parçası olabilsin.

KAYNAKLAR

[Doğuşcan Gün ve Muammer Yaman'ın Fotoğrafları]. (2024). Red Hall Basilica Fotoğrafları, Doğuşcan Gün, Muammer Yaman Ortak Fotoğraf Arşivi. İzmir.

[Doğuşcan Gün'ün Fotoğrafları]. (2022). Amasra Fotoğrafları, Doğuşcan Gün Şahsi Fotoğraf Arşivi, Bartın.

[Doğuşcan Gün'ün Fotoğrafları]. (2023). Amasra Fotoğrafları, Doğuşcan Gün Şahsi Fotoğraf Arşivi, Bartın.

[Doğuşcan Gün'ün Fotoğrafları]. (2024). Amasra Fotoğrafları, Doğuşcan Gün Şahsi Fotoğraf Arşivi, Bartın.

Acuña, D. G. (2022). *Caseggiato dei Triclini* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostia-antica.org/regio1/12/12-1.htm Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Adam, J.P. (2005). *Roman Building Materials and Techniques* (Çev. A. Mathews). Londra: Routledge, 144-156, 250-301.

Adembri, B. (2000). *Hadrian's Villa: Guide*. Milan: Electa, 20-36.

Adkins, L., ve Adkins, R. A. (2014). *Handbook to Life in Ancient Rome*. ABD: Facts On File, Incorporated, 165-167.

Ainsworth, W. (1839). Notes on a Journey from Constantinople, by Heraclea, to Angora, in the Autumn of 1838. *The Journal of the Royal Geographical Society of London, 9*, 216-276.

Bakker, J. T. (2022). *The Porta Romana Necropolis*. Web: https://www.ostia-antica.org/dict/prnec/prnec.htm Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Başgelen, N. (1993). *Çağlar boyunca Anadolu'da duvar*. İstanbul: Grafbas Matbaacılık A.Ş., 53-62.

Becatti, G. (1940). Horrea Epagathiana et Epaphroditiana e horrea adiacenti a nord. *Notizie degli scavi di antichità* içinde. Roma: Reale Accademia d'Italia, 32-50.

Bell, N. (1883). *An Elementary History of Architecture of All Countries*. London: Sampson Low, Marston, Searle & Rivington, 47-56.

Boré, E. (1840). *Correspondance et Memoires Sun Voyageur en Orient. Paris: Olivier Fulgence Libraire, 1*, 232, 236.

Burak, N. (2021). *Amasra Kale Kenti: Ceneviz Ticaret Yolu'ndaki Karadeniz Surlu Yerleşimleri Bağlamında Değerlendirilmesi ve Koruma Önerileri*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Calza, G. (1927). *Il teatro romano di Ostia*. Roma-Milano: Società Editrice d'Arte Illustrata, 5-28.

Calza, G. (1931). “La necropoli del ‘Portus Romae’”. *NSc 1931*, 510-542.

Calza, G. (1941). Contributi alla storia della edilizia imperiale romana. *Palladio: rivista di storia dell'architettura* içinde. Roma: Casa Editrice Carlo Colombo, 1-33.

Calza, R., ve Squarciapino, M.F. (1962). *Museo Ostiense*. Roma: Istituto Poligrafico dello Stato, Libreria dello Stato, 31, 133.

Castex, J. (2008). *Architecture of italy*. USA: Bloomsbury Publishing, 63-66.

Ching, F. D. K., Jarzombek, M. M., ve Prakash, V. (2017). *A global history of architecture*. New Jersey: John Wiley & Sons, 210-211.

Chitham, R. (1985). *The classical orders of architecture*. Elsevier Science & Technology, 47.

Cordier, H. (1919). *Voyage de Pierre Dupre, de Constantinople a Trebizonde (1803)*. Paris: Imprimerie Nationale, 259.

Cresy, E. (1847). *An encyclopaedia of civil engineering, historical, theoretical, and practical* (Vol. 2). London: Longman, Brown, Green and Longman, 92-98.

Crow, J., ve Hill, S. (1995). The Byzantine Fortifications of Amastris in Paphlagonia. *Anatolian Studies*, *45*, 251-265.

De Hell, X. H. (1860). Voyage en Turquie et en Perse exécuté par ordre du gouvernement français (Vol. 4). Paris: P. Bertrand, 389.

Dhillon, N. C. (Ed.). (2015). *The history of western architecture*. Chicago: Rosen Publishing Group, 20.

Diest, W. V. (1889). *Von Pergamon über den Dindymos zum Pontus*. Gotha: Justus Perthes, 70.

Dönmez, S., ve Özgümüş, F. (2015). *F. HEMA Hard Coal Mine Project Cultural Heritage Assessment Report*. İstanbul: ELC Group Consulting and Engineering Inc.

Dunstan, W. E. (2010). *Ancient Rome*. USA: Rowman & Littlefield Publishers, 122-123, 346.

Eyice, S. (1951a). Amasra" Büyükada" sında Bir Bizans Kilisesi. *Belleten*, *15*(60), 469-491.

Eyice, S. (1951b). L’eglise Byzantine de "Büyükada,, A Amasra (Amastris de Paphlagonie). *Belleten*, *15*(60), 492-496.

Eyice, S. (1952). *Amasra Kalesinde Fatih Mehmed II. Tarafından Camiye Çevrilmiş İki Eski Bizans Kilisesi Hakkında Notlar*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2-4.

Eyice, S. (1953). Amasra'da Cenova Hakimiyeti Devrine Ait Armalı Bir Levha. *Belleten*, *17*(65), 27-40.

Eyice, S. (1963). X. Hommaire de Hell ve Ressam Jules Laurens Müşterek Türkiye Seyahatnamelerinin Değerlendirilmesi Yolunda Bir Araştırma. *Belleten*, *27*(105), 59-88.

Eyice, S. (1965). *Küçük Amasra Tarihi ve Eski Eserleri Kılavuzu*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 11-33, 61-74, 79, 84.

Eyice, S. (1995). Fatih Camii. *TDV İslam Ansiklopedisi* içinde. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı, *12*, 241-242.

Fergusson, J. (1865). A History of Architecture in All Countries: From the Earliest Times to the Present Day (Vol. 1). London: John Murray, 268-348.

Fırat, M. (2016). *Antik Çağ'da taş duvar işçiliği*. İstanbul: Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 17.

Gates, C. (2011). *Ancient cities: The archaeology of urban life in the Ancient Near East and Egypt, Greece and Rome*. Londra: Routledge, 368, 398.

Grinevetsky, S. R., Zonn, I. S., Zhiltsov, S. S., Kosarev, A. N., ve Kostianoy, A. G. (2015). *The Black Sea Encyclopedia*. Springer Berlin Heidelberg, 40, 88.

Harita Genel Müdürlüğü (t.y.a). *HGM Atlas*. Web: https://atlas.harita.gov.tr/#5/39/35 Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Harita Genel Müdürlüğü (t.y.b). *İl ve İlçe Yüzölçümleri*. Web: https://www.harita.gov.tr/il-ve-ilce-yuzolcumleri Son Erişim Tarihi: 25.08.2024.

Heese, K. (2022a). *Teatro* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostia-antica.org/regio2/7/7-2.htm Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Heese, K. (2022b). *Caseggiato dei Triclini* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostia-antica.org/regio1/12/12-1.htm Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Heese, K. (2022c). *Horrea Epagathiana et Epaphroditiana* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostia-antica.org/regio1/8/8-3.htm Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Hill, S. J., ve Crow, J. (1993). 1991 Yılı Amasra Yüzey Araştırması. *X. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 19-28.

Hoffmann, A. (1989). "Zum 'Bedesten' in Amastris. Ein römischer Marktbau?" *Istanbuler Mitteilungen*, *39*, 197-210.

Kadıoğlu, M. (2009). *Roma Döneminde Anadolu*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Koçan, N., Alkan M.Ö., ve Aktaş, E. (2022). Amasra Kenti Bedesten Çevresi Planlama ve Restorasyon Önerileri. *IV International Conference of Food, Agriculture, and Veterinary Sciences*, 119-128.

Kurugöl, S. (2009). I ve II. Yüzyıl Roma Dönemi Bazilika'sı Yap Malzemelerinin Genel Özellikleri. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, *4*(12), 59-64.

Lancaster, L. C., ve Ulrich, R. B. (2013). Materials and techniques. R.B. Ulrich ve C.K, Quenemoen (Ed.), *A Companion to Roman Architecture* içinde. Wiley Blackwell, 157-192.

Malacrino, C. G. (2010). *Constructing the ancient world: Architectural techniques of the Greeks and Romans*. Getty Publications, 123-131.

Marek, C. (1989). Amastris. Geschichte, Topographie, archäologische Reste. *Istanbuler Mitteilungen*, *39*, 373-389.

Marek, C. (1993). Stadt, Ära und Territorium in Pontus Bithynia und Nord-Galatia. *Istanbuler Forschungen* , *39*, Tübingen, 88-100.

Marek, C. (2003). *Pontus et Bithynia: Die römischen Provinzen im Norden Kleinasiens*. Mainz: Philipp von Zabern, 93.

Matthews, H. (2014). *Greco-Roman cities of Aegean Turkey: history, archaeology, architecture*. İstanbul: Ege Yayınları, 102-104.

McDonnell, K. J. (2013). Funerary cult and architecture. R.B. Ulrich ve C.K, Quenemoen (Ed.), *A Companion to Roman Architecture* içinde. Wiley Blackwell, 264-280.

Memnon, M. (2007). *Herakleia Pontike Tarihi (περὶ Ἡρακλείας)*. (Çev. M. Arslan). İstanbul: Odin Yayıncılık, 17-31.

Middleton, J. H. (1888). *Ancient Rome in 1888*. Birleşik Krallık: A. & C. Black, 31.

Moffett, M., Fazio, M. W., ve Wodehouse, L. (2003). *A world history of architecture*. London: Laurence King Publishing, 111-116.

Nardo, D. (2011). *Ancient Roman Art and Architecture (Eye on Art).* USA: Lucent Books, 12-27.

Özdemir, Ü. (2011). Amasra'da Turizm ve Çevresel Etkileri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, *11*(15), 33-52.

Parco Archeologico di Ostia. (t.y.a). *Horrea Epagathiana et Epaphroditiana* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostiaantica.beniculturali.it/it/pannelli-didattici/l-area-centrale-e-i-complessi-di-rappresentanza/horrea-epagathiana-et-epaphrodithiana/ Son Erişim Tarihi: 20.08. 2024.

Parco Archeologico di Ostia. (t.y.b). *Necropoli di Porto all'Isola Sacra* [Fotoğraf]. Web: https://www.ostiaantica.beniculturali.it/it/aree-archeologiche-e-monumentali/necropoli-di-porto/ Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Parker, J. H. (1868). *The Different Modes of Construction Employed in Antient Roman Buildings and the Periods when Each was First Introduced: A Lecture Delivered Before British Archaeological Society of Rome at the British Consulate on the 26th December 1867*. İtalya: Propaganda Poyglot Press, 7-17.

Pellegrino, A. (2013). *Ostia Guide to the Archaeological Excavations*. Roma: IL Cigno GG Edizioni, 45-49, 63-65.

Rivoira, G. T. (1925). *Roman Architecture and Its Principles of Construction Under the Empire: With an Appendix on the Evolution of the Dome Up to the XVIIth Century*. Birleşik Krallık: Clarendon Press, 132-140.

Rosengarten, A. (1876). *A handbook of architectural styles* (Çev. W. Collet-Sandars). London: Chapman and Hall, 108-111.

Sakaoğlu, N. (2023). *Kraliçenin Kenti Çeşm-i Cihan Amasra*. İstanbul: Alfa Yayınları, 8, 53, 54, 68, 72, 74, 83, 85, 95, 113, 193-196, 206, 226, 254-288.

Sarı, Y. (2001). *Amasra ilçesinin doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin sürdürülebilir turizm bağlamında irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

Smith, W. (Ed.). (1875). *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities*. Birleşik Krallık: J. Murray, 198-200.

Strabon. (2000). *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika XII-XIII-XIV)*. (Çev. A. Pekman). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları. 21-22.

T.C. Amasra Kaymakamlığı (t.y.a). *Tarihi Kemere Köprüsü*. Web: http://www.amasra.gov.tr/tarihi-kemere-koprusu Son Erişim Tarihi: 26.08.2024.

T.C. Amasra Kaymakamlığı (t.y.b). *Direkli Kaya*. Web: http://www.amasra.gov.tr/direkli-kaya Son Erişim Tarihi: 26.08.2024.

T.C. Bartın Valiliği (t.y.). *Bartın Tarihi ve Coğrafi Yapısı*. Web: http://www.bartin.gov.tr/bartin-tarihi-ve-cografi-yapisi Son Erişim Tarihi: 25.08.2024.

T.C. Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2011). *Bartın Kültür Varlıkları Envanteri*. Ankara: T.C. Bartın Valiliği, 20-25, 260-324.

T.C. Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2013). *Unesco Dünya Miras Yolunda Amasra Stratejik Eylem Planı*. Ankara: T.C. Bartın Valiliği, 16-22.

T.C. Bartın Valiliği. (2008). *Bartın 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı*. *Bartın: Bartın Valiliği,* Web: http://www.bartin.gov.tr/yayinlar Son Erişim Tarihi: 25.08.2024.

T.C. Bartın Valiliği. (2017). *Bartın İl Brifingi Şubat 2017*. Web: http://www.bartin.gov.tr/kurumlar/bartin.gov.tr/Dosyalar/Il_Planlama_Koordinasyon_Md/Brifingler/Bartin_Il_Brifingi_2017_Subat.pdf Son Erişim Tarihi: 25.08.2024.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2022). *Antik Çağ'da Batı Karadeniz*. Zonguldak: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, 5-13, 76.

Tekdamar, D. (2017). *Tarihi ve Arkeolojik Mirasın Sürdürülebilirliği Balamında Kültürel Peyzaj Koridorlarının Planlanması ve Tasarımı: Amasra Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Torelli, M. (1995). *Studies in the Romanization of Italy*. University of Alberta, 213-233.

Turkish Museums. (t.y.). *İzmir Bergama Kızılavlu Örenyeri* [Fotoğraf]. Web: https://www.turkishmuseums.com/museum/detail/2095-izmir-bergama-kizilavlu-orenyeri/2095/1 Son Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Ulrich, R. B. (2013). Courtyard Architecture in the Insulae of Ostia Antica. R.B. Ulrich ve C.K, Quenemoen (Ed.), *A Companion to Roman Architecture* içinde. Wiley Blackwell, 324-341.

Verim, E. (2015). *Amasra'da Bizans Dönemi Üç Eser: Tavşan Adası Manastırı, Amasra Kilisesi ve Küçük Kilise*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Viollet-le-Duc, E. E. (1877). Lectures on Architecture (Vol. 1). (Çev. B. Bucknall). London: Sampson Low, Marston, Searle & Rivington, 102.

Vitruvius, M. (2005). *Mimarlık üzerine on kitap* (Çev. S. Güven). İstanbul: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfi yayınları, 37, 97-101.

Ward-Perkins, J. B. (1988*). Roman Architecture*. Milan: Electa/Rizzoli, 9.

Ward-Perkins, J. B. (1994). *Roman imperial architecture*. New York: Yale University Press, 98-99.

Wilson, C. W. (Ed.). (1895). *Handbook for Travellers in Asia Minor, Transcaucasia, Persia, Etc*. London: J. Murray, 1-4.

Wilson, D.R. (1976). Amastris. R. Stillwell, William L. MacDonald ve M.H. McAlister (ed.*), The Princeton Encyclopedia of Classical Sites* içinde. Princeton: Princeton University Press, 47.

Yakupoğlu, C. (2010). *Bartın Vakıfları (1214-1514)*. Bartın: Bartın Valiliği Yayınları, 4-14.

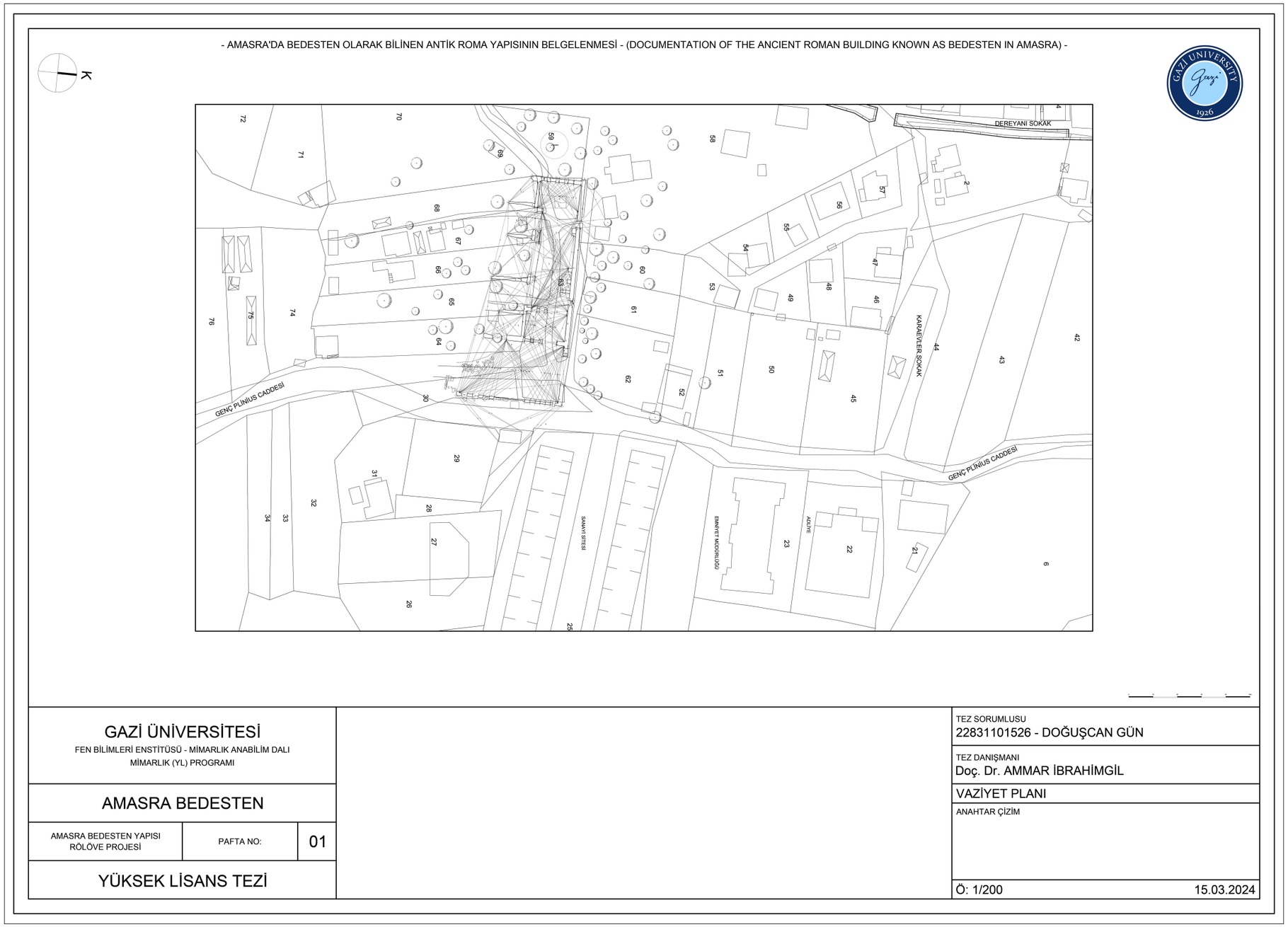
Yakupoğlu, C. (2021). Bartın İli Ulus Kazasında Türk İskânı Ve Türk Dönemi Yer Adları. T. Karakök ve H. Demir (Ed.), *Bartın Araştırmaları 2 - Tarih ve Kültür* içinde. Ankara: Gece Kitaplığı, 27-47.

Yasa, N. (2018). *Viranşehir sancağı mütesellimi Haydutoğlu Mehmet Ağa*. Ankara: Hermes Matbaa, 24-25.

Yıldırım, B. (2014). *Antik Liman Kenti Amasra'nın Koruma Sorunları ve Revitalizasyonu İçin Öneriler*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

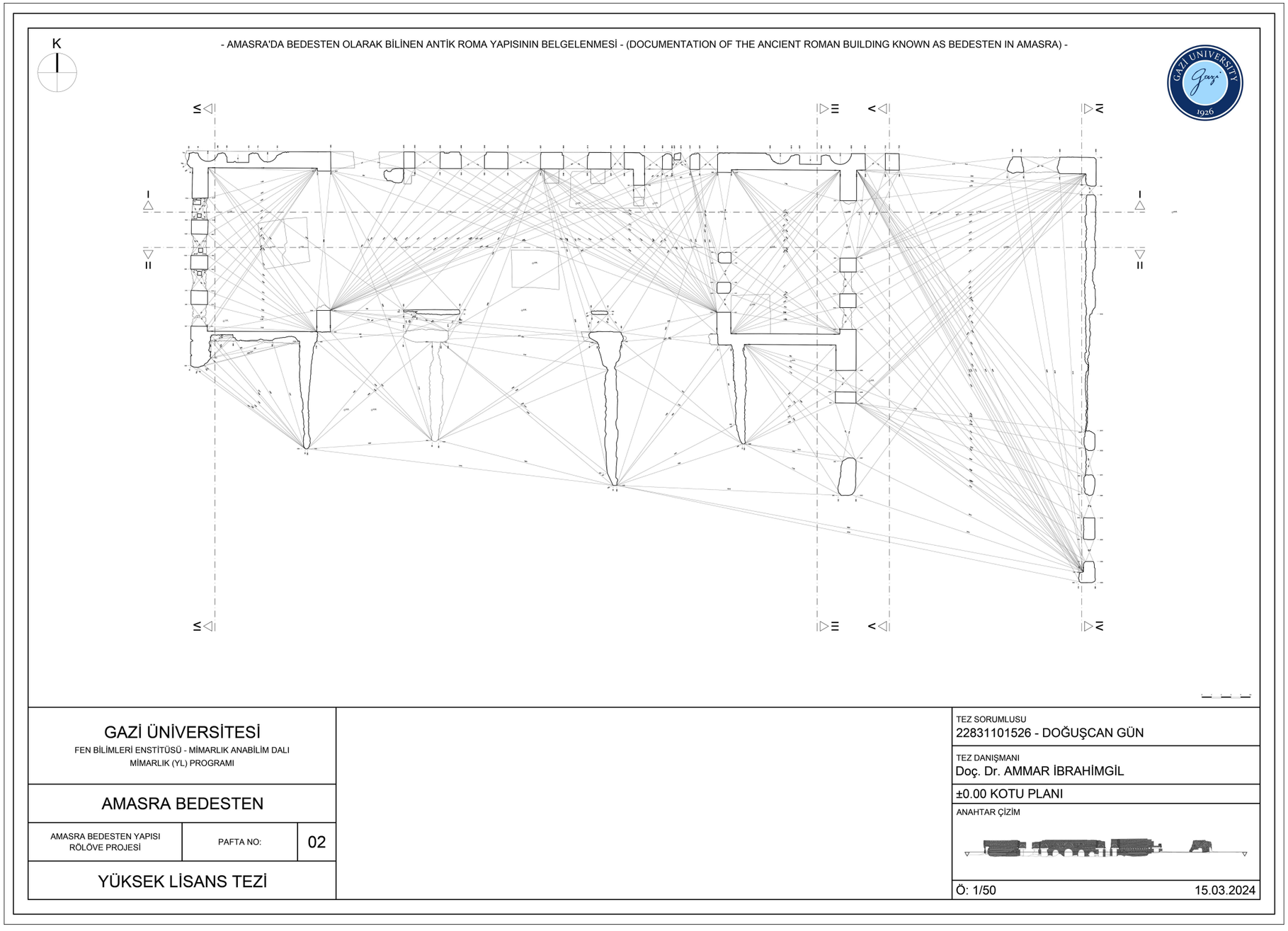
EKLER

EK-1. Rölöve paftaları

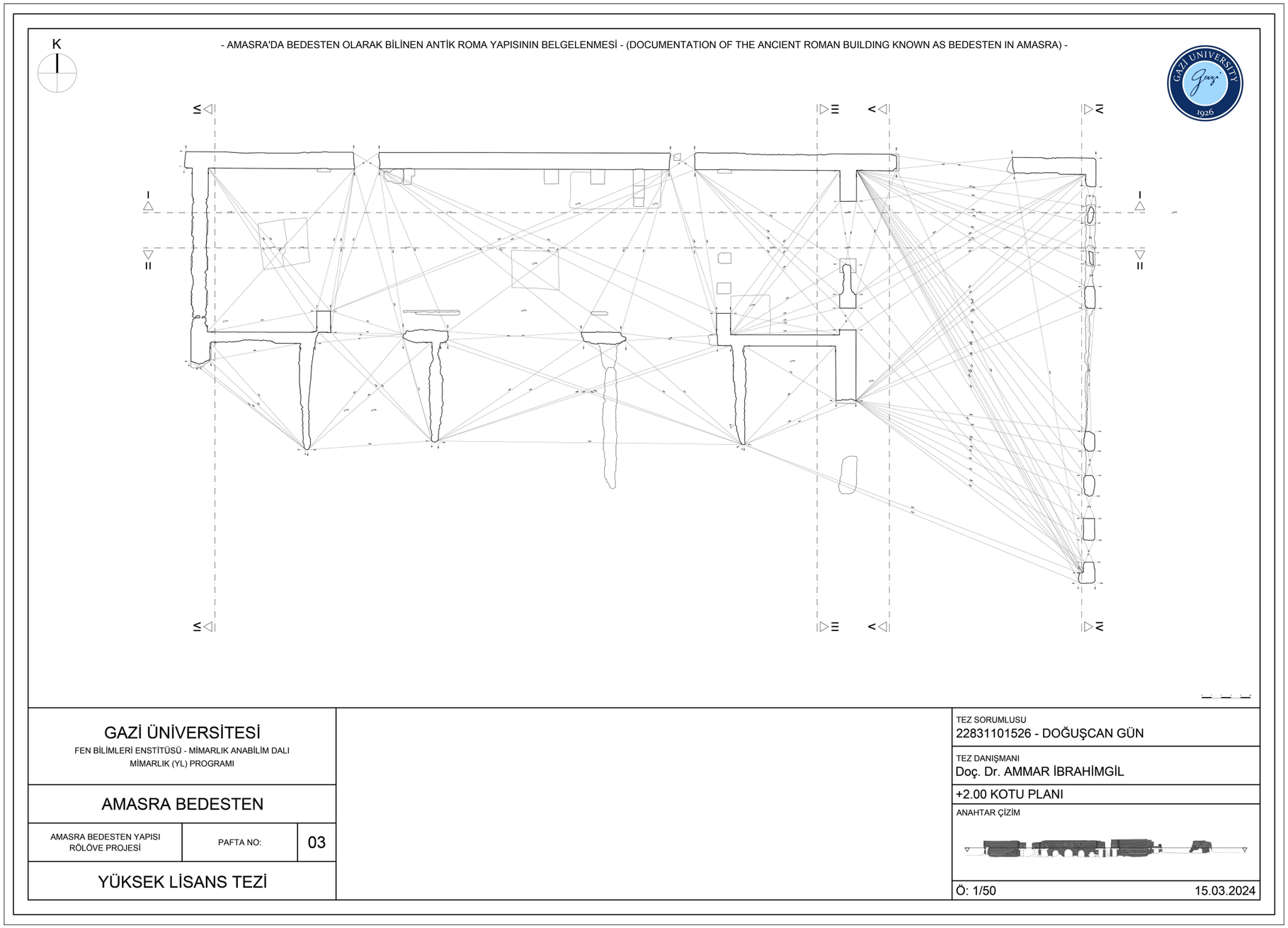

Şekil 1.1. Amasra, Bedesten yapısı, vaziyet planı paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

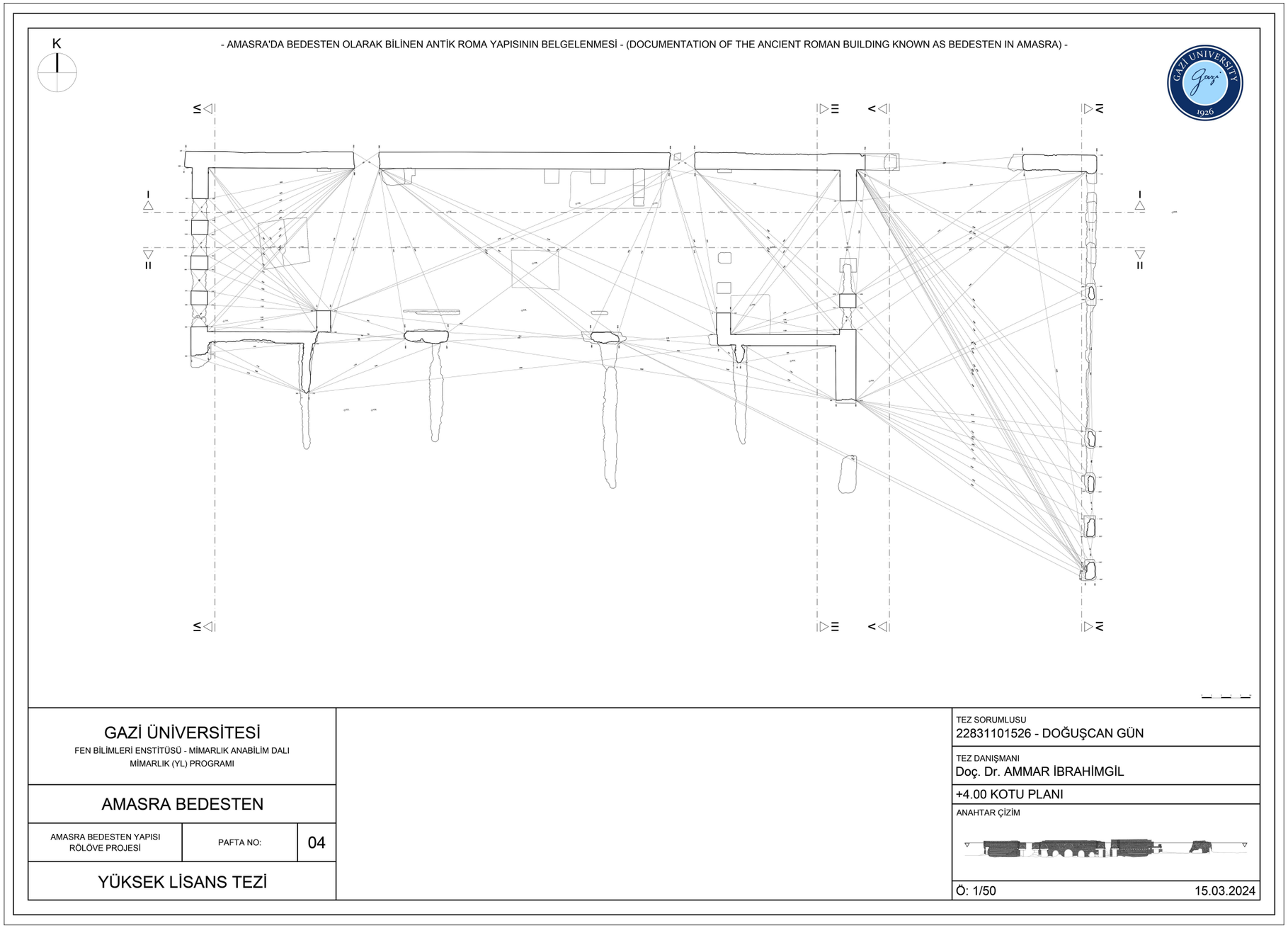

Şekil 1.2. Amasra, Bedesten yapısı, ±0.00 kotu planı paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

Şekil 1.3. Amasra, Bedesten yapısı, +2.00 kotu planı paftası

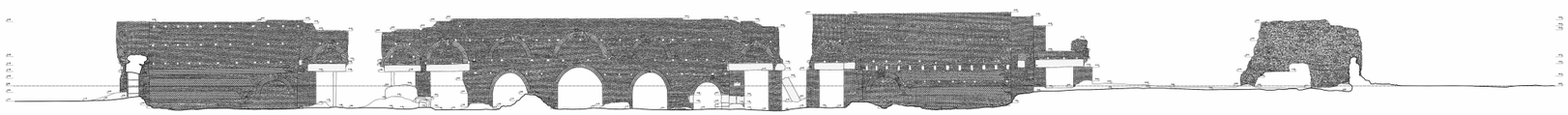
EK-1. (devam) Rölöve paftaları

Şekil 1.4. Amasra, Bedesten yapısı, +4.00 kotu planı paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 05

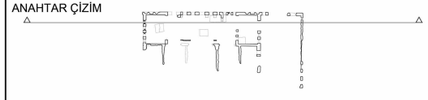
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

I - I KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

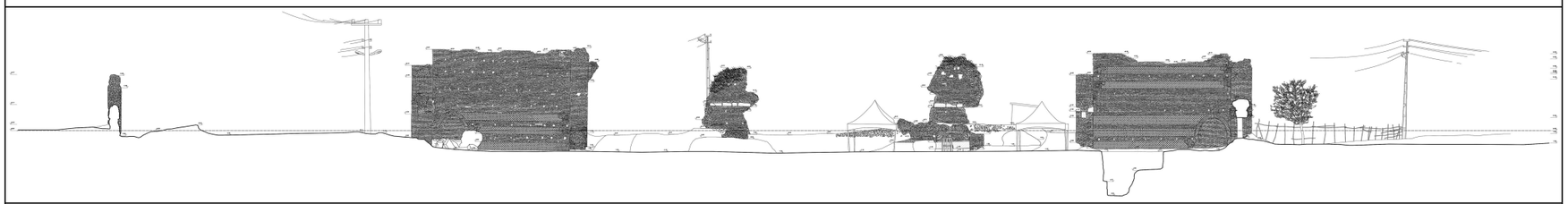

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.5. Amasra, Bedesten yapısı, I-I kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 06

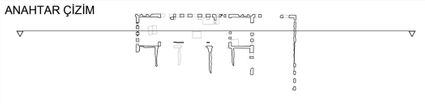
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

II - II KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

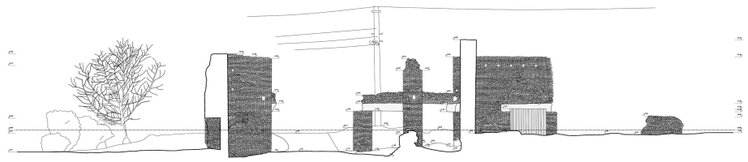

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.6. Amasra, Bedesten yapısı, II-II kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 07

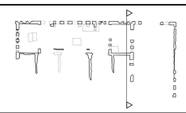
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

III - III KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.7. Amasra, Bedesten yapısı, III-III kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 08

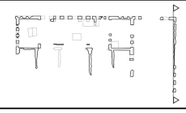
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

IV - IV KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

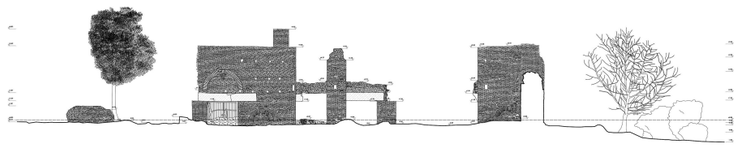

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.8. Amasra, Bedesten yapısı, IV-IV kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 09

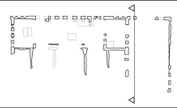
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

V - V KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

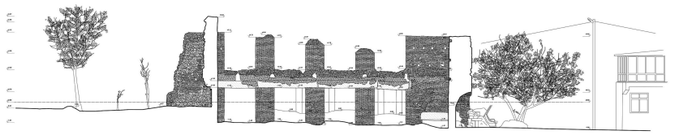

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.9. Amasra, Bedesten yapısı, V-V kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 10

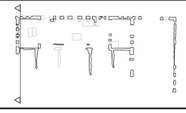
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

VI - VI KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

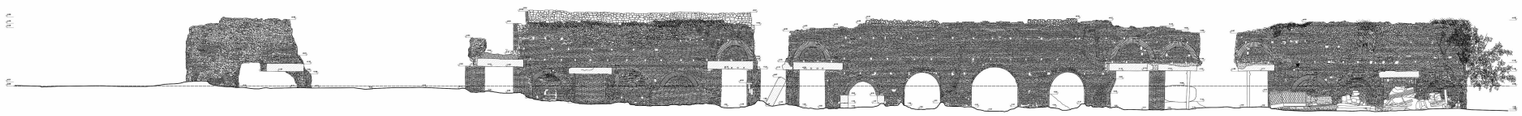

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.10. Amasra, Bedesten yapısı, VI-VI kesiti paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: | 11

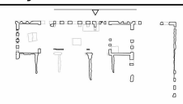
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

KUZEY GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.11. Amasra, Bedesten yapısı, kuzey görünüşü paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 12

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

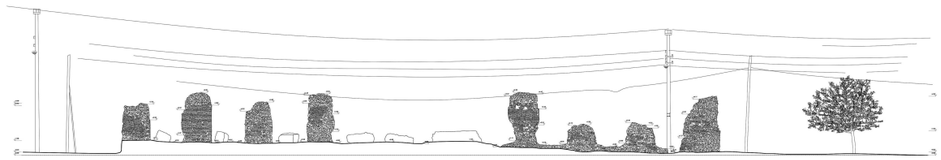

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.12. Amasra, Bedesten yapısı, güney görünüşü paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 13

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

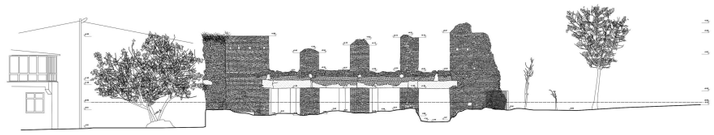

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 1.13. Amasra, Bedesten yapısı, doğu görünüşü paftası

EK-1. (devam) Rölöve paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 14

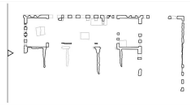
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

BATI GÖRÜNÜŞÜ

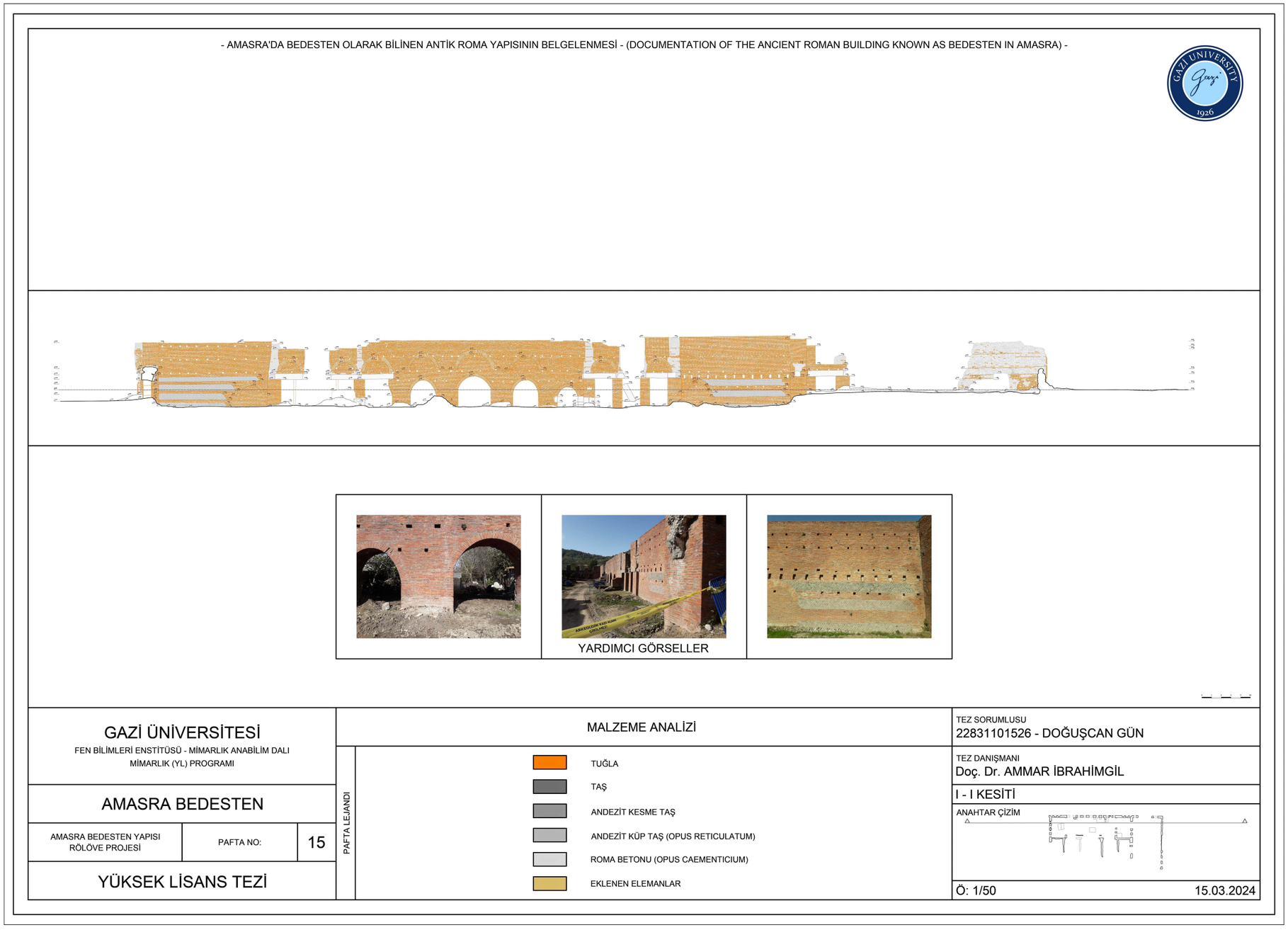
ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

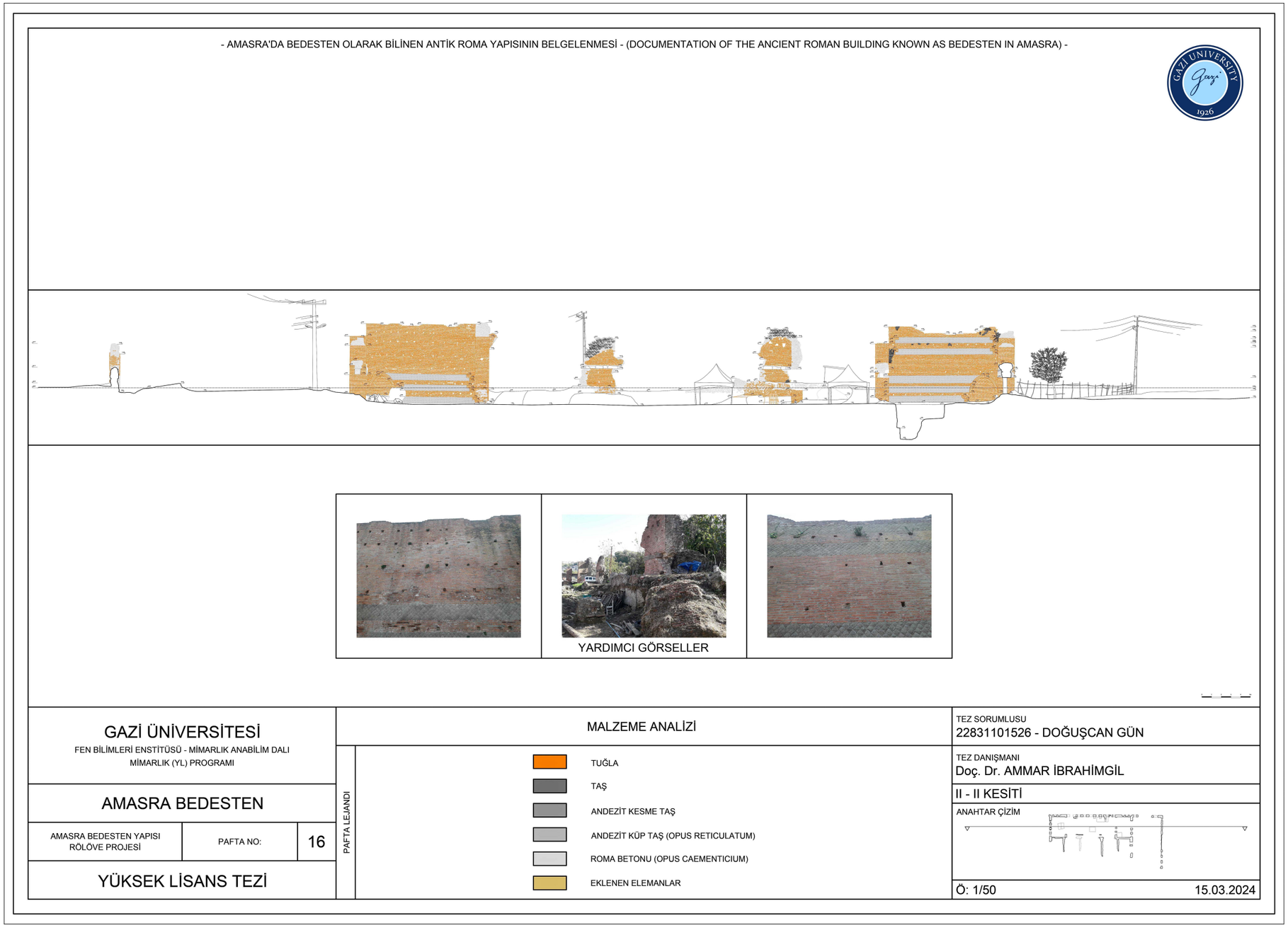
Şekil 1.14. Amasra, Bedesten yapısı, batı görünüşü paftası

EK-2. Malzeme analizi paftaları

Şekil 2.1. Amasra, Bedesten yapısı, I-I kesiti malzeme analizi paftası

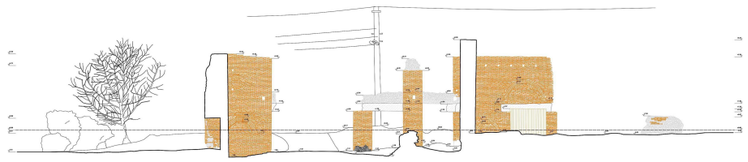
EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

Şekil 2.2. Amasra, Bedesten yapısı, II-II kesiti malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 17

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

MALZEME ANALİZİ

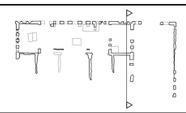
- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

III - III KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

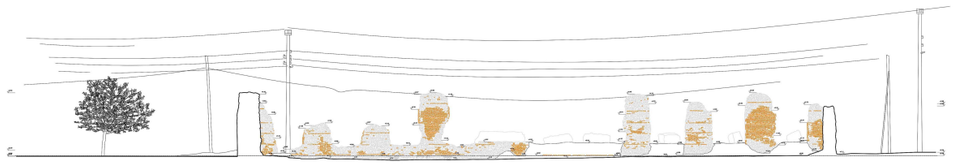

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.3. Amasra, Bedesten yapısı, III-III kesiti malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 18

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MALZEME ANALİZİ

PAFTA LEJANDI

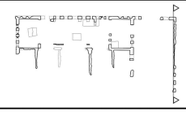
- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

IV - IV KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

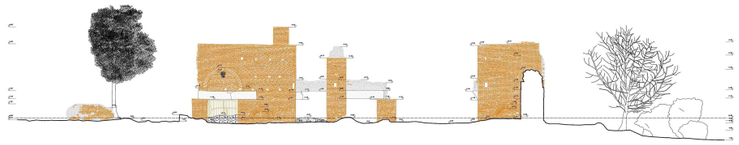

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.4. Amasra, Bedesten yapısı, IV-IV kesiti malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 19

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MALZEME ANALİZİ

PAFTA LEJANDI

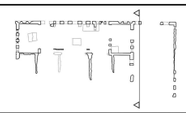
- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

V - V KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

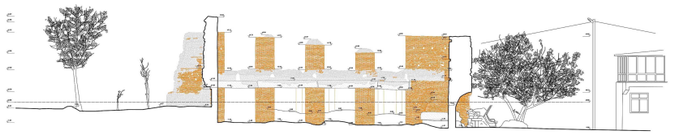

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.5. Amasra, Bedesten yapısı, V-V kesiti malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 20

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

MALZEME ANALİZİ

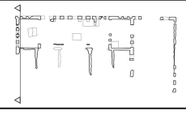
- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

VI - VI KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

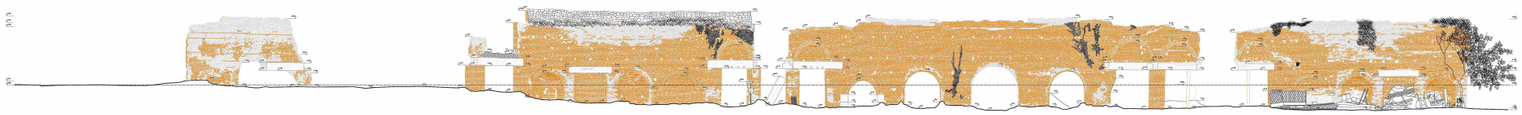

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.6. Amasra, Bedesten yapısı, VI-VI kesiti malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 21

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MALZEME ANALİZİ

PAFTA LEJANDI

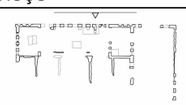
- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

KUZEY GÖRÜNÜŞÜ

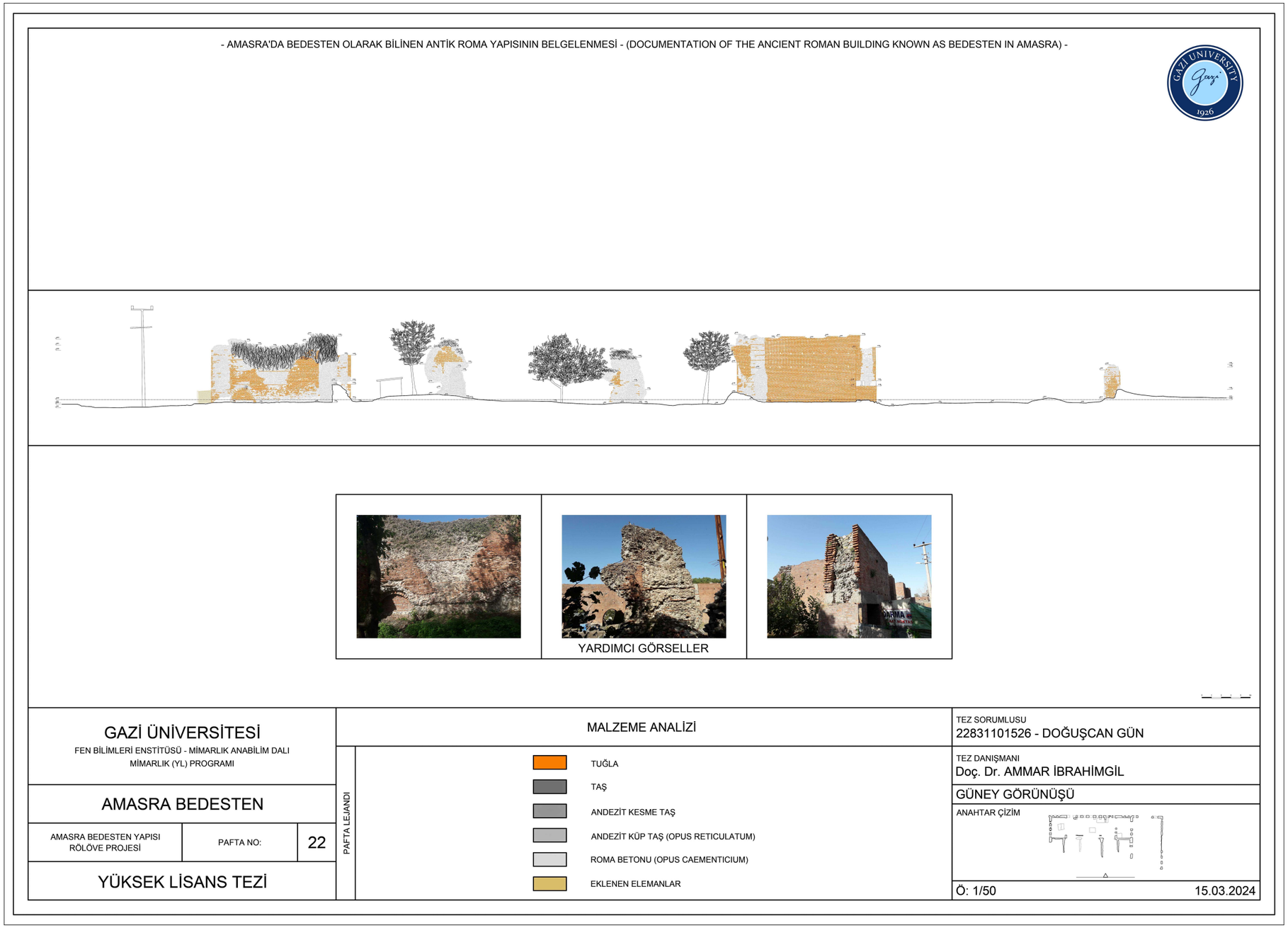
ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.7. Amasra, Bedesten yapısı, kuzey görünüşü malzeme analizi paftası

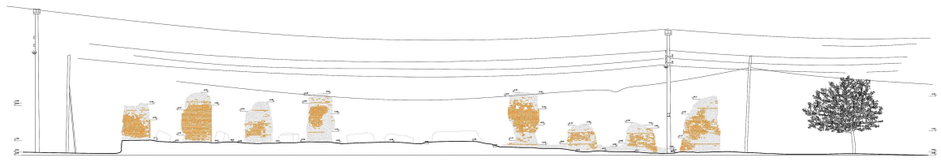
EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

Şekil 2.8. Amasra, Bedesten yapısı, güney görünüşü malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 23

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

MALZEME ANALİZİ

- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

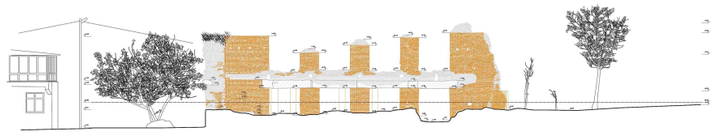

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.9. Amasra, Bedesten yapısı, doğu görünüşü malzeme analizi paftası

EK-2. (devam) Malzeme analizi paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 24

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MALZEME ANALİZİ

PAFTA LEJANDI

- TUĞLA
- TAŞ
- ANDEZİT KESME TAŞ
- ANDEZİT KÜP TAŞ (OPUS RETICULATUM)
- ROMA BETONU (OPUS CAEMENTICIUM)
- EKLENEN ELEMANLAR

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

BATI GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

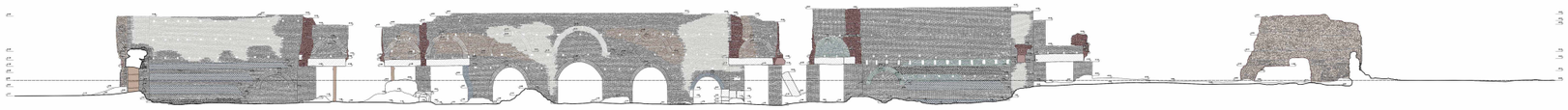

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 2.10. Amasra, Bedesten yapısı, batı görünüşü malzeme analizi paftası

EK-3. Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 25

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

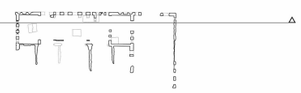
BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

I - I KESİTİ

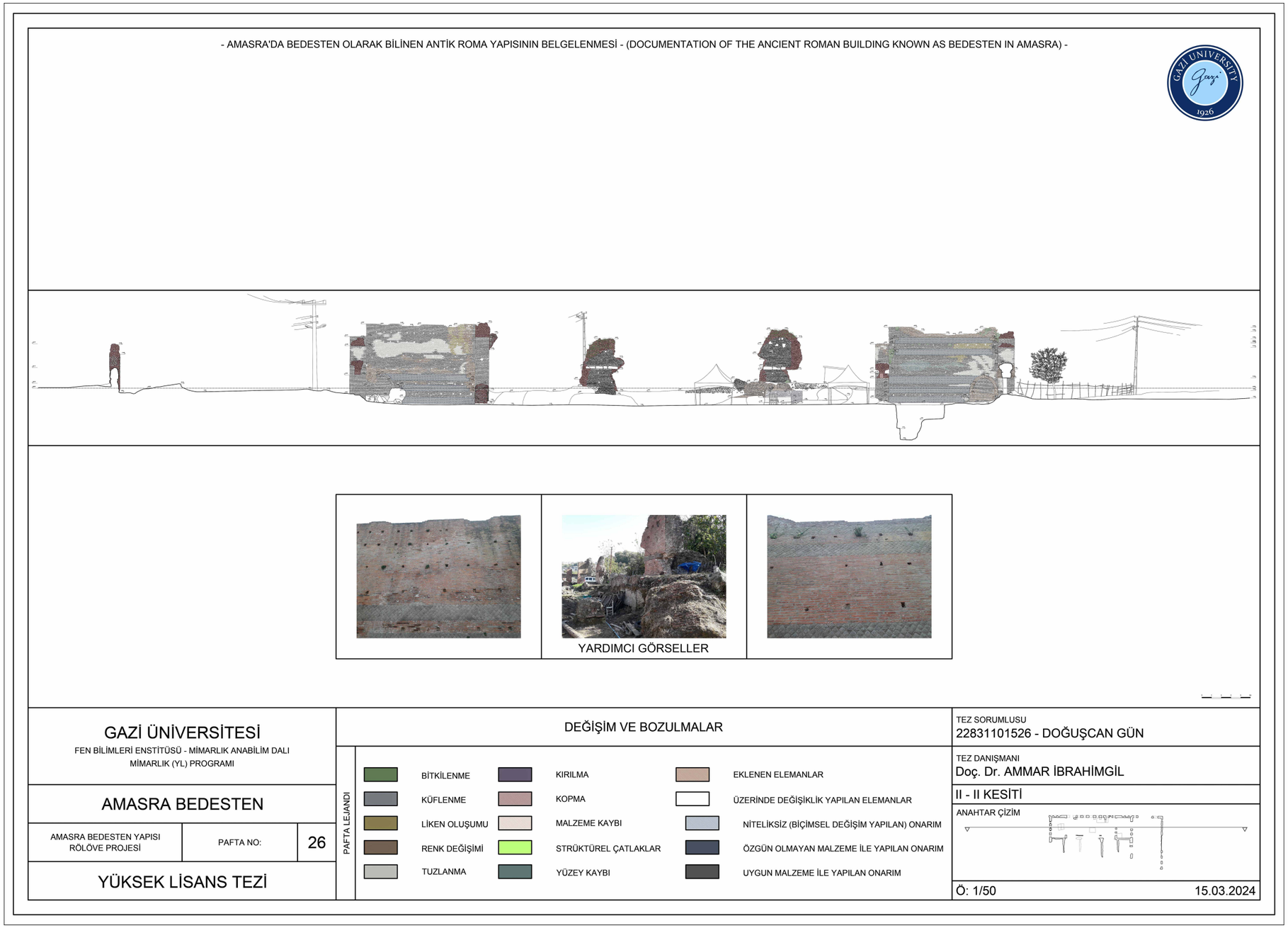
ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 3.1. Amasra, Bedesten yapısı, I-I kesiti değişim-bozulma paftası

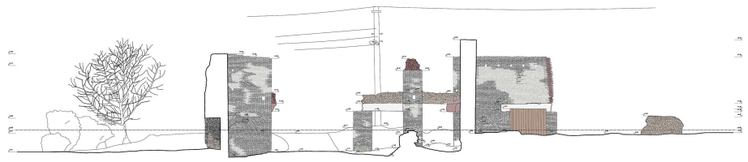
EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

Şekil 3.2. Amasra, Bedesten yapısı, II-II kesiti değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 27

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

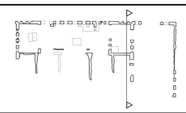
BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

III - III KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

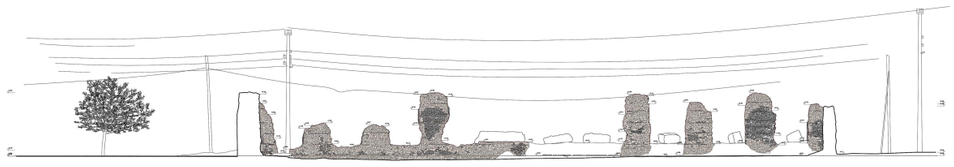

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 3.3. Amasra, Bedesten yapısı, III-III kesiti değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 28

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

IV - IV KESİTİ

ANAHTAR ÇİZİM

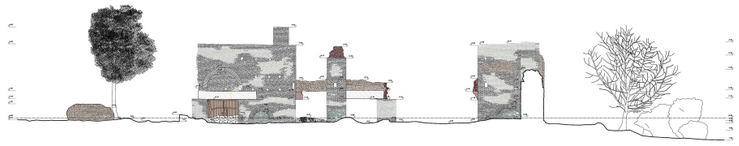

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 3.4. Amasra, Bedesten yapısı, IV-IV kesiti değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 29

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

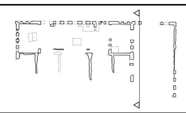
BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

V - V KESİTİ

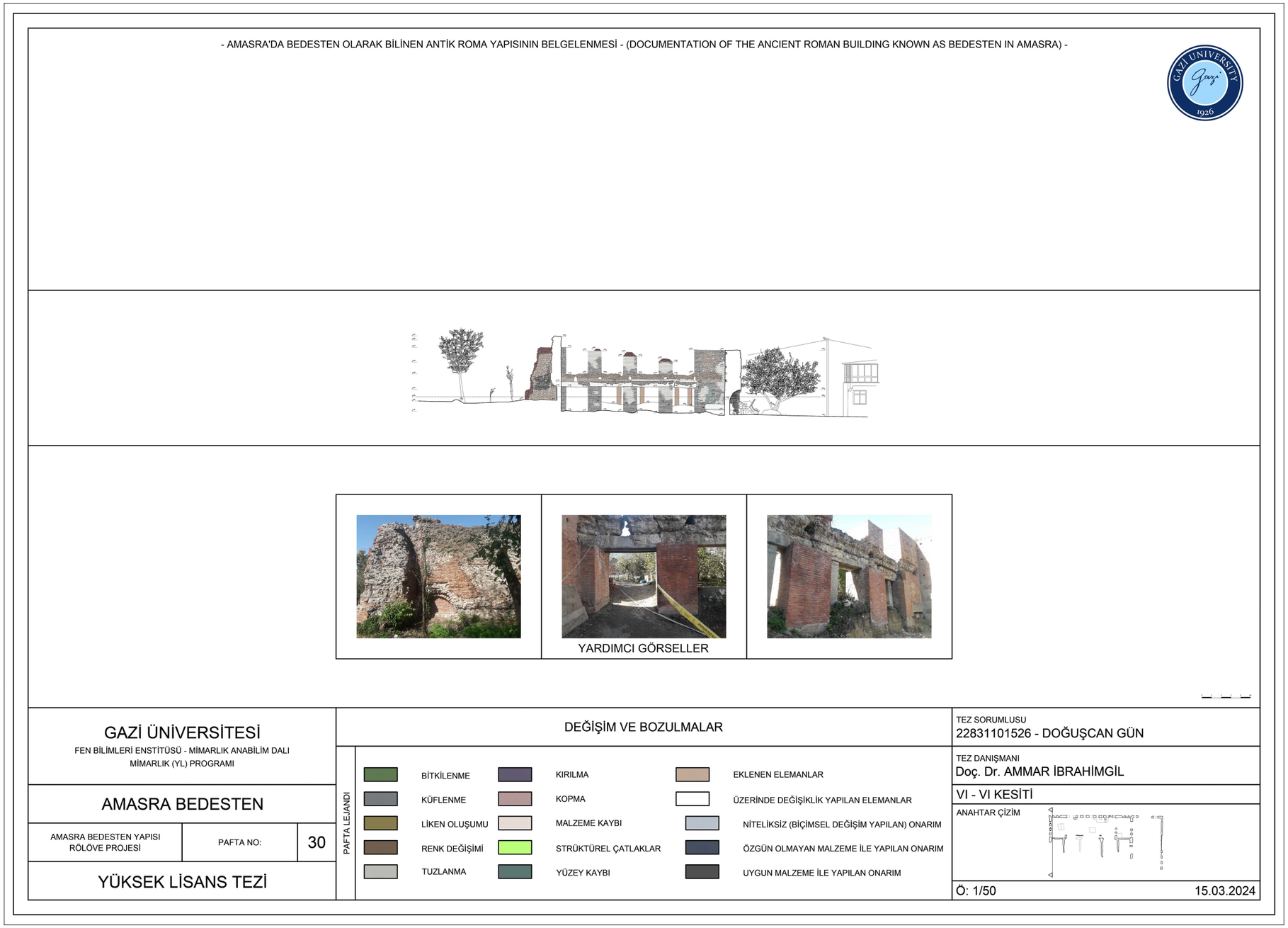
ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

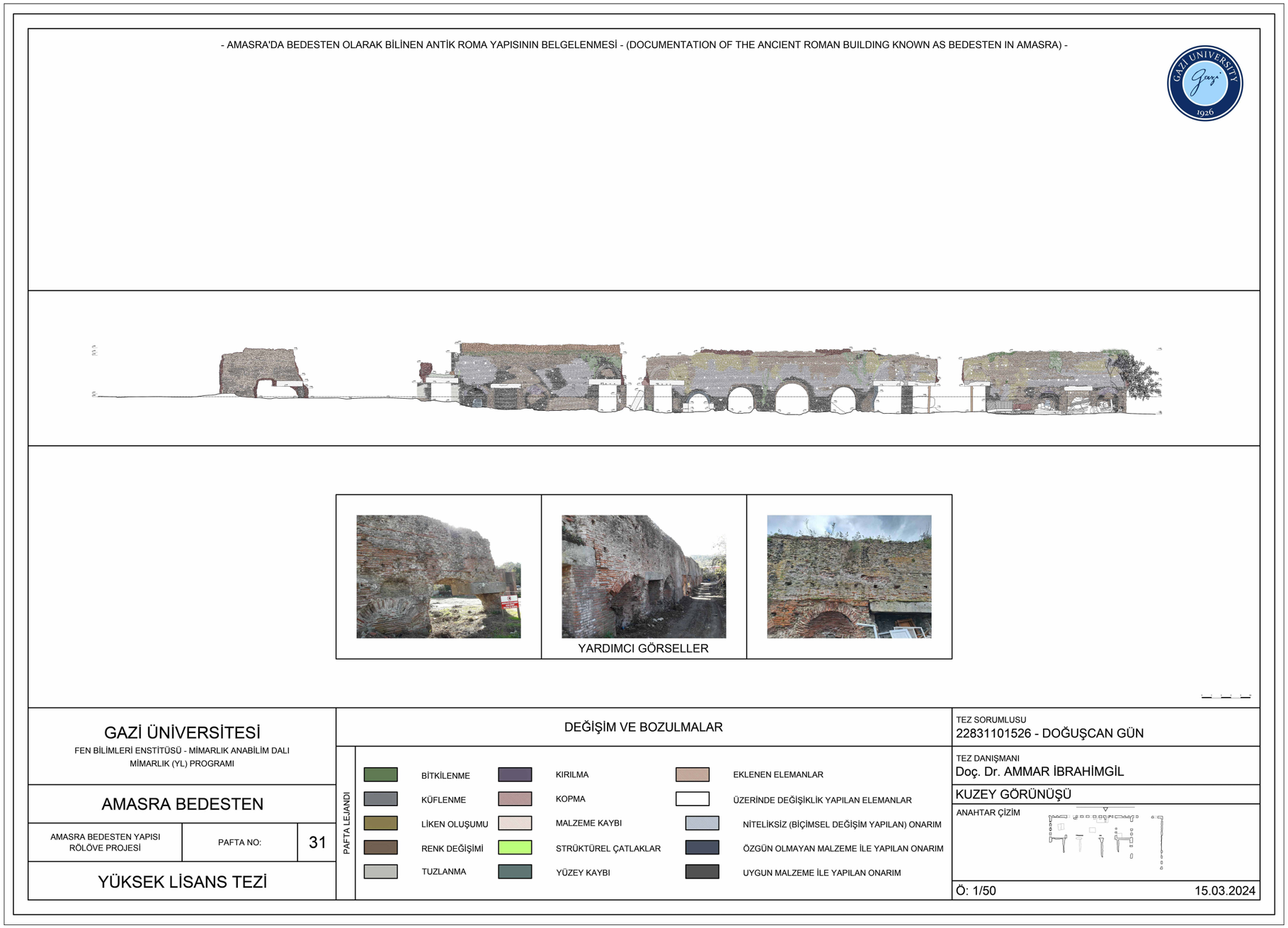
Şekil 3.5. Amasra, Bedesten yapısı, V-V kesiti değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

Şekil 3.6. Amasra, Bedesten yapısı, VI-VI kesiti değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

Şekil 3.7. Amasra, Bedesten yapısı, kuzey görünüşü değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 32

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

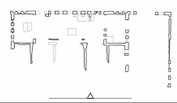
BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

GÜNEY GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

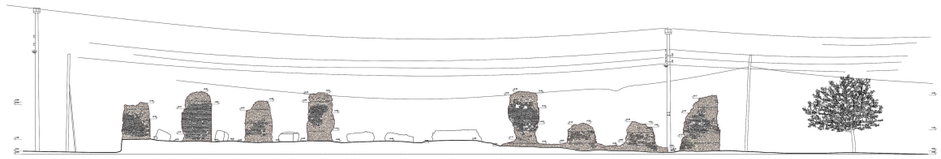

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 3.8. Amasra, Bedesten yapısı, güney görünüşü değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 33

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

DOĞU GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

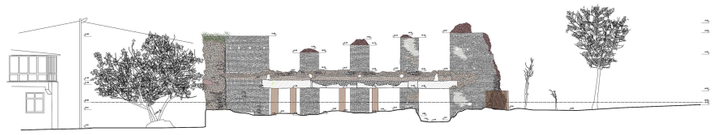

Ö: 1/50 15.03.2024

Şekil 3.9. Amasra, Bedesten yapısı, doğu görünüşü değişim-bozulma paftası

EK-3. (devam) Değişim-bozulma paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSELLER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 34

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PAFTA LEJANDI

DEĞİŞİM VE BOZULMALAR

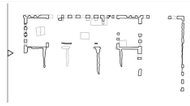
BİTKİLENME	KIRILMA	EKLENEN ELEMANLAR
KÜFLENME	KOPMA	ÜZERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILAN ELEMANLAR
LİKEN OLUŞUMU	MALZEME KAYBI	NİTELİKSİZ (BİÇİMSEL DEĞİŞİM YAPILAN) ONARIM
RENK DEĞİŞİMİ	STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR	ÖZGÜN OLMAYAN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM
TUZLANMA	YÜZEY KAYBI	UYGUN MALZEME İLE YAPILAN ONARIM

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

BATI GÖRÜNÜŞÜ

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/50 15.03.2024

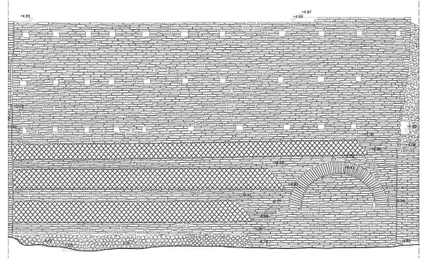
Şekil 3.10. Amasra, Bedesten yapısı, batı görünüşü değişim-bozulma paftası

EK-4. Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 35

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

Z02 - D1 DUVARI DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/20 15.03.2024

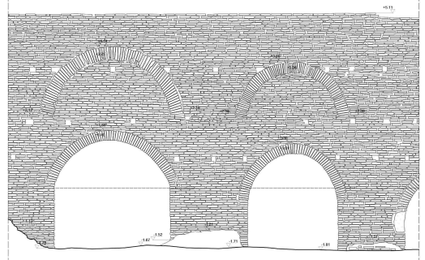
Şekil 4.1. Amasra, Bedesten yapısı, Z02 – D1 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 36

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

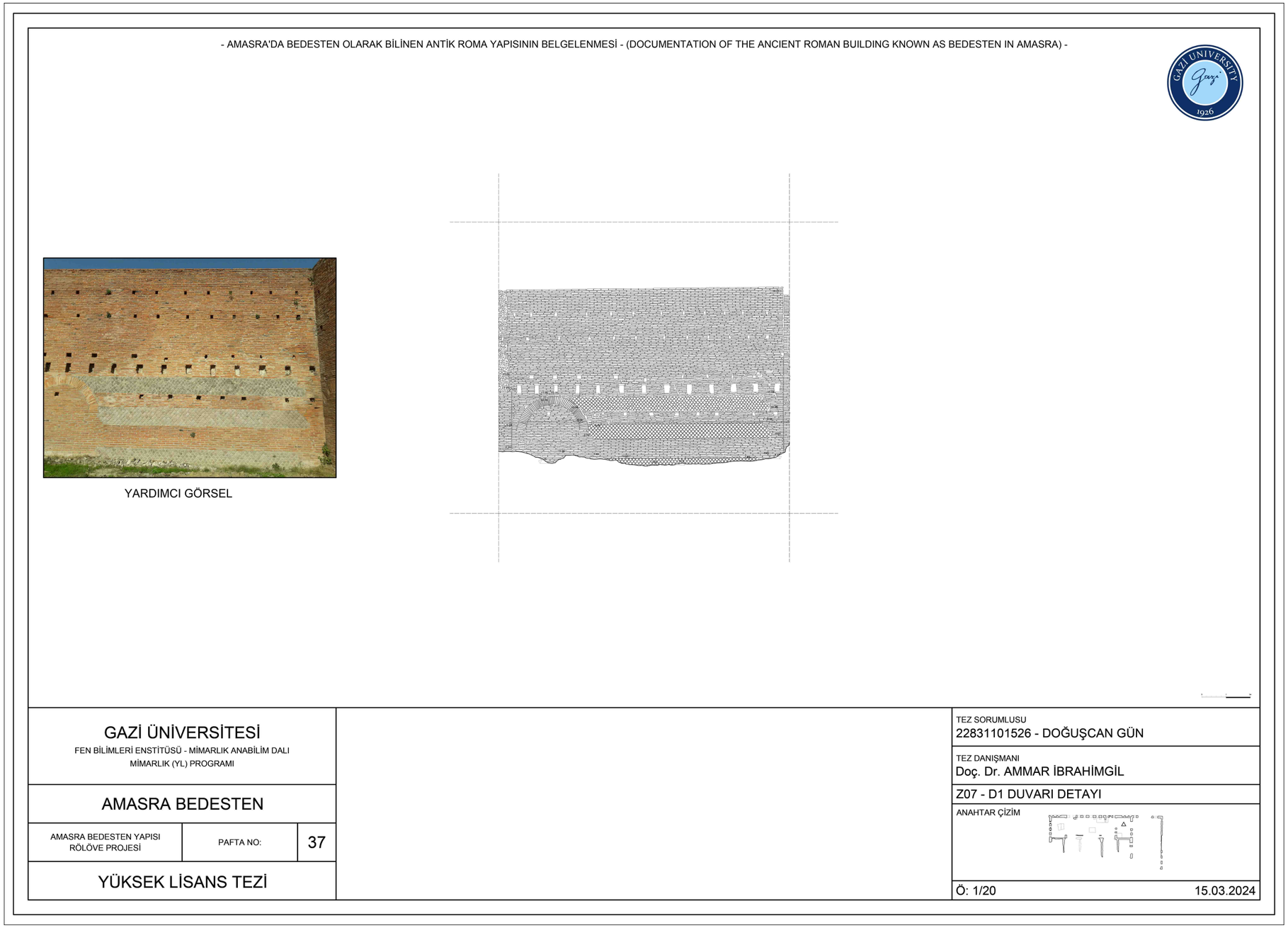
Z05 - D1 DUVARI DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/20 15.03.2024

Şekil 4.2. Amasra, Bedesten yapısı, Z05 – D1 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

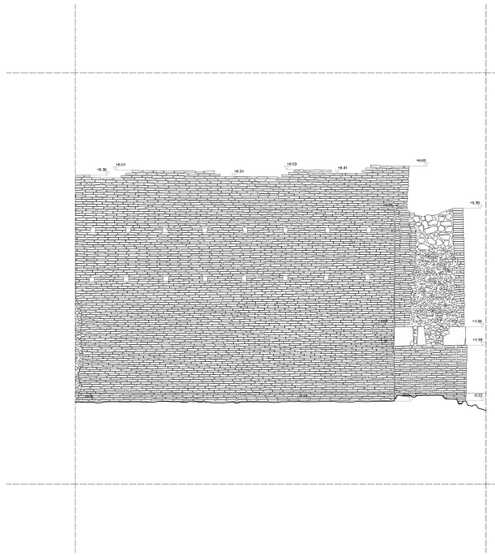

Şekil 4.3. Amasra, Bedesten yapısı, Z07 – D1 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		Z10 - D1 DUVARI DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 38		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/20 — 15.03.2024

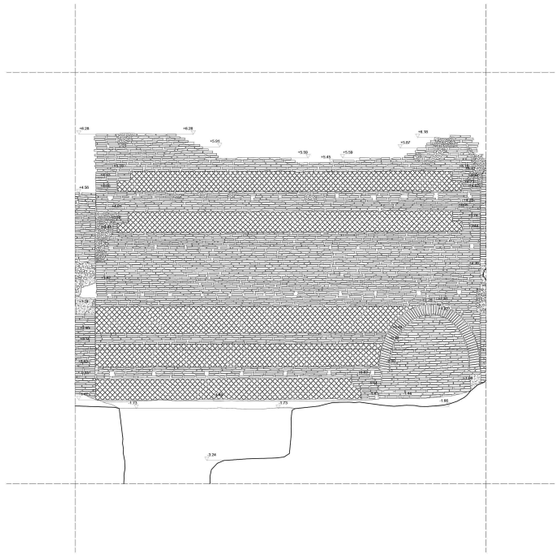
Şekil 4.4. Amasra, Bedesten yapısı, Z10 – D1 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ	PAFTA NO:	39

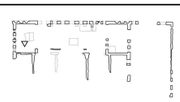
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

Z02 - D3 DUVARI DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/20 15.03.2024

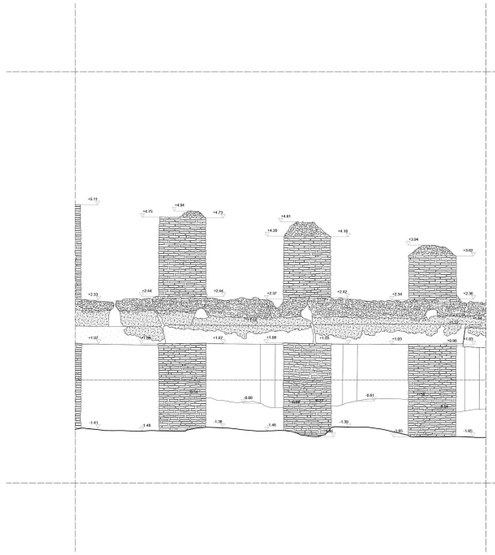
Şekil 4.5. Amasra, Bedesten yapısı, Z02 – D3 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		Z02 - D4 DUVARI DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 40		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/20 — 15.03.2024

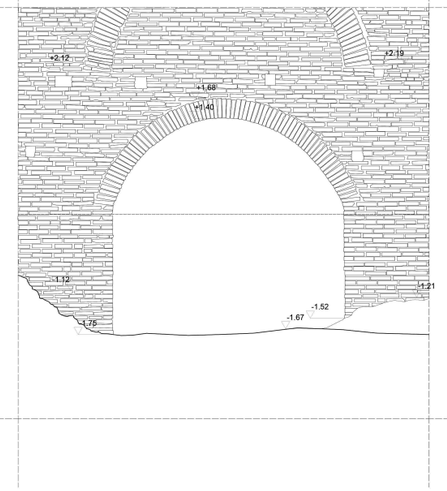
Şekil 4.6. Amasra, Bedesten yapısı, Z02 – D4 duvarı detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 41

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

YARIM DAİRE BİÇİMLİ KEMER DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/10 15.03.2024

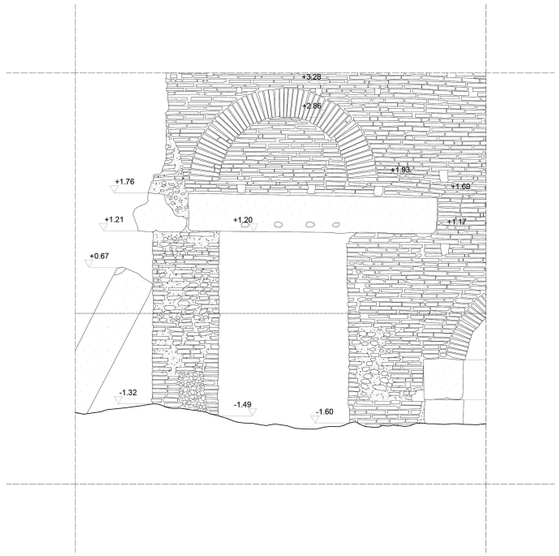
Şekil 4.7. Amasra, Bedesten yapısı, yarım daire biçimli kemer detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		DÜZ KEMER DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 42		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/10 — 15.03.2024

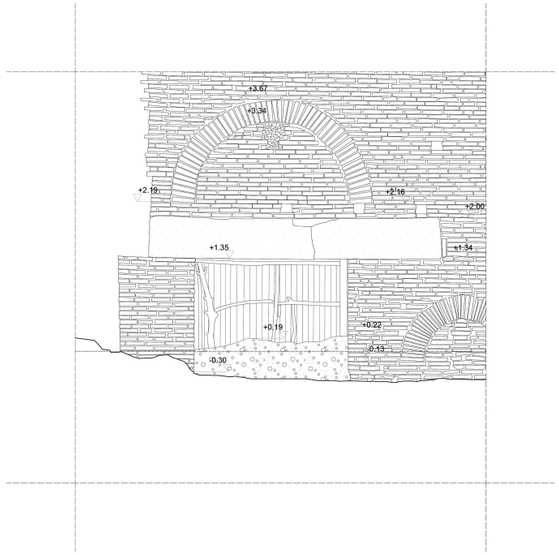
Şekil 4.8. Amasra, Bedesten yapısı, düz kemer detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		DÜZ KEMER DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 43		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/10 — 15.03.2024

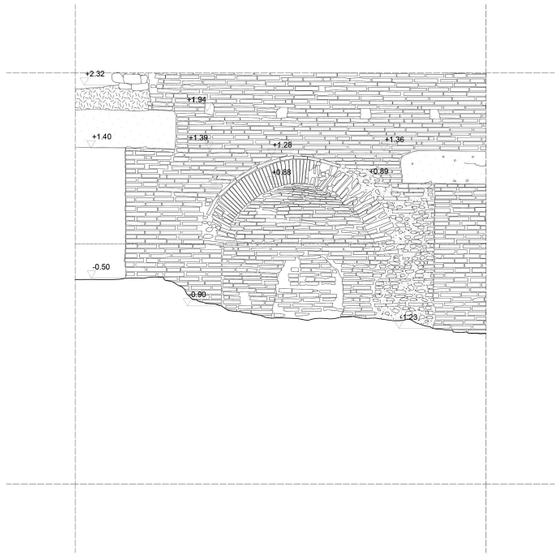
Şekil 4.9. Amasra, Bedesten yapısı, düz kemer detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 44

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

YARIM KUBBE BİÇİMLİ DUVAR NİŞİ DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/10 15.03.2024

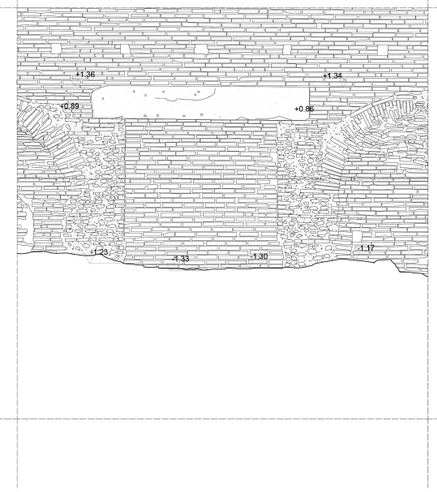
Şekil 4.10. Amasra, Bedesten yapısı, yarım kubbe biçimli duvar nişi detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		DİKDÖRTGEN BİÇİMLİ DUVAR NİŞİ DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 45		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/10 — 15.03.2024

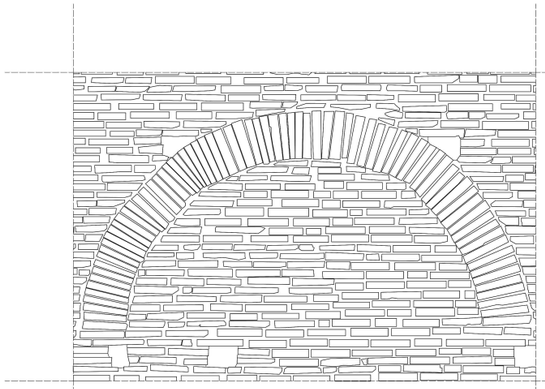
Şekil 4.11. Amasra, Bedesten yapısı, dikdörtgen biçimli duvar nişi detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

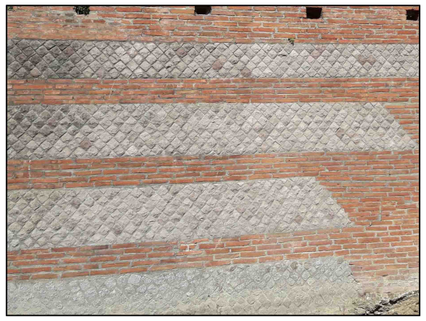

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		SAĞIR KEMER DETAYI
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 46		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/5 — 15.03.2024

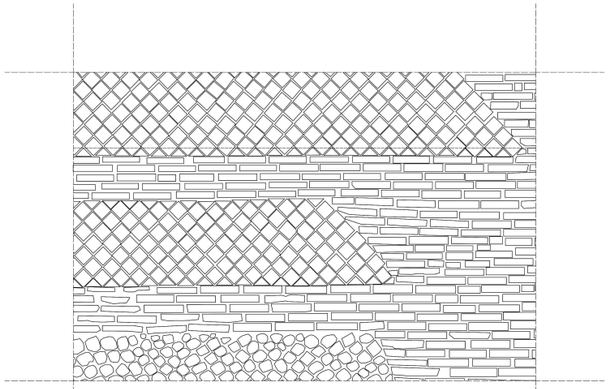
Şekil 4.12. Amasra, Bedesten yapısı, sağır kemer detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 47

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

RETİCULATUM DUVAR ÖRGÜSÜ DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/5 15.03.2024

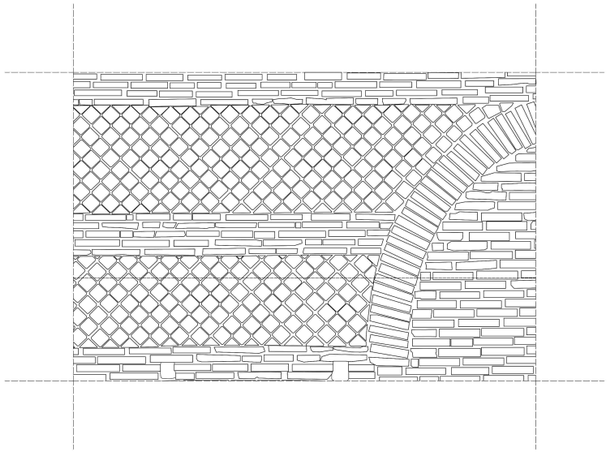
Şekil 4.13. Amasra, Bedesten yapısı, reticulatum duvar örgüsü detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 48

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

RETİCULATUM DUVAR ÖRGÜSÜ DETAYI

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/5 15.03.2024

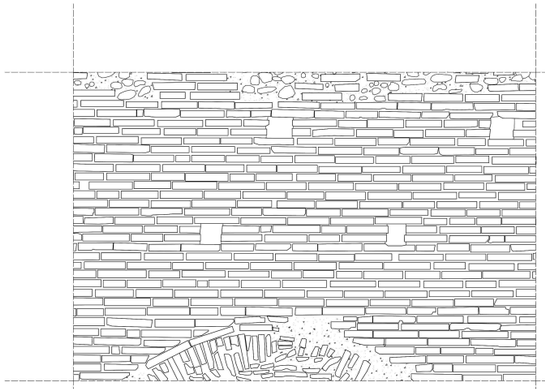
Şekil 4.14. Amasra, Bedesten yapısı, reticulatum duvar örgüsü detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK (YL) PROGRAMI

AMASRA BEDESTEN

AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ | PAFTA NO: 49

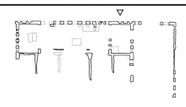
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ SORUMLUSU
22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL

TESTACEUM DUVAR ÖRGÜSÜ DETAYI (ÖZGÜN)

ANAHTAR ÇİZİM

Ö: 1/5 15.03.2024

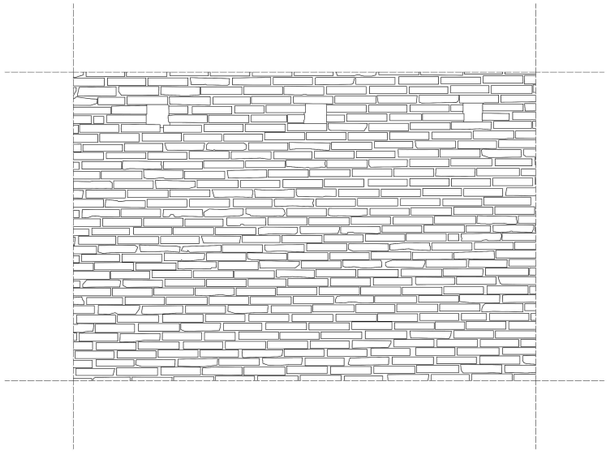
Şekil 4.15. Amasra, Bedesten yapısı, testaceum duvar örgüsü (özgün) detay paftası

EK-4. (devam) Detay paftaları

- AMASRA'DA BEDESTEN OLARAK BİLİNEN ANTİK ROMA YAPISININ BELGELENMESİ - (DOCUMENTATION OF THE ANCIENT ROMAN BUILDING KNOWN AS BEDESTEN IN AMASRA) -

YARDIMCI GÖRSEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ - MİMARLIK ANABİLİM DALI MİMARLIK (YL) PROGRAMI		TEZ SORUMLUSU 22831101526 - DOĞUŞCAN GÜN
		TEZ DANIŞMANI Doç. Dr. AMMAR İBRAHİMGİL
AMASRA BEDESTEN		TESTACEUM DUVAR ÖRGÜSÜ DETAYI (ONARIM)
AMASRA BEDESTEN YAPISI RÖLÖVE PROJESİ / PAFTA NO: 50		ANAHTAR ÇİZİM
YÜKSEK LİSANS TEZİ		Ö: 1/5 — 15.03.2024

Şekil 4.16. Amasra, Bedesten yapısı, testaceum duvar örgüsü (onarım) detay paftası

Gazili olmak ayrıcalıktır